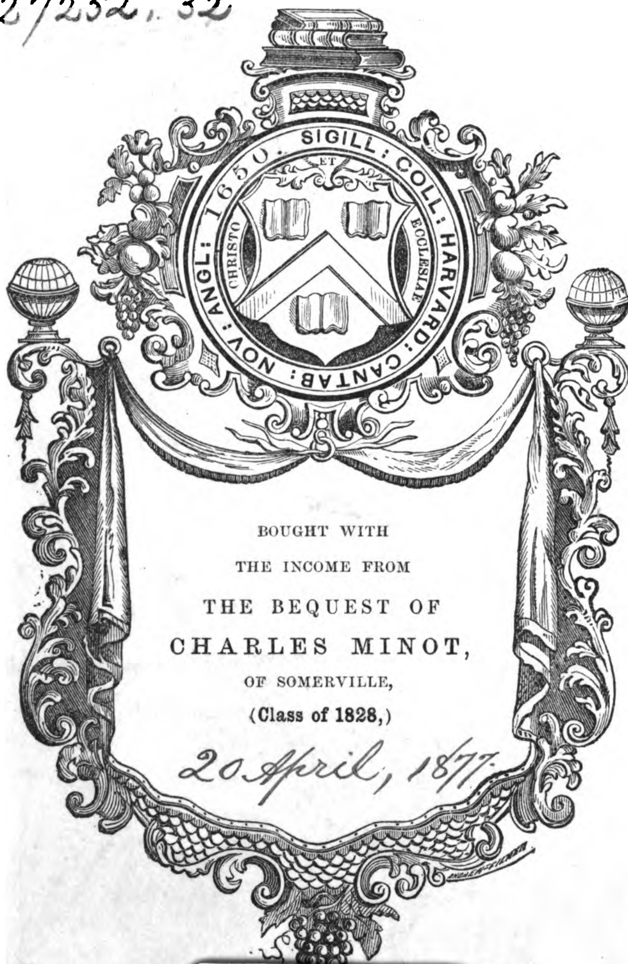

SIGILL : COLL : HARVARD : CANTAB : NOV : ANGL : 1650.
CHRISTO ET ECCLESIAE

SAJÓVÖLGYI

EREDETI

NÉPMESÉK.

ELSŐ KÖTET.

SAJÓVÖLGYI

EREDETI

NÉPMESÉK.

ÖSSZEGYÜJTÖTTE

MERÉNYI LÁSZLÓ.

ELSŐ KÖTET.

PEST, 1862.

KIADJA HECKENAST GUSZTÁV.

Pest, 1862. Nyomatott Landerer és Heckenastnál.

AZ ÓLOMBARÁT.

Hol volt, hol nem volt, volt egyszer egy diófa, diófa tetején almafa, almafa tetején körtvefa, körtvefa tetején szilvafa, szilvafa tetején cseresnyefa, cseresnyefa tetején baraczkfa, baraczkfa tetején czitromfa, czitromfa tetején fügefa, fügefa tetején narancsfa, narancsfa tetején rozmaringfa, rozmaringfa tetején jegenyefa, jegenyefa tetején egy ringyes-rongyos pendel, melynek kilenczvenkilencz korczába egy-egy mese volt férczelve, ez is onnan van kivéve.

Volt egyszer hát egy szegény ember s ennek három fia.

Itt a szegény ember a haldokló ágyán fekszik, ezért az ő három fiát maga elébe hivatta, kikhez aztán szava és mondása im ez volt:

— Édes fiaim! ha nem mondom is, ugyis tudhatjátok, hogy mért van a mi országunk gyászba borulva, hogy mért van a mi orszá-

gunkban örökös sötétség, ugyannyira, hogy a kanál is megállana benne. De ha nem tudjátok, hát megmondom: hát fiaim ez az örökös sötétség onnan van, mert a napot és a holdat ellopták a mi fényes egünkről! . . . Hanem fiaim egyet mondok, kettö lesz belöle: nekem egy tátos azt jövendölte, hogy az én három fiam közül az egyik, már hogy melyik, azt egész bizonysággal nem merem állitani, viszszahozza a napot és a holdat. Azért fiaim ezennel meghagyom nektek, hogy holtom után azonnal induljatok el a nap és a hold fölkeresésére s mindaddig haza ne jöjetek, mig a világosság forrásait haza nem hozzátok.

Ezzel a szegény ember a fal felé fordult, kiköltözött ez árnyékvilágból s el is temették tisztességesen.

De itt uramfia! mi kerül a dologból, mi nem, ugy láttam mint most, ott voltam a hol mondták, az egész országban hire futamodik, hogy a szegény ember három fiának mit hagyott a testamentomában; ugyannyira, hogy még a király is meghallotta, ki aztán tüstént maga elé hivatta a három fiut.

S mikor a király szine elött megjelent a három fiu, az azt mondja nekik:

— Édes fiaim! én azt hallottam, hogy apátok — hogy az isten nyugtassa meg, még a meghaló földében is — meghaló-ágyán meghagyta nektek, hogy holta után induljatok el e széles nagy világba a nap és a hold fölkeresésére. Azért fiaim ez szóm és mondásom hozzátok: hogy az, a ki a napot és a holdat elhozza, holtom után király lesz, azt a másikat pedig, a ki annak a bizonyosnak mindenekben segitőtársa lesz, vicze-királylyá teszem. Most pedig menjetek be az én királyi ólamba és fegyvertáramba s válaszszatok magatoknak paripákat és kardokat, aztán pedig pecsétes levélben átadom nektek a parancsolatot, hogy a merre csak mentek, mindenütt szénát, zabot, ételt és italt ingyen szolgáltassanak ki a számotokra.

Itt a három fiu bemegyen a királyi ólba s a két idősb testvér kiválasztotta a legszebb aranyszőrü paripákat, a legkisebb pedig valahol ott a fal mellett, valami rejtett zugban, pókháló és szemét közt tengődő kóczos, rongyos csikót szemelt ki magának. A két idősb testvér még kinevette a legkisebbet, hogy ugyan mit akar azzal a rongyos, tesznye csikóval, mely a maga lábán is alig tud megál-

lani, de ezzel az mitse gondolt s fülebotját sem hajtotta a két bátyja beszédének. Innen aztán bementek a királyi fegyvertárba, hol a két idősb testvér kiválasztott magának két szép aranykardot, a legkisebb fiu pedig, kinek legtöbb esze volt, egy rozsdás aczélkardot szemelt ki magának. Ez a rozsdás kard hol kiugrott a hüvelyéből, hol visszaugrott; szünet nélkül mindig játszott. A két öregebbik testvér ujra kinevette a legkisebbiket, de ő ezt is, mint a többit, szépen zsebre rakta, gondolván magában, hogy az nevet igazán, a ki utoljára nevet; mert a tesznye csikó, olyan igaz minthogy élek s élnek kigyelmetek, hisz ott voltam, a hol mondták, ugy láttam mint most, széltől fogantatott, zsarátnokot evő, hat lábu tátosló volt, a rozsdás kard pedig olyan tulajdonsággal birt, hogy csak ezt kellett neki mondani: „vágjad édes kardocskám“ s azt a bizonyost azonnal levágta; de mindezekről a két idősb testvér mitse tudott, mert nem értettek a famunkához.

Itt a három testvér utnak indult ország-világszerte a nap és a hold keresésére.

Mentek mendegéltek aztán hetedhét ország ellen, még az operencziás tengeren is túl,

még az üveghegyeken is túl, még azon is túl, hol a kis kurtafarku disznó túr, tulonnan túl, innenen innen, egyszer elértek az ezüsthidhoz.

Mikor az ezüsthidhoz értek, azt mondja a legkisebbik testvér két bátyjának szót szólván:

— Édes testvéreim! Menjünk mi csak a hid alá, mert mindjárt itt lesz a holdas paripa, ezen pedig a 12 fejü sárkány, kinek a nyeregkápáján fityeg a fényes hold.

Itt a két testvér alig bujik el az ezüsthid alá, már ekkor a hidon volt a holdas paripa, rajta a 12 fejü sárkány, ennek pedig a nyeregkápáján fityegett a fényes hold.

Itt a tejfehér szinü holdas paripa megbotlott az ezüsthidon.

Megharagszik erre a tizenkét fejü sárkány s azt mondja a holdas paripának:

— Hej, holló vájja a szemedet, kutya egye a húsodat, föld igya a véredet, erdőről erdőre jártam rajtad, hegyről hegyre ugrattalak, soha meg nem botlottál, most az egyenes uton is megbotlasz! . . . Hej, világszép éltemben mindig hallottam Kiss Miklós hirét, ha most itt volna, szeretnék összetüzni vele.

Erre a szóra, a mi Kiss Miklósunk — mert

közbe legyen mondva, igy hiták a legkisebbik fiut — a hid alól kiugrat az ezüsthidra az aranyszőrü tátosparipán s összetüz a 12 fejü sárkánynyal.

Sokáig viaskodtak egymással. Kiss Miklós csak a rozsdás kardjának szólt: „Vágjad édes kardocskám“ s az azonnal három fejét vágta le a sárkánynak s igy sorba, mig mind a 12 fejét le nem kaszabolta; ugyannyira, hogy a kurtábbikat mégis a 12 fejü sárkány húzta. Kiss Miklós aztán kötőfékre fogta a tejfehér szőrü, fekete serényü holdas paripát — a nyeregkápán fityegett a fényes hold is — s a középső testvér gondviselésére bizta. S aztán keresztülmentek az ezüsthidon, mely a tátosló aranypatkójától csakugy csengett-bongott, mint a legszebb muzsika.

Mentek mendegéltek aztán hetedhét ország ellen, még az operencziás tengeren is túl, még az üveghegyeken is túl, még azon is túl, a hol a kis kurta farku disznó túr, tulonnan túl, innenen innen, egyszer mégis elértek az aranyhidhoz.

Mikor az aranyhidhoz értek, megszólal Kiss Miklós s azt mondja a két bátyjának, szót szólván:

— Édes testvéreim! Bujunk mi csak a hid alá, mert mindjárt itt lesz a napos paripa, ezen pedig a 24 fejü sárkány, kinek a nyeregkápáján fityeg a tündöklő nap. Majd kihi ő engem egy szál kardra, majd megmérközöm én vele, de erőnek erejével, s ő engem nem tud legyőzni, se én őt: ekkor ő is, én is lánggá változunk; ő lesz a piros láng, én pedig a kék láng; – de még ekkor se birjuk egymást legyőzni, mert igen egyforma erejüek leszünk, hanem itt van ez a kénkő, majd mikor a piros láng legjobban nyujtózik az égfelé, hogy elnyomja a kék lángot, már mint engem: dobjátok a kénkövet a piros lángba.

— Alig végzé beszédét a mi Kiss Miklólósunk, már a hidon termett a napos paripa, hátán a 24 fejü sárkány és a tündöklő nap; — de a napos paripa megbotlott az aranyhidon.

Megharagszik erre a huszonnégy fejü sárkány s azt mondja a napos paripának:

— Hej, holló vájja a szemedet, kutya egye a husodat, föld igya véredet, erdőről erdőre jártam rajtad, hegyről hegyre ugrattalak, soha meg nem botlottál s most az egyenes uton botlol meg! . . . . Hej, világszép éltem-

ben mindig hallottam Kiss Miklós hirét — hogy a kutya egye meg! — s ha most itt volna, szeretnék összetüzni vele!..

Erre a szóra a mi Kiss Miklósunk kiugrat a hid alól, fel az aranyhidra s összetüz a 24 fejü sárkánynyal.

Kiss Miklós csak a kardjának parancsolta, hogy „vágjad édes kardocskám“ — s az izibe leszelte a sárkány 24 fejét; — de világcsodájára, mikor mind a 24 fej le volt vágva, azok egy szempillantásra ujra kinöttek, melyeket aztán az ugráló kard sem tudott leszelni, hijába mondta neki Kiss Miklós „vágjad édes kardocskám“ mert biz az egyet sem tudott vágni. Ehj, kezébe kapja a rozsdás kardot a mi Kiss Miklósunk s ugy megforgatta mint a villámlás, de nem nyert vele semmit, mert igen egyforma ereje volt a sárkánynyal.

Mikor a sárkány látta, hogy nem boldogul a mi Kiss Miklósunkkal, megszólal ilyetén-képen:

— Hallod-e te Kiss Miklós — vesztél volna az anyádnál — már látom, hogy semmire sem mehetek veled, de te se én velem: azért tegyünk egy próbát: válj te kék lánggá, én pedig piros lánggá s a melyikünk el tudja nyomni

a másikat, azé legyen a napos paripa s rajta a tündöklő nap.

Ugy is lett. — Kiss Miklós kék lánggá vált, a 24 fejü sárkány pedig piros lánggá. Küzködik egymással a két láng, hogy melyik birja elnyomni a másikat, de sem a kék láng nem birta elnyomni a pirosat, sem ez amazt; — de szerencsére a két testvér ép ekkor vetette a piros láng közé a kénkövet s igy a kék láng mégis elnyomta a pirosat, s mikor egészen elfojtotta, a 24 fejü sárkány is megszünt élni.

Kiss Miklós a napos paripát az öregebbik testvér gondviselésére bizta. Kiss Miklós aztán azt mondta két bátyjának, hogy menjenek csendesen hazafelé, mert ő neki még dolga van s azzal elvált tőlük.

Kiss Miklós aztán megrázkódik, s ime egy kis czirmos macskává változott. Szalad a kis czirmos macska az országuton, egyszer egy gunyhóba ugrott. A gunyhóban volt pedig a sárkányok édes anyja, és kinek-kinek a maga felesége.

Meglátja a kisebbik sárkány felesége a kis czirmos macskát, azt az ölébe veszi, megsimogatja s azt találja mondani a sárkányok anyjának:

— Hej, ha én azt tudhatnám, hogy az az átkozott Kiss Miklós megölte az uramat, olyan forrás vizzé változnám, hogyha abból Kiss Miklós, meg a két bátyja nem többet, csak egy cseppet innának: tüstént szörnyet halnának!

Ezzel a kis czirmos macska kiugrott a kisebbik sárkány felesége öléből s odatörlészkedett a nagyobbik sárkány felesége szoknyájához, ki aztán azt ölébe vette, megsimogatta s azt találja mondani:

— Hej, ha én azt tudhatnám, hogy az az átkozott Kiss Miklós megölte az uramat: én meg olyan körtefává változnám, hogyha az én körtvémből Kiss Miklós, meg a két bátyja, nem többet csak egy falatot ennének: tüstént szörnyet halnának.

Ezzel a kis czirmos macska kiugrott a nagyobbik sárkány öléből s odatörlészkedett a vén asszony szoknyájához, ki azt az ölébe vette, megczirogatta s azt találja mondani két menyének:

— Édes leányaim! támaszszátok csak fel az én két szememet azzal a 12 mázsás vasruddal, hogy hadd tekintsek csak körül.

A két menye aztán elővette a 12 mázsás

vasrudat s feltámasztották vele a vén asszony szemeit. Ekkor megszólalt a vén asszony is ilyeténképen:

— Hej, ha az én két fiamat az az átkozott Kiss Miklós megölte: én meg akkorra szájjá változom, hogy az egyik végét a földnek, a másikat pedig az égnek vetem s hogyha abba megfoghatom azt az átkozott gazembert és a két testvérét: mint a malomkő a buzát, ugy összemorzsolom őket.

Mikor a kis czirmos macska mindezeket szépen kihallgatta, usdi vesd el magad, ki a gunyhóból, szaladásnak eredt s megsem állt, mig jó tátoslovához nem jutott.

A vén asszony 12 mázsás buzogányt hajitott utána, de elhibázta a dobást, mert ép ekkor csukódott le két szeme pillája, magától pedig, ha csak fel nem támasztották, nem birta felnyitni, mert vén volt már.

Igy szabadult meg Kiss Miklós a 12 mázsás buzogánytól, a bizonyos haláltól. Mondom, hogy megszabadult, hogy elért jó tátoslovához, ujra megrázkódott s a kis czirmos macskából ismét legény lett. Aztán felült jó tátoslovára, mely egyet szökött, kettőt ugrott s tüstént utolérte két bátyját. Aztán folytat-

ták az utjokat szép csendesen hazafelé, egyszer azonban megszomjazik a középső testvér s azt találja mondani két testvérének:

— Ehjnye, be szomjas vagyok, majd kiég a torkom!

— Ha csak az a bajod, válaszolt Kiss Miklós, mindjárt hozok én vizet; amott buzog fel egy forrás.

Ezzel Kiss Miklós sarkantyuba kapja jó tátoslovát, egyet szökik, kettőt ugrik s már a forrás viznél volt; de itt Kiss Miklós a helyett hogy tele meritette volna a kobakját, mely ugy az oldalán függött, kihuzta éles kardját s háromszor beleszúrt a forrás vizbe. Ime! a forrásbol vér buzogott fel s keserves jajszó hallatszott. Az a vér a kisebbik sárkány felesége vére volt, az a jajszó ugyanannak halálos nyögése volt; ugyannyira, hogy az egész forrást pirosra festette a vér. S mikor a két testvér a forráshoz ért, egy csepp kedvök sem volt belőle inni.

No jól van, ez abba maradt s tovább mentek. Csak mennek, csak mendegélnek, egyszer megszólal a legidősb testvér is ilyeténképen:

— Ehjnye, be éhes vagyok!

— Ha csak az a bajod, válaszolt neki Kiss

Miklós, azon könnyen segithetünk, mert amott a töltés mellett van egy körtvefa, azon pedig annyi az érett gyümölcs, hogy majd az ágát töri le. No várj, majd hozok én neked mindjárt körtét, csak te vezesd addig a napos paripát.

Itt a mi Kiss Miklósunk sarkantyuba kapja jó tátoslovát, mely egyet szökik, kettőt ugrik s már a körtvefa előtt terem; de itt a mi Kiss Miklósunk a helyett hogy szakasztott volna a körtvefáról és a bátyjának vitte volna, kihúzta éles kardját s a meztelen fegyverrel háromszor szúrt a körtvefa tövébe. A fa tövéből vér buzgott fel s keserves jajszó hallatszott. Az a piros vér volt a nagyobbik sárkány felesége vére, az a keserves jajszó ugyanannak a halálos nyögése volt. A körtvék pedig azonnal megrohadtak; ugyannyira, hogy mikor a két idősb testvér a körtvefához ért, nemhogy körtvét ettek volna, de még a gusztusuk is elment töle.

No jól van, ez abba maradt, s azzal tovább mentek. Csak mennek csak mendegélnek hetedhét ország ellen, még az operencziás tengeren is túl, még az üveghegyeken is túl, még azon is tul, a hol a kurta kis disznó túr, tul-

onnan túl, innenen innen, hát egyszer még messziről meglátja a mi Kiss Miklósunk, hogy egy irdatlan nagy száj, melynek az egyik vége a földnek van vetve, a másik vége pedig az égnek, mint a legsebesebb fergeteg közeledik feléjük; ugyannyira, hogy alig maradt annyi idejök, hogy az ólom-barát rezidencziája ajtaján beszaladhattak.

S ezer volt a szerencséjök, hogy beleszaladtak, mert már ekkor az az irdatlan nagy száj ott állt az ólombarát küszöbe előtt, hogy onnan a ki kilépett volna, mintha a pokolba esett volna, tüstént elnyelte volna az irdatlan nagy száj, melynek az egyik vége a földnek, a másik pedig az égnek volt vetve.

-- Hej, jó barátom, ólomöntő barát, szólt a mi Kiss Miklósunk, van-e sok olvasztott ólmod? megfizetek érte jó pénzzel.

— Hahó Kiss Miklós barátom, ösmerlek, világszép éltemben mindig hallottam a hiredet, már régen várlak, jó hogy itt vagy, hogy csukjam be csak az ajtómat, mert innen tovább egy tapodtat se mégysz!

— Jaj, az istenért, szólt Kiss Miklós, ki ne menj, át ne lépd a küszöbödet, mert mindjárt elnyel a sárkány anyja nagy szája, melynek

az egyik vége a földnek, a másik pedig az égnek van vetve!

Az ólomöntő-barát kimegyen a szobájából, hát ott látja a sárkányok anyja nagy száját, melynek az egyik vége a földnek, a másik vége pedig az égnek van vetve. Az ólomöntő-barát nagy ijedten visszaszaladt a maga szobájába, hol azt mondja Kiss Miklósnak:

— Hej, jó barátom Kiss Miklós, adj tanácsot, hát mit cselekedjünk?

— Mit-e?! hát van-e sok olvasztott ólmod?

— Most nem sok van, csak 366 mázsa. Ott kinn van az üstben, most zubog legjobban.

— Tudod mit, egyet mondok, kettő lesz belőle, fogjuk csak fülön azt a nagy üstöt s öntsük a sárkányok anyja nagy szájába, melynek az egyik vége a földnek, a másik vége pedig az égnek van vetve.

Itt lelkem teremtette, az ólomöntő-barát az egyik fülét, Kiss Miklós pedig a másik fülét nyakon ragadja az irdatlan nagy üstnek, a küszöbhöz czipelik s kizúditják a vén banya tátott szájába a 366 mázsa olvasztott forró ólmot. A forró ólom mind össze-vissza égette a sárkányok anyja gyomrát, s az menten kilehelte átkos páráját.

Igy szabadult meg a mi Kiss Miklósunk a sárkányok anyjától; de szegény most az egyszer ugy járt, mint a ki vödörből cseberbe hág; mert az ólomöntő-barát ő kigyelmét nyakon csipte, mint valami szalmaszálat a szobába vitte, hol is azt találja mondani Kiss Miklósnak:

— Hej, jó barátom Kiss Miklós, világszép éltemben mindig hallottam hiredet, azért most küzdjünk meg, hogy melyikünk az erősebb, én-e vagy te?!

S ezzel az ólom-barát csak a kis ujját tette a mi Kiss Miklósunkra, hát már ettől is ő kigyelme roskadozni kezdett s a szoba ólompádimentoma egy ölnyire horpadt be a lába alatt.

— No Kiss Miklós barátom, van-e kedved velem megküzdeni? kérdé az ólom-barát. Nem szólsz semmit, már látom, hogy nincs: azért ez szóm és mondásom hozzád: hogy én téged örökös rabságban nálam tartlak mindaddig, mig nekem el nem hozod a zöld királynak zöld leányát... Ti pedig, és ekkor a két bátyjához fordult, ti pedig elmehettek szép csendesen hazafelé, elvihetitek magatokkal a holdas és a napos paripát, rajta a fényes holdat

és a tündöklő napot, mert ezekre nincsen szükségem.

Itt a mi Miklósunk keserves könyhullatások között elbúcsuzott édes testvéreitől, azok pedig hazafelé vették az utjokat s szerencsésen haza is jutottak.

Nagy lett az országban az öröm, hogy a szegény ember fiai, mint atyjuk a megható ágyán meghagyta nekik, hazahozták a fényes holdat és a tündöklő napot. Ezért a vén király összegyüjté a birodalmában levő herczegeket, grófokat, bárókat, urakat, urfiakat, válogatott czigánylegényeket, hosszu süveges kankós tótokat, kiknek aztán elébök terjesztette, hogy mit érdemelnek meg az olyan testvérek, kik hazahozták a fényes holdat és a tündöklő napot. Azok erre a kérdésre aztán azt felelték: azt érdemli meg, felséges urunk, hogy az, a ki a tündöklő napos paripát, rajta a verőfényes napot hazahozta, az ország királya legyen, az pedig, ki a fényes holdas paripát s rajta az ékes holdat hozta haza, a vicze-király; mindkettő pedig egy-egy királykisasszonyt, már mint a felséged leányait, kapják feleségül!

Ugy is lett. — A szegény ember nagyobbik fia lett a király, a középső pedig a vicze-

király, mindegyik pedig egy-egy királykisasszonyt kapott feleségül.

Aztán a fényes holdas paripát és tündöklő napos paripát fölereszteték az ég országutjára; de mind a hold, mind pedig a nap szomoruan világitott.

Azért világitottak pedig szomoruan, mert nem azt jutalmazták meg érdem szerint, ki őket igazán megszabaditotta a sárkányoktól, már mint a mi Miklósunkat, ki még most itt ott volt örökös rabságban az ólom-barátnál.

Egyszer az ólom-barát magához hivatja a mi Miklósunkat s azt találja neki mondani:

— No Miklós, ha te nekem a zöld királynak zöld leányát elhozod: akkor szabadon eresztlek s leveszem rólad azt a 3 vasabroncsot és azt a 12 mázsás lánczot. Azért jó barátom Miklós, azt tanácsolom neked, hogy holnap indulj el, mert ugyis szép verőfényes nap van s hozd el nekem az én szivem kivánságát.

Itt a mi Miklósunk ujra utnak indult, még pedig hosszura, hogy lesz-e annak vége valahol vagy sehol, azt csak a jó isten tudja!

A mint mén mendegél hetedhét ország ellen, még az operencziás tengeren is túl, még az üveghegyeken is túl, még azon is túl, a hol

a kis kurta farku disznó túr, tulonnan túl, innenen innen, nagy hegy alatt, kis dombon, egyszer mint a kilőtt nyil, mint a legsebesebb forgószél, szalad feléje egy ember, ki mindig ezt kiabálta:

— Félre előlem! félre előlem!

Ez volt pedig a kengyelfutó, ki mint a peczek, egyszerre megállott a mi Miklósunk előtt s azt kérdi tőle:

— Hová-hová Kiss Miklós, mert világszép éltemben mindig hallottam a hiredet?

— Hahó kengyelfutó, jobb ha nem is kérded! . . . zöld királynak zöld leányáért megyek, hogyha hallottad hirét!

— Én nem hallottam, de nem azt mondom én, hanem azt, hogy vigy el magaddal; még valahol hasznomat veheted.

— Visz a manó! majd jösz a magad lábán ha akarsz.

Megyen mendegél aztán a mi Miklósunk a kengyelfutóval hetedhét ország ellen, még az operencziás tengeren is túl, még az üveghegyeken is túl, még a hol a kis kurta farku disznó túr, még azon is túl, tulonnan túl, innenen innen, egyszer a tengerpartjára értek, hát látják, hogy ott egy ember csak neki ha-

sal a tengernek és a tengert a legutolsó cseppig, mint én egy csupor vizet mind kiitta; de még ekkor is szünet nélkül csak ezt kiabálta:

— Jaj, be szomjas vagyok! jaj, be szomjas vagyok!

Ez volt pedig a nagy-iható, ki mikor a mi Miklósunkat meglátta, elébe jött, szót szólt hozzá:

— Isten jó nap, hires Kiss Miklós: mert világszép éltemben mindig hallottam a hiredet!

— Fogadj isten, nagy-iható!

— Hát mi járatban vagy, hires Kiss Miklós?

— Mi járatban vagyok? hahó, nagy-iható, jobb ha nem is kérded! . . . zöld királynak zöld leányáért megyek, hogyha hallottad a hirét.

— Én biz nem hallottam, felelt a nagy-iható, de nem azt mondom én, hanem azt, vigy el engem magaddal, még tán hasznomat veheted.

— Visz a manó! majd jösz a magad lábán, ha akarsz!

Igy már hárman voltak: Kiss Miklós, a kengyelfutó és a nagy-iható.

Mentek mendegéltek aztán hetedhét ország

ellen, még az operencziás tengeren is túl, még az üveghegyeken is túl, még azon is túl, a hol a kis kurta farku disznó túr, tulonnan túl, innenen innen, hát egyszer látják, hogy egy ember a sikon neki szalad egy gulyának s a szép tulkokat egyenként, mint én egy falat kenyeret, minden szőrös-bőröstül egymásután hajigálja be a szájába s nyeldesi el, de még ekkor is, mikor a 366 darab tulokból álló gulyát mind elnyelte, szünet nélkül csak ezt kiabálta:

— Jaj, be éhes vagyok; jaj, be éhes vagyok!

Ez volt pedig a nagy-ehető, ki mikor a mi Miklósunkat meglátta, elébe jött s azt mondja neki:

— Isten jó nap, hires Kiss Miklós, mert világszép éltemben mindig hallottam a hiredet!

— Fogadj isten, nagy-ehető!

— Hát mi járatban vagy, hires Kiss Miklós?

— Mi járatban vagyok?! jobb ha nem is kérded! . . . zöld királynak zöld leányáért megyek, hogyha hallottad a hirét.

— Én biz nem hallottam, felelt a nagyehető, de nem azt mondom én, hanem azt, vigy

el engem magaddal, még tán hasznomat veszed.

— Visz a manó! majd jösz a magad lábán, hogy ha akarsz.

Igy már négyen voltak: Kiss Miklós, a kengyelfutó, a nagy-iható és a nagy-ehető.

Mentek mendegéltek aztán hetedhét ország ellen, még az operencziás tengeren is túl, még az üveghegyeken is túl, még azon is túl, hol a kis kurta farku disznó túr, tulonnan túl, innenen innen, egyszer egy olyan emberre akadtak, kinek élő zsarátnok volt a vánkosa, égő tüz a' párnája, lobogós láng a takarója, mégis kilencz pár csizma volt a lábán, kilencz gatya és kilencz ing a testén, kilencz nyakravaló a nyakán, kilencz báránybőr kucsma a fejében, kilencz nadrág és lajbli rajta s rádásul kilencz suba fityegett a nyakában, de még ekkor is szünet nélkül csak ezt kiabálta:

— Juj, be fázom! jaj, be fázom!

Ez volt pedig a nagy-fázó, ki mikor a mi Miklósunkat meglátta, elébe jött s azt mondja neki:

— Isten jó nap, hires Kiss Miklós; mert világszép éltemben mindig hallottam a hiredet!

— Fogadj isten, nagy-fázó!

— Hát mi járatban vagy, hires Kiss Miklós?

— Ehj, pajtás, jobb ha nem is kérded! hallottad-e hirét a zöld király zöld leányának?

— Biz én nem hallottam.

— No ha nem hallottad, hát halld most, mert odamegyek leánykérőbe.

— De nem azt mondom én, hires Kiss Miklós, hanem azt, vigy el engem magaddal, még tán hasznomat veheted.

— Visz a manó! majd jösz a magad lábán, ha akarsz!

Igy már öten voltak: Kiss Miklós, a kengyelfutó, a nagy-iható, a nagy-ehető és a nagyfázó.

Mentek mendegéltek aztán hetedhét ország ellen, még az operencziás tengeren is túl, még az üveghegyeken is túl, még azon is túl, hol a kis kurta farku disznó túr, tulonnan túl, innenen innen, egyszer egy olyan emberre akadtak, ki szünet nélkül szanaszét nézett s egy szempillantás és egy szemforgatás alatt a kerek földet belátta, a másik szemforgatás alatt pedig a mélységes tengert benézte s ki már 7 mérföldről meglátta a mi Miklósunkat és az ő czimboráit.

Ez volt pedig a messzelátó, ki a mi Miklósunk elébe jött s azt mondja neki:

— Isten jó nap, hires Kiss Miklós; mert világszép éltemben mindig hallottam a hiredet!

— Fogadj isten, messzelátó!

— Hát mi járatban vagy, hires Kiss Miklós?

— Hahó jó barátom messzelátó, jobb ha nem is kérded! . . . hát hallodtad-e hirét a zöld király zöld leányának?

— Biz én nem hallottam!

— No, ha nem hallottad, hát halld meg most! odamegyek leánykérőbe.

— De nem azt mondom én, jó barátom hires Kiss Miklós, hanem azt, vigy el engem magaddal, még tán hasznomat veszed!

— Visz a manó! majd jösz a magad lábán, ha akarsz!

Igy már hatan voltak: Kiss Miklós, a kengyelfutó, a nagy-iható, a nagy-ehető, a nagy-fázó és a messzelátó.

Mentek mendegéltek aztán hetedhét ország ellen, még az operencziás tengeren is túl, még az üveghegyeken is túl, még azon is túl, hol a kis kurta farku disznó túr, tulonnan túl, innenen innen, egyszer egy olyan emberre akadtak, ki 7 mázsás vasbuzogányt csak oly könnyedén hajigált 7 mérföldre, mint én egy kis követ.

Ez volt pedig a messzehajitó, ki mikor a mi Kiss Miklósunkat és a czimboráit meglátta, odament hozzájuk s azt mondja Kiss Miklósnak:

— Isten jó nap, hires Kiss Miklós; mert világszép éltemben mindig hallottam a hiredet!

— Fogadj isten, messzehajitó!

— Hát mi járatban vagy, jó barátom Kiss Miklós?

— Hahó, messzehajitó! jobb ha nem is kérded! . . . hát hallottad-e hirét a zöld király zöld leányának?

— Biz én nem hallottam!

— No, ha nem hallottad, hát halld most! odamegyünk leánykérőbe.

— De nem azt mondom én, hires Kiss Miklós, hanem azt, vigy el engem magaddal, még tán hasznomat veszed.

— Visz a manó! majd jösz a magad lábán, ha akarsz.

Igy már, mint a pokolbeli gonoszok, heten voltak: Kiss Miklós, a kengyelfutó, a nagyiható, a nagy-ehető, a nagy-fázó, a messzelátó és a messzehajitó.

Mentek mendegéltek aztán hetedhét or-

szág ellen, még az operencziás tengeren is túl, még az üveghegyeken is túl, még azon is túl, hol a kis kurta farku disznó túr, tulonnan túl, innenen innen, egyszer még is elértek a zöld király rezidencziájába.

Hogy ideértek, Kiss Miklós beállit a zöld király elébe s köszön neki:

— Adjon isten jó napot fölségednek!

— Fogadj isten, hires Kiss Miklós; mert világszép éltemben mindig hallottam a hiredet! hát mi járatban vagy?

— Jártomban-keltemben azt hallottam, hogy van fölségednek egy gyönyörü, szerelemtöl lelkezett ékes virágszála, mi türés tagadás, biz én azért jöttem.

— Hahó, jó barátom, a zöld királynak zöld leányát nem oly könnyü ám leszakasztani! hanem három próbát adok elébed, ha azt megteszed, akkor neked adom legkedvesebb, nekem igazán egyetlenegy leányomat. Az első próba ez lesz: neked is van egy kengyelfutód, nekem is. A leányomnak a menyasszonyruháját most készitik a pokolban Plutónál, vagy tán már készen is van. Hogyha azt a te kengyelfutód hamarább elhozza, mint az enyém jól van, nem bánom, legyen tiéd a zöld király

zöld leánya. Az én kengyelfutóm, meg a tiéd is holnap reggel négy órakor induljanak el. Különben ha nem mondom is, ugyis tudod, hogy mi a dolog vastagabb vége; mindnyájatokat karóba huzatlak.

Pedig fillentett a zöld király, mert ő kelme még az nap estve elinditotta a maga kengyelfutóját, ki senki más nem volt, mint a zöld király öreganyja és a ki, közbe legyen mondva, boszorkány volt, még pedig annak is a java.

Itt másnap reggel 4 órakor, a mint mondva volt, a mi Miklósunk utnak ereszti a maga kengyelfutóját, hogy hozza el a pokolból Plutó ő fölségétől a zöld király zöld leányának menyasszonyruháját.

Szalad a kengyelfutó, hát látja, hogy a zöld király öreg anyja már jóval megelözte, mert már im hogy a pokol kapujánál nem szalad. Ennek sem kell több, neki rugaszkodik, de mégis majd csunyát látott, mert ép akkor ért a pokol ajtájához, mikor már a zöld király öreg anyja a kilincset fogta. A mi kengyelfutónk sem rest, megkapja a boszorkány köntösét, visszarántotta, maga pedig beszaladt az ajtón s meg sem állt mindaddig, mig Plutó ő fölsége szine elébe nem ért, kinek az-

tán megmondta, hogy mért jött, hogy adják át neki a zöld király zöld leánya menyasszonyruháját.

Az ékes menyasszonyruha készen volt, katulyába szépen bepakolták s átadták neki.

Szalad, szalad a kengyelfutó, de a zöld király öreg anyja megvárta, ki aztán azt mondja neki:

— Hallod-e te kengyelfutó, most már ugyis te vagy a nyertes, azért sose szaladj olyan nagyon, hanem menjünk haza szép csendesen együtt.

A kengyelfutó ráállt a vén banya beszédére s aztán együtt folytatták az utjokat.

Csak szaladnak, csak szaladnak, egyszer egy szép árnyékos helyre értek, hol azt találja mondani a vén asszony a kengyelfutónak:

— Hallod-e te kengyelfutó, jer, üljünk le ez árnyékos helyre, pihenjünk meg, ugyis egy a fizetés, mert már te vagy a nyertes, aztán meg nem viszket-e a fejed, majd keresek benne.

Itt a kengyelfutó leült az árnyékos helyre, a vén asszony ölébe hajtotta a fejét, ki keresgélni kezdett benne s addig-addig keresgélt, mig a kengyelfutó szépen elaludt, álomba merült.

Mikor a kengyelfutó legjobban fujta a kását, hogy szinte pöfögött, a vénasszony egy lófőt tett a feje alá, melytől az az itélet napig sem ébredt volna föl, s aztán a katulyát elvette tőle s mintha a puskából lőtték volna ki, hazafelé paripázott.

Itt már eljön a délutáni 4 óra is, s még a kengyelfutó most sem érkezett meg, pedig már 3 órára, mint mondá, otthon kellene lennie. Ezért a mi Miklósunk már nyugtalankodni kezdett, de az orra is viszketett, meg a jobb füle is csengett, de meg a jobb szeme is ugrándozott, ezért azt találja mondani a mi Miklósunk a messzelátónak:

— Hej, jó barátom messzelátó, tekints csak körül, vajjon hol látod jőni a kengyelfutót?

A messzelátó sem hagyta ezt kétszer mondani magának, izibe felszaladt egy dombra, körülnéz, hát látja, hogy a kengyelfutó egy szép árnyékos helyen ugy alszik mint a tök, a feje alá pedig egy lófő van téve.

— Hej, jó barátom Kiss Miklós, kutya van a kertben; mert a kengyelfutó egy szép árnyékos helyen alszik, a feje alá pedig egy lófő van téve, — a vén asszony pedig már a ker-

tek alatt szalad s hozza a menyasszonyruhát a katulyában!

— Hej, jó barátom messzehajtó, szólt a mi Miklósunk, állj elő! s hajitsd csak ki a te 12 mázsás buzogányoddal annak az átkozott kengyelfutónak a feje alól azt a lófejet, mert biz isten, mind a heten csunyát látunk, s csúf halállal múlunk ki!

Ehj, a messzehajitó sem rest, izibe elhajtja a 12 mázsás vasbuzogányt s szerencsésen kiütötte a kengyelfutó feje alól a lófejet.

Itt lelkem teremtette, mi kerül a dologból mi nem, ugy láttam mint most, ott voltam, a hol beszélték, felugrik a kengyelfutó, dörgöli a szemét, majd körülnéz, hát látja, hogy a vén asszony már a kertek alatt szalad s viszi a zöld király zöld leánya ékes menyasszonyruháját.

Ez sem rest, neki rugaszkodik, de biz csak egy hajszálon függött, hogy csunyát nem látott; mert a vénasszony már a zöld király ajtaja kilincsét fogta, mikor utólérte. A kengyelfutó megkapja a vénasszony ruháját, a katulyát elvette töle s ugy lökte vissza a pokolba, hogy a lába, de még a kis körme sem érte a földet. Aztán a zöld király zöld leánya ékes menyasszonyruháját átadta a mi Mikló-

sunknak, ki menten bevitte a királynak s letette a puszfángfa asztalra, mondván:

— No fölséges ur, teljék szivének kívánsága, itt az ékes menyasszony-ruha.

— Hahó, hires Kiss Miklós, ez még csak egy próba, melyben te lettél a nyertes, de hátra van még kettő. Mindaddig nem lesz a tiéd a zöld király zöld leánya, mig mindanynyian, a hányan vagytok, egy éjszakát nem töltötök az én vaskemenczémben, melyet 366 öl fával már be is füttettem. Ha kiálljátok azt az irtóztató hőséget, jó; ha pedig nem, ugyis megsültök elevenen.

Itt lelkem teremtette, mi kerül a dologból mi nem, a zöld király — mint mondá — már eleve befüttette a vaskemenczét, 366 öl fával; az egész kemencze csupa izzó tüzzé változott, ugyannyira, hogy még közel se lehetett feléje menni. Az volt most a kérdés: ki megyen bele legelőször? ki más, mint a nagy-fázó! Ő örült legjobban ennek a fura mulatságnak, hisz csak ugy didergett, hogy majd megvette az isten hidege, pedig most is kilencz csizma volt a lábán, kilencz ing és gatya a testén, kilencz nyakravaló a nyakán, kilencz báránybőr kucsma a fején, kilencz suba a hátán. Mondom,

a nagy-fázó ment be legelőször a forró izzó kemenczébe. Körülmegyen benne s az egyszerre oly hideggé vált, mint a jégverem. Ezért kikiált a lyukon :

— Jaj be fázom! majd megvesz az isten hidege!

Aztán a többi hat is, már mint a mi Miklósunk, a nagy-iható, a nagy-ehető, a kengyelfutó, a messzelátó és messzehajitó is bement, hát érzik, hogy a kemencze olyan hideg mint a jégverem, hogy szinte vaczogott a foguk benne. Ezért Kiss Miklós kikiált a lyukon, mondván :

— Fát ide; mert mindjárt megfagyunk!

A zöld király szolgái rádásul még egy öl fát hajigáltak be a kemenczébe, melyből aztán tüzet raktak, s fülebotját sem hajtották a bajnak.

Itt másnap reggel maga a zöld király jött megnézni a 7 pecsenyét, — gondolván hogy izzé-porrá égtek, — kinyitja a kemencze száját, hát majd hanyatt esett ijedtében; de hogy is ne! mikor a 7 jó madár ott ül az izzó kemenczében elevenen, még rádásul tüz mellett s egynek se lett kutyabaja sem?!

A zöld király tüstént felhivatta a mi Miklósunkat s azt mondja neki:

— No hires Kiss Miklós, már két próbát kiállottál, de hátra van még a harmadik. Ha azon is szerenesésen keresztülesel, nem bánom, legyen a tiéd a leányom, mert akkor átlátom, hogy nem vagy kevesebb ember, mint a mekkora a hired. A harmadik próba pedig nem lesz egyéb, mint amott van a másik udvaron egy gulyám, nem kevesebből áll, csak 366 darabból; ugyszinte oda van már készitve 366 akó bor. Ha ti azt a 366 göbölyből álló gulyát és azt a 366 akó bort reggelre meg nem eszitek és iszszátok: akkor mindnyájatokat karóba huzatlak; — ha pedig azokat megeszitek és iszszátok: akkor, mint már mondám, nem bánom, legyen a tiéd egyetlenegy legkedvesebb leányom.

Itt mi történik a dologból mi nem, nem egyéb a nagy semminél; de pengyom, tóditsuk is, mert biz majd elfogy ez, — estve, lefekvés után a mi Miklósunk átmegyen a másik udvarba az ő 6 czimborájával egyetemben, már oda, a hol volt a 366 darab göböly és a 366 akó bor; de most az volt a kérdés: hogy ezt a tengernyi jószágot ki eszi és ezt a ménkő sok bort ki iszsza meg? A gulyának senki sem örült jobban, mint a nagy-ehető, a ménkő sok bornak

pedig senki jobban, mint a nagy-iható, majd elbánnak ezek vele, ha még oly sok volna is, mert az egyiknek a hasa olyan telhetetlen volt, mint a papzsák, a másiknak pedig a gyomra és a torka olyan volt, mint a feneketlen verem, melyeket sose győznél megtölteni, ha világ-életedben egyebet sem cselekednél.

A mi Miklósunk, meg a többi czimborája — kivéve a nagy-ehetőt — egy göbölyt izibe főbe kolintottak, a kantusát lerántották, a husát felapritották s megpörkölték. Ez nekik elég volt, de bezzeg nem volt elég a nagy-ehetőnek, mert nem akarta elrontani vele a szája izét, hanem neki a gulyának s a szegény pára jószágokat egyenként, mintha a föld nyelte volna el, egymásután, minden szőröstül-bőröstül, minden csontostul-szarvastul mind elnyelte, ugyanannyira, hogy még csak irmagul sem hagyott egyetlen egyet sem; — de még ekkor is szünet nélkül csak ezt kiabálta:

— Jaj, be éhes vagyok; jaj, be éhes vagyok!

Majd odament a többi czimboráihoz, s a mit még azok meghagytak a pörkölthusból, azt is megette csemegének és a gőbölybőrrel lenyomtatta, de még ekkor is szünet nélkül csak ezt kiabálta:

— Jaj, be éhes vagyok; jaj, be éhes vagyok!

Aztán az iváshoz láttak. A mi Miklósunk meg a czimborái — kivéve a nagy-ihatót — egy hordó bort elöguritottak, melyben ugy egy akó lehetett, a fenekét beütötték s az iváshoz fogtak. Ez az egy akó bor nekik elég volt, de bezzeg nem volt elég a nagy-ihatónak, mert azzal a kevéssel, mely neki csak annyi volt, mint nekem egy csepp, csak nem akarta elrontani a szája izét, hanem amugy magyar-miskásan hozzálátott az iváshoz, ugyannyira, hogy mikor körülnézett, hát csak azon vette észre magát, hogy oda a 365 akó bor, de még ekkor is szünet nélkül csak azt kiabálta:

— Jaj, be szomjas vagyok; jaj, be szomjas vagyok!

Majd odament a többi czimboráihoz s a mit még azok meghagytak az akó borból, azt is a legutolsó cseppig mind kiitta; de még ekkor is szünet nélkül csak ezt kiabálta:

— Jaj, be szomjas vagyok; jaj, be szomjas vagyok!

Itt másnap reggel a zöld király maga személyesen jött át a másik házhoz, megnézni,

vajjon Kiss Miklós és a czimborái kiállták-e a harmadik próbát; vajjon a háromszáz hatvanhat göbölyt megették-e és megitták-e a háromszáz hatvanhat akó bort? Hát ijedtében imhogy sóbálványnyá nem változott, mikor se egy fia göböly, se egy csepp bor! ... Aztán csak azon sopánkodott‘ hogyha már a 366 göböly husát — patvar vigye! — megették is, csak a bőrét hagyták volna meg; azokat legalább jó lett volna a zsidónak eladni, jó pénzt kapott volna érte.

— No hires Kiss Miklós, szólt a zöld király, három próbán nyertes voltál, most már a tiéd s elviheted egyetlenegy legkedvesebb leányomat.

Azzal a zöld király zöld leányát hintóba ültették, abba hat seregélyszörü paripát *) fogtak s az ólom-barát birodalma felé hajtottak.

Utközben a zöld király zöld leánya magához inté a mi Miklósunkat s azt kérdi töle:

— Hej, szivem szép szerelme, hires Kiss Miklós! mondd meg igaz lelkedre, magadnak viszesz-e, vagy másnak? — ha még is magad-

*) A sajó-völgyi paripának nevezi a herélt lovat.

nak vinnél, — mert különben megjátszom veled!

— Magamnak is viszlek, másnak is viszlek, felelt Kiss Miklós.

No jól van, ez abba maradt. Egyszer azonban térülnek-fordulnak, benéznek a hintóba, hát üres, oda a szép leány. Izibe megállitják a hintót s keresik benne, de seholsem találják.

— Hej, jó barátom messzelátó, szólt Kiss Miklós, tekints csak körül, hogy hová repült a mi szép madarunk?

A messzelátó sem hagyta ezt magának kétszer mondani, egy szemfordulatból benézte a kerek-földet, de a szép leányt seholsem látja.

— Már a szárazföldön nincsen, szólt a messzelátó.

— Nézd hát a tengerben, felelt neki Kiss Miklós.

A messzelátó sem hagyta ezt magának kétszer mondani, egy szemfordulatból benézte a mélységes tengert, hát látja, hogy a zöld király zöld leánya a tengerben, még annak is a tulsó partján egy három fontos czethal gyomrába bujt.

— Aha! már látom, hogy hol van!

— Hát hol, kérdé Kiss Miklós?

— Hát a mélységes tenger tulsó partján egy három fontos czethal gyomrában bujt el.

— Hej, jó barátom nagy-iható, szólt Kiss Miklós, állj csak elő s idd fel annak a mélységes tengernek a vizét!

A nagy-iható sem rest, neki hasal a tengernek s három szippantásra mind leitta a vizet. A három fontos czethal még ekkor is ott feküdt a tulsó tengerpart pandaljában.

— Hej, jó barátom kengyelfutó, szólt Kiss Miklós, állj csak elő s hozd el nekünk azt a három fontos czethalat, mely ott a tulsó tengerpart pandaljában fekszik.

A kengyelfutó sem hagyta ezt magának kétszer mondani, hanem izibe átszaladt a tenger fenekén és elhozta a háromfontos czethalat.

Kiss Miklós aztán felhasitotta a három fontos czethalat, kivette a gyomrát, szépen fölvágta s kihullt belőle a zöld király zöld leánya. Aztán beültették ujra a hintóba s tovább mentek.

Csak mennek, csak mendegélnek, egyszer ujra magához inti a király kisasszony a mi Miklósunkat s azt kérdi tőle:

— Szivem szép szerelme, hires Kiss Miklós,

mondd meg igaz lelkedre, magadnak viszesz-e, vagy másnak? — ha mégis magadnak vinnél — mert különben megjátszom veled!

— Magamnak is viszlek, másnak is viszlek, felelt Kiss Miklós.

No jól van, ez abba maradt. Egyszer azonban térülnek, fordulnak, hát nincsen szép leány, üres a hintó! Tyűh! kutya teremtette, kutya van a kertben! megállitják a hat lovas hintót, keresik benne a szép királykisasszonyt, de nem találják. Ekkor megszólalt Kiss Miklós ilyeténképpen:

— Hej, jó barátom messzelátó! állj elő, nézz csak körül, hogy hova repült a mi szép madarunk?

A messzelátó sem rest, egy szemfordulatból benézi a mélységes tengert, de a zöld király zöld leányát sehol sem látta.

— Már a tengerben nincsen, szólt a messzelátó.

— Ha a tengerben nincs, válaszolt neki a mi Miklósunk, ugy nézd a száraz-földön.

Ujra körülnéz a messzelátó, hát látja, hogy a királykisasszony otthon van, még pedig a kert kellőközepén diszlő almafa legtetejében egy sóvári piros alma magjába bujt el.

— Már látom, szólt a messzelátó.

— Hát hol van?

— Hát odahaza a kert kellőközepén diszlő almafa legtetejében egy sóvári piros almamagjába bujt el.

— Hej, kengyelfutó, állj elő.

Előáll a kengyelfutó s mint a peczek megáll Kiss Miklós előtt, csak a parancsszóra várt.

— Szaladj izibe a zöld király kertjébe, annak a kellő közepén diszlik egy almafa, mászsz fel rá s a legtetejében levő sóvári piros almát hozd el nekem.

A kengyelfutó sem hagyta ezt magának kétszer mondani, hanem mint a forgószél, lóhalálában rohant a zöld király kertjébe s mikor odaért, megtalálta a kert kellőközepén diszlő sóvári almafát, felmászott rája, a legtetejében levő piros almát leszakasztotta s azzal mint a kit puskából kilőnek, vissza a mi Miklósunkhoz, kinek átadta a sóvári piros almát.

Kiss Miklós aztán a sóvári piros almát vigyázva kettévágta, melyből kihullt a zöld király zöld leánya, kit aztán ujra beültettek a hintóba s azzal tovább mentek.

Csak mennek, csak mendegélnek, egyszer

ujra magához inté a királykisasszony a mi Miklósunkat s azt kérdi tőle:

— Szivem szive, hires Kiss Miklós! mondd meg igaz lelkedre, magadnak viszesz-e vagy másnak? — ha mégis magadnak vinnél — mert különben még egyszer megjátszom veled.

— Magamnak is viszlek, másnak is viszlek, felelt Kiss Miklós.

No jól van, ez abba maradt. Egyszer azonban térülnek-fordulnak, benéznek a hintóba, hát nincsen szép leány, üres a hintó. Jaj, kutyateremtette, kutya van a kertben! megállitják a hatlovas hintót, keresik benne a szép királykisasszonyt, de nem találják. Ekkor megszólalt Kiss Miklós ilyetén képen:

— Hej, jó barátom messzelátó! nézz csak körül, hogy vajjon hova repült a mi szép madárkánk?

A messzelátó sem rest, egy szemfordulatból benézte a kerekföldet, de a zöld király zöld leányát sehol sem látta.

— Már a kerekföldön nincsen, szólt a messzelátó.

— No, ha nincs a kerekföldön, válaszolt a mi Miklósunk, nézd a mélységes tengerben.

Ujra körülnéz a messzelátó, egy szemfor-

dulatból belátta a mélységes tengert, de a zöld király zöld leányát ott sem vette észre.

— Már a mélységes tengerben sincsen, szólt ujra a messzelátó.

— No, ha a mélységes tengerben sincs, ugy nézd a levegő-égben.

Harmadszor is körülnéz a measzelátó, egy szemfordulatból belátta a kiterjesztett erősséget, a levegő-eget, hát látja, hogy egy vékony pókselyemszálon függ egy selyemgubó, abban van elbújva a zöld király zöld leánya.

— Már látom, szólt a messzelátó.

— Hát hol van, kérdé a mi Kiss Miklósunk?

— Amott messze-messze, az alatt a kerek erdő alatt a levegő-égből függ alá egy vékony pókselyemszál, annak a végéről csüng le egy selyemgubó, abban bujt el a zöld király zöld leánya.

— Hej, messzehajitó, szólt Kiss Miklós, állj elő!

Előáll a messzehajitó, s mint a peczek megállott a mi Miklósunk előtt, csak a parancsszóra várt, de arra se kellett sokáig várnia, mert azt mondja Kiss Miklós neki:

— Hallod-e jó barátom messzehajitó, látod-e azt a vékony pókselyemszálat, mely

amott messze-messze az alatt a kerek erdő alatt a levegőégből függ alá?

– Látom, felelt a messzehajitó.

— No, ha látod, hajitsd azt le onnan, de csak akkor, mikor a kengyelfutó odaér, hogy az ne essék a földre, hanem a kengyelfutó markába: azért jó barátom kengyelfutó, izibe oldd meg a kerekedet, fogd fel azt a selyemgubot s hozd el nekünk.

A kengyelfutó sem hagyta ezt kétszer mondani magának, hanem lóhalálában rohant a megnevezett helyre. S mikor odaért, a messzehajitó lehajitotta a pókselyemszálat, a kengyelfutó pedig szerencsésen elkapta, elhozta s odadta a mi Miklósunknak, ki csillagos bicskájával vigyázva felhasitotta s kihullt belőle a zöld király zöld leánya. Aztán a királykisasszonyt harmadszor is beültették a parádés hintóba, melyet hat seregélyszőrü paripa vontatott; — de már ekkor beértek az ólom-barát birodalmába, ezért a zöld király zöld leánya elvesztvén bűbájos erejét, többet nem játszhatott meg a mi Miklósunkkal.

Miklós aztán elbúcsuzott jó barátjaitól, szépen megköszönte a szivességöket s elváltak egymástól.

Mikor csak kettecskén maradtak, a zöld király zöld leánya sirva fakadt s azt mondja Kiss Miklósnak:

— No szivem szép szerelme, tudom már hogy kinek viszesz! annak a kutya ólom-barátnak, de hamarább leszek én a halál menyasszonya, mint azé.

— Haj szivem aranyos bimbója, szólt Kiss Miklós, magamnak viszlek, csakhogy még most nem lehetsz az enyém! nem lehetsz pedig mindaddig, mig azt meg nem tudhatjuk, hogy miben áll az ólom-barát ereje. Ha mi azt szép szerével kitudhatnánk, könnyü lenne aztán az ólom-barátot elveszteni!

— Ha csak az a bajod szivem-szive, válaszolt a zöld király zöld leánya, azon majd segitek én, azt bizd én rám, hisz asszony vagyok én.

S ezzel Kiss Miklós, meg a szép királykisasszony összeölelkeztek, megcsókolták egymást, szent lett a békesség, s azt mondták egymásnak:

— Én a tiéd, te az enyém, ásó kapa se választ el egymástól.

Mentek mendegéltek aztán hetedhét ország ellen, még az operencziás tengeren is túl

még azon is túl, hol a kis kurta farku disznó túr, tulonnan túl, innenen innen, egyszer mégis azt mondhatták, hogy itthon vagyunk, már mint az ólom-barát rezidencziájában s itt azt mondták a királykisasszonynak: szállj ki barát a hintódból, nem egy pénzed ára.

Itt az ólom-barát nagy lelkendezve kiszáлad az ólomházból, elébe a szép leánynak, de az elfordult töle, majd meg akarta ölelni és csókolni, de az ujra elfordult töle. Ez az ólombarátnak sehogy sem tetszett, de azért egy szó, nem sok, de még annyit sem szólt, hanem szótlanul bevezette a zöld király zöld leányát az ólomházba.

Itt másnap, mikor a nap feljött, az ólombarátnak el kellett mennie az ólom-bányákba, de Kiss Miklóst is magával vitte.

A menyecske egyes-egyedül magára maradt, ki aztán kezébe vett egy mécsest s az ólomház kutatásához fogott. Szobáról szobára ment, mig végre a pinczéhez jutott, de azt hét vasas ajtó zárta el töle. Most az volt a kérdés, hogy menjen be a pinczébe? Más az elsö ajtón se tudott volna bemenni, de a bübájos zöld király zöld leánya elött minden vasajtó magától kinyilott. Bemegyen a 7 ajtón, a pinczébe ért,

hát látja, hogy a pinczébe hét ólomkád van sorjában felállitva, és mindegyik szinig van aranynyal-ezüsttel megrakva.

A zöld király zöld leánya aztán leteritette a kötényét és annyi aranyat szedett bele, a mennyit csak elbirt. Majd fölment, ötvöst hivatott és az ólomküszöböt tenyérnyi vastagságra megaranyoztatta, pedig az ólom-barát olyan fösvény volt, hogy még kenyérből sem evett eleget s minden kis krajczárt hétszer vert a fogához, mig a kezéből csak egyszer is kiadta.

Itt estvefelé hazajön az ólom-barát az ólom-bányákból, hát látja a gazdálkodást, látja, hogy mit cselekedett a menyecske. Itt lelkem teremtette! neki esik ólom-szakálának és hajának s tépte mint a kendert, aztán elorditotta magát, hogy szinte rengett bele az ólomház, s azt mondja a királykisasszonynak:

— Hej, a kutya fikom adtát, ezer milliom adta! hát ki cselekedte ezt?!

— Én cselekedtem, felelt nagy bátran a királykisasszony.

— Hat hogy merted azt tenni az én tudtom és hirem nélkül, he?! Azzal az ólombarát neki ment a zöld király zöld leányának, sarkig

érő aranyhaját a kezére tekerte, 12-szer meghurczolta az ólomszérűn, majd az ólomcséplővel akart hozzálátni, de azt Kiss Miklós nem engedte, hanem kivette a leányt a kezéből és a selyemágyba fektette. A leány se holt, se eleven nem volt, hanem ugy feküdt ott az ágyban, mint egy lelketlen darab fa. Pedig a zöld király zöld leányának annyi baja sem volt, mint jó magamnak, la; mert bűbájos nő levén, sok állt hatalmában. Most is mit nem cselekedett! mikor az ólom-barát sarkig érő aranyhaját a kezére tekerte, hirtelen kibújt a böréből és egy ördögöt bujtatott belé. Annak pedig, ha mindjárt fejszefokkal verte volna is az ólom-barát, még se lett volna kutyabaja sem; mert mentül jobban verte volna, az annál jobban nevetett volna.

De az ólom-barát is megbánta mocskos tettét, azért sirva-riva bement a fehér házba, hol a zöld király zöld leánya élet nélkül feküdt. Odamegyen hozzá, költögeti, de nem ébred, szólitgatja, de nem hallja, végig-hosszig siratgatja, de nem érzi, végre azt találja mondani:

— Ébredj szivem szép szerelme, minden kivánságodat teljesitem, csak az aranyozással hagyj fel.

Erre megszólalt a királykisasszony s azt találja mondani az ólom-barátnak:

— Akkor felhagyok az aranyozással, hogyha megmondod, hogy miben áll a te erőd.

— Jaj, szivem szép szerelme, hamarább megválok az életemtől, mint én azt neked megmondjam.

No jólvan, ez abba maradt. — Itt másnap, mikor a nap feljött, az ólom-barát ujra elment az ólombányákba, de Kiss Miklóst is magával vitte, mert élt a gyanuperrel, hogy ezek bizonyosan még az uton, minthogy ugyis volt, összeszürték a levet, egy kézre dolgoznak és csak az ő vesztére törekszenek.

A menyecske ujra egyes-egyedül maradt, ki aztán ismét kezébe vette a mécsest, egyenest a pinczének tartott. Előtte magától kinyiltak a nagy vasas ajtók s magától csukódtak be utána.

Igy hét vasajtón keresztülmenvén, a pinczébe ért, hol is leteritette selyemkötőjét és ujra teleszedte aranynyal. Háromszor fordult és háromszorra annyi aranyat vitt fel, hogy majd megszakadt alatta. Majd ötvöst hivatott s három szoba ólomküszöbjét tenyérnyi vastagságra megaranyoztatta, pedig, mint már

mondám, az ólom-barát olyan fösvény volt, hogy még kenyérből sem evett eleget s minden kis krajczárt háromszor vert a fogához, mig a kezéből csak egyszer is kibocsátotta.

Itt estvefelé hazajön az ólom-barát az ólombányákból, hát látja a gazdálkodást, látja hogy most nemis egy, hanem három küszöb van tenyérnyi vastagságra megaranyozva. Itt lelkem teremtette, dühbe jő az ólom-barát, neki esik tulajdon ólomszakálának és hajának s tépte mint a kendert, majd elorditotta magát, még pedig olyan nagyon, hogy az ólomház is reszketett bele, aztán neki a királykisasszonynak s azt kérdi tőle:

— Hej, kutya-fikom-adtát, ezer milliom adta, hát ki cselekedte ezt, he?!

— Én cselekedtem, felelt nagy bátran a királykisasszony.

— Hát hogy merted ezt cselekedni az én tudtom és hirem nélkül, he?! Ezzel az ólombarát neki ment a zöld király zöld leányának, sarkig érő aranyhaját a kezére tekerte, 12-szer le s fel meghurczolta az ólomszérün, 12-szer vágta a földhöz, majd az ólomcséplő után szaladt, hogy a királykisasszonyt mindjárt agyon-

üti, de Kiss Miklós nem engedte, hanem kivette a leányt a kezéből és a selyemágyba fektette.

A zöld király zöld leánya se holt se eleven nem volt, hanem ugy feküdt ott mozdulatlanul, mint egy lelketlen darab fa.

Pedig a királykisasszonynak annyi baja sem vojt mint jó magamnak, la! hisz ugy láttam mint most, ott voltam a hol beszélték; mert a bűbájos mesterséghez értett; mert most is mit, mit nem cselekedett: mikor az ólom-barát sarkig érő aranyhaját a kezére tekerte, izibe kibujt a bőréből és egy ördögöt bujtatott belé, ki, ha ugy verték volna is mint a kétfenekü dobot, vagy még ennél is jobban, olybá vette, mintha csak czirógatnák.

Itt az ólom-barát szörnyüképen megbánta mocskos tettét, azért sirva-riva bement a fehér házba, ráborul a zöld király zöld leányára végig hosszig siratgatja, költögeti, de nem ébred, szólitgatja, de nem hallja, végre azt találja mondni:

— Ébredj szivem szép szerelme, minden kivánságodat teljesitem, csak az aranyozással hagyj fel!

— Akkor felhagyok az aranyozással, hogyha megmondod azt, hogy miben áll a te erőd, szólt a királykisasszony.

— Jaj, szivem szép szerelme! hamarább megválok én az életemtől, mint azt neked megmondjam, hogy miben áll az én eröm!

No jólvan, ez abba maradt, de pengyom tóditsuk is, mert biz majd elfogy ez. — Itt másnap, mikor a nap feljött, az ólom-barát ujra elment az ólombányákba, de Kiss Miklóst is elvitte magával, nehogy mig ő odajár, addig a mi Miklósunk a tilosban járjon s a más szénáját húzogassa.

Itt a menyecske ujra egyes-egyedül maradt. Ennek sem kell több, ismét kezébe vette a mécsest s egyenest a pinczének tartott. Elötte a pincze nagy vasas ajtói maguktól kinyiltak s ujra maguktól csukódtak be utána. Igy 7 vasajtón keresztül menvén, a pinczébe ért, hol is szép selyemkötöjét leteritette s tele szedte aranynyal, még pedig annyit vitt, hogy majd megszakadt alatta. Igy 7-szer térült-fordult és mindannyiszor annyi aranyat vitt, hogy az orra, mint valami csoroszlya, imhogy a földet nem szántotta. Majd ötvöst hivatott s hét szoba küszöbjét tenyérnyi vastagságra megaranyoztatta, pedig, mint már mondám, az ólom-barát olyan fösvény volt, hogy még kenyérböl sem evett eleget s minden kis kraj-

czárt hétszer verte a fogához, mig csak egyszer is kieresztette a kezéből.

Itt estvefelé hazajön az ólom-barát az ólombányákból, hát látja a gazdálkodást, látja, hogy most se nem egy, se nem három, hanem hét küszöb van megaranyozva, még pedig azok is tenyérnyi vastagságra.

Itt lelkem teremtette, dühbe jő az ólombarát, neki esik tulajdon ólomszakálának és hajának, tépi mint a kendert, de mit használt vele, csak a magáét tépte, majd elorditotta magát, még pedig olyan nagyon, hogy szinte rengett bele az ólomház s ekkor dühösen azt kérdi a királykisasszonytól:

— Hej, kutya-fikom-adtát, ezer millióm adta, hát ki cselekedte mind ezeket?!

— Én cselekedtem, felelt nagy bátran a zöld király zöld leánya.

— Hát hogy merted te ezeket cselekedni az én tudtom és hirem nélkül, he?! Azzal nagy mérgesen neki ment a zöld király zöld leányának sarkig érő aranyhaját a kezére tekerte, 12-szer meghordozta az ólomszérűn, 12-szer vágta a földhöz, 12-szer fölemelte; de ez még nem volt elég, hanem elővette az ólomcséplőt s a királykisasszonyt mint a buzakévét ütni-verni

kezdte; ugyannyira, hogy azt vérbe-fagyba hagyva Kiss Miklós vette ki a kezéből, és a selyemágyba fektette.

A zöld király zöld leánya se holt, se eleven nem volt, hanem ugy feküdt ott mozdulatlanul, mint egy lelketlen darab fa.

Pedig a királykisasszonynak annyi baja sem volt, mint édes mindnyájunknak, hisz ugy láttam mint most, ott voltam, a hol beszélték; mert értett a bübájos mesterséghez; mert, mikor az ólom-barát sarkig érő aranyhaját a kezére tekerte, izibe kibujt a böréből és egy nagy kamasz ördögöt bujtatott bele, ki, midőn oly csunyául bánt vele az ólom-barát, azt olybá vette, mintha csak czirogatnák, mintha vajjal kenegetnék az alfelét és mentül jobban verte, annál jobban nevetett.

Itt az ólom-barát szörnyüképen megbánta az iménti mocskos tettét, azért sirva-riva bement a fehér házba, ráborul a zöld király zöld leányára, végig-hosszig siratgatja, költögeti, de nem ébred, szólitgatja, de nem hallja, végre azt találja mondani:

— Ébredj szivem szép szerelme! megmondom már, hogy miben áll az eröm : hát amott a selyemréten a hetedik bokorban fekszik egy

nyúl, ennek a nyúlnak a farka alatt van egy tojás, a tojásban van egy lódarázs, és ebben rejlik az én eröm; ugyhogy én is csak addig élek, mig az a lódarázs él. Ha az megdöglik, én is meghalok.

A zöld király zöld leánya ezeket mind jól hallotta, de azért tette magát, mintha se holt, se eleven nem volna, azért ugy feküdt ott mint egy lelketlen darab fa.

No jólvan, ez abba maradt. De lelkem teremtette, mi történik à dologból, mi nem, ugy láttam mint most, ott voltam, a hol beszélték; itt a királykisasszony éjnek idején csendesen fölkel a selyemágyból, egy ümögben — csak egy nagy kendöt vetett a nyakába — kisurran az ajtón s fölkeresi a mi Miklósunkat, kihez aztán ez volt szava és mondása:

— Ébredj szivem szép szerelme, hires Kiss Miklós! mert tudom már, hogy miben rejlik az ólom-barát ereje, csak a szavamra figyelj: hát amott a selyemréten a hetedik bokorban fekszik egy nyúl, ennek a farka alatt van egy tojás, a tojásban van egy lódarázs s ebben rejlik az ólom-barát ereje. Ha te azt a lódarazsat szerencsésen megölöd, elvész az ólom-barát ereje.

A mi Miklósunknak sem kell egyéb, egyszeribe agárrá változott. A selyemrét hetedik bokrából fölverte a nyulat. A nyul szaladásnak eredt, de az agár se volt rest, egy hosszu póznával szerencsésen leütötte a farka alól a tojást. A tojás összetört s kirepült belőle a lódarázs. Hej, az agár sem rest, nagyot ugrik és szerencsésen elkapta a lódarazsat, és azt a fogával össze-vissza rágta.

Itt az agár aztán megrázkódik s ujra a mi Miklósunk lett.

Itt reggelre kelve az ólom-barát olyan beteg lett, annyira elvesztette az erejét, hogy még a kezét-lábát sem birta mozditani, hogy még jártányi ereje sem volt: hanem ott nyögött az ólom-nyoszolyában, még pedig ugy, mint a ki már hét esztendeig nyomja, az ágya szalmáját és mikorára a nap leáldozott, ő is kilehelte átkos páráját.

Ki örült ennek legjobban, mint a mi Kiss Miklósunk, meg a zöld király zöld leánya! Azért mindjárt papot, hóhért, vaskalapot hivattak: a pap összeadta, a hóhér seprőzte és az istennyila kerülgette, de soha meg nem ütötte. Bezzeg volt lé, meg lé; boldog volt az, a kinek csak egy kanállal is juthatott; boldog-

nak boldogtalannak huzta a czigány, szólt a muzsika.

Én is ott voltam a lakzis nép között. Szalma sarkantyum volt, ennek a taraja pedig uborkahajból. A Duna és a Tisza egy zsákban volt. Csak tánczolok, csak tánczolok, egyszer azonban meglök valaki és a szalmasarkantyum ugorkahéj pönögéje megakadt a zsákban. A zsák kiszakadt, a tengernyi viz pedig kiáradt; ugyannyira, hogy még Nekeresdi komámat is elsodorta. Szaladok a piaczra, veszek egy diót, s kétfelé hasitom. Az egyikbe beleültem, a másikkal pedig eveztem. Eveztem, eveztem, mindaddig, mig Nekeresdi komámhoz nem értem, de a kit mégsem találtam meg. A mint igy keresem, hát látom, hogy a part mellett egy czigánykovács ugyancsak veri a vasat. Ujra kiszaladtam a partra s azt mondtam neki: hogy tüstént csináljon egy kétágu horgot; de ő erre csak azt felelte: „Hogy biz ő nem ér rá, mert igen sietős dolga van, hanem inkább sz … egy kétágu horgot“ — melyet aztán neki akasztottam Nekeresdi komám orrának és igy szerencsésen kihúztam a partra. Ha nem hiszik kigyelmetek, hát nézzék meg, most is lukas ott az orra, a hová a kétágu horgot akasztottam.

Mikor a lakadalom és a mákos hetek elmultak: a mi Kiss Miklósunk, meg a felesége befogattak az aranyos-üveges hintóba hat seregélyszőrü paripát és a Miklós szülötte helyére hajtattak.

Itt még most is csak oly szomoruan sütött a tündöklő nap és csak oly szomoruan fénylett a fényes hold, hogy jobban se kellett; de alighogy meglátták a mi Miklósunkat, meg a feleségét az aranyos-üveges hintóban, azonnal kisütött a verőfényes nap és azonnal vigan fénylett a fényes hold.

Mi dolog ez, mi dolog ez? tanakodott magában a vén király, ki még ekkor is szép egészségnek örült. Ezért a birodalmában levő bölcseket és irástudokat összegyüjtette a maga rezidencziájába és föladta nekik a kérdést ilyeténképen:

„Fejtsék meg azt, hogy mi dolog az, hogy már 7 esztendeje annak, hogy a fényes holdat és a tündöklő napot a szegény ember két fia, kik most mint királyok uralkodnak — kiket az isten tartson meg erőben és egészségben — hazahozta; — de mind a fényes hold, mind a tündöklő nap csak oly szomoruan világitottak és most egyszerre mindkettő fényesen sugárzik“?

Erre fölállt egy vén irástudó, ki már oly öreg volt, hogy fehér szakála imhogy a földig nem ért és a maga lábán megse tudott volna állani, hanem hárman is fogták s szót szólt ilyeténképen:

— Hahó fölséges uram, annak nagy oka van! Azért volt a fényes hold és a tündöklő nap oly szomoru; mert örökös rabságban sinlett az, a ki voltaképen kiszabaditotta őket a sárkányok körmei közül. Az pedig senkisem egyéb, mint a hires Kiss Miklós, a szegény ember legkisebb fia, ki ép most hajtat be a fölséges király rezidencziájába hat seregélyszőrü lovon és a felesége is kiséri, ki a zöld királynak zöld leánya.

Erre a szóra belépett a fehér házba a mi Kiss Miklósunk a feleségével együtt.

Itt az urak és azok a nagy okos emberek mind felálltak előtte, még maga a vén király is, ki aztán elébe ment, megölelte, megcsókolta és a saját biboros-bársonyos trónusához vezette, abba leültette, majd aztán a bölcsekhez és irástudókhoz fordult, kiktől aztán azt kérdezte, szót szólván:

— Hogy ki érdemli meg igazán a királyságot, az öregebbik testvér-e, vagy Kiss Miklós?

A tanács azt végezte, hogy Kiss Miklós, de erre fölállt a mi Miklósunk s azt mondja a vén királynak és az egybegyült tanácsnak:

— Fölséges király! Érdemes tanács! Igaz, hogy én érdemleném meg a királyságot s azt el is fogadnám, hogyha a hires ólom-barát örököse nem volnék és hogyha a zöld király birodalma is holta után, mit szivemből nem ohajtok — én rám nem nézne; de igy átláthatja az érdemes tanács, átláthatja fölséged is, hogy nem fogadhatom el. Maradjon az ugy meg, a hogy most van: maradjon az öregebbik bátyám királynak, a középső pedig viczekirálynak; mert hisz azok is becsületes emberek; mert hisz megérdemlik.

És a jelenlevő urak, bölcsek és irástudók, még maga a vén király is fölállva helyeselték az ifju Kiss Miklós bölcs beszédét.

Ép erre lépett be Kiss Miklósnak két testvére, a király és a vicze-király. Aztán megölelték, megcsókolták egymást és szent lett a békesség.

Aztán a mi Miklósunk, meg a felesége viszszamentek az ólom-barát birodalmába és a zöld király halála után, ennek is a birodalmát

Kiss Miklós örökölte : igy két királysáfeg lett uralkodott nagy boldogan.

Még most is élnek, ha meg nem haltak.

Eddig volt, mese volt, Kelemennek kedve volt, az izéje tele volt, edd meg a mi benne volt.

A

TÖRÖK-ZULTÁN FIA.

Volt egyszer egy király, ugy hitták hogy Török-zultán, ennek pedig egy vezére, ugy hitták hogy Török-basa. A királynak csak egyetlenegy fiacskája volt, de még ennek is mostoha volt az anyja, ki a spanyol császár leánya volt.

A gyermekcse mindegyre nevekedett, a király pedig mindegyre vénült, ugyannyira, hogy már az utolját járta; a halálos ágyán feküdt. Ezért a fiacskáját behivatta a titkos szobába, hol egy teremtett lélek se volt jelen, csupán csak kettecskén, a fia meg ő.

Itt a király azt mondja a fiának:

— Kedves fiam! Érzem, hogy már nemsokáig élek, pedig még te csak gyermek vagy, pedig majd a halálom után a te elvesztésedre törekednek! . . Hogy kicsoda? azt most ne kérdezd, ugyis megtudod. Azért ha azt aka-

rod, hogy emberkort érj, figyelj szóm minden igéjére, mert egy nagy titkot fedezek fel előtted, melytől az életed függ! — Hát csak azt akarom mondani, hogy a kertem kellős közepén van egy kőszikla, melynek azon részén, hol a nap lenyugszik, a nagyobbik végével lefelé csüng egy vaspálcza. E szoba tulsó szegletében álló almáriomban találsz egy arany-vesszőt, melyet, majd ha meghalok, végy magadhoz, menj vele a kertbe s az arany-vessző kisebbik végével üsd meg a vaspálcza nagyobbik végét, majd meglátod, hogy előtted mint a parancsolat nyilik egy titkos ajtó, ezen eredj be, s a többi aztán magától következik. De azt jól megjegyezd magadnak, hogy erről ugy kell hallgatni, mint a hal a vizben, és hogy ide minden istenadta nap, mihelyt kijösz az oskolából, elmenj, különben az én szivem nagy szomoruságára gonosz halállal mulsz ki.

A kis fiu égre-földre igérte, hogv azonképen cselekszik. Igy a vén király, mintha a legjobb rendben volna a szénája, egészen megnyugasztva halt meg.

Pedig dehogy volt jó rendben, dehogy, kutya volt a kertben! Mert a szép menyecske, már mint a vén király felesége, rosz tát rakott

a tüzre, a tilosba járt, mert a fiatal vezért a Török-basát szeretgette; összeszürték ők már a levest, értették ők már egymást; mert a Török-basa uramnak is tetszett a más rétjén kaszálgatni s tetszett a más sóját nyalni és a más szénáját húzogatni. Hiába, tiltott fának mindig édesb a gyümölcse! mert gondolhatjuk, hogy könnyebb egy kila bolhát megőrzeni, mint egy szerelmes asszonyt, ha mindig zár alatt tartod is; mert ha az ajtón ki nem mehct, kimén az ablakon, vagy ha itt se mehet ki, kimegyen a kulcslyukon, pedig egy kerten elég egy rés!..

Most, hogy im a vén királyt eltették a földbe, az övék volt a diófáig, csak ez a poronty, már mint a királyfi, ne lenne a lábuk alatt, de azt majd elteszik láb alól s aztán övék lesz az uraság; a fiatal menyecskét elveszi a basa feleségül, aztán ők uralkodnak. . . . Az ám, csakhogy sokat elvégeznek Bécsben, de elrontják az égben! . . .

Most is együtt súgtak-búgtak, fújták a követ, hogy és mint veszithessék el az ifju királyfit. Ezért az asszony, mert azoknak az ilyes féle dologban mindig több eszük van, mint a férfinak, hozzáfogott a praktikához ilyetén-képen:

Egy háromlábu aranyszéket csináltatott. Ennek a háromlábu aranyszéknek az volt a tulajdonsága, hogy a ki ráült, elszaladt vele s meg sem állt vele a pokolig. Erre az ördöngös székre akarta ültetni a királyfit, de még sem ültette fel; mert a királyfi, mint a hogy édesapja megháló-ágyán meghagyta, hogy kijött az iskolából, magához vette az aranyvesszőt és a kertbe sietett. A kertben megtalálta a kősziklát s ennek napnyugati oldalán a vaspálczát. Megüti az aranyvessző kisebbik végével a vaspálcza nagyobbik végét, tüstént kinyilt a kőszikla-ajtó. Bemegyen rajta, hát uramfia, itt egy hatlábu tátosparipát talált, mely már térdig állott a könyüben.

— Mi bajod van kedves lovam? Nincsen szénád, nincsen zabod, hogy térdig állasz a könyüdben?

— Szénám is van, zabom is van, csakhogy a te életedre törnek kedves gazdám, mert ládd kis szógám, az a gonosz mostohád, hogy téged elveszithessen, most is mibe sántikál‘ egy háromlábu aranyszéket csináltatott, mely azzal a tulajdonsággal bir, hogy a ki ráülne, tüstént elszaladna vele és meg sem állna vele a pokol fenekéig. Ma délben erre akar ráültetni, de

nem lesz az idős, hiszem azt az egyet, csak a tanácsomra hallgass: majd kinálnak téged, hogy ülj az aranyszékre, majd primázik az a jóféle mostohád, a vezér pedig kontrázik; de mindezekre ez légyen szód és mondásod: „köszönöm, nem ülök le, sietek, mert az istenházába kell menni.“ E mondás után a szék azonnal elveszti ördöngös erejét. Aztán leülhetsz rá bátran, mert semmi bajod sem lesz.

Ugy is lett. — Mert mikor az ebéd kezdeténél kinálták erősen a kis királyfit, hogy üljön le a háromlábu aranyszékre — a mostoha primázott, a vezér pedig kontrázott —: az, csak ezt felelte: „köszönöm, nem ülök le, sietek, mert az istenházába kell mennem.“ Erre a szék azonnal elvesztette ördöngös erejét s ime! az aranyszék, alighogy kimondta a kis fiu ezt a szót „az istenháza“ — mintha puskából lőtték volna ki, azonnal eltünt s meg sem állt a pokolig.

No ez abba maradt. — Az özvegyasszony azonban ujra praktikálni kezdett. Most meg azt gondolta ki, hogy csináltatott olyan gyöngyös köntöst, hogy az, a ki magára öltötte volna, tüstént szörnyet halt volna. Ezt a gyöngyös köntöst akarta az ifju királyfira ráadni;

de sokat elvégeznek Bécsben, mégis elrontják az égben! . . .

Mert másnap, hogy kijött a fiu az oskolából, első dolga is az volt, hogy a hatlábu tátoslóhoz sietett. Ezért kivette az almáriomból az aranyvesszőt és a kertbe ment, hol az aranyvessző kisebbik végével megütötte a vaspálcza nagyobbik végét s a kőszikla-ajtó azonnal kinyilt előtte. A királyfi bement rajta s már ekkor ujra térdig állt a könyübe jó tátoslova.

— Mi bajod van kedves lovam, kérdi a királyfi, nincsen szénád, nincsen zabod, hogy térdig állsz a könyüdben?

— Szénám is van, zabom is van, csak hogy a te életedre törnek. Ládd kedves gazdám, most is mit gondolt ki az a kutyának való mostohád: készittetett egy olyan gyöngyös-aranyos ruhát, hogy azt a ki magára öltené, tüstént szörnyet halna. Ebbe a ruhába akar téged felöltöztetni, de hiszem azt az egyet, hogy nem lesz az idős, csak a tanácsomra hallgass! . . .

— Hát mit cselekedjem, kedves lovam?

— Azt cselekedjed kedves gazdám, hogy ne öltsd magadra a czifra gyöngyös köntöst, hanem csak ez legyen szód és mondásod: hogy

nem illet az meg ilyen kis tanulót. Mikor e szót kimondtad „kis tanuló," a czifra gyöngyös köntös azonnal elveszti ördöngös erejét.

Ugy is lett. — Mert alighogy a királyfi betette a lábát a fehér szoba küszöbén, már elébe hozta a mostohája a czifra köntöst, kinálja vele erösen, hogy öltse magára, de ő minderre csak azt felelte: „hogy nem illet az meg ilyen kis tanulót." Alighogy kimondta ezt a szót „kis tanuló" — az aranyos czifra köntös azonnal elvesztette ördöngös erejét és mintha puskából lőtték volna ki, tüstént azon szempillantásban eltünt s megsem állt a pokol fenekéig.

No ez abba maradt, de azért az özvegy még nem mondott le gonosz szándokáról, hanem összeültek tanácskozni a vezérrel, hogy és mint veszithessék el a királyfit.

— Hallod-e szivem szép szerelme, szólt a vezér, mondanék én egyet, kettő lesz belőle: ennek a gézenguz fattyunak kell valami tanácsadójának lenni. Az pedig senkisem egyéb, mert utána jártam a dolognak, mint annak a meghalt vén csontnak a tátoslova, mert világéltemben mindig hallottam, hogy volt annak egy ilyen szürke lova. Mig ez a szürke ló él,

addig mi nem veszithetjük el ezt a porontyot. Azért azt tanácsolom neked, hogv tettesd magad betegnek. Majd eljön te hozzád a mostoha fiad s kérdi, hogy mi a bajod; de te erre csak azt válaszold, hogy igen nagyon beteg vagy s mindaddig jobban nem leszesz, mig a tátosló májából nem eszel. S ha szép szerével nem akarja megölni a lovat, hivasd össze a tanácsot — majd én is köztük leszek — s az aztán azt határozza, hogy erőnek erejével elő kell vezetnie, és ő neki magának sziven szurnia. Majd meglátod, hogy akkor milyen könnyen elbánunk mi ezzel a pribékkel.

Ugy is történt. — A királyné betegnek tetette magát s nyögött, hogy a hetedik szobába is elhallatszott, a kis fiu pedig, hogy kijött az oskolából — mint édesatyja haldokló ágyán meghagyta — jó tátoslovához sietett; de elébb magához vette az aranyvesszőt s ezzel a vaspálcza nagyobbik végét megütötte, tüstént kinyilt a kőszikla-ajtó. A királyfi bement rajta s már ekkor térdig állott a tátosló a könyeiben.

— Mi bajod van kedves lovam, kérdé a királyfi, nincsen szénád, nincsen zabod, hogy térdig állasz a könyeidben?

— Szénám is van, zabom is van, csakhogy

a te, meg az én vesztemre törnek. Mert az a kutyának való mostohád betegnek tetette magát, hogy mindaddig jobban nem lesz, mig az én májamból nem eszik. S mikor te ezt töle megtagadod, a gyülés elébe viszi a dolgot, s az aztán azt határozza, hogy meg kell lenni, a lovat le kell szurni, a máját ki kell venni, czintányérra tenni s a királynénak bevinni. De te kedves gazdám a tanácstól csak azt kérd, hogy engedjék meg, hogy utoljára hagy tánczolhassak a lovamnak egy rókatánczot egy czintányér karimáján.

Ugy is lett. — Mert hogy im, mint már mondám, a királyné betegnek tetette magát, bemegyen hozzá a királyfi s azt kérdi töle:

— Mi bajod édes mostohám?

— Hahó édes fiam! szólt a királyné, roszul vagyok én s füben-fában orvosság sincs már a számomra! . . hanem ugy-e kedves fiam, van neked egy szürke lovad?

— Mi türés tagadás édesanyám, van.

— Ugy-e az a ló tátos?

— Mi türés tagadás édes anyám, biz a tátos.

— No, ha tátos, ugy édes fiam mindaddig nem leszek én jobban, mig annak a tátoslónak a májából nem eszem!

— Hahó anyám! a tátosló-máj nem ember gyomrába való.

Megharagszik erre a királyné s rögtön kiadta a parancsolatot, hogy a tanács üljön öszsze s mondja ki az itéletet, hogy egy fiunak anya, vagy ló között nem lehet-e választást tenni? Össze is ült a tanács s rögtön itéletet láttak, hogy a tátoslovat elö kell vezetni, sziven szúrni, a máját kivenni, czintányérra tenni s ugy vinni be a beteg királynénak. A kis fiu erre csak azt kérte a tanácstól, hogy engedjék meg legalább, hogy mielött a lovát le kellene szúrnia, hagy tánczoljon vele egy rókatánczot egy czintányér karimáján. A tanács megengedte. A királyfinak se kell több, bemegyen a lovához, kivezeti a szikla-ólból, ráül az aranyszörü tátosparipára, felrúgtat a czintányérra s az egész világ bámulatára a tányér karimáján megtánczoltatja.

Mikor a tátosló legjobban tánczolna a czintányér karimáján, nagyot szökik, nagyot ugrik fel a levegöbe s elszállt a jegenyefák tetején hetedhét ország ellen. Mentek mendegéltek aztán hét álló esztendeig, egyszer egy nagy városba értek. Itt azt mondja a tátosló a gazdájának :

— Hallod-e, kedves gazdám!

— Mit parancsolsz, édes lovam?

— Nem egyebet, mint azt, hogy látod-e ázt a nagy boltot a szögleten?

— Látom.

— No, ha látod, eredj be abba, majd kérdezi a boltos, hogy mi tetszik, — de te ne végy töle semmit, hanem a bolt 7-ik szobájában van egy rozsdás pikszis, csak ezt vedd meg; de arra az egyre ügyelj, hogy a pikszist két áron vedd meg. Majd le akar beszélni téged a boltos, hogy az nem való neked, hogy vannak itt annál különbnél különb pikszisek, de te arra ne hallgass, hanem csak azt a rozsdást vedd meg két árán.

Itt a királyfi alig tette be a lábát a boltba, már maga a vén boltos szaladt elébe, hajlong előtte jobbra is balra is, mondván:

— Mivel szolgálhatok; mivel szolgálhatok?

Körülnéz a királyfi a boltban, de csak a fejét rázta, csak az ajkát bigyesztette, hogy itt nincs neki való. Innen a boltos bevezeti a második szobába, majd a harmadikba, aztán a negyedikbe s igy sorba, mig a hetedikbe nem értek. Mikor a királyfi a hetedik boltba ért, már messziről meglátta a pókhálók között a

rozsdás pikszist a szegletben, ekkor azt mondja a boltosnak:

— Hallja maga! mutassa csak azt a rozsdás pikszist, mely amott van a szegletben, la!

— Minek az a királyfinak, kezdé a boltos, vannak itt annál különbnél különb, szebbnél szebb pikszisek, még a kezébe se fogja; de hogy teljék a királyfi kedve, itt van, de ugyis tudom, hogy nem veszi meg.

— Mi az ára?

— Egy arany.

— Itt van, fogja, kettőt adok érte.

Ezzel a királyfi kifizette a két aranyat, zsebre tette a rozsdás pikszist s visszament a lovához. A tátosló ezalatt megrázkódván, olyan girba-gurba hátu, kóczos csikó lett belőle, hogy még a gazdája is alig ösmerte meg.

— Hallod-e, kedves gazdám!

— Mit parancsolsz, édes lovam?

— Azt parancsolom, hogy itt ebben a rezidencziában lakik a franczia király, eredj be hozzá szolgálatot keresni, majd megfogad téged a királykisasszony parádés kocsisnak s állj be hozzá; de én rólam se felejtkezzél meg, nekem is alkudjál ki valami helyecskét, ha mindjárt a béredből kellene is kiengedni.

Ugy is lett. — Beállit a zultánfi szolga-legényképében a királyné elébe, az pedig megfogadta őt parádés kocsisnak. A vedlett szürke csikónak is volt helye a királyi istálóban, s az nem evett egyebet, csak izéket, melyet már a hintós lovak otthagytak.

A királykisasszony hogy meglátta a parádés kocsist, tetszett személye személyének s majd meghalt érte, de a zultánfi se volt különbül, mert ő is csak akkor volt boldog, ha a királykisasszonyt láthatta; — de egy kocsis meg egy királykisasszony, nagy itt a különbség : azért egyik se mert a másikkal még csak szót se váltani, pedig majd meghaltak egymásért.

Itt lelkem teremtette, mi kerül a dologból, mi nem, egyszer a parádés kocsis bevetődött a konyhába pipára gyujtani, hol is szóbajött a királykisasszony s ekkor a szakácsnénak azt találta mondani a parádés kocsis :

— Bizony szép leány az! mert ha királyfi volnék, elvenném feleségemnek, de most azt mondják : orrod töle foghagymás.

Tudjuk, milyen titoktartók ezek a fehér népek, mert most is ihun, la! a szakácsné rögtön, még jóformán meg se melegedett nála,

besúgta a királynénak, hogy mit beszélt a parádés kocsis.

Azt találja rámondani a királyné: „Biz én kocsisnak is odadnám a leányomat, ha megtenné azt, a mit mondok: hogyha az én szobám küszöbjétől a konyhaajtóig — mert ugyis nagy sár van az udvaron — harmadnapra olyan töltést tudna csinálni, melynek a közepe aranynyal, a két széle ezüsttel, az árka pedig zöld bársonynyal volna behuzva. Az ut mellett pedig mindenféle aranyalmát, brilliantos körtvét, bársonycseresznyét termő fák pompáznának, — ezeken pedig mindenféle éneklő madárkák danolgatnának, melyek oly szelidek legyenek, mint a kezesbárány, mint a marokból etetett galamb.

A szakácsnénak se kell több, a parádés kocsisnak mindent elbeszélt, hogy mit mondott a királyné : ezért ez nagy búsan, nagy szomoruan, mint a kinek az apja fekszik a teritőn, kibandukolt az ólba.

Meglátja a lova az ő szive szomoruságát, azt kérdi tőle :

— Mit búsulsz, mit bánkódol kedves gazdám olyan keservesen, hogy majd megszakad a szived?

— Hogyne búsulnék, hogyne bánkódnám, mikor nehezebb az én bánatom, mint a sz. Gellérthegye és mélyebb a mély tengernél, mikor a királyné azt izente ki a szakácsnétól: hogy akkor nekem adja a leányát, hogyha a szobája küszöbjétől a konyhaajtóig olyan töltést tudnék csinálni, melynek a közepe aranynyal, a két széle ezüsttel és az árka zöld bársonynyal volna bevonva. Az ut mellett pedig mindenféle aranyalmát, brilliantos körtvét és bársonycseresznyét termő fák diszlenének, ezeken pedig mindenféle éneklő madárkák danolgatnának, melyek oly szelidek legyenek, mint a kezes bárány, mint a marokból etetett galamb.

— Ha csak ez a bajod, ugy kisebb gondod is nagyobb legyen annál; hát a rozsdás pikszis mire való?! . . vedd csak azt elő, nyisd fel a tetejét s a többi aztán magától jön.

A királyfi azonképpen cselekedett, mint jó tátoslova parancsolta. Elővette a rozsdás pikszist, felnyitotta a tetejét s ime! kiugrik belőle 12 Igaz, kérdezvén :

— Mit parancsolsz, kedves gazdánk?

— Azt parancsolom, felelt a királyfiból lett kocsis, hogy még ma éjjel a királyné aj-

taja küszöbjétől a konyhaajtóig olyan töltést csináljatok, melynek a közepe aranynyal, a két széle ezüsttel és az árka zöld bársonynyal legyen bevonva. A töltés mellett pedig mindenféle aranyalmát, brilliantos körtvét és bársonycseresznyét termő fák viruljanak, — ezeken pedig mindenféle éneklő madárkák danolgassanak, melyek oly szelidek legyenek, mint a kezes bárány, mint a marokból etetett galamb.

Alig hangzott el a parancs, már teljesitve lőn. Itt lelkem teremtette a királynét, meg a királykisasszonyt legédesb hajnali álmukból madárszó költötte fel. Nem tudták mire vélni a dolgot, azt gondolták, hogy tán az angyalok serege szállt alá s ezek énekelnek, ezek játszanak, ki furuglyán, ki cziterán, ki harmonikán.

A királyné ugy a hogy feküdt, egy szál szoknyában ugrott ki az ágyból, szalad az ablakhoz, hát meglátja a czifra töltést, mindjárt tudta, hogy ki cselekedte, hogy hányadán van a dolog. Itt lelkem teremtette! alig birt magához jőni a csudálkozás miatt, de még a király is bámult, ki egy ingben-gatyában szaladt a szobába, mikor meghallotta azt, hogy az ő parádés kocsisuk milyen ezermester, csak a farkán nem szerette azt a kis csomót, hogy

a felesége hire és tudta nélkül egy kocsisnak igérte a leányát. No de gondolta, hisz még én is beleszólok a dologba, hisz én vagyok a leány apja!

A király kapja a lelkét, mit mit nem cselekszik, kiáll az eresz alá s kiabál:

— Hej, parádés kocsis, állj elő!

— Jelentem alásan, itt vagyok.

— Hát fiam, csak azt akarom mondani, hogy a mint hallottam, a feleségem neked igérte a leányom kezét, de mivel egy ember sohse csinál vásárt, annál kevésbé egy asszony, mert még én is itt vagyok ám, a házasság pedig nem kölcsönkenyér, hogy holnap visszaadhatjuk: azért fiam, ez szóm és mondásom: ha itt az udvarom közepén egy olyan száz öles kutat csináltatsz — mert ugyis tudhatod, ha nem mondom is, hogy mily szükibe vagyunk a viznek — mely minden istenadta nap, minden meritésnél maga muzsikál: akkor én is neked adom a leányomat.

A zultánfi nem szólt semmit, hanem szótlanul kiment a szobából. Itt a parádés kocsis, mikor mindnyájan lecsendesültek, elővette a rozsdás pikszist, fölnyitja a tetejét s kiugrik belőle 12 Igaz, kérdezvén:

— Mit parancsolsz, kedves gazdánk?

— Nem egyebet, mint azt, hogy e királyi rezidenczia udvara kellős közepén egy olyan száz öles kutat csináljatok, mely minden istenadta nap, minden meritésnél a cziteránál szebben muzsikáljon.

Alig hangzott el a parancs, már teljesitve lőn, ugy a hogy mondták, ugy a hogy rendelve volt.

Itt még alig pitymallott, midőn a szakácsné megyen a kútra vizet meriteni s megszólal a kút cziteránál szebb hangon.

A király meg a felesége kiugranak az ágyból, szaladnak az ablakhoz, hát látják az udvar közepén a szépen szóló muzsikáló kutat. Alig birtak a csudálkozás miatt magukhoz jőni; de a dolgot mégis röstelték, hogy egy kocsisnak adják a leányukat.

— Hahó királyatyám! szólt a királykisasszony, még ahhoz én is hozzá szólok, még én is itt vagyok! majd ha az én kivánságomat is teljesiti az a parádés kocsis, akkor leszek én az övé!

Rögtön hivatják a parádés kocsist s mikor megjelent a fehér szobában, azt mondja neki a királykisasszony:

— Hallod-e te parádés kocsis, még én is itt vagyok ám! Akkor leszek én a tiéd. Látod-e azt a kopasz hegyet? — No, ha látod, ha te arra egy olyan kakaslábon forgó várat épitesz, melyen annyi ablak legyen, a hány nap van egy esztendőben, a kerületén pedig olyan kertet csináltatsz, melynek a hire hét világra szóljon s benne a kerekföld virágiból, ha több nemis, legalább egy-két szál legyen, melyek oly tulajdonsággal birjanak, hogy éjjel bimbózzanak, reggelre kinyiljanak, nappal virágozzanak, este pedig lehulljanak.

A zultánfi mindezekre nem szólt semmit, hanem szótlanul kibandukolt a fehér házból s alig várta, hogy estve legyen. Mikor már mindnyájan lepihentek, a zultánfi elővette a rozsdás pikszist, felnyitja a tetejét s kiugrik belőle a 12 Igaz, kérdezvén :

— Mit parancsolsz, kedves gazdánk?

— Azt parancsolom, szólt a királyfi, azt parancsolom, hogy látjátok-e azt a kopasz hegyet? No, ha látjátok, épitsetek arra egy olyan kakaslábon forgó várat, melyen annyi ablak legyen, a hány nap van egy esztendőben, a vár kerületén pedig olyan kertet csináljatok, melynek a hire hét világra szóljon.

S e kertben a kerekföld virágiból, ha több nem is, legalább egy-két szál legyen, melyek oly tulajdonsággal birjanak, hogy éjjel bimbózzanak, reggelre kinyiljanak, nappal virágozzanak, este pedig lehulljanak.

Alig hangzott el a parancs, már teljesitve volt. Most már mit volt, mit tenni a királynak, s . . . . . l az ember szájat nem csinálhat, papot, hóhért, vaskalapot hivattak; — a pap összeadta, hóhér seprőzte, az istennyila kerülgette, de soha meg nem ütötte.

Éltek ők aztán szép csendesen, mint a páros galamb a maga fészkében s annyira szerették egymást, hogy harmadnapra a lakzi után, faragófejszével hajigálták egymást.

A zultánfi a mákos hetek alatt egészen megfeledkezett jó tátoslováról, egyszer azonban mégis bevetődött az istálóba, s ekkor azt mondja a tátosló a gazdájának :

— Kedves gazdám! te csak már meg vagy, mert fedél alá jutottál, de nem mindig süt ám a verőfényes nap, néha szél is fúj, eső is esik : azért itt van ez a rosz kóczmadzag, kösd a derekadra s majd ha valami bajod lesz, hogy kinodban ott is megvakarod, a hol nem viszket, akkor kezedbe akad, s ha leoldod a derekad-

ról, én tüstént a segitségedre leszek; mert én most elmegyek legelészni a selyemrétre.

A zultánfi elvette a kóczmadzagot, a derekára kötötte s jó tátoslovától keserves könyhullatások között elbúcsuzott. A tátosló elszállt a selyemrétre, a zultánfi pedig nagy szomoruan bement a fehér házba.

Itt lelkem teremtette mi történik a dologból, mi nem, egyszer a zultánfi bevetődött a konyhába, hol a szakáesnénak igen szép ezüstpikszise volt, melyből ép egyet szippantott, de az ifju királyt is megkinálta — levén annyi embersége.

— Tessék felségednek!

— Köszönöm. . . Ejnye, be szép pikszise van, mutassa csak, be szeretném : itt van adok én érte egy másikat. S ezzel a királyfi csakugy tréfából odadobta a szakácsnénak a rozsdás pikszist. A szakácsné azt gondolta, hisz csak tréfál a király, majd visszaadja s ezzel a rozsdás pikszist odahajitotta az ablakba.

Pedig ép ekkor lépett be a konyhába a szakácsné anyja, ki boszorkány volt. A vén banya kezébe veszi a rozsdás pikszist, felnyitja a tetejét, kiugrik belőle a 12 Igaz, mondván :

— Mit parancsolsz, vén banya ?

— Azt parancsolom, szólt a boszorkány, azt parancsolom, hogy azt a fényes várat, meg azt a szép kertet, melyet ott azon a hegyen fölépittettetek: vigyétek mindenestül magammal együtt a veres tenger kellős közepén levő 7-ik szigetbe, csak ezt a pokol pozdorjafit, — már mint a zultánfit — hagyjátok itt a faképnél.

A 12 Igaz azonképpen cselekedett. Még azon éjjel a várat és a szép kertet mindenestül a hogy volt, elvitték a veres tenger kellős közepén levő 7-ik szigetbe, csak a zultánfit hagyták a faképnél.

Itt a zultánfi másnap reggel hogy fölébredt, hát látja, hogy hoppon maradt, — kínjában még ott is megvakarta, a hol nem viszketett s ekkor kezébe akadt a rosz kóczmadzag. Izibe leoldja a derekáról s ime elötte állt jó tátoslova, kérdezvén :

— Mi bajod van, kedves gazdám?

— Ne is kérdezd! nagy itt a baj! nincs párna, nincs feleség, nincs fedél, nincs fejel *) melyre lehajtsam a fejem.

— Ugy-e megmondtam, hogy csak a rozsdás pikszisre vigyázz, hogy arra legyen neked

*) fejel: tájszó = vánkos.

minden gondod! Most már nincs egyéb hátra, mint amott árul a piaczon egy kofa egy csipás málét, meg egy száraz görhöt és egy penészes czipót: vedd meg mind a hármat.

A királyfi elment ahhoz a bizonyos kofához, megvette töle a csipás málét, a száraz görhöt és a penészes czipót s aztán visszament jó tátoslovához.

— Hallod-e, kedves gazdám!

Most már nincs egyéb hátra, mint ülj fel a hátamra s menjünk a rozsdás pikszis keresésére.

A zultánfi felült jó tátoslovára s mentek mendegéltek aztán hetedhét ország ellen, egyszer a veres tenger partján szállottak le, hol egy vén halász ott halászgatott a tengerparton.

— Adjon isten jó napot, édes öregapám!

— Fogadj isten zultánfi, hát hol jársz itt ezen az idegen földön, hol még a madár sem jár?

— A réztetejü, kakaslábon forgó várat keresem: nem látta-e édes apámuram, itt a tengerparton halásztában, mikor erre vitte 12 Igaz?

— Hahó királyfi, dehogy nem láttam? láttam biz én, hanem hamarább innál te bablevest, *) mégse érnél el oda, mert a veres

*) t. i. hamarább belefulnál a vizbe.

tenger 7-ik szigetében van az elrejtve,, mert ahhoz lelkes állat nem férhet, mert az ugy meg van babonázva. Ma három esztendeje éjfél táján vitte erre 12 Igaz, csakugy zúgott, mint az ólmos eső, hogy a lármájára még magam is kiszaladtam. Mikor szép verőfényes nap süt, ide is meglátszik rezes teteje ragyogása, de ekkor se tetszik nagyobbnak mintegy csillag.

A halász éjszakára magánál marasztotta a zultánfit, ki a lova parancsára a csipás málét, a száraz görhőt és a penészes czipót az asztalra tette. Itt lelkem teremtette! reggelre kelve a királyfi egyiket se találta a maga helyén, de nem is találhatta; mert a málépogácsából : Piczi, a görhővakaróból : Muczi és a brúgóból : Buczi lett s mind a három ott nyüsgött a lábánál, csak a parancsszóra várt. Azzal pedig nem sokáig késett a zultánfi, mert a kutyának, macskának és mókuskának erős kegyetlenül megparancsolta, hogy a rozsdás pikszis nélkül sohse kerüljenek a szeme elé.

A három állat aztán 'utnak indult s csakhamar elértek a veres tenger partjára, hol a Buczi, a kutya, mint legokosabb azt mondja a czimboráinak :

— Halljátok Piczi és Muczi! Üljetek fel a hátamra, majd lapátolom én a vizet.

A macska meg a mókus felültek a kutya hátára, s az a négy lábával lapátolta a vizet, s izibe elértek a vörös tenger hetedik szigetére, hol a kutya kiúszott a sziget partjára s azt mondja a többinek:

— Czimborák! már én tovább nem mehetek, mert ugyse vennétek semmi hasznomat, csak a károtokra lennék; hanem majd mindjárt leeresztik a hat akós vedret, melylyel vizet szoktak felhúzni, üljetek belé, majd felvisz az titeket s a konyhában ugorjatok ki.

Ugy is lett. — Mert nemsokára leeresztették a hat akós vedret, a macska és a mókus beleültek s igy szerencsésen eljutottak a konyhába. Itt a macska azt mondja a mókuskának:

— Hallod-e te Piczi pajtás! Mártsd be csak a te szép farkadat a legsürübb moslékba, mert a vén banya amott fekszik a hetedik szobában a kemencze-pánkon. A rozsdás pikszis pedig ott van mellette egy madzagra kötve, melynek a végét mindig a szájában tartja. Majd te csapd az orra alá a farkadat, erre az elprüsszenti magát, a madzagot elereszti, én

pedig azalatt felkapom a rozsdás pikszist s aztán illa berek, nád a kert.

Ugyis lett. — A mókus belemártotta a farkát a legsürübb moslékba, s aztán belopózkodtak a 7-ik szobába. A vén banya ott feküdt ugy a kemencze-pánkon, mellette a rozsdás pikszis madzagra kötve, melynek a végét a szájában tartotta. A mókusnak sem kell egyéb, hirtelen odaugrik, orron üti a vén banyát, ki elprüszszentette magát, a madzagot eleresztette s a macska szerencsésen elkapta a rozsdás pikszist. S most illa berek, nád a kert, ki a konyhába, s ép ekkor eresztették le a hat akós vedret, bele a vederbe s igy szerencsésen megszabadultak.

De most az volt a kérdés, melyikük vigye a rozsdás pikszist, mert mindegyik akarta vinni.

A kutya azt mondta, hogy adják neki, mert az ő pofája elég tágas, beteszi oda; de erre azt válaszolta a macska : „Nem adom biz én Buczi pajtás, mert jólehet, hogy bagónak gondolnád s aztán vagy kiköpnéd, vagy elnyelnéd, hanem én viszem. De erre ismét azt felelte a mókus : „Nem viszed biz azt, mert jólehet, hogy valami halacskát meglátsz, utána kapsz

s beleejted a tengerbe, hanem én viszem. Végre abban állapodtak meg, hogy vigye hát kettő: a macska meg a mókus.

Aztán felültek a Buczi hátára — a macska meg a mókus tartotta a rozsdás pikszist — s a kutya ujra lapátolni kezdte a vizet; de alig érték fele utjára, jött egy nagy zajlás, a Piczi, meg a Muczi megijedtek és beleejtették a tengerbe a rozsdás pikszist; de azért a Buczinak semmit sem szóltak, nehogy lehajitsa őket a hátáról a tengerbe, csak mikor kiérték a tulsó partra, akkor mondták, hogy nincsen pikszis.

Most mit tegyenek, hazamenni nem mertek, de különösen a macska szepegett legjobban, mert mindent erre kentek-fentek. A mint ott búsulnak, hát látja a macska, hogy egy aranyhalacska ott uszkál a viz szélén. A macska sem rest, hirtelen odaugrik s megfogta az aranyhalat.

— Jaj, ereszsz el, szólt az aranyhalacska, a mit kivánsz, azt adok, mert én vagyok a halak királya.

— Nem kivánok én egyebet, felelt a macska, hanem azt, hogy gyüjtsd össze apádat, anyádat, minden pereputyostól együtt s add tudtokra, hogy egy rozsdás pikszist ejtettem

a vizbe s ha azt ki nem adjátok, a vizet lecsapolom rólatok s tüzet rakok a hátatokon!

Ezzel a Muczi behajitotta a vizbe az aranyhalat. Az aranyhal pedig mindjárt megverette a dobot, hogy egy óra alatt minden hal eleibe rukkoljon, mert szörnyü veszedelem érheti a birodalmat.

A halak mindnyájan összegyülekeztek, csak egy sánta, korhely, részeges hal hiányzott, mert a kujon most is ivott a korcsmában.

— Itt vagytok-e mindnyájan? kérdé a halkirály.

— Mindnyájan itt vagyunk, felelének a halak.

— Hát csak azt akarom mondani, hát csak azért doboltattalak össze, hogy a mi országunkban egy rozsdás pikszis elveszett és ha mi azt két óra mulva ki nem teszszük a szárazra itt meg itt : lecsapolják rólunk a vizet és tüzet raknak a hátunkon : azért a ki megtalálta, adja elő.

Nagy lőn a halak országában az ijedelem, mert a rozsdás pikszist senkisem lelte meg.

— Ugy hát még valakinek kell közülünk hibázni.

— Én hibáztam, felelt a sánta hal, mert erre a rosz lábamra nem tudok ugy járni, mint mások, meg aztán csak annak a korcsmárosnak ne volna olyan jó bora a ki lelke van, be danolhatnám, be tánczolhatnám van!

— Majd megtánczoltatlak én mindjárt, felelt az aranyhal, csak a rozsdás pikszist ne add elö, ha megtaláltad!

— Biz azt én találtam meg, hanem két itcze borért beittam a korcsmában!

Az aranyhal rögtön elküldött a korcsmába s a maga pénzén, — egy arany-pikkelyen — kiváltotta a rozsdás pikszist.

— Zsiros czethal, állj elö!

— Jelen vagyok, mondja a czethal.

— Ne itt van ez a rozsdás pikszis, menj el vele a tengerpártra ide meg ide s lődd ki a szárazra.

A czethal aztán kilőtte a szárazra a rozsdás pikszist, a Muczi pedig fölvette, hazaszaladt vele s odadta a királyfinak.

Itt a királyfi felnyitja a rozsdás pikszist s kiugrik belöle a 12 Igaz, kérdvén :

— Mit parancsolsz, kedves gazdánk?

— Azt parancsolom, felelt a királyfi, hogy azt a várat, melyet a veres tenger 7-ik szige-

tébe vittetek, mindenestül együtt vigyétek vissza a régi helyére, hogy én holnap reggel a feleségem oldala mellett ébredjek fel, a vén banyát pedig az én mostoha anyámmal és a Török-basával egyetemben a pokolba vessétek, még pedig annak is a fenekére.

A 12 Igaz azonképpen cselekedett. — A kakaslábon forgó, réztetejü várat mindenestül együtt visszavitték régi helyére, a vén banyát pedig a mostohával és a Török-basával egyetemben ledobták a pokol mélységes fenekére. Aztán a királyfi nagy boldogan uralkodott a feleségével együtt s még most is élnek, ha meg nem haltak.

A JÓ-FIU.

Volt egyszer egy király s ennek egy áldott jó fiacskája, kiről még az irigyei is csak jót tudtak mondani, de szerették is őt ugy, mint a galamb a tisztabuzát, vagy még ennél is jobban : ezért a királyfinak, a mért oly jó szive volt, nem volt egyéb titulája, mint a „Jó-fiu.“ Igy hitták, igy nevezték, ugyannyira, hogy utoljára még a nevét is elfelejtették s még a rezidencziában is Jó-fiu néven szólitgatták.

Itt lelkem teremtette, meghal a királyné, a Jó-fiu árván marad és az apja özvegyen, pedig még javában való erőteljes ép ember volt : ezért azt a tanácsot adták neki, hogy itt meg itt ép most halt meg a király, kinek a felesége szinte özvegyen maradt és a kinek szinte csak egy fiacskája van : azért tegyék össze a kenyeret, vegye el feleségül a király özvegyét.

Ugy is lett. — A mi királyunk megházasodott s elvette annak a másik királynak az özvegyét.

Itt lelkem teremtette, alig jött az özvegy a házhoz, hát látta, hogy a Jó-fiut mindenki szereti, mig az ő vásott porontyával csakugy félvállról beszélnek az emberek. Ezért az özvegy szörnyen meggyülölte a Jó-fiut s mindenféleképen vesztére tört, hogy és mint forditsa el attól az apja szivét.

Most is mit-mit nem költött rá, hogy a Jó-fiu ilyen csunyául, olyan csunyául akart vele bánni.

Megharagszik ezért a király s menten azt üzente a fiának, hogy többet ne merészeljen a szeme elé kerülni, mert igy hasitja, ugy hasitja ketté a fejét és 24 óra elfolyása alatt kipusztuljon a birodalmából.

Mit volt mit tenni a szegény Jó-fiunak — atyja szine elé nem eresztették, mert az özvegy őröket állittatott fel az ajtó előtt — elindult országvilágszerte bujdokolni.

A mint mén mendegél, egyszer egy igen szép árnyékos helyre ért, s hogy el volt fáradva, leheveredett a pázsitra s elaludt csendesen.

Csak alszik, csak alszik, egyszer honnan honnan nem, egy tátosparipa termett előtte, mely gyengén megrugta a lábával a királyfi talpát, ki erre menten fölébredt és felugrott fektéből.

— Kelj föl édes gazdám, szólt a tátosparipa, mert hosszu út áll előttünk: azért ülj fel a hátamra s hogy menjek veled: ugy-e mint a zúgó fergeteg, vagy ahogy a legsebesebb röptü madár szállhat?

— Csakhogy édes lovam, válaszolt a királyfi, hogy se én bennem, se te benned hiba ne essék.

— De még azt is akarom mondani, szólt ujra a tátosparipa, hogy azon a birodalmon, melyen most keresztül megyünk s mig csak a tulsó szélére nem érünk, se ne láss, se ne hallj, se ne beszélj, se ne tudj, hanem mindig csak a két fülem körül nézz el.

Ezzel a királyfi felült jó tátosparipája hátára s mentek mendegéltek hetedhét ország ellen levegői uton.

Csak mennek, csak mendegélnek, egyszer a Jó-fiu letekint, hát meglát ott a földön heverni egy igen szép gyémántbokrétát.

— Ejnye, be szép gyémántbokrétát látok

aranyba foglalva! Édes lovam, felvegyük-e vagy itt hagyjuk?

— Ugy-e megmondtam, hogy se ne láss, se ne hallj, se ne beszélj, se ne tudj, hanem mindig csak a két fülem közül nézz el! Most már az is baj, ha fölveszszük, az is, ha nem, de mégis inkább vegyük fel.

Fölvették a gyémántbokrétát s azzal tovább mentek.

Csak mennek, csak mendegélnek, egyszer ujra letekint a földre a Jó-fiu s meglát ott a földön heverni egy olyan másik gyémántbokrétát, melynek az első fia sem lehetett.

— Ejnye, be szép gyémántbokrétát látok aranyba foglalva! Édes lovam, fölvegyük-e vagy otthagyjuk?

— Ugy-e megmondtam, szólt a tátosparipa, hogy mig ezen a birodalmon átvergődünk, se ne láss, se ne hallj, se ne beszélj, se ne tudj, hanem mindig csak a füleim közül nézz el! Most már az is baj, ha fölveszszük, az is, ha nem, de mégis inkább vegyük fel.

Fölvették a másik gyémántbokrétát is s igy már volt kettő s azzal tovább mentek.

Csak mennek, csak mendegélnek, egyszer harmadszor is letekint a királyfi a földre s

meglát ott a földön heverni egy olyan gyémántbokrétát aranyba foglalva, melynek az elébbi kettő még csak fia sem lehetett.

— Ejnye, be szép gyémántbokrétát látok a földön heverni! . . . Édes lovam, fölvegyük-e vagy ott hagyjuk?

— Ugy-e megmondtam, szólt a tátosparipa, hogy addig, mig ezen a birodalmon keresztül nem megyünk, se ne láss, se ne hallj, se ne beszélj, se ne tudj! . . Most már az is baj, ha fölveszszük, az is, ha nem, de mégis inkább vegyük fel.

Fölvették a gyémántbokrétát. S igy már volt három s azzal tovább mentek hetedhét ország ellen, egyszer egy nagy város előtt leszállt a tátosparipa s azt mondja a gazdájának:

— Édes gazdám! itt meg itt a város végén lakozik egy vadász. Eredj be hozzá vadászképében s mondd meg neki, hogy szolgálatot keressz. Majd ád az te reád ékes vadászköntöst, majd elvezet az téged a királyhoz, ki aztán megfogad szinte vadásznak. Állj be hozzá, de én rólam se felejtkezzél meg, ha mindjárt a béredből kellene is kiengedni. Kérd meg a királyt, hogy engedje meg, hogy tengődjem én a királyi szemétdombon.

S ezzel a Jó-fiu elindult a tengernyi nagy város felé, a tátosparipa pedig megrázkódott s olyan kóczos, rihes csikóvá változott, hogy a kutya sem ette volna meg, majd fölszaladt a város végén levő szemétdombra s ott legelészett.

Itt a királyfi megtalálta a vadászt, beállit hozzá s köszön neki, a mint dukál :

— Adjon isten jó napot, vadász uramnak.

— Fogadj isten Jó-fiu, hát mi járatban vagy?

— Szolgálatot keresek.

— Ép jókor jöttél; mert a király ép tegnap mondta, hogy keressek a számára egy vadászt : azért ha kedved tartja, elvezetlek a királyhoz; de elébb öltsd fel ezt a czifra vadászköntöst, mert ilyen ruhában csak nem állithatunk be a király elébe, a milyenben vagy.

A Jó-fiu felöltözködött a czifra vadászköntösbe s igy aztán beállitottak a király szine elébe, ki aztán megfogadta őt szinte vadásznak. De a Jó-fiu a lováról sem felejtkezett meg, mert — bár a béréből kellett kiengednie — kialkudta, hogy engedje meg a király, hogy az az ő rosz csikója, hagy tengődjék a szemétdombon. — A király megengedte.

Itt lelkem teremtette, mi történik a do-

logból, mi nem, a kék király — mert közbe légyen mondva, igy hitták a Jó-fiu gazdáját — nagy vadászatot hirdetett, hogy mutassa meg az uj vadász, hogy mit tud. Csak vadásznak, csak vadásznak, de se a kék király, se a vendégei, senki se, egy borda vad nem sok, de még annyit se lőttek, ugyhogy még a puskájukat — ha csak a levegőbe nem akarták pufra eldurrantani — se tudták kilőni. Az uj vadász pedig, már mint a mi Jó-fiunk, annyit lőtt, hogy majd megszakadt alatta; — ugyannyira, hogy utoljára már nemis győzte lőni, hanem a puskatusával agyba-főbe verte, de még ez nem volt elég, hanem utoljára puszta kézzel fogdosta s kötözte a fákhoz; — de nemis csoda! mert a tátosparipa kopóvá változott s az hajtotta fel a temérdek számnélküli sok vadat.

Itt a kék király, meg a vendégei látják, hogy mit cselekszik az uj vadász, nem fogytak ki a dicséretből, maga pedig a kék király azonnal kinevezte a Jó-fiut vadászok főmesterének, a maga asztalához ültette s ott evett velök egy tálból, pedig mint tudjuk, nem jó nagy urakkal egy tálból cseresnyét enni!

De igaz is! mert most is mi történt, mi

nem, a király a vadászat alatt elvesztette a bokrétáját a kalapja mellől s ezért szörnyen a búsulásnak adta a fejét; se nem evett, se nem ivott, hanem egyre búsult abban az első székben, mint a kinek apja anyja fekszik a teritőn. A Jó-fiu megszánta a kék királyt s azt kérdi tőle:

— Hogyha meg nem sérteném a felséges királyt, mondja meg nekem, hogy ugyan mi után epeszti magát annyira?

— Oh jó ember, már hogyne epeszteném magam, mikor az imént vadásztómban, legkedvesebb gyémántbokrétámat elvesztettem!

— Ha csak az a baja fölségednek, szólt a Jó-fiu, azon könnyen segithetünk s kisebb gondja is nagyobb legyen annál; mert van nekem három gyémántbokrétám, mind három aranyba van foglalva, válaszszon fölséged közülök, azt, a melyik legjobban tetszik.

S ezzel a Jó-fiu kivette a kebeléből a három gyémántbokrétát s odadta mind hármat a királynak. Itt a kék királynak szeme-szája elállt a csudálkozás miatt; mert az apja, szép apja se látott olyan bokrétákat, milyen az a három volt.

— Hol vetted ezt a három drága bokrétát, kérdé a király, melyeknek nem lehetne az árát megadni?

— Hol vettem? jártomban-keltemben itt meg itt találtam.

A király csak nézi, csak nézi, hát látja, hogy a bokréták tövei egy-egy aranyhajszállal vannak betekerve. S ekkor az a gondolatja támadt, hogyha már annak bizonyosnak egy hajszála is ilyen, hát akkor milyen lehet annak ékes hordozója. Azért szemöldökeit összeránczolta, haragosan a Jó-fiu felé fordult s azt mondja neki:

— Hallod-e te emilyen amolyan vadásza, ha te nekem ennek a három aranyhajszálnak ékes hordozóit el nem hozod: ha ezer lelked volna is, mégis gonosz halállal mulsz ki!

Itt a Jó-fiut mintha pofon ütötték volna, egészen elszomorodva kelt föl az asztaltól s sirva-riva jó tátosparipájához ténfergett, mely azt kérdi töle:

— Mit sirsz mit risz oly keservesen, kedves gazdám?

— Hogy ne sirnék, hogy ne rinék, mikor a kék király azt parancsolta: hogy ha én annak a három aranyhajszálnak ékes hordozóit

el nem hozom : ha ezer lelkem volna is, mégis gonoszul veszek!

— Ugy-e megmondtam, hogy mindaddig, mig azon a nagy birodalmon keresztül nem megyünk, se ne láss, se ne hallj, se ne beszélj, se ne tudj, hanem mindig a fülem közül nézz el! . . Most már benne vagyunk, azért ne folyjék a te két szemed könye, hanem menj viszsza a kék királyhoz s mondd meg neki : hogy csináltasson a számodra olyan hajót, melyre 7 esztendei eleség fölfér, az én számomra pedig méressen ki hét véka zsaratnokot.

Itt a Jó-fiu visszamegyen a kék királyhoz s azt mondja neki :

— Fölséges király! ha már annak csakugyan meg kell lenni, mint a meghalásnak, hogy nekem csakugyan el kell hoznom annak a három aranyszálnak ékes hordozóit : csináltasson fölséged, egy olyan hajót, melyen 7 esztendei eleség elfér az én rosz csikóm számára pedig méressen ki 7 véka zsarátnokot.

A kék király rögtön kiadta a parancsolatot a hajócsinálóknak, hogy készitsenek olyan hajót, a melyen 7 esztendei eleség elfér, a tátos-paripának pedig kiméretette a 7 véka zsarátnokot, melyet az hét szippantásra, mintha a föld

nyelte volna el, ugy felszitt, hogy aranyért sem lehetett volna egy mákszemnyit belőle találni, — az ácsok pedig elkészitették a hajót.

Itt a Jó-fiu ráül a hajóra, de jó tátosparipáját is magával vitte, melynek a számára egy külön istálló volt csinálva, a 7 esztendei eleséget felrakták a hajóra s aztán elindultak ország-világszerte a három aranyhajszál ékes hordozói fölkeresésére.

A tátosparipa jó eleve meghagyta a gazdájának, hogyha ő egyet rúg, a Jó-fiu azonnal lejőjön hozzá, ha mindjárt az étel mellől kellene is fölkelnie.

Mentek mendegéltek aztán a sik tengeren, egyszer a tátosparipa egyet rugott. Meghallja ezt a Jó-fiu s azonnal jó tátosparipájához sietett.

— Hallod-e kedves gazdám, mint zúg errefelé 12 Igaz járása-kelése. Hozzád jőnek azok; de te mindent a kedvökre cselekedjél s ha enni kérnek, enni adjál nekik; de ha azt kérdik tőled, „Mivel tartozunk“, csak az legyen szód és mondásod : meg van már ezért fizetve. Majd kinálnak ők téged aranynyal ezüsttel, de te egy kis krajczárt se fogadj el.

No jólvan, mi történik a dologból, mi nem, nem egyéb a nagy semminél, ott voltam, a hol

beszélték, ugy láttam, mint most, egyszer nagy zúgás,- csörömpölés- és csattogással itt jön a 12 Igaz, meglepik a hajót mint a madarak és enni-inni kérnek. A Jó-fiu adott nekik annyit, a mennyi csak a bőrükbe fért; ugyannyira, hogy a hét esztendőre való eleséget egy szempillantás alatt mind az utolsó falatig elfogyasztották s aztán azt kérdik szótszólván:

— Mivel tartozunk?

— Semmivel, felelt a Jó-fiu, megvan azért már régen fizetve.

— Kivánj annyi aranyat és ezüstöt, a mennyit csak elbir a hajód, mégis kifizetjük!

— Minek volna nekem az arany és az ezüst, csak a bajom gyülne meg vele.

— No jólvan, válaszolt a 12 Igaz, már látjuk, hogy kivel van dolgunk: azért ne, itt van ez a kis síp, csak ebbe fuj bele s akármilyen nagy bajod lesz, tüstént a segitségedre leszünk.

Ezzel a 12 Igaz nagy zúgás, csörömpölés és csattogás között eltávozott, a Jó-fiu pedig zsebre tette a kis sípot.

Mentek mendegéltek aztán hetedhét ország ellen, még az operencziás tengeren is túl, egyszer egy szigethez értek. Ezen a szigeten la-

koztak a három gyémántbokréta kötözői, a három szép leány.

Mikor a szigethez értek, egyet dobbantott a tátosparipa, a Jó-fiu azonnal az ólba sietett s kérdi töle :

— Mi bajod van kedves lovam?

— Nekem semmi, válaszolt a tátosló, csak neked ne legyen; mert ebbe a kastélyba, mely itt a szigeten elöttünk áll, be kell menned. Az ajtók csukva vannak, de te elötted maguktól kinyitódnak, utánad pedig maguktól becsukódnak. Menj be rajtuk, majd az ebédlöbe érsz, hol már készen vár a teritett asztal, mely két személyre van megteritve. Ülj le az egyikhez, hogy melyikhez, hát ahhoz, a melyikhez a kedved tartja. A másik hely üres lesz, de nem lesz az sokáig, mert az asztalra perdül egy karika-gyürü, hármat fordul s leánynyá vál. A leány aztán leül veled szemközt, szép szavával kinál, hogy egyél-igyál, lakj jól, de te egy árva szót se szólj, hanem ülj veszteg, némán a magad helyén. Háromszor szól hozzád a szép leány s mikor harmadszor sem válaszolsz, neki esik a hajadnak és agyba-föbe ver; ugyhogy alig birsz kijöni a magad lábán, de mégis kijösz. És ekkor csak azt veszed

észre, hogy a karika-gyürü a nevetlen ujjadon van.

No jólvan, a Jó-fiu aztán bement a nagy kastélyba. Az ajtók maguktól kinyitódtak előtte, maguktól becsukódtak utána. Itt a Jófiu teménytelen szobák során keresztülmenvén, egyszer azon veszi észre magát, hogy az ebédlőben van, hol már az asztal két személyre meg is volt teritve. Leül az egyikhez s hozzálátott az evéshez. Csak eszik, csak eszik a Jófiu, egyszer egy karika-gyürü pördül az asztalra, hármat fordul s leánynyá változik, még pedig olyanná, hogy a Jó-fiu sem azelőtt, sem azután, sem azóta nem látott olyant, s mint a juh, szemét-száját el is eresztette és kés kanál, villa, kiesett a kezéből.

— Hipp-hopp, itt vagyok, szivem szép szerelme! szólt a leány, már régen vártalak, hogy az én szemem gyönyörködhessék a te nézésedben, tudom ugyis, ha nem mondod is, hogy értem jöttél?!

A Jó-fiu, mintha parázson ült volna, izgett-mozgott az aranyszéken, de azért egy árva szót sem szólt, hanem az evés-iváshoz látott.

A leány szép szóval erősen kinálgatja a Jó-fiut, mondván :

— Egyél igyál szép szerelmem, lakj jól, mert ugyis tudom, ha nem mondod is, hogy messzi földről jösz.

A Jó-fiu, mintha parázson ült volna, izgett-mozgott a széken, de azért egy árva szót sem szólt, hanem az evés-iváshoz látott.

Mikor vége volt az ebédnek, a szép leány ujra megszólalt, mondván :

— Most a tiéd vagyok szivem szive; itt van karcsu derekam, öleld meg.

A Jó-fiu harmadszor sem válaszolt, megharagszik ezért a szép leány, neki a Jó-fiu hajának, tépi, mint a kendert, majd agyba-főbe veri s ugyannyira megpiszkolta az a semmi leány, hogy a királyfi leesett a földre, de az még ott is ütötte. Ugy egy óra felé felocsudik a Jó-fiu, kitántorodik a szobából, kiér a kastélyból, hát csak ekkor vette észre, hogy a nevetlen-ujján ott van ám a karika-gyürü.

Aztán a Jó-fiu valahogy csak elvánczorgott a hajóra, fölkereste jó tátoslovát, de már ekkor se nem szólt, se nem beszélt, hanem csak lerogyott a szalmaágyra, mely ugy a szögletben állott.

A tátosparipa megszánta a Jó-fiut, odament fölibe, háromszor rálehelt s azonnal,

minthaketté vágták volna, minden fájdalma elmult és csendes álom szállta meg. Aludt reggelig. Reggelre kelve, midőn a tátosparipa fölkeltette, azt találja neki mondani :

— Minek háborgatsz, még mikor oly jól aludtam s oly szépet álmodtam.

— Álom ide, álom oda, válaszolt neki a tátosparipa, de most láss a dolgod után. Eredj be másodszor is abba a nagy kastélyba, az ajtók előtted maguktól kinyilnak és maguktól becsukódnak utánad. Menj be rajtuk, majd az ebédlőbe érsz, hol már készen vár két személyre a teritett asztal. Ülj le az egyikhez. Hogy melyikhez, melyikhez nem, az légyen tetszésed szerint. A másik hely üres lesz, de nem lesz az sokáig, mert az asztalra perdül egy karika-gyűrű — de sokkal szebb ám mint az első — hármat fordul s leánynyá vál. A leány aztán leül melléd, szép szavával kinál, hogy egyél-igyál, lakj jól, de te egy árva szót se felelj rá, hanem ülj veszteg, némán a magad helyén. Háromszor szól hozzád a szép leány s mikor harmadszor sem válaszolsz, neki esik a hajadnak, agyba-főbe ver; ugyannyira, hogy alig birsz kivánczorogni a magad lábán, de tán ki se tudsz: azért hadd meg a szolgák-

nak, hogyha délutáni két órára itt nem leszesz; menjenek be érted. És mikor már egyszer kinn leszesz, akkor veszed észre, hogy egy karika-gyűrű a mutató-ujjadon van.

No jól van, a Jó-fiu szót fogadott jó tátos-paripájának; bement a nagy kastélyba. Az ajtók maguktól kinyitódtak előtte és maguktól becsukódtak utána. A Jó-fiu teménytelen szobák során keresztül menvén, az ebédlőbe ért, hol már az asztal két személyre megis volt teritve. Leül az egyikhez s hozzálátott az evéshez.

Csak eszik, csak eszik, egyszer az asztalra egy karika-gyűrű pördül, hármat fordul s leánynyá változik, még pedig olyanná, hogy olyant, sem azelőtt, sem azután, sem azóta nem látott a mi Jó-fiunk; de el is állott, mint a juhnak, szeme-szája, és kés, kanál, villa kiesett a kezéből.

— Hipp-hopp, itt vagyok, szivem szép szerelme! szólt a leány, már régen vártalak, hogy az én szemem gyönyörködhessék a te nézésedben, tudom ugyis, ha nem mondod is, hogy értem jöttél?!

A Jó-fiu, mintha parázson ült volna, izgett-mozgott az aranyszéken, de azért egy árva szót sem szólt, hanem az evés-iváshoz látott

Csak eszik, csak eszik, a szép leány pedig kinálgatja erősen, mondván :

— Egyél-igyál szép szerelmem, lakj jól, mert ugyis tudom, ha nem mondod is, hogy meszszi főldről jösz.

A Jó-fiu, mintha parázson ült volna, izgett-mozgott az aranyszéken, de azért egy árva szót sem szólt, hanem az evés-iváshoz látott.

Mikor vége volt az ebédnek, a szép leány harmadszor is megszólalt, mondván :

— Most szivem szive, a tiéd vagyok; itt van karcsu derekam, öleld meg.

Mikor a Jó-fiu harmadszor sem válaszolt, megharagszik a szép leány, neki esik a királyfi hajának, tépi mint a kendert, majd agyba-főbe veri s ugyannyira megpiszkolta az a semmi leány, hogy a királyfi leesett a földre, vérbe-fagyba ott hagyva fetrengett, de az még ott is ütötte-verte. Mikor a királyfi felocsudott, kitántorodott a szobából, kiváuczorgott a kastélyból, hát csak ekkor vette észre, hogy a mutató-ujján ott van ám a karika-gyürü.

Aztán a Jó-fiu valahogy csak elténfergett a hajóra, fölkereste jó tátoslovát, de már ekkor se nem szólt, se nem beszélt, hanem szót-

lanul lerogyott a szalmaágyra, mely ugy a szögletben állott.

Itt a tátosparipa megszánta a Jó-fiut, odamén fölibe, háromszor rálehelt s ime, annak azonnal, mintha ketté vágták volna, minden fájdalma elmult és csendes álom szállta meg. Aludt reggelig. Reggelre kelve, midőn a tátosparipa fölkeltette, azt találja neki mondani:

— Édes lovam, minek háborgatsz, mikor oly jól aludtam s oly szépet álmodtam.

— Álom ide, álom oda, válaszolt neki a tátosparipa, de most láss a dolgod után. Eredj be harmadszor is abba a nagy kastélyba s szinte azon az uton és módon, mint a két első gyürüt elhoztad, hozd el a harmadikat is, — majd meglátod, hogy a harmadik gyürü, mely a középső ujjadra magától fölpenderül, oly gyöngyörves lesz, hogy annak a két első fia sem lehet; de meg is zsákol érte a szép leány ugy, hogy alig birsz kijöni a magad lábán; mert most is háromszor intéz hozzád beszédet, de te egy árva szót se válaszolj, különben én is, te is és az egész hajós nép itt veszünk gonoszul. De még azt is akarom mondani, hogy jó eleve hadd meg a hajósoknak, hogyha délutáni két órára ki nem jösz a nagy

kastélyból, tüstént menjenek be érted s hozzanak ki.

A Jó-fiunak minden kedve elment a bemenéstől s oly savanyu képet vágott, mintha vadalmába harapott volna; be is akart volna menni meg nemis, de mégis bement, s ugyanazon az uton és módon eljutott a kastély ebédlő szobájába, hol már két személyre meg is volt teritve az asztal. Leül az egyikhez s hozzálátott az evéshez.

Csak eszik, csak eszik, egyszer az asztalra egy karika-gyürü pördül, hármat fordul s leánynyá változik, még pedig olyanná, hogy olyant a Jó-fiu sem azelőtt, sem azután, sem azóta nem látott. A két első leány is szép volt, de ez még kétszerte szebb, de el is állott a Jó-fiu szeme-szája mint a juhnak, és kés, kanál, villa kiesett a kezéből.

— Hipp-hopp, itt vagyok, szivem szép szerelme! szólt a leány, már régen vártalak, hogy az én szemem gyönyörködhessék a te nézésedben; mert tudom ugyis, hogyha nem mondod is, hogy értem jöttél?!

A Jó-fiu, mintha parázson ült volna, izgett-mozgott a széken, de azért egy árva szót sem szólt, hanem az evés-iváshoz látott.

Csak eszik, csak eszik, de a leány is kinálgatja szép szavával :

— Egyél-igyál, lakj jól, szivem szive, mert ugyis tudom, ha nem mondod is, hogy messzi földről jösz, megéheztél.

A Jó-fiu ujra, másodszor sem válaszolt, hanem izgett-mozgott a széken, mintha parázson ült volna s az evés-iváshoz látott.

Mikor vége volt a papos ebédnek, a szép leány harmadszor is megszólalt, mondván :

— Most szivem aranyos bimbója, a tiéd vagyok; itt van karcsu derekam, öleld meg.

A Jó-fiu, mint tátosparipája meghagyta, harmadszor sem válaszolt, megharagszik ezért a szép leány, neki esik a hajának, tépi mint a kendert, majd agyba-főbe veri s ugyannyira megpiszkolta az a semmi leány azt a nagy erős embert, hogy az leesett a földre, vérbe-fagyba hagyva ott fetrengett, de a leány még ott is ütötte-verte. Itt eljön a két óra is, de a Jó-fiu még akkor is ott hevert a pádimentomon vérbe-fagyba hagyva.

A hajóslegények ezért tanakodnak s mondogatják : egy óra, fél kettőre, két óra, már nem jön, már nem jön, menjünk be érte.

Ugyis lett; be is mentek s ugy hozták ki,

mint egy darab fát s aztán a Jó-fiut lefektették a szalmaágyra.

Itt a tátosparipa megszánta a Jó-fiut, odamén fölibe, rálehel háromszor s ime az, mintha ketté vágták volna, azonnal jobban lett és csendes álom szállta meg. Aludt reggelig. Reggelre kelve, midőn a tátosparipa fölkeltette, csak ezt mondta a Jó-fiu :

— Minek keltettél fel édes lovam, mikor oly jól aludtam s oly szépet álmodtam ?

— Álom ide, álom oda, válaszolt neki a tátosparipa, most láss a dolgod után : szedjük fel a sátorfánkat s induljunk hazafelé. Mikor már azt mondhatjuk, hogy otthon vagyunk : huzd le azt a három gyürüt az ujjaidról, pörgesd meg egyet-egyet háromszor, majd meglátod, hogy milyen szép leányokká válnak azok.

Ugy is lett. — Fölszedték a sátorfájukat s hazafelé igyekeztek. Heted napra azt mondhatták : itthon vagyunk. S ekkor a Jó-fiu lehúzta az ujjáról a gyürüket, egyet-egyet megpörditett háromszor s leánynyá változtak.

— Hej, te emilyen-amolyan kutya, szólt a középen álló királykisasszony, ki a legszebbik volt, elhoztál ugy-e? ! de most mondd meg : magadnak hoztál-e vagy másnak ?

— A kék királynak hoztalak.

— Sohse leszünk mink az övé! . . . azért kutya, megjátszunk még veled!

No jól van, ez abba maradt. Itt hire futamodik, hogy a Jó-fiu már megérkezett, pedig hét esztendőre való eleséget vitt magával. Meghallja ezt a vörös vadász, ki a Jó-fiu irigye volt. Azért irigykedett pedig reá, hogy a fővadász mesterségét az nyerte el, nem ő. Mondom, hogy meghallja a vörös vadász, hogy már itt a révben van a Jó-fiu, ennek se kell több, beállit a királyhoz.

— Fölséges király! kezdé beszédét a vörös vadász, ujságot mondok, még pedig nagyot: itthon van a Jó-fiu, pedig hét esztendőre való eleséget vitt el magával.

— Eredj, szaladj a révbe, mond a Jó-fiunak, hogyha elhozta a három leányt, rögtön vezesse föl a rezidencziámba.

Leszalad a vörös vadász a révbe, mondja a Jó-fiunak, hogy mit üzent a király. A Jó-fiu még ekkor is ugy a szalmaágyon heverészett. Azt találja mondani a Jó-fiu a vörös vadásznak:

— Menj vissza, mondd meg a királynak, hogyha ő is oly hosszu utat akasztott volna a nyakába, mint én: ő is pihenne még.

Visszamegyen a vörös vadász a király szine elébe s a Jó-fiut erős kegyetlenül elvádolta, hogy igy nem jön, ugy nem jön, hogy igy nem engedelmeskedik, ugy nem engedelmeskedik.

Itt lelkem teremtette, megharagszik a kék király, s nagy léptekkel megindul a hajó felé. Itt a Jó-fiu a király elébe vezeti a három világszép királykisasszonyt, kiknek a láttára egészen megjuhászodott a kék király.

A kék király aztán fölvezette a három világszép királykisasszonyt a maga szobájába, hol az egyiket meg akarta ölelni, de az elfordult töle, mondván :

— Hahó, király, nem addig van az! mindaddig nem leszünk mi a tiéid, mig a mi rezidencziákat ide el nem hozod s ennek a te rosz viskódnak tetejében három aranyhajszálra föl nem állitod!

— De hogy hozzam én azt el s hogy állitsam fel? ki fogja azt megcselekedni?

— Majd megcselekszi az a kutya, a ki bennünket ide hozott.

— Hej, fövadász, állj elö, lekiáltott a kék király az ablakából a Jó-fiunak.

— Jelentem alásan, itt vagyok.

— Hallod-e te fővadász — vesztél volna az anyádnál! — addig megállásod se legyen, se ne egyél, se ne igyál, mig a három király-kisasszony kastélyát ide el nem hozod s három aranyhajszálra az én kastélyom hegyébe föl nem állitod; különben, ha nem mondom is, ugyis tudod a dolog vastagabb végét!

Itt a Jó-fiu nagy szomoruan kiténfergett a szobából s jó lovához bandukolt.

-- Mi bajod van kedves gazdám, mi epeszti a szivedet?

— Haj, jobb ha nem is kérded, nagy az én bajom, nagyobb a sz. Gellért hegyénél, mikor az a kutyának való király azt parancsolta, hogy addig megállásom se legyen, se ne egyem, se ne igyam, mig a három királykisasszony kastélyát ide el nem hozom s három arany-hajszálra a rezidenczia tetejére föl nem állitom.

— Ha csak ez a bajod, felelt neki a tátos-paripa, ennél kisebb gondod is nagyobb legyen, csak eredj vissza a királyhoz s kérj tőle egy félesztendei eleséget, az én számomra pedig egy véka zsarátnokot.

A Jó-fiu visszamegyen a királyhoz s kért tőle fél esztendőre való eleséget és egy véka zsarátnokot. A király adott neki.

Itt a Jó-fiu megint hosszu útra indult, megint a tenger szinén evezett.

Csak mén, csak mendegél, egyszer a tátos-paripa egyet rugott, a Jó-fiu pedig, hogy meghallotta, azonnal a lovánál termett.

— Mi bajod van, kedves lovam?

— Nekem semmi sincsen, csak neked ne legyen; de ha a tanácsomra hallgatsz, még a hajadszála sem görbül meg: vedd elő csak azt a kis sípot, melylyel a 12 Igaz jó minap megajándékozott, fuj belé, majd megjelenik annak a hangjára a 12 Igaz, majd kérdik tőled, hogy mit parancsolsz kedves gazdánk és ekkor neked csak ez legyen szód és mondásod: nem egyebet, mint azt, hogy a világszép három királykisasszony kastélyát, ugy a hogy van, vigyétek el a kék király birodalmába s állitsátok fel három aranyhajszálra a rezidenczia hegyébe; de elébb a 12 Igazt vendégeld meg azzal, a mi csak a hajón van és ha kérdik, hogy mivel tartoznak, egy kis krajczárt se fogadj el tőlük. Majd kinálnak ők téged aranynyal és ezüsttel, de te csak ugy cselekedjél, mint a hogy én parancsolom.

Itt a Jó-fiu felmegyen a hajó tetejére, előveszi a kis sípot, belefúj, hát nagy zúgás, csö-

römpölés- és csattogás között azonnal ott termett a 12 Igaz, meglepik a hajót mint a madarak és enni-inni kérnek. A Jó-fiu, a mi csak a hajón volt, már mint a félesztendei eleséget mind odadta a 12 Igaznak, kik aztán, mikor jóllaktak, azt kérdik tőle :

— Mivel tartozunk ?

— Semmivel, felelt a Jó-fiu, meg van ezért már régen fizetve.

— Kivánj annyi aranyat-ezüstöt, a menynyit csak elbir a hajód, mégis kifizetjük.

— Minek volna nekem az arany és ezüst? csak a bajom gyülnék meg vele !

— No jól van, válaszolt a 12 Igaz, már látjuk, hogy kivel van dolgunk : azért mit parancsolsz kedves gazdánk ?

— Nem egyebet, mint azt, hogy a világszép három királykisasszony rezidencziáját, ugy a hogy van, mindenestül, még ez éjjel vigyétek el a kék király birodalmába s annak a kastélya tetejére három aranyhajszálra állitsátok fel.

— Jól van, válaszolt a 12 Igaz, meglesz, csak te menj bátran haza s mikorára hazaérsz, már akkor a világszép három királykisasszony rezidencziája is ott lesz a maga helyén.

Ezzel a 12 Igaz nagy zúgás, csörömpölés és csattogások között eltávozott, a Jó-fiu pedig hazafelé forditotta a szekere rúdját s mikorára hazaért, már ott volt a kék király kastélya tetején a világszép királykisasszonyok rezidencziája három aranyhajszálra felállitva.

Itt hire futamodik, hogy a Jó-fiu már megérkezett, pedig fél esztendőre való eleséget vitt magával.

Meghallja ezt a vörös vadász, a Jó-fiu irigye, izibe beállit a kék királyhoz s csak elkezdi:

— Fölséges király! ujságot mondok, még pedig nagyot : itthon van a Jó-fiu, pedig félesztendei eleséget vitt el magával.

— Eredj, szaladj a révbe, mondd meg a Jófiunak, hogy hivatom s jöjön fel a rezidencziámba.

— Leszalad a vörös vadász a révbe, mondja a Jó-fiunak, mit üzent a király. A Jó-fiu még ekkor is az ágya szalmáját nyomta. Azt találja mondani a Jó-fiu a vörös vadásznak :

— Menj vissza, mondd meg a királynak, hogy mindjárt megyek; különben hogyha ő is oly hosszu utat akasztott volna a nyakába, mint én : ő is pihenne még.

Visszamegyen a vörös vadász a kék királyhoz s a Jó-fiut erős kegyetlenül elvádolta, hogy ezt mondta, hogy azt mondta, hogy igy nem akar, hogy ugy nem akar engedelmeskedni.

Itt lelkem teremtette, megharagszik a kék király, erős léptekkel megindul a hajó felé; de már ekkor a Jó-fiu ép szemközt jött reá, kinek azt találja mondani a király:

— Hát te ilyen, amolyan bestiája, mit üzentél nekem? elvégezted-e azt, a mit rád parancsoltam?

— Tekintsen csak fölséged a rezidenczia fölé.

Odanéz a király, hát látja, hogy a világszép királykisasszonyok rezidencziája három aranyhajszálon már ott áll a kastélya felett. Ennek se kell több, izibe visszafordul s egyenesen a három királykisasszonyhoz nyitott be.

— No szivem szép szerelmei, teljék szivetek kivánsága, már itt van a rezidencziátok; de most már csak az enyimek vagytok?!

S ezzel a vén kék király meg akarta ölelni az egyiket, de az elfordult töle, mondván:

— Hahó király, nem addig van az! majd

odafent leszünk a tiéd, de elébb átköltözünk a mi rezidencziánkba.

S ezzel a három világszép királykisasszony azonnal fölkerekedett, szedték-vették a sátorfájukat, hogy fölmennek a maguk rezidencziájába.

A világszép három királykisasszony elöl ment, a kék király pedig utánuk. Itt lelkem teremtette, egyszer csak előáll egy aranygarádics, melyen a három kisasszony izibe felfutott. A kék király is fel akart menni, de az aranygarádicsot nem találta, elvesztette a szeme elől. A három királykisasszony csak onnan felülről nevette, hogy mint tapogatózik a kék király — hasztalanul; mert az aranygarádics nyom nélkül, a hogy előállt, ugy el is tünt, csak az egyik királykisasszony kiáltott neki le ilyeténképen :

— Hallod-e, te vén bolond kék király, mindaddig nem leszünk mi a tiéd : mig az élet és halálnak vizéből nem ihatunk, mig azokból egy-egy kőkorsóval nem hozol nekünk.

— De ki hozza azt el? kérdé a vén király.

— Majd elhozza az a kutya, a ki bennünket ide hozott.

— Hej fővadász, állj elő! kiáltott a király a mi Jó-fiunknak.

— Jelentem alásan, itt vagyok.

— Hej, te emilyen amolyan kutya — vesztél volna az anyádnál — mindaddig se ne egyél, se ne igyál, mig az életnek és a halálnak vizéből egy-egy kőkorsóval nem hozasz; különben ha nem mondom is, ugyis tudod a dolog vastagabb végét.

Itt a Jó-fiu nagy szomoruan kiténfergett a szobából; mert azt se tudta, hogy merre van az ajtó s egy üveges almáriomba nyitott be, csak mikor a fejét megütötte, tudta, hogy hányadán van a dolog s aztán jó lovához vánczorgott.

— Mi bajod van kedves gazdám; mi epeszti a szivedet?

— Haj, édes lovam, jobb ha nem is kérded; nagyobb az én bajom mint a Sz. Gellért hegye s jobban nyomja a szivemet, mintha az feküdnék rajta! . . . hát az imént a király maga elé hivatott s ekkor azt mondta nekem: hogy addig se ne egyem, se ne igyam, mig az életnek és a halálnak vizéből egy-egy korsóval nem hozok.

— Ha csak ez a bajod, kisebb gondod is

nagyobb legyen ennél, csak eredj be a királyhoz s kérj tőle egy fél esztendőre való eleséget, az én számomra pedig egy véka zsarátnokot.

Itt a Jó-fiu visszamegyen a királyhoz s kér tőle egy fél esztendei eleséget és egy véka zsarátnokot. A király adott neki, csakhogy aztán itt legyen az életnek és a halálnak vize egy-egy kőkorsóban.

Ezzel a Jó-fiu ujra elindult a sik tengeren hetedhét ország ellen, egyszer a tátosparipa egyet dobbantott, a királyfi pedig azonnal ott termett.

— Mit parancsolsz kedves lovam ?

— Nem egyebet, mint azt : fujd meg csak a te kis sípodat, majd megjelennek elötted a te szolgáid, a 12 Igaz s majd kérdik től ed : mit parancsolsz édes gazdánk és ekkor neked csak ez legyen szód és mondásod : nem egyebet, mint azt, hogy hozzatok nekem az életforrásból egy korsó vizet, ugyszinte a halálforrásból is s azok azt menten teljesitik; de elébb vendégeld meg őket amugy magyar miskásan és ekkor majd kérdik től ed : mivel tartozunk; de te erre csak ezt feleld : semmivel, ugyis meg van már azért fizetve.

Itt a Jó-fiu fölmegyen a hajó tetejére, belefuj a kis sípba, hát nagy zúgás, zörgés és csattogás között imhol jön a 12 Igaz s enni-inni kérnek.

A Jó-fiu adott nekik annyit, a mennyi a bőrükbe fért, ugyannyira, hogy a félesztendei eleségből itt-ott maradt valami vagy semmi; s ekkor kérdik :

— Mivel tartozunk?

— Semmivel, válaszolt a Jó-fiu, meg van már azért fizetve.

— Kivánj aranyat ezüstöt annyit, a menynyit csak a hajód elbir s azonnal kifizetünk.

— Minek lenne nekem az arany és ezüst, csak a bajom gyülne meg vele.

— Már látjuk, hogy kivel van dolgunk, azért azt kérdjük tőled : mit parancsolsz, kedves gazdánk?

— Nem egyebet, mint azt : hogy hozzatok az élet- és halálforrásból egy-egy kőkorsó vizet.

Alig hangzott el a parancs, már ott állt a két kőkorsó, az egyikben volt életviz, a másikban pedig halálviz.

S ezzel a 12 Igaz nagy zúgás, zörgés, csattogás között eltávozott, a Jó-fiu pedig haza-

felé forditotta a szekér rúdját s harmad napra azt mondhatták : itthon vagyunk.

Itt hire futamodik, hogy a Jó-fiu hajója megérkezett. Meghallja ezt a vörös vadász, tüstént beállitott a király elé s azt mondja neki :

— Fölséges úr! ujságot mondok, még pedig nagyot : a Jó-fiu megérkezett, pedig félesztendőre vitt eleséget.

— Tüstént szaladj a hajóra, mondd meg neki, hogy rögtön jöjjön a szinem elébe.

Hej, a vörös vadász sem rest, izibe leszalad a tenger partjára, fel egyenesen a hajóra, fölkeresi a Jó-fiut s elmondja neki, hogy mit üzent a király. A Jó-fiu erre csak azt találta mondani :

— Menj vissza a királyhoz, mondd meg neki, hogy egyszeribe ott leszek ; különben ha ő is oly hosszu utat akasztott volna a nyakába mint én : ő is pihenne még.

Visszamegyen a vörös vadász a kék királyhoz s a Jó-fiut erős kegyetlenül elvádolta, hogy az ezt mondta, azt mondta, hogy az igy nem akar, ugy nem akar engedelmeskedni.

Itt lelkem teremtette, megharagszik a vén kék király, kezébe veszi a botját, egy nagy kö-

pönyeget akasztott a nyakába, s maga ballagott le a hajóhoz; de már ekkor a Jó-fiu elébe jött, kezében hozván a két kökorsót.

— Hát te ilyen olyan bestiája, mit üzentél nekem?

— Nem üzentem én felségednek egyebet mint azt: hogy egyszeribe ott leszek; különben ha ő is, már mint fölséged, oly hosszu utat akasztott volna a nyakába, mint én: ő is pihenne még.

— Hisz a vörös vadász ezt mondta, azt mondta.

— Hazudott a kutya, különben szaváról ismerik meg a harist, ő kigyelme régóta irigyem, hogy miért, miért nem, azt csak a jó Isten tudja.

— Tüstént karóba húzatom a gazembert!

S a kék király akkép cselekedett, mint mondá; a vörös vadászt lefülelték, karóba húzták, vérét a föld itta, husát a kutya ette, csak a feje száradt ki a verőfényes napon, de legalább igy nem fog többé neki fájni, mert nem lesz nyers.

Itt a kék király kezébe vette a két kőkorsót s felkiáltott a világszép királykisasszonyoknak:

— Szivem szép szerelmei, teljék szivetek kivánsága : itt van az életnek és halálnak vize egy-egy kőkorsóban; de most már csak az enyimek vagytok.

— Hahó, vén kék király, nem oda Buda! mindaddig nem leszünk mi a tiéd, mig magadat össze nem apríttatod és e vizzel valamelyikünk meg nem öntöz.

— De szivem szép szerelme, hogy cselekedjem én azt meg?

— Majd megcselekszi az, a ki idehozott bennünket.

Már ekkor nem mondta a világszép királykisasszony ezt a szót : „az a kutya“ . . .

— De, folytatá tovább a világszép királykisasszony, hogy meglásd mind te, mind az a másik, hogy semmi bántódástok nem lesz, próbául megengedjük, hogy elébb a Jó-fiu tátosparipáját apritsák össze.

Mit volt mit tenni a Jó-fiunak, ki kellett vezetni jó tátoslovát, majd ő maga sziven szúrta, minden vérét egy edénybe szedte, a husát pedig diribről darabra vágta, majd az összeapritott húst a felfogott vérrel leöntözte. A három királykisasszony ugy az ablakról nézte, hogy mit mivel a Jó-fiu, majd az egyik

a három közül izibe leszaladt az aranygarádicson, kezébe vevén az egyik kőkorsót, melyben életviz volt és az összeapritott tátosló husára néhány cseppet öntött, s ime! a hús és vér közül kiugrik egy gyönyörüséges gyöngyadta 24 éves ifju, aranyhajjal, aranyfoggal s neki esik a leánynak, meg akarta ölelni és csókolni, de az elfordult tőle s mint a nyil felszaladt az aranygarádicson, de mégsem állhatta meg, hogy vissza ne tekintsen a szép ifjura s ekkor ezt kiáltotta vissza neki :

— Hahó, szép ifju, nem te ülsz az első székbe, nem téged illet a választás, hanem azt, a ki bennünket idehozott.

S ezzel a szép ifju a Jó-fiuhoz fordult s azt mondja neki :

— Hallod-e hü bajtársam, Jó-fiu! Én neked sokkal tartozom, hogy a ló képéből megszabaditottál, mert azelőtt én is csak oly ép kézláb voltam, mint te, de egy boszorkány megigézett, megbabonázott, lóvá változtatott, most pedig — hála Isten! — ismét visszanyertem elébbi formámat : azért itt van parolás tenyerem, hogy örökké hü bajtársad leszek, soha a bajban el nem hagylak, mert én is csak oly királyfi vagyok, mint te ; — de elég legyen a

szóból ennyi, most a dologra : vetközzél csak te is le, szúrd sziven magad, majd én minden csepp véred fölfogom, husodat pedig összeapritom, — majd te hozzád is leszalad egy királykisasszony, majd téged is megöntöz az életvìzből, eddig is csinos fiu voltál, de akkor 7-szerte csinosabb leszesz.

Mit volt mit tenni a Jó-fiunak, ráadta a fejét, levetközött, sziven szúrta magát, omló piros vérét felfogta a tátoslóból lett királyfi, ki aztán annak a husát összeapritotta s a vérrel meglocsolta.

A három királykisasszony most is az ablakban állott, majd az egyik a három közül izibe leszaladt az aranygarádicson, kezébe kapta az egyik kőkorsót, melyben szinte életviz volt és az összeapritott húsra egy pár cseppet kilocscsantott s ime, a husból és vérből kiugrik egy gyöngyadta gyönyörves királyfi aranyhajjal aranyfoggal. Eddig is szép volt a Jó-fiu, de most hétszerte szebb, ki neki esik a világszép királykisasszonynak, meg akarja ölelni és csókolni, de az elfutott elöle, felszaladt az aranygarádicson a három aranyhajszálon álló rezidencziába, de mégsem állhatta meg, hogy viszsza ne tekintsen és ekkor ezt kiáltotta vissza :

— Hahó, szivem szép szerelme! igaz, hogy te ülsz az első székben, téged illet az elsőség, mert te hoztál ide, de hármunk közül kell választanod.

A vén kék király az ablakból nézte, hogy mit cselekszik a tátosparipa és a Jó-fiu, ő is végre ráadta a fejét, hogy őt is szúrják sziven, omló piros vérét fogják fel, husát apritsák össze, s aztán őt is hagy öntözze meg az egyik királykisasszony.

Ugyis lett. — Őt is sziven szúrták, omló piros vérét felfogták, husát összeapritották, majd a vért a husra öntötték.

A három királykisasszony az ablakból nézte, hogy mi történik a vén kék királylyal, végre egyik a három közül izibe leszaladt az aranygarádicson, kezébe kapta a kőkorsót, de ebben nem élet, hanem halálviz volt, melyből egy pár cseppet öntött az összeapritott husra s ime, a kék királynak még a csontja is porrá égett, hamuvá lett.

S ekkor a másik két királykisasszony is lejött az aranygarádicson s mindhárman összefogóztak, a Jó-fiu elébe léptek, mondván:

— Most már válaszsz közülünk.

Az a világszép királykisasszony, a ki jobb-

ról állott, ugyszinte az is, a ki balról volt, fejük billentésével a középsőre mutattak, hogy azt válaszsza. Csakugyan a Jó-fiu azt is választotta, már mint a középsőt, de ez is volt a legszebb mindhárom között, jóllehet alig lehetett különbséget köztük tenni, mert mind ruhára, mind termetre, mind szépségre igen egyformák voltak. A tátosparipából lett királyfi a jobb oldalon álló királykisasszonyt választotta, mert ennek a személye tetszett személyének legjobban, a harmadik királykisasszony végre a fővezérnek nyujtotta a kezét.

Aztán lakzit laktak, bezzeg volt lé, meg lé, boldog volt az, a kinek egy kanállal is juthatott.

A kék király holta után a Jó-fiut választották meg királynak, ki a feleségével együtt él, ha meg nem halt.

A VILÁGUL

SZALADT SZEGÉNY EMBER.

Volt egyszer egy szegény ember s ennek egy felesége. Itt az ember olyan szegény volt, hogy még kenyérben sem evett eleget; semmije se volt a világon, csak egy rozsdás fejszéje. Ezzel kereste kenyerét.

Most is az erdőre ballagott fát vágni, vállán volt a rozsdás fejsze. A mint mén mendegél, elő-utó-talál egy koldusasszonyt, kinek három neveletlen gyermek volt a karján, kiket út mellett kért alamizsnával táplálgatott. A három neveletlen gyermek mind egyvivásu volt; egyszerre látták meg Isten verőfényes napját, bár az nekik szomoruan világitott.

A koldusasszony alamizsnát kért a szegény embertől; de az nem adott neki, minthogy nemis volt, söt rádásul jól összeteremtettézte, hogy te ilyen olyan paráznája, hogy mersz emberek szeme elé kerülni, hisz világ-

éltemben sohse hallottam, hogy egy asszonyi állatnak egyszerre három porontya is lehessen?!

— No szegény ember, felelt neki a koldusasszony, fizessen meg neked az Isten érdemed szerint s adjon a te feleségednek, egy hassal háromszor annyit! . . .

No jól van, ez abba maradt. A szegény ember nagy boszusan kiballagott az erdőre fát vágni, a koldusasszony pedig tovább is ott kéregetett alamizsnát az út mellett az arra járó-kelőktől.

Itt lelkem teremtette, mi történik a dologból, mi nem, nem egyéb a nagy semminél, a szegény ember hazakerül az erdőről, bemegyen a szobába s le akar ülni a tűz-loczára, de a bábaasszony — mert közbe légyen mondva, a feleségét ép várandos állapotban hagyta — rárivalkodik nagy mérgesen :

— Ne üljön oda; mert ott gyermek van!

A szegény ember odább húzódik, ujra le akar ülni, de a bábaasszony ismét rárivalkodik nagy mérgesen :

— Ne üljön oda; mert ott gyermek van!

A szegény ember azt se tudta, hogy hányadán van, ismét odább húzódott, le akar ülni

a patkára; de a bábaasszony ismét rárivalkodik nagy mérgesen:

— Ne üljön oda; mert ott gyermek van!

Igy a szegény ember kilencz helyre akart leülni, de a bábaasszony mindenütt rárivalkodott, mondván:

— Ne üljön oda; mert ott gyermek van!

Megijed a szegény ember, hogy már az egész szobája tele van gyermekcsékkel, világul szaladt, a hátára vette az erdőt s belőle soha többé ki nem jött. Itt igazán volt ember, nincs ember!

Itt az egész országban hire futamodik, hogy itt meg itt, ebben meg ebbeu a faluban egy szegény asszonynak egyszerre kilencz gyermeke lett; ugyannyira, hogy még magának a királynak is eljutott a fülébe.

Ennek sem kell több, felöltözködött paraszti ruhába s fölkereste a szegény asszonyt, hogy hagy lássa, vajjon igaz-e az, a mit a hir beszél. A király ép szemközt találta a bábaasszonyt, ki már tiz sorjával is bejárta a falut, de komának senkise akart eljőni.

— Honnan-honnan bábaasszony? kérdi a paraszt ruhába öltözött király.

— Jobb ha nemis kérdi nagy jó-uram, fe-

lelt a bábaasszony, tiz sorjával is bejártam a falut, de ennek a szegény asszonynak mégse kaptam komát!

— Ha csak az a baj, majd leszek én.

S a király lett a szegény asszony komája, ki ajándékképen mindegyik keresztfiának egy-egy telket adott.

Itt a szegény asszonyból olyan gazdag lett, hogy csak párját kellett volna keresni, de ha keresték volna is, mégse találtak volna, ki aztán a gyermekeket, mikor azt az időt elérték, iskolába járatta s mindegyiknek egyforma ruhát csináltatott.

A kilencz fiu csak jár az iskolába, csak jár, hát hallják, hogy a többieknek édes apjuk és édesanyjuk is van, nekik pedig csak édesanyjuk. Ez a legkisebbik fiu fejébe nagy szeget ütött, azért kérdést intézett tubus szüléjéhez, mondván:

— Ugyan tubus szüle, nem felelne egy kérdésemre?

— S mi lenne az, édes fiam?

— Az biz nem egyéb, csak az, hogy van az, hogy a többi gyermekeknek édesapjuk és édesanyjuk is van, nekünk pedig csak édesanyánk?

— Hahó kis fiam, jobb ha nem is kérded: nektek is volt édes apátok, hanem mikor fájdalommal a világra szültelek és hogy kilenczen voltatok, ezen annyira megijedt, hogy itthagyott engem a fa-képnél, s világul szaladt. Tán még most is itt tengődik ebben a nagy vadon erdőben, hogyha azóta a vad állatok meg nem ették.

— De nem azt mondom én, tubus szüle, hanem azt, hogy mi kilencz testvérek elindulunk abba a nagy vadon erdőbe édesatyánk fölkeresésére.

Mit volt mit tenni a gazdag asszonynak, erőnek erejével csak nem tarthatta őket vissza, a kilencz fiut tehát utnak eresztette édesatyjuk fölkeresésére. De mielőtt elmentek volna, a legkisebb fiu, mint a kinek legtöbb esze volt, csináltatott a vargával olyan csizmát, de csak egyet, melybe az embernek mindkét lába belefért.

Mikor a nagy csizma készen volt, a kilencz fiu elindult ország világszerte édesapjuk fölkeresésére.

Csak mennek, csak mendegélnek hetedhét ország ellen, hét esztendeig, hét hónapig, hét napig, egyszer egy forrás partjához értek.

Mikor ideértek, megszólal a legkisebb, szót szólván :

— Hej, álljatok meg édes testvéreim, igyunk ebből a forrás-vizből s aztán mosakodjunk meg benne.

Az öregebbek szót fogadtak, megálltak, leszálltak a paripákról s ittak a forrás-vizből. Ime! a viztől mind kihullt a foguk s aranyfogak nőttek helyébe. Majd aztán megmosakodtak a csuda-forrásban s mindegyik haja aranyhajjá változott, orczájuk pedig oly gyönyörves lett, hogy ki se látom mondani. Eddig is szépek voltak a legények, mert már majd emberkort értek, de most hétszerte szebbek lettek.

A mint ott a csuda-forrásnál időznének, egyszer odaszáll egy fehér galamb, megszólal s azt mondja a testvéreknek :

— Halljátok-e szép legények, itassatok meg engem is e forrásvizből.

Hej, a legkisebb testvér sem hagyta ezt kétszer mondani magának, izibe lehajolt a forráshoz, meritett belőle két kezével, majd a vállára szállt fehér galambot megitatta a szájából. Itt a galamb megrázkodott s asszonynyá változott.

— No királyfiak, mert azok lesztek, jótét

helyébe jót várjatok! . . Ha nem mondjátok is hogy hova igyekeztek, ugyis tudom, de tovább egy tapodtat se menjetek, hanem a nagy csizmát, meg egy kulacs bort és egy egész kenyeret rakjátok le ide a forrás mellé, majd előjön egy meztelen ember, ki kilencz jávor-szarvast hajt, majd iszik az a borból, majd eszik az a kenyérből, majd felhuzza ő a nagy csizmát s ekkor nem bir elszaladni, könnyen megfoghatjátok. Mert az a meztelen szőrös ember senki más mint tulajdon nemző apátok, ki midőn a jávor-szarvasokat megitatja, ehhez a kilencz szomoru füzfához szokta kötni. Mindegyik jávor-szarvas hátán egy-egy üveg-koporsó van fektetve. Ezekben pedig egy-egy szép leány, kik szinte, mint tik, egy hassal jöttek a világra. Ti aztán az üveg-koporsókat szép csendesen emeljétek le, nyissátok fel a tetejét s ki-ki sorra a maga mátkáját csókolja meg háromszor. Erre a leányok fölébrednek mély álmukból s vizet kérnek s ekkor itassátok meg őket, ki-ki a magáét, sorra, a hogy született, s a többi aztán magától jön.

Ugy is lett. — A kilencz testvér elbujt a fák közzé, de elébb a nagy csizmát, meg az egész kenyeret és az üveg bort letették a forrás mellé.

Itt eljön a dél, el a pihenés ideje, a szőrös ember hajtja a kilencz jávor-szarvast, a forráshoz tereli, megitatja, majd aztán mindegyiket sorjában, a hogy a leányok születtek, a szomoru füzhöz kötözte, maga pedig visszajött a vizhez, hát csak ekkor látja, hogy a forrás mellett egy csizma, meg egy kenyér és egy üveg bor van letéve.

Csak nézi, csak nézi, hol a csizmát, hol a kenyeret és hol a bort s ekkor eszébe jutott, hogy ő valaha ily kenyérrel és borral élt, majd felkapta a kenyeret és bort s az ég felé tartotta. Majd az evéshez és iváshoz látott s mikor vagy kétszer jól meghúzta az üveget, ugrált, tánczolt mint egy gyermek. Majd felkapta a csizmát, illesztgeté a lábához, hol az egyikhez, hol a másikhoz, végre felhuzta mind a kettőre.

A fiai ép ezt várták s mikor mindkét lába benn volt, izibe előrontottak, lefülelték az öreget, kezét-lábát összekötözték.

Mikor ezzel is készen voltak, ki-ki kiválasztotta születés szerint a maga jávorszarvasát, ki-ki leemelte a maga üveg-koporsóját, benne a szép menyasszonyt, majd felnyitván a tetejét, ki-ki megcsókolta a magaszép halottját háromszor.

Ime! az első csókra megmozdultak a szép leányok, a másodikra megrázkódtak, a harmadikra pedig fölébredtek s mindegyik vizet kért, hogy hagy igyék.

Mindegyik megitatta a maga menyasszonyát s ekkor azt mondák egymásnak:

— Én a tiéd, te az enyém, ásókapa se választ el egymástól.

Aztán megölelték, megcsókolták egymást. Most a fehér galamb is előrepült, megrázkódott s királyasszonynyá változott; fején korona, kezében királyi bot, ki mindegyik leányára — mert mind a kilencz az övé volt — ráadta az áldást s mindegyikkel egy-egy birodalmat adott jegyajándokul.

Majd odalépett a szőrös emberhez, valami irral megkente a mellét s az azonnal visszanyerte az emberi hangot. Aztán az öreget felöltöztették biboros-bársonyos ruhába s az első székbe ültették, a feleségeért pedig, már mint a kilencz fiu anyjáért, üveges-aranyos hintót küldtek s ugy hozatták el aztán nagy parádéval.

Aztán lakzit laktak s még most is élnek, nagy boldogan, ha meg nem haltak.

A lakodalomban én is ott voltam s ilyetén áldomást mondtam :

„Szegfűszinű szép magamtól, kilenczképű kigyelmedtől, áfitur, páfitur, Páfi Györgytől, még egy pohár bort köszöntök kendre. Ez a bor tőkén termett, hordóba szürték, fogcsikorodás, biró-birs. . . Meghagyta a vak gazda a sánta gazdasszonynak, gyujtsa meg a galycsos gyertyát, menjen le a töredezett pinczébe, hozzon fel bort a romladozott hordóból, köszöntse a pofonvágott ispánra a vak gazda jó akaratjáért."

A ki e pohárköszöntést egy szuszra el nem tudja mondani : egy pint bor az áldomás.

AZ

ARANYFOGU TESTVÉREK.

Volt egyszer egy szegény ember s ennek egy felesége, meg egy szuka kutyája és egy kancza lova. Itt már hét esztendeje annak, hogy a szegény ember megházasodott s ugyanekkor vette a kutyát is, lovat is, egy-egy kis pénzen. És ezen időtől fogva sem az asszony nem szült magzatokat, sem a kutya nem kölykezett, sem pedig a ló nem ellett; hanem mindhárom gyümölcstelen, meddő volt.

Itt lelkem teremtette, egyszer a szegény ember térül-fordul, kimegyen a piaczra s ott egy halat vett. Hazaviszi a szegény ember a halat, megtisztitja, kimossa, majd hat egyenlő darabba vágta s aztán megsütötte.

Mikor készen volt a sülthal, a hat darabból kettőt a feleségével etetett meg, kettőt a kutyájának adott, kettőt pedig a lovának.

Itt lelkem teremtette a sülthaltól mind az

asszony teherbe esett, mind a kutya kölykes lett, mind a ló vemhes.

A kutya kilencz hétre két aranyszőrü kutyát kölykezett.

Az asszony kilencz hónapra két aranyhaju, aranyszáju és aranyfogu gyermeket szült.

A kancza pedig kilencz esztendőre két aranyszőrü csikót fiadzott.

Mind a két aranyhaju, aranyszáju, aranyfogu gyermek, mind a két aranyszőrü kutya, mind a két aranyszőrü csikó tátos volt; aranyfogakkal jöttek a világra.

És mindannyian anyajegyesek voltak : a két aranyfogu testvérnek csillag volt a homlokán; a két tátos csikó és a két kutyakölyök keselyek voltak; mindegyik a jobb lábára.

Mikor a két aranyfogu gyermek betöltötte a kétszer hét számot: mindegyik kiválasztotta a maga jószágát, mondván: ez az én csikóm, ez a te csikód, ez az én kutyám, ez a te kutyád, s igy kinek-kinek volt egy-egy.

Itt lelkem teremtette, egyszer a mint a két tátoscsikó a kertben legelészne, mindegyik véres lábbal jött elő. Itt a két aranyfogu testvér megyen a vér után, egyszer az utjok kétfelé vált; jobb és balfelé. Az idősb testvér jobb-

felé ment, a kisebbik pedig balfelé, hát mindketten a földből kinőve hegygyel fölfelé egy-egy kardot találtak, melyeket aztán kihúztak a földből s az oldalukra kötöttek.

A szabónál aztán csináltattak szép biboros-bársonyos ruhát, melyet aztán magukra öltöttek.

Igy már a két aranyfogu testvér mindennel a mi egy vitéznek kell, el volt látva: volt tátoslovuk, tátoskutyájuk, biboros-bársonyos ruhájuk és földből nőtt kardjuk.

Itt egyszer megszólal a nagyobbik s azt mondja a kisebbiknek:

— Kedves testvérem! nekem már itthon nincs maradásom. Hogy hova megyek, azt ne kérdezd, ugyis majd utánam jösz. Ne itt van egy bokor rózsa, mely olyan tulajdonsággal bir, hogyha én eltávozom tőle: elkezd hervadni; hogyha pedig feléje közelitek: kinyilik; ha pedig meg találnék halni: akkor egészen elszárad. Én ezt a rózsát, kedves testvérem, a te gondviselésedre bizom s erről megtudhatod: élek-e, halok-e, hazafelé jövök-e, vagy idegen földön messzibbre távozom-e? Mondom, ha a rózsa elszáradt, ugyannyira, hogy még a gyökerében sem lesz élet: akkor,

mint mondám, én is megszünök élni. S ekkor szakits le róla egy hervadt rózsát, ereszd a szélnek s a merre az száll, te is csak arrafelé tarts s keress föl engem.

Ezzel a nagyobbik testvér fölnyergelte az aranyszőrü tátoscsikót, szólitotta a kutyáját, majd felöltözött a biboros-bársonyos köntösbe, az oldalára kötötte földből nött kardját — felnevelö apjától, szülö anyjától és édes testvérétől keserves könyhullatások között elbúcsúzván — felült a tátoscsikóra s elment ország-világszerte hirnevet aratni.

Ment mendegélt aztán hetedhét ország ellen, még az operencziás tengeren is túl, egyszer egy nagy vadon erdőbe ért, hát látja, hogy egy keresztut mellett egy vén asszony kéreget. Az aranyhaju vitéz egy kis-pénzt dobott neki s aztán azt kérdi töle :

— Ugyan édesanyám, nem tudna az én számomra egy alkalmas helyet, hol lovamnak, kutyámnak istáló, magamnak pedig étel-ital s meleg ágy lenne?

— Csak erre menjen a vitéz ur, válaszolt neki a vén asszony, erre balfelé ; nem messze innen talál egy korcsmát, abban van egy néma szolgáló, az majd ellátja mindennel, a mi kell.

Lesz aranyzab, selyemszéna a lónak, selyempikó a kutyának, magának a vitéz urnak pedig az, a mi szemének szájának tetszik.

S ezzel az aranyfogu vitéz a balfelé vezető utra tért. A mint mén mendegél, csakhamar elő-utó-találta a korcsmát, honnan elébe szalad a néma szolgáló, hajtogatja magát jobbra balra s intett a kezével, hogy menjen utána. A szegény ember fia utána ment, de a korcsmát oly rondának és piszkosnak találta, hogy megforditotta a lova fejét s tovább ment. A néma leány kiment a kapuba s még csak belátta, mindig az öklével fenyegette; de a szegény ember fia, az aranyfogu vitéz, hátra sem nézett, hanem ment a maga utján.

Csak mén csak mendegél, egyszer egy más kastélyhoz ért, melynek az ablakából egy szép asszony nézett ki. A fiatal menyecskének igen megtetszett az aranyfogu gavallér, kihajol az ablakon s int neki, hogy menjen oda.

Az aranyfogu vitéz egészen az ablak alá ment s ekkor azt mondja neki a világszép asszony:

— Édes szivem szép szerelmem, jőj fel hozzám.

Az aranyfogu vitéz aztán az ajtóra került,

de itt két oroszlán állt őrt. Most mit tegyen, hova tudjon a lelke lenni? Végre összetüzött a két oroszlánnal. Az aranyfogu vitéz az egyik oroszlánnak fogta pártját, a tátoskutya pedig a másiknak s nem sok idő telt el bele, hogy az aranyfogu vitéz sziven szurta az egyik oroszlánt, de a tátoskutya nem oly könnyen boldodult a másikkal, mert igaz, hogy ő is erős volt, de az oroszlán is az volt, s ezért két lábra állva egy félóráig viaskodtak egymással, — de sem az egyik nem tudta legyőzni a másikat, sem a másik az egyiket, mert igen egyforma erejüek voltak. Az aranyfogu vitéz segitségével végre ezt is legyőzték. Aztán az aranyfogu vitéz mindkét oroszlán szivét kivette s az egyiket a tátoskutyának dobta, a másikat pedig a tátoscsikónak adta, miket azok megettek s ha eddig is erősek voltak, de most hatszerte erősebbek lettek.

Aztán az aranyfogu vitéz jó tátoslovát bekötötte a márványistálóba, zabot adott neki, selyemszénát tett az aranyrács közé, majd megitatta s behúzta rá az ajtót.

A tátoskutyát pedig felállitotta őrt állani az oroszlánok helyére, hogy az senkit az ő tudta és hire nélkül be ne ereszszen.

Mikor az aranyfogu vitéz dolgát emigy elvégezte, felszaladt a márványgarádicson, benyitott a világszép asszonyhoz, megölelték és megcsókolták egymást s aztán azt mondták egymásnak:

— Én a tiéd, te az enyém, ásó-kapa se választ el egymástól.

De itt lelkem teremtette a mézes-mákos hetek eltelte után, észrevette az aranyfogu vitéz, hogy a feleségének az egyik szeme mindig nevet, a másik szeme pedig mindig könybe lábad.

Ezért kérdést intézett a feleségéhez ilyeténképen:

— Ugyan szivem szive, szép szerelmem, nem felelnél egy kérdésemre: nem mondanád azt meg nekem, hogy mért sir az egyik szemed, mért nevet a másik?

— Hahó aranyos bimbóm, hát mért ne mondhatnám én azt meg neked, mikor ugy sincs titok köztünk s férj és feleség vagyunk: azért nevet az egyik szemem, mert neked örül; azért sir pedig a másik, mert apám, anyám és édes testvérem gonoszul vesztét siratja. Azért vesztek pedig gonoszul, hogy

ennek a vén banyának, ki itt meg itt korcsmát mér, van egy porontya, ki a húgomba szerelmes lett; — de hogyim nem nyerhette el a kezét, mert tudtuk, hogy a gonosznak szolgál, apámat, anyámat, édes testvéremet és az egész várost, hol ők királykodtak, elsülyesztette, viz alá meritette. S most a hugommal, kit békának változtatott, tekenyős-béka-képében vele él. Ezért sir, kedves férjem, az egyik szemem. Azért szivem szép szerelmc, valahogy vadásztodban be ne vetődj abba a korcsmába, mert nem volt rá eset, hogy az a ki oda bement, kijött volna. Azért szivem szive, ha szeretsz, ha kedves feleséged vagyok, teljesitsd ebbeli kérésemet, különben magadnak csúf halált, nekem pedig holtig tartó gyászt és bánatot okoznál.

Itt az aranyfogu vitéz égre-földre igérte, hogy hajlik felesége kérésére, pedig szivében elhatározta, hogy még az nap fölkeresi a korcsmát, ha az életébe kerül is.

Ezért mintha vadászni ment volna, puskát vetett a vállára — jó kardja ugyis mindig az oldalán volt — és elindult az ördöngös korcsma-felé.

Hogy odaért, a néma-szolgáló kiszalad

elébe, integet neki, hogy menjen be az ivó-szobába. Az aranyfogu vitéz nem igen kérette magát, hisz ugyis ide igyekezett, bement az ivó-szobába. Itt a néma szolgáló sürög-forog körülötte, mutatja a kezével, hogy inni vagy enni hozzon-e? Az aranyfogu vitéz int neki, hogy hozzon egy itcze bort. A néma szolgáló izibe leszalad a pinczébe, egy fekete üvegben felhoz valami bor-félét s leteszi a vendég elé.

Itt lelkem teremtette, az aranyhaju vitéz alighogy egy kortyot lenyelt a borból, tüstént kövé vált ott azon az ülőhelyén. Egy fekete macska ugy a tüz-lóczán ült, mely mikor az aranyfogu vitéz kövé vált, leugrott a helyéről, megrázkódott, hát uramfia, ugyanazon ripacsos ránczos képü vénasszony lett belőle, ki a keresztuton alamizsnát. kéregetett. Ez aztán mint én egy szalmaszálat, ölbe kapta az aranyhaju vitézt, kivitte a kamrájába, hol a biborosbársonyos ruhát lehúzta, kardját a szegre akasztotta s majd olvasni kezdte a kövé vált holtakat, mondván :

— Egy, kettő, három, négy, öt, hat, hét, kilenczvenkilencz, csak egy hija a száznak, de majd ez is eljön.

S ezzel a vénasszony belakatolta a kamrát, kiszaladt ismét a keresztutra, hol koldusképében az arra járó-kelöktől alamizsnát kéregetett.

A szegény ember kisebbik fia minden istenadta nap kétszer háromszor is megnézte a rózsabokrot, mely napról napra száradt. S mentül jobban száradt, az aranyfogu kisebbik testvér annál szomorubb lett; ugyannyira, hogy még az étel sem esett jól neki, még az is kifordult a szájából. Addig-addig száradt a rózsa-bokor, mig egyszer egészen elszáradt. A kisebbik testvér aztán kihuzta a földjéből, hát látja, hogy még a tövében sincs élet. Elszáradt a rózsabokor, meghalt az ő kedves bátyja.

E napságtól fogva a kisebbik fiunak nem volt otthon maradása, hanem ő is fölnyergelte a tátoscsikót, névről szólitotta a tátoskutyát, felöltözött a biboros-bársonyos ruhába, felkötötte az oldalára földből nött kardját — felnevelő apjától, szülő anyjától keserves könyhullatások között elbucsuzván — felült a tátoscsikóra s elment ország világszerte édes kedves testvére fölkeresésére.

Egy szál rózsát leszakasztott a bokor-

ról, szélnek eresztette s az mindenütt előtte repült.

Csak száll az elszáradt rózsa, csak száll, egyszer a nagy vadon erdőben levő ördöngös korcsma ablakában állott meg.

Hej, a kisebbik testvérnek sem kell több, leugrik a tátoscsikóról, a kutyáját névről szólitotta s be egyenesen az ivó-szobába. Itt a néma-szolgáló elébe szalad, sürög-forog körülötte, integet kézzel-lábbal, hogy mit hozzon, bort-e vagy ételt. Az aranyhaju vitéz pofon üti a leányt, ugy, hogy hármat is fordult. Erre a tüz-lóczán ülő macska ki akart ugrani az ajtón, de a tátoskutya elcsipte s ugyancsak vagdalta a földhöz. Mikor a néma-szolgáló látta, hogy a macska sehogysem szabadulhat a tátoskutyától, megszólalt:

— Kegyelem, gráczia a fejemnek, mert én semminek nem vagyok az oka, hanem ez a vén boszorkány itt, la, ki macskaképében most az egyszer igazán rákerült az eb harminczadjára!

Erre a szóra a fekete macska mindenféleképen akart szabadulni a tátoskutyától; karmolt, harapott, köpködött, de biz mindez nem

használt semmit, mert csak azt nyerte vele, hogy a tátoskutya annál jobban vagdalta a földhöz, hogy szinte nyekkent.

Most a fekete macska mikor látta, hogy ez sem fizeti ki magát, az ördögi mesterséghez látott; mindenféle állattá: kigyóvá, békává, kutyahallá, gyikká, farkassá változott; de ezzel se ért el semmit, mert a kutya soha el nem eresztette, hanem annál jobban szoritotta.

Végre átlátta a boszorkány, hogy nincsen szabadulás, ezért most a könyörgéshez fogott; letérdepelt az aranyhaju vitéz előtt s égre-földre kérte, hogy mindeneket megtesz: a bátyját feltámasztja, kilencz véka aranyat fizet s rádásul kilenczvenkilencz ember életét adja vissza, csak az életének kegyelem.

— No te kutya, én az életednek kedvezek, hanem igéreted váltsd be.

S aztán a vén banya egy vak-ablakból különféle szinü üvegeket szedett elő, bement a kamrába s mindegyik kövé vált holtembert megkente s ime azok egyenként mind feltámadtak.

Legelől jött az aranyhaju vitéz, ki midőn

meglátta édes testvérét, szó nélkül a nyakába esett s össze-vissza csókolták egymást. Aztán jöttek elő a különféle hirneves vitézek, kik a pihenésben igen megerősödtek s mindegyik egy maga is megküzdött volna egy oroszlánnal, kik holtiglan felajánlották éltöket és véröket a két aranyfogu testvérnek.

De most a szegény ember nagyobbik fia áll elő s azt mondja a vén banyának:

— Hallod-e, te kutya! az én részemről se irgalom se kegyelem mindaddig, mig meg nem mondod, hogy a tekenős-béka képében élő fiadnak miben áll az ereje.

Mit volt mit tenni a vén boszorkánynak, miután már ugy sem szabadulhatott, kivallotta azt is, hogy miben áll tekenős-béka képében élő fia ereje.

— A sóstó kellőközepén virit egy vizi-tök, melynek az árnyékában szokott pihenni a tekenősbéka és a felesége, ennek a vizi-töknek hetedik virágában van egy vasszelencze, a vasszelenczében egy tojás, a tojásban egy lódarázs, ebben rejlik az én fiam ereje; ugyhogy, ha azt a lódarázst megölnék, ő is szörnyet halna, ha pedig kiveszik a tojásból s üvegbe

zárják, akkor ugyan élni él a fiam, de minden bűbájos erejét elveszti. Ő neki igaz, hogy nagy hatalom van a kezében, mert a vizek felett uralkodik, de ha kegyelmet igérsz neki s életét meghagyod, akkor a vizeket visszaparancsolja az elsülyesztett városról, minden élő állatot feltámaszt, a várost visszaállitja ugy, a mint volt minden élő okos és oktalan álattal egyetemben, maga pedig a vizek kútfejére ül s csak annyi vizet ereszt ki, a mennyi elégséges a város fentartására.

Mikor a két aranyfogu testvér emigy kivette a vén banyából a titkot, lánczra verték s hazavitték a nagy kastélyba, hol aztán egy sötét kamrába mint a bőregeret fölszegezték.

A világszép asszony most is ott ült az ablakban s mikor meglátta a férjét és ennek szakasztott mását, a testvérét: nem tudta a dolgot mire vélni, nem tudta kiszemelni, hogy melyik az ő kedves férje, melyiknek boruljon a nyakába és melyiket csókolja össze-vissza; mert a két testvér tekintetre, termetre, szépségre, magasságra, szóval mindenre nézve annyira hasonlitott egymáshoz, hogy még szülő

anyjuk sem igen tudott különbséget tenn köztük.

A nagyobbik testvér végre elölépett, s a világszép asszony csak ekkor ismerte fel rég nem látott kedves férjét.

De a két testvér csak addig volt otthon, mig a lovukat jól tartották, megetették és itatták, aztán pedig elindultak párosan a sóstó fölkeresésére. Mentek mendegéltek aztán hetedhét ország ellen, egyszer mégis csak elértek a sóstó partjára. Egy öreg halász halászgatott a viz partján, kitől aztán egy csónakot kértek, erre ráültek s beeveztek a sóstó kellős közepére; ott meglelték a vizi-tököt, melynek az árnyékában szokott pihenni a tekenős-béka meg a felesége. Aztán a vizi-tök hetedik virágát leszakasztották, kivették belöle a vasszelenczét, a vasszelenczéből a tojást, a tojásból a lódarazsat, de azt megölni, nem ölték meg, hanem egy üvegbe eresztették. A tekenősbéka egyszerre a viz szinére jött fel s erőtlenül elterült rajta; még a lábát is alig tudta mozgatni. Majd lassacskán odaevezett a csónakhoz s ekkor megszólalt:

— Mit kivántok én tőlem vizek királyától?

csak az életemnek kegyelmezzetek, minden kivánságtokat teljesitem.

— Nem kivánok én egyebet, felelt neki az idősb testvér, mint azt: állitsd vissza ezt az elsülyesztett várost ugy, a mint volt, minden élő okos és oktalan álattal egyetemben; parancsold vissza a vizeket kútfejeikbe, magad pedig, ugy mint azelött volt, ülj a vizek kútfejeire s csak annyi vizet ereszsz ki, a mennyi e város számára szükséges.

No jól van, itt lelkem teremtette, alig hangzott el az aranyfogu idősb testvér kivánsága: a vizek mind visszatakarodtak kútfejeikbe s a fenékről felmerült az elsülyesztett város, ugy a mint volt, minden élő okos és oktalan állattal egyetemben. Az emberek, asszonyok, gyermekek, mind-mind, apraja, nagyja kiszaladtak az utczára s a holtlét nekik csak olybá tetszett, mintha csak aludtak és álmodtak volna. Itt lelkem teremtette, a világszép asszony apja, anyja és édes testvére, a világszép királykisasszony is előjött s nagy hálálkodások között köszönték meg éltök megszabaditását; de hogy az örömből semmise hiányozzék, a világszép királykisasszonyt rögtön elkendözték a kisebbik aranyfogu testvér-

rel; de mielőtt a lakodalmat megtartották volna, az idösb testvér megölte a lódarazsat, a tekenősbéka is azonnal megszünt élni; de ebből nagy baj támadt, mert alighogy megszünt élni a tekenősbéka, a viz folyás is elállott. Ezért az idösb testvér fölkereste a vizek kútfejeit, melynek a száján ott ült az élettelen tekenős-béka s ez zárta el a viznek folyását. Most mi tevő legyen? ha a tekenősbékát elhajitja a viz szájáról: az ujra kitódul s ismét elönti az egész várost; ha a tekenős-békát ott hagyja a maga helyén: eláll a viz folyása. S mintha az Isten sugalta volna, kihúzta földből nőtt kardját és vele a tekenős-békát átdöfte. Ime, azonnal kibugyant a fris forrásviz de minthogy vékonyan folyt s annak a tenger városnak nem lett volna elég: nagyobb lékot vágott a tekenős-békán. Ime a viz kútforrása jobban megnyilt s elegendő vizet bocsátott ki magából.

S aztán az idösb testvér visszament a városba, a világszép asszonyt elhozta üveges-aranyos hintón, ki, mihelyt meglátta édesapját, szülő anyját és kedves testvérét: nemcsak az egyik szeme, de a másik is nevetett.

Aztán a királyságot kétfelé osztották, fele

középét kapta a nagyobbik aranyfogu testvér, feleközepét pedig a kisebbik, majd felnevelő apjukat és szülő anyjukat is elhozták, kik aztán még most is élnek nagy boldogan, hogyha meg nem haltak.

A HAZUG

ÉS

A SZÓT SZÓRA MONDÓ.

Volt egyszer egy szegény ember s ennek egy dologkerülő fia. Vén volt már a szegény ember, de azért a fia még keresztül szalmát se tett a házba, ha mindjárt fölesett volna is benne, — pedig már embernyi kort ért, pedig már 30 éves is volt; — hanem mindig ott kotnyeleskedett a fazekak körül s egyebet sem tett, mint örökkön örökké két krajczáros cseréppipáját szítta. Ha kiégett, ujra megtömte, de ezt is oly immel-ámmal tette, hogy egy álló óráig is elmotyogott vele.

Itt a vén ember mindaddig szót se szólt, mig a dolgot birta, csendesen szántogatott, vetegetett, s ha megért az istenáldása, learatta, kévébe kötözte, keresztbe rakta, majd hazavitte, kicsépelte, felszelelte s a mi dologkerülőnk csak a készhez ült; — de mikor az öreg ember már egyátaljában nem birta a dolgot, azt mondja a fiának:

— Ugyan édes fiam, hát mire nézed te a napot, mért nem dolgozol, mert miből tartasz te el engem öregségemben, második gyermekkoromban?!

— Hahó apám-uram, felelt a dologkerülő, eltartom én kigyelmedet hazugságból is! Azért hogy szavamat beváltsam, most mindjárt elindulok országvilágszerte hazugsággal keresni kenyeremet, majd meglátja kelmed, hogy ez ám csak a jó mesterség.

No jól van, a dologkerülő elindult országvilágszerte; a hátára vetette a tarisznyát, kezébe vette a botját s ment mendegélt hetedhét ország ellen, tulonnan túl, innenen innen, egyszer előtalál egy magaszőrü embert, szóba áll vele s azt kérdi tőle:

— Hej, atyafi, tudsz-e szót szóra mondani?

— Tudok, válaszolt az a bizonyos ember.

— No, ha tudsz, ugy jöszte velem. Mentek mendegéltek aztán hetedhét ország ellen, tulonnan túl, innenen innen, egyszer előtalálják a szolgabirót, ki négy lovas kocsin elvágtatott mellettük.

A szolgabirónak igen gyanusnak tetszett a két ember, azért megállitotta a kocsiját s azt mondja a hajdujának:

— Hallod-e Jancsi! nézd, amott megyen két bujnyik-forma ember, azok bizonyosan zsiványok lesznek: azért parancsold meg nekik, hogy tüstént ebben a szempillantásban itt teremjenek a szemem előtt, különben mindjárt vasra veretem a gazembereket!

Itt a hajdu leugrik a bakról, odaszalad a két emberhez, s tudtukra adja, hogy rögtön jelenjenek meg a tekintetes szolgabiró ur előtt, mert különben lesz ne-mulass.

Mit volt mit tenni a két embernek, ott voltam, a hol mondták, ugy láttam, mint most, kalap levéve odasompolyogtak a kocsihoz.

— Hát gazemberek, mert a szemetekből látom, hogy azok vagytok, hogy hínak?

A két ember elmondja, hogy ennek meg ennek.

— Honnan jöttök?

— Pestről, felelt a hazug.

— Hazudsz, gazember, hisz Pest-felé mentek!

— Jaj, kérem alásan, valamit ott felejtettünk, hát azért megyünk, felelt a másik.

— Hát mi ujság Pesten? kérdi tovább a szolgabiró.

— Ott bizony, instállom alásan, nincs egyéb,

felelt a hazug, mint akkora madarat mutogatnak, hogyha kiereszti a két szárnyát, az egyik vége Pesten van, a másik pedig Budán.

— Ejnye kánisz tota máter, hát te még engem lóvá akarsz tenni! . . . Hej, Jancsi, hegedülj csak 25-töt ennek a gazembernek a farára!

Itt a mi hazugunkat lekapják a tiz körméről s olyan huszonötöt hegedültek el rajta, mint a peták.

Mikor a hazug kikapta a maga porczióját a mint dukál, odalép a kocsihoz s azt mondja a szolgabirónak:

— Megkövetem alásan a tekintetes urat, de én ezt abba nem hagyhatom, hanem a királyhoz apellálok, hogy a tekintetes ur engem minden igaz ok nélkül huszonötig veretett.

No erre a szolgabiró nem szólt semmit, hanem a másikhoz fordult, mondván:

— Hát te gazember, igaz-e az, hogy Pesten olyan nagy madarat mutogatnak, hogyha kiereszti a két szárnyát, az egyik vége Pesten van, a másik pedig Budán, he, felelj rögtön erre a kérdésemre?!

— Megkövetem alásan a tekintetes szolgabiró urat, felelt a szót szóra mondó, — én

Pesten akkora madarat nem láttam, mely ha kiereszti a két szárnyát, az egyik vége Pesten, a másik pedig Budán, hanem láttam akkora madártojást, hogy 24 ember 7 öles vas ruddal hengergeti.

Itt a szolgabiró gondolkozóba esik s mondja magában : oly nagy madártojás és olyan nagy madár, hát ki tojta volna azt a nagy tojást, ha nem az a nagy madár, már igaz . . . Mondom, alighogy ezt elgondolta magában, azt mondja a huzugnak :

— Édes jó barátom, lehet hogy igazad van, lehet hogy nincs, hanem ha elállsz attól, hogy a királyhoz apellálsz, ne, itt van, adok 100 forintot kongóban.

A hazug elvette a 100 forintot s feleközepét a szót szóra mondónak adta, a szolgabiró pedig tovább ment.

Itt volt már a hazugnak 25 mogyorófapálczája a farán és 50 forintja a zsebben s azzal tovább mentek.

Csak mennek, csak mendegélnek tulonnan túl, innenen innen, egyszer elöl-utol találja őket a viczispán. Ennek is igen gyanusnak tetszett a két ember, azért megállitja a hintót s azt mondja a huszárjának, szót szólván :

— Hallod-e Jancsi — mert igy hitték a huszárt — nézd csak, amott megyen két bojnyik-forma ember! azok alkalmasint zsiványok lesznek : azért fogd fülön őket s hozd a szemem elé.

Itt a huszár leugrik a bakról, szalad a két ember után, hogy álljanak meg, mert a nagyságos viczispán ur hivatja.

Mit volt mit tenni a hazugnak és a szót szóra mondónak, odasompolyogtak a hintóhoz levett kalappal.

— Hát gazemberek, kezdé beszédét a viczispán, mert a szemetekből olvasom ki, hogy azok vagytok, hát hogy hínak titeket?

A hazug és a szót szóra mondó mondja, hogy ennek meg ennek.

— Hát honnan jöttök? kérdi a viczispán.

— Pestről, felelt a hazug.

— Hazudsz gazember, hisz Pest-felé mentek!

— Jaj, kérem alásan, felelt a szót szóra mondó, valaminket ott hagytuk, most azért megyünk.

— Hát mi ujság Pesten, kérdé tovább a viczispán?

— Ott bizony, megkövetem alásan a tekintetes és nagyságos viczispán urat, nincs egyéb,

hanem a Duna lángba borult és fenekig kiégett.

— Ejnye, kánisz tóta máter, hát te még engem lóvá akarsz tenni! .... Hej, Jancsi állj elö!

Elöáll a Jancsi.

— Hegedülj csak ennek a semmire-kellönek a farára huszonötöt! ... még ő engem bolonddá akar tenni! ...

Itt lekapják a tiz körméről a hazugot, Jancsi pedig olyan huszonötöt sózott a farára, hogy tudom mig él se felejti el, hanem mindig a szájában lesz az íze.

Mikor a hazug kikapta a maga porczióját, fölálll, odamegyen a hintóhoz s azt mondja a viczispánnak:

— Már megkövetem a nagyságos viczispán urat, de én ezt abba nem hagyhatom, hanem egyenesen a királyhoz apellálok; mert engem a nagyságos viczispán ur minden törvény és minden igaz ok nélkül veretett meg.

No, erre a viczispán nem szólt semmit, azt is lassan mondta, hanem odafordult a szót szóra mondóhoz s azt kérdi töle:

— Hát gazember, igaz-e az, hogy Pesten a Duna lángba borult és fenékig kiégett?

— Megkövetem alásan a nagyságos viczespán urat, felelt a szót szóra mondó, én azt egész bizonysággal nem merem állitani, hogy a Duna lángba borult és fenékig kiégett volna, mert nem láttam; hanem azt láttam, hogy a pesti és budai piaczokon annyi a sült-hal, hogy azokat az irdatlan nagy házakat tetézi.

A viczispán gondolkozóba esik s elgondolta magában: annyi a sült-hal, hogy a házakat tetézi, hát honnan volna az, ha nem onnan, hogy a Duna csakugyan lángba borult és fenékig kiégett . . . már igaz . . . Mondom, alighogy ezt elgondoltà, azt mondja a hazugnak:

— No édes fiam, lehet hogy igazad van, lehet hogy nincs, hanem azt mondom én neked: hogyha elállsz attól, hogy a királyhoz apellálsz, ne itt van 200 forint.

A hazug megkapta a 200 forintot s feleközepét a szót szóra mondónak adta, a viczispán pedig tovább hajtatott.

Igy volt már a hazugnak 150 forintja és 50 mogyorófa-pálczája. S azzal aztán tovább mentek.

Csak mennek, csak mendegélnek hetedhét ország ellen, tulon tul, innenen innen, egy-

szer látnak felejük közeledni egy hat lovas hintót, melyben maga a föispán ült. Elől inas, hátul hajdu, a hintó mellett pedig hat lovas-huszár nyargalt.

A föispán elhajtat a hazug és szót szóra mondó mellett. Ennek is igen gyanusnak tetszett, a hazug, meg a szót szóra mondó: azért megállitotta a hintóját s azt mondja a Jancsinak :

— Hallod-e Jancsi — mert közbe légyen mondva, igy hítták az egyik huszárt — hallod-e Jancsi, nézd csak, amott megyen két bojnyik-forma ember, kik alkalmasint hamarább mint nem, zsiványok lesznek: nosza fogd csak fülön, hozd ide az én szemem elé.

Itt a huszár utána rúgtat a két jó madárnak s csakhamar beérte őket, kiknek aztán azt találja mondani :

— Hej, atyafiak, megálljanak csak kentek, mert a méltóságos föispán ur hivatja!

Mit volt mit tenni a hazugnak és a szót szóra mondónak, odaállitanak a főispán elé kalap levéve, kiknek az aztán azt mondja :

— Hát gazemberek, mert a szemetekből látom, hogy azok vagytok, hogy hínak?

A hazug, meg a szót szóra mondó megfeleltek a kérdésre, hogy ennek meg ennek.

— Hát honnan jöttök gazemberek, kérdé tovább a főispán?

— Pestről, felelt a hazug.

— Hazudsz gazember, hisz Pest-felé mentek.

— Jaj, kérem alásan, felelt a szót szóra mondó, ott felejtettünk valamit, most azért megyünk.

— Hát mi ujság Pesten?

— Ott bizony, megkövetem alásan a méltóságos főispán urat, nincs egyéb, mint meghalt a Jézus-Krisztus: azért az egész város gyászszal, feketével van bevonva.

— Ejnye, kánisz tota máter, hát te még engem lóvá akarsz tenni! . . . nosza fogjátok meg s hegedüljetek csak a farára huszonötöt. Itt a mi hazugunkat lekapják a tiz körméről s olyan huszonötöt sóztak a farára, hogy mig él sem felejti el, hiszem azt az egyet!

Mikor a hazug kikapta a maga porczióját a mint dukál, fölállt s odamegyen a főispánhoz s azt mondja neki:

— Megkövetem alásan a méltóságos főispán urat, de én ezt abba nem hagyhatom, hanem egyenesen a királyhoz apellálok; mert

engem minden törvény és minden igaz ok nélkül veretett-meg.

No erre a főispán nem szólt semmit, azt is lassan mondta, hanem a szót szóra mondóhoz fordult s azt mondja neki :

— No te gazember, hát igaz-e az, hogy Pesten meghalt a Jézus Krisztus?!

— Megkövetem alásan a méltóságos főispán urat, én azt egész bizonysággal nem merem állitani, hogy Pesten a Jézus Krisztus meghalt volna, mert nem láttam; hanem azt láttam, hogy ott a földtől kezdve egész a magas égig mennyei lajtorják vannak támasztva, melyeken feketébe öltözött angyalkák járnak le s fel.

Itt a főispán gondolkozóba esik s elgondolta, hogy minek volnának a földtől az égig támasztott mennyei lajtorják, ha csakugyan a Krisztus nem halt volna meg. Mondom, mikor ezt mind elgondolta, azt mondja a hazugnak :

— Hallod-e barátom, lehet hogy igazad van, lehet hogy nincs, azért ez szóm és mondásom, hogyha elállasz attól, hogy a királyhoz apellálsz, ne itt van, adok 300 forintot kongóban.

A hazugmondó a 300 forintot szépen föl-

vette s feleközepét, 150 forintot a szót szóra mondónak adta. Igy volt már a hazugmondónak 300 forintja és 75 mogyorófa-pálczája a farán. Aztán elváltak egymástól, az egyik jobbra, a másik pedig balra ment s mindegyik szerencsésen hazajutott.

— No apám-uram, szólt a hazugmondó, itt van, 300 forintot szereztem össze — hazugsággal, hanem a dolog végén egy kis csombók van, már mint 75 darab mogyorófa-pálcza, melyeket én tanulság okáért magamnak tartok meg, a 300 forintot pedig átadom kigyelmednek, hogy legyen miből istápolni.

A hazugmondó aztán hozzálátott a munkához, megfogta az ekeszarvát s ezt mégis könnyebbnek találta, mint azt a 75 mogyorófa-pálczát.

Eddig volt, mese volt, talán igaz se volt.

A VITÉZ SZABÓ

Volt egyszer egy igen korhely szabó-mester, kinek egész álló nap dinom-dánom s ki egyre ivott, mint a kefekötő; biz ő kigyelme addig ivott, mig utoljára házát, szőlejét, pinczejét, marháit, utoljára még az ingét is beitta; biz ő kigyelme, mikor már sok volt a a rováson, azt se mondta befellegzett, hanem szépen odább állott s szárazon vitte el az irháját.

Csak mén, csak mendegél, egyszer egy nagy vadon erdőbe ért, hol egy árnyékos helyre lefeküdt s szép csendesen el is nyugodott az urban.

Csak alszik, csak alszik, de a legyek, melyek itt szinte rajzottak, ugy meglepték a mi szabó-mesterünket, hogy szinte feketedlett tőlük.

Itt a szabó fölébred, a homlokára csap s egy ütésre hét legyet agyonütött. Hogy im

szabó volt, tű és czérna volt nála, levette a kucsmáját s aranyos betükkel czifrán kipitykézte ezt a szót és mondást: „Egy csapásra hetet, pedig még nem is haragudtam“.

Aztán ment mendegélt hetedhét ország ellen, egyszer a királyi rezidencziába ért, hát olvassák a kucsmáján: „Egy csapásra hetet, pedig még nem is haragudtam.“ Ennek bizonyosan valami hirneves vitéznek kell lennie, ha egy csapásra hetet agyonütött, pedig még nem is haragudott, hátha haragudott volna! Itt a szabót rögtön bevezették a király szine elé, fogadják nagy szivesen, kinálják erősen s mindjárt az első székbe ültették. Itt a szabó megörül a nagy tisztességnek, hányja-veti, teszi magát s ugyancsak begyesen ült az első székben.

— Hát mi járatban vagy hirneves vitéz, kezdé beszédét a király?

— A vitézség pálmáját keresem! felelt nagy hetykén a szabó, pedig tudjuk, hogy 99 sem nyom le egy kecskét.

— Hahó vitéz, nem kell azt keresni, mégis megtalálhatod! megtalálhatod itt e gyászszal bevont városban; mert fánkra, fünkre és vizünkre elviselhetlen adó van vetve. Szabadits

meg tőlük, felekirályságom, s egyetlenegy leányom lesz a jutalma. Itt meg itt az erdőben, ilyen meg ilyen kápolna mellett lakozik egy oroszlán, melytől már az erdőre sem lehet menni, fát sem lehet hozni, mert a kit elő-utol-talál, minden irgalom és kegyelem nélkül szanaszét tépi. Ha te ezt az oroszlánt akár elevenen, akár holtan kézre-kerited, biborosbársonyos trónom első aranylépcsöjére állitlak s akkor elhiszszük, hogy csakugyan vitéz vagy.

Itt a szabóból lett vitéz ugyancsak kötötte az ebet a karóhoz, ugyancsak parolázott a királylyal, hogy ő az oroszlánt igy megöli, ugy megöli, pedig még csak a neve hallatára is szepegett.

No jól van, itt a vitéz szabót hat lovas üveges-aranyos hintón kiviszik az erdőre s mikor egy keresztutra értek, azt mondják neki, hogy menjen a jobbfelé vezető uton, majd elér a kápolnához, hol aztán megtalálhatja az oroszlánt, ha meg akar vele küzdeni s ezzel otthagyták a szabót a bizonyos halál torkában. Itt a szabóra rájön a félsz; reszket, fázik, töri a hideg, vaczog a foga s elkékül. Biz ő kigyelme meg akart az oroszlán elöl

szökni, nem a jobb- de a balfelé vezető uton indult el, szüntelen mint a nyaktekercs tekintgetett maga körül, hogy honnan jön már az oroszlán.

Itt lelkem teremtette, egyszer csak azon veszi észre magát, hogy a kápolna előtt van s nem meszsze tőle ott alszik a rettenetes oroszlán. Alig maradt annyi ideje, hogy beugorhatott a kápolnába, az oroszlán utána s üzi-kergeti; 12-szer megkerülték az oltárt, egyszer a szabó rést kap, cselt vetett az oroszlánnak, kiszaladt a kápolnából, izibe behuzta maga után az ajtót s az oroszlán benn rekedt.

Most kinek volt nagyobb szája mint a szabónak, most ki volt nála nagyobb vitéz, rögtön hazaüzent, hogy jőjenek ki kocsival; mert az oroszlánt megfogta farkánál fogva, bedobta a kápolnába s most csinálják vele azt a mit akarnak.

Itt a király egész kiséretével nagy parádéval jött ki; de most az volt a kérdés, hogy végezzék ki azt a rettenetes oroszlánt. A szabóból lett hires vitéz Pilatusként a kezét mosta, hogy ő tőle elég volt az, hogy megfogta, most az ő dolguk, hogy és miként végezzék ki. A mint igy tanakodnak, hát látják, hogy az

oroszlán felugrott az ablakba s ki akar bujni a vasrostélyon. A király egyszeribe odaállitott egy tuczat vadászt, hogy lőjék agyon. Azok rálőttek, igaz, hogy az oroszlán elorditotta magát, de a puffanását nem hallották. Most az volt a kérdés, hogy ki mer bemenni a kápolnába; mindenkinek borsózott tőle a bőre. A szabó ott leskelődött a kulcslyukon, hát látja, hogy az oroszlán meg van halva és lábánál fogva fennakadt a vasrostélyban. Most bezzeg ki volt vitézebb, mint a szabó; bátran bement a kápolnába, farkánál fogva, lerántotta a döglött oroszlánt s ráhágott.

Itt mindenki csak a vitéz szabót nézte, mindenki csak ő róla beszélt, mindenki csak a kucsmájára nézett s leolvasták róla: „Egy csapásra hetet, pedig még nem is haragudtam.“ Bezzeg mondták utána, hátha még megharagudott volna!

Itt a szabó nagy tisztességben részesült; a király trónusa első aranylépcsőjére állitotta.

— No hires vitéz, most már ha nem mondod is, elhiszszük, hogy bizony vitéz vagy s a vitézség pálmájából egy ágat elnyertél, de hogy koszoru legyen belőle, itt meg itt, ezen meg ezen a helyen lakozik egy rettenetes egy-

szarvu állat. Szabadits meg tőle s ha szerencsésen legyőzöd: trónom második aranygarádicsára állitlak.

Itt a szabóból lett vitéz ugyancsak kötötte az ebet a karóhoz, ugyancsak parolázott a királylyal, hogy ő azt a rettenetes egyszarvu, fenevadat igy kézre keriti, ugy kézre keriti.

No jól van, a vitéz szabót hat lovas üveges-aranyos hintón kiviszik az erdőre s mikor a keresztutra értek, megmutatták neki, hogy ezen meg ezen az uton haladva egy terepély cserfára akad, mely alatt szokott minden istenadta délben a rettenetes egyszarvu fenevad aludni.

Itt a szabóra rájön a félsz; reszket, fázik, töri a hideg, vaczog a foga s elkékül. Biz ő kelme átcsapott a másik utra; meg akart szökni. De hogy hogy nem, egyszer csak azon veszi észre magát, hogy a terepély cserfa alatt van, melynek tövében ott volt a hely, hol az a rettenetes állat szokott délben feküdni. Most mi tevő legyen? sem vissza, sem előre menni nem mert, hátha szemközt jön rá az a rettenetes állat; ott maradt a fa alatt, körülnéz, hát látja, hogy egy furó, egy szekercze, meg egy sindelező ott hever az embercsontok között,

melyekről a hust már lerágta az a rettenetes fenevad.

A szabó, hogy hogy nem, fölvette a három szerszámot, a furóval száz meg száz lyukat furt a terepély cserfa oldalán, a szekerczével éket faragott, a sindelezött pedig a kezében tartotta.

Itt eljön a dél, eljön a rettenetes fenevad s mikor meglátta, hogy valaki a helyén áll, elorditja magát, neki a szabónak s kergetni kezdte a terepély nagy cserfa körül. A szabó köröskörül szaladt, az egyszarvu pedig mindig a nyomában s mindig szurkálta a cserfát a homlokából kiálló hegyes szarvával. Egyszer, hogy hogy nem, egy lyukba találta beleütni a szarvát. Hej a szabó sem rest, izibe oda ugrik s beékelte a szarvát a lyukba; ugyanynyira, hogy az egyszarvu fenevad nem tudta kihuzni.

Most kinek volt nagyobb szája, mint a szabónak, most ki volt nála vitézebb, rögtön hazaüzent, hogy jöjenek ki kocsival a nagy terepély cserfa alá; mert az egyszarvut sörényénél fogva megfogta, s szarvánál fogva a nagy terepély cserfa derekába ékelte s most csináljanak vele azt, a mit akarnak.

Itt a király egész kiséretével nagy parádéban kijött. Az egyszarvut aztán agyonverték s mindenki csak a szabó vitézségét dicsérte, mindenki csak ő róla beszélt, még maga a hir is, mindenki csak a kucsmájára nézett s onnan leolvasta : „Egy csapásra hetet, pedig még nem is haragudtam.“ Bezzeg mondták utána, hátha még haragudott volna!

Itt a szabót nagy tisztesség érte; a király trónusa második aranygarádicsára állitotta s szót szólt hozzá ilyeténképen:

— No hirneves vitéz, most már ha nem mondod is, elhiszszük, hogy bizony vitéz vagy s a vitézség pálmájából ujra elnyertél egy ágat; de hogy koszoru legyen belőle : itt meg itt, ezen meg ezen a helyen tanyázik három óriás. S ha ezektől is megszabaditasz, trónusom harmadik aranygarádicsára állitlak, vicze-királynak megkoronázunk s elnyered egyetlenegy legkedvesebb leányom kezét.

Itt a szabóból lett vitéz ugyancsak kötötte az ebet a karóhoz, ugyancsak köpte a markát s ugyancsak parolázott a királylyal, hogy ő azt a félelmetes három óriást igy legyőzi, ugy legyőzi.

No jól van, a vitéz szabót hat lovas üve-

ges-aranyos hintón kiviszik az erdőre s mikor egy keresztutra értek, azt mondták neki, hogy a jobbfelé vezető uton haladva tér az óriások tanyájára s ezzel otthagyták a szabót a bizonyos halál torkában.

Itt a szabóra rájön a félsz; reszket, fázik, töri a hideg, vaczog a foga s elkékül. Biz ő kelme, meg akarván az óriások elől szökni, a másik utra tért, de hogy hogy nem, egyszer csak azon veszi észre magát, hogy szemközt áll az egyik óriással, ki ugyancsak hunyorgatta rá a szemét.

Most a szabó mi tevő legyen? ha visszafelé szalad, az is baj, mert az óriás csak egyet lép s rögtön a nyakára teszi a lábát, ha előre mén, az is baj, mert az óriás azt teheti vele, a mit akar, de mégis előre ment.

— Jó napot bátyó! szólitja meg a szabó az óriást.

— Fogadj Isten öcsém! hát hogy mersz a lábam alá jöni, nem félsz, hogy a nyakadra hágok!?

— Kicsi a bors, de erős! én azért jöttem, hogy mindhármatokkal megbirkózzam.

— Mindhármunkkal?! . . . fogd meg hát ennek a fának a tetejét, ha oly erős vagy, hadd lássam, hogy meg birod-e tartani?

Itt az óriás felnyujtózkodik, a legmagasb sugár fa tetejét elkapja, s lehajtotta egész a földig! Mikor a szabó belekapaszkodott a sugárfa hegyébe, az óriás eleresztette. A sugárfa visszavágódik s ugy elhajitotta a szabót, hogy jobban se kellett, ki szerencséjére egy tóba czuppant le, különben ugy szét mállott volna, hogy kanállal se lehetett volna egy mákszemnyit összekaparni belőle.

Mikor a szabó kiuszott a vizből, odamegyen hozzá az óriás s azt kérdi tőle :

— Ha oly erős vagy, mint a milyennek állitod magad, hát mért nem tartottad meg a sugárfa sudarát.

— Csak azért, válaszolt neki a szabó, hogy lásd, hogy én repülni is tudok s azzal is különb gyerek vagyok, mint te.

Erre a szóra ott terem a másik óriás is, ki azt mondja a szabónak :

— Ha oly derék embernek tartod magad : én velem mérközzél meg. Ne, itt van neked is, nekem is egy-egy darab kö. No lássuk, hogy melyikünk tudja magasabbra felhajitani s melyikünké esik le hamarább.

Itt az óriás felhajitja a követ oly magasra,

hogy három álló óra mulva esett le, s azt mondja a szabónak :

— No, hajitsd fel te is.

A szabó, honnan honnan nem, benyult a kebelébe, egy kis madarat vett ki onnan, a követ pedig bennhagyta. Megcsóválja aztán a kis madarat, felhajitja a levegő égbe. Az óriások csak várják, csak várják, hogy mikor esik le a kő, itt eljön egy óra, két óra, három óra, négy óra, s a kő még most sem esett le. Összenéznek s kezdték a fejüket csóválni, hogy mekkora erő szorult abba a kis emberbe.

Erre a csudálkozásra megérkezik a harmadik óriás is, ki azt mondja a szabónak :

— No öcsém, ha oly erős vagy : ne, itt van neked is, nekem is egy-egy darab kő. Én az enyémet a markommal annyira összemorzsolom, hogy lisztté válik : lássuk, megtudod-e ezt te is cselekedni ; mert akkor csakugyan elhiszszük, hogy jó vér szorult beléd.

Itt az óriás összeszoritja a markát s pár percz mulva kinyitja, hát a gránitkövet annyira összemorzsolta, hogy lisztté vált.

— No bátyó, szólt a szabó, most idenézzetek : én a követ annyira összemorzsolom, hogy

nemcsak lisztté válik, hanem viz csurog ki belőle!

Az óriások erre csak azt felelték, hogy szeretnék azt látni. Erre a szabó benyul a kebelébe, kivesz onnan egy gomolyatúrót, összeszoritja annyira, hogy egy pár csepp savó kicsordult belőle.

— No lássátok, nem megmondtam, hogy e gránitkövet nemcsak lisztté morzsolom, hanem vizet is csavarok ki belőle. Próbáljátok meg ti is, s ha megteszitek: akkor elhiszem, hogy erősek vagytok.

Az óriások sorra próbálják, de biz a gránitkőből egy se tudott vizet kisajtolni s ekkor az óriások összenéznek s mondogatják egymásnak, hogy ilyenre még nem akadtak, hogy ezzel szőrmentében kell bánni, mert mindhármukat bizony még csúffá teszi.

Mikor igy összesúgtak-búgtak: a szabót meghitták a tanyájukra, gondolván, hogy ott majd könnyebben megejthetik.

Itt, mikor eljött a főzés ideje, egyik otthon maradt tüzet rakni, ketteje pedig elment eleségért. Megjön az első s a vállán egy egész ökröt hozott; megjön a második is, s ez a hátán öt akó bort czipelt. Aztán a harmadik a

főzéshez látott; az egész ökröt nyársra húzta s egyes-egyedül forgatta, a szabó pedig még ma csak vendég volt s csak a készhez ült. Csak esznek, csak esznek, egyszer fölkel az egyik óriás, odamegyen az öt akós hordóhoz, felkapja mint én egy kulacsot, jót huzott belőle, s aztán csendesen visszaeresztette. A másik óriás hasonlókép cselekedett, a harmadik szintén. Az óriások csakv árják, hát az a negyedik, már mint a szabó, hogy veszi föl az öt akós hordót s hogy emeli a szájához; de a szabó sem evett bolondgombát, hogy vaktában hűbele-hóbele Balázs, lovat ad isten-módjára, neki menjen az öt akós hordónak s csizmadiát fogjon; hanem praktikához fogott ilyetén képen; a hordót megfurta, egy nádszálat keresett, beledugta s fekve ivott belőle, s az óriások kérdésére, hogy mért nem emeli fel, csak azt válaszolta: hogy ő náluk ez a szokás.

De a szabó nem volt ám mindig oly nagy, hogy mindent a helyébe tettek, hanem azt mondták neki másnap: válaszszon, akár ökröt hozzon, akár borért menjen, A szabó mindezekre csak azt felelte, hogy ő borért megyen.

Itt a szabó mit mit nem cselekszik, bemegyen a városba, vesz 10 akó bort hordóstul

együtt, s azt ugy az erdőszélben egy bizonyos helyre letetette, s aztán üres kézzel elballagott az óriástanyára, hol azt kérdik tőle :

— Hát nem hoztál bort? most már mit iszunk?

— Ej, dehogy nem hoztam, hanem öt akós hordóval nem kaptam, azért hogy mikor rám kerül ismét a sor, kétszer ne fáradjak : 10 akós hordót hoztam a hátamon, de igen nehéz volt s itt meg itt az erdőszélben letettem. Azért, ha bort akartok inni, hát hozzátok el, de ketten menjetek, mert egy nem birja el.

Itt a megnevezett helyre elszalad a legerősebb óriás, fölveszi a hordót, de biz azt alig hozta vagy száz lépésre, kénytelen kelletlen letette s visszament üres kézzel.

Itt elmegyen a másik is, fölemeli a hordót, de biz az még annyira se hozta el, mint az első. Ez is üres kézzel ment vissza.

Az óriások elszégyenelték magukat, hogy ily piczi törpe ember is kifog rajtuk; mert kettőnek kellett a hordót elhozni. Ezért összesúgtak-búgtak, hogy és mint veszitsék el a szabót, de mielőtt erre rámehettek volna, a szabó megsejditette a dolgot, elbújt az óriások pinczéjébe, hát csak ekkor látta, hogy mennyi

sok drágaság, arany, ezüst van ott összehalmozva; de hogy az óriások utána ne mehessenek, az ajtókat belülről mind becsukta kulcscsal. Itt a pinczében elkezd iszonyuan dörömbölni-dorombolni, üti veri az üres hordókat. Meghallják ezt az óriások, tanakodnak súgnak-búgnak, hogy mi tevők legyenek; az ajtón nem mehettek be, az ablakon kellett bebujni. A szabó pedig egy irtóztató bárddal fölfegyverkezve csak ezt várta.

Bedugja az első óriás a fejét a pinczelyukon. A szabó sem rest s az irdatlan bárddal ugy lecsapta a fejét, hogy az óriás azt se mondta : „bá“.

Bedugja a másik óriás is a fejét a pinczelyukon, ennek is szerencsésen levágta a fejegombját.

A harmadik óriás is szintén azonképen járt. Igy szabadult meg a vitéz szabó az óriásoktól s most kinek volt nagyobb szája, mint neki, most ki volt nála vitézebb! rögtön hazaüzent, hogy jöjenek ki 24 hat ökrös társzekérrel; mert a három óriást csúfhalállal megölte.

Itt a király egész kiséretével, zeneszó mellett kijött a szabó elé, fogadják nagy parádéval, elől-utól hajlongnak előtte, dicsérik hét

világra szóló vitézségét s olvassák kucsmáján az aranyfonallal czifrán kipitykézett mondást: „Egy csapásra hetet, pedig még nem is haragudtam“ s hozzá tették : hátha még megharagudott volna, akkor, akkor! . . .

A sok szóbeszéd között végre a király vette át a szót :

— No hirneves vitéz, most már csakugyan elhiszszük, hogy bizony nagy vitéz vagy s a vitézség pálmájából három ágat elnyertél, kész a koszoru, csak a fejedre kell tenni. Én állok szavam mellett, itt van egyetlenegy leányom, neked adom feleségül a felekirálysággal együtt; mert országomról a gyászt levontad; fánkat, fünket és vizünket szabaddá tetted az oroszlántól, egyszarvutól s óriásoktól: azért lépj fel trónom harmadik aranygarádicsára is, ülj le a biboros-bársonyos trónusomba, te pedig leányom, tedd föl a fejébe a vitézség pálmáját.

Aztán a szabóra ráadták a biboros-bársonyos köntöst, fölvezették a trón három aranygarádicsán, és jobbfelől a király mellett foglalt helyett, majd előhozták a vitézség pálmáját, melyet a királykisasszony tett a fejére, ki aztán királyatyja bal oldalán foglalt helyet

és papot, hóhért, vaskalapot hivattak, a pap összeadta, hóhér seprőzte, az istennyila kerülgette, de soha meg nem ütötte.

A temérdek sok kincset, aranyat és ezüstöt 24 hat ökrös szekér se birta egyszerre elvinni; hanem kétszer is fordultak, de még akkor is volt mit vinni.

A MÉSZÁROS-LEGÉNY.

Volt egyszer a világon egy vándorló mészáros-legény. A mint mén mendegél, egyszer egy nagy vadon erdőben elestveledett; sötét volt, hogy szinte harapni lehetett volna; ordítottak a fenevadak, hogy szinte rengett bele az erdő.

Itt az egyszeri mészáros-legény azon tünődött, hogy hol hajtsa le a fejét az éjszakai nyugodalomra, mikor se egy hajlék, se egy korcsmára nem akadt. A mint mén mendegél, hát messziről látja, hogy valahol ott az erdőben tüz ég. A mészáros-legény azt gondolta, hogy az valami pásztor-tüz, azért feléje irányozta a lépteit; de útközben más gondolatra tért, gondolván magában, hátha ott zsiványok tüzelnek: azért egy másik utra csapott át.

Csak mén, csak mendegél, hát egyszer ujra elötte ég a tüz. Itt a mészáros-legény nem tudta a dolgot mire vélni, azért ujra másik utra csapott át.

Csak mén, csak mendegél, egyszer harmadszor is elötte égett a tüz. Kapja a lelkét mit mit nem cselekedett, visszafordult, majd hol az egyik, hol a másik oldalra tért által, de a tüz mindig elötte égett.

Mit volt mit tenni a mészáros-legénynek, látta, hogy nincsen szabadulás, neki ment egyenesen a lángos-lobogós tüznek. Hogy odaért, hát látja, hogy ott egy vén aszszony szitja a tüzet s ugyancsak sütkérezik nála.

— Adjon isten jó estvét, édes öreganyám!

— Fogadj isten, mészáros-legény, hol jársz itt ezen az idegen földön, hol még a madár se jár?

— Mi türés tagadás, édes anyám, biz én fedél alá szeretnék jutni, hogyha befogadna kigyelmed.

— Édes fiam, én szivesen adok szállást, hanem azt elöre megmondom, hogy az én szobámban minden istenadta éjszaka, ugy 12 óra után ördögök járnak, kik mindenkit, a kí csak

abban a szobában hál, minden irgalom és kegyelem nélkül, diribról darabra, izzé-porrá tépnek.

— Ej, édes öreganyám nem félek én az ördögöktől; mert volt már velük dolgom: azért csak vezessen be abba szobába, majd elüzöm én őket, hisz ez a mesterségem!

S ezzel a vénasszony a mészáros-legényt bevezette a mondott szobába, ágyat vetett neki s aztán szerencsés jó éjszakát kivánván, magára hagyta a vendéget. Itt a mészáros-legény, hogy magára maradt: az ajtót ablakot jól becsinálta, lánczczal erősen bekötözte, majd a csizmája szárából kihúzott egy nagy kést, azt az asztalra tette, bunkós botját a feje mellé az ágyhoz támasztotta s aztán minden ruhástól együtt ledölt az ágyba, de álom sehogyse jött a szemére. Az asztalon ott égett a gyertya, az ajtó küszöbjén pedig ott feküdt a mészáros-legény szamár-nagyságu két kutyája.

Itt eljön a tiz óra, el a tizenegy, el a tizenkettő is, ép éjfél volt s ekkor iszonyu csörömpölés, csattogás és zúgás hallatszott a padláson, mintha ezer meg ezer lánczot keresztülkasul húzgáltak volna. A két szelindek szü-

költ s csunyául vonitott, mintha valakinek a halálát előre érezték volna, a mészáros-legényben pedig a vér is megfagyott; félt, reszketett, elkékült, elsáppadt. Itt a zúgás, csörömpölés és csattogás mindinkább közelebb-közelebb jött A két szelindek vonitott keservesen s ugyancsak kaparták az ajtót, hogy eresztze be őket is a gazdájuk; de biz az most aranyért se mozdult volna a helyéről. Végre a kutyavonitás is többé nem hallatszott; mert valaki azokat diribról-darabra tépte s az ablakon mind behajigálta abba a szobába, hol a mészáros-legény feküdt.

S ekkor ugyancsak ripeg-ropog az ajtó, szakad a láncz, elalszik a gyertya, sötét lesz, hogy szinte harapni lehetett volna s betörik az ajtót. A mészáros-legény egyszerre talpon volt, kezébe kapta a fütyköst s várta, hogy mi lesz már ebből.

Itt az ajtón magátul bejön egy láda, a ládából kinyulik egy bot, a botnak a végén pedig egy vörös sipka volt s neki egyenesen a mészáros-legénynek.

Ez sem rest, félre ugrik s a fütyközssel leütötte a vörös sipkát a bot végéről, mely ugy az ágy alá esett be.

Az ördögnek minden ereje ebben a vörös sipkában állott. S mig ezért az ördög bebújt az ágy alá, addig a mészáros-legény kiugrott a szobából s az ajtó előtt egy keresztet vont. Ezért az ördög nem mehetett utána, de a kakas is megszólalt, biz ő kigyelmét, mintha nemis lett volna, hazaparancsolták.

A mészáros-legény aztán meghuzta magát az ajtószegben s várta, hogy mi lesz már ebből.

A konyhában ott égett a nagy rakás tűz egy irdatlan üst alatt, melyben olvasztott forró szurok zubogott.

Egy szép kis leány sirdogált ott a tűz mellett, ki néha-néha egy-egy darab fát tett a tűzre.

A mészáros-legény megszánta a kis leányt s azt kérdi töle :

— Mit sirsz, mit rísz, szép kis leány, olyan keservesen ?

— Hogyne sirnék, hogyne rínék, mikor ily zsenge koromban csúf halállal kell kimulnom, csak azért, hogy im boszorkány nem akarok lenni; mert ebbe a forró szurokba, mikor legjobban zubog, elevenen, minden ruhástul együtt dob be ez a kutyának való boszorkány.

— No kis leány, ne félj semmit, biztatta a mészáros-legény, még én is itt vagyok ám, ne sirj s ne rij; mert én el nem hagylak; hanem légy csendesen mindaddig, mig a boszorkány ki nem jön s bele nem akar dobni. Majd én ekkor az ajtószegből izibe előugrom, te csak a fedőt vedd le s a vén banyát belevetem a forró szurokba.

No jól van, a mészáros-legény visszaállott az ajtószegbe, a kis leány pedig a tüz körül forgolódott.

Itt egyszer nyilik az ajtó s kijön rajta a vénasszony, három rét görnyedve a botjára támaszkodva, s oda tipegetett a tüzhöz.

— No, zubog-e már a szurok, te kis k... a? kérdé a boszorkány.

— Zubog, felelt a leány.

— Még egyszer kérdem, mert most még nem késő, akarsz-e boszorkány lenni, akarsz-e a gonosznak szolgálni?

— Nem akarok.

— Még egyszer kérdem, kis k . . . a, mert még most nem késő, akarsz-e boszorkány lenni akarsz-e az ördögnek szolgálni?

— Nem akarok.

— Még egyszer és utoljára kérdem, mert

még most se késő, akarsz-e boszorkány lenni, akarsz-e az ördögnek szolgálni?

— Nem akarok.

— No hát légy igy is az ördögé.

S ezzel a boszorkány meg akarta fogni a kis leányt, de az elsikoltván magát, félre ugrott.

Ej, a mészáros-legény sem rest, hirtelen odaszökik, megragadja a vénasszonyt s hamarább a kimondott szónál felkapta a levegőbe s beledobta az üstbe. S aztán egy nagy vasruddal lenyomta a forró szurok közé.

A boszorkány azonnal szörnyet halt; de a nyelve kiütötte magát a rézüstön s elkezdte csúfolni a mészáros-legényt.

Ez sem rest, beszalad a nagy késért, hogy majd levágja; de bár a kés olyan éles volt, mint a beretva, nem fogta el a vénasszony nyelvét, hanem kitöredezett az éle; de nemis csoda! mert a vénasszony nyelve, olyan igaz, mintha saját két szemük világával látták volna kigyelmetek, szőrös volt.

Most mi tevő legyen a mészáros-legény, a szőrös nyelv nem hallgatott, hanem egyre handrikált, egyre öltögette magát s egyre csúfolódott: elkezdte a bunkós bottal ütni-

verni. De ez se használt semmit, mert a szőrös nyelv annál jobban öltögette ki magát, annál jobban csúfolódott.

Itt megharagszik a mészáros-legény elkapja a nyelvet, tövestül együtt kiszakasztotta és belevetette az izzó tűz közzé; de a nyelv itt se égett el, hanem a lobogós láng közül kiötögette magát s mindegyre csúfolta a mészáros-legényt.

Most még jobban megharagszik a mészáros-legény, a szőrös nyelvet kivette a tűz közül, ledobta a földre s a keze ügyében levő fejszefokkal ugyancsak hozzálátott, s ezzel kellett neki agyonverni.

Aztán a kis leány elvezette a mészáros-legényt a pinczébe, hol káddal állt az arany meg az ezüst élire verve. Itt aztán kettecskén kihordták a temérdek kincset a pinczéből s az erdőben egy bizonyos helyre lerakták.

Mikor ezzel is készen voltak, a mészáros-legény a vörös kakast felültette a boszorkány-tanyára s az porrá égett.

Aztán azt mondták egymásnak : én a tiéd, te az enyém, ásó-kapa se választ el egymástól, s ezzel megölelték, megcsókolták egymást.

A sok pénzt bevitették a városba szekéren, melyből házat, szőlőt, pinczét s földet vettek; de még ekkor is jutott is, maradt is, s holtuk napjáig se tudták elkölteni.

Eddig volt, mese volt, talán igaz se volt.

AZ OBSITOS.

Volt egyszer a világon egy obsitos katona, ki, ha valakinek az ablaka alatt elment, mindig igy kérte az Istent:

— Istenem, adj nekem száz forintot, de annak egy krajczár hija se legyen, mert különben föl nem veszem!

Meghallja ezt egy csizmadia s azt mondja a feleségének:

— Asszony! hallod-e, hogy ez az obsitos mit kér az Istentől: „Istenem, adj nekem száz forintot, de annak egy krajczár hija se legyen, mert különben föl nem veszem.“ — Ugyan édes feleségem, tréfáljuk meg ezt az obsitost, majd ha visszajön, dobjunk ki az ablakon kilenczvenkilencz forintot, vajjon fölveszi-e?

Hogy az anyjuk is beleegyezett, a csizmadia szépen kiolvasta a kilenczvenkilencz forintot, zacskóba kötötte s mikor az obsitos visszafelé jött, kidobta az ablakon. Az obsitos

szerencsésen föl is vette s leülvén a csizmadia lóczájára, mely ugy az ablak alatt állott, megolvasta a pénzt.

Csak egy forint hiányzott.

Itt az obsitos csak elkezdi fenszóval, hogy azt mindenki hallhassa :

— Én édes Istenem! köszönöm, hogy meghallgattad a kérésemet, valahára adtál száz forintot. Igaz, hogy egy forinttal adósom maradtál, de majd megadod, ha ezen nem, ugy a más világon.

— De a ki inge van, ezer dikics és sámfa! nem addig van az, atyafi, kiáltott ki az ablakon a csizmadia, mert a pénzt én dobtam ki az ablakon, nem pedig az Isten adta!

— Már ezt nekem az Isten adta s azért vissza se adom, válaszolt neki az obsitos, mert igaz ugyan, hogy egy forint hiányzik, de azzal adósom is maradhat, majd megadja; mert tudom, hogy ennek is csak az volt az oka : hogy nem volt az öregnek apró pénze s igy nem tudta kicsinálni. Azért biz én az apám fiának sem adom vissza!

Itt lelkem teremtette, biró elé kerül a dolog; de mielőtt ide elmentek volna, azt találja mondani az obsitos a csizmadiának :

— Majsztram! azt csak átláthatja kigyelmed, mert hisz irástudó okos ember, hogy én ilyen ringyes-rongyos ruhában csak nem mehetek a biró elé?! Azért, ha azt akarja majsztram, hogy elmenjek: adjon reám becsületes ruhát.

Mit volt mit tenni az egyszeri csizmadiának, a feleségével behozatta a jobbik ruháját s ráadta az obsitosra s aztán csak igy állitottak be a biró elé, ki előtt a csizmadia elősorolta az egész dolog mibenlétét, az ő keserves állapotát, hogy az obsitos igy el akarja, ugy el akarja tulajdonitani kilenczvenkilencz forintját.

— Igaz-e az? kérdé a biró.

— Megkövetem alásan az érdemes biró urat, válaszolt az obsitos, már hogy volna az igaz; mert ha ez is igaz, akkor az se igaz, hogy ez a köntös, mely most rajtam van, mondom, ez a köntös sem az enyém.

— Bizony nem is a kendé, hanem az enyém! pattant fel a csizmadia.

— No lássa biró uram, micsoda tökkel ütött töksi ember ez itt, la! . . Hej, majsztram, fordult a csizmadiához, nehezen vannak ott itthon, s ezzel az obsitos a homlokára mutatott;

mert vagy valami szeg, vagy tán ép a küllő hiányzik a kerékből, de Isten és ember láthatja, hogy nincs ki a négy fertály.

A biró aztán kimondta az itéletet, melynél fogva az obsitos elmehet Isten hirével — pénzt és ruhát magával viheti — ; de a szegény csizmadiát kiporolták s megkenték az alfelét mogyoróhájjal.

No, ez abba maradt. — Az obsitos tovább ment s a mint mén mendegél, egyszer elő-utótalál egy papot, ki szürke lovon jött ép szemközt rá.

— Ki vagy, kérdé az obsitos?

— Az Isten fia, válaszolt a pap.

— Ép jó, hogy elő-utó-találtalak; mert apád adósom maradt egy váltó forinttal. Azért addig innen egy tapodtat se mégysz, mig az egy forintomat ki nem fizeted!

Itt a pap megijed; sok pénz volt nála, mit ezalatt szépen becsúsztatott a csizmája szárába; de ezt a szem-füles obsitos azonnal észrevette, de erről hallgatott, mint hal a vizben.

— Édes barátom, felelt a pap, nekem egy krajczárom sincs, de ha adós maradt az atya, kérd, imádkozzál, majd megfizet.

— No ha nincs, jól van; de jöszte velem

ide a kereszt alá, imádkozzunk együtt; mert szent ember létedre a te kérésed foganatosabb lesz, mint az enyém.

Mit volt mit tenni a papnak, leszállt a szürke lóról, s aztán mindketten letérdepeltek a kereszt alá; de mielőtt hozzáfogtak volna az imádsághoz, megszólal az obsitos :

— Nézd, itt van kilenczvenkilencz forintom, se több, se kevesebb, akár kutasd ki a zsebem, mely sommát én ide mellém leteszem a földre. Ha lesz a zsebemben, az bizonyosan az Isten adománya s én annak a feleközepét neked adom; ha pedig a te zsebedbe is ad az Isten, minthogy az imént mondád, hogy egy krajczárod sincs, az is Isten adománya lesz s annak meg te adod a fele-közepét nekem.

Mit volt mit tenni a papnak, egyik szavát csak nem ölthette a másikba, kénytelen kelletlen beleegyezett.

Imádkoznak. Elmondnak egy Miatyánkat, meg egy Hiszekegy-gyet s ekkor megszólal az obsitos, mondván :

— Keresd a zsebed, van-e már?

A pap benyult a zsebébe, s csak keres, csak keres, de biz ott nem lelt — minthogy

nem is volt benne — egy krajczárt sem s aztán felelt az obsitosnak, hogy nincsen.

—No, ha nincs, ugy bizonyosan az enyémben lesz. S ezzel az obsitos benyúlt a lajbija zsebébe, kivett belőle két krajczárt s az egyiket a papnak adta.

A pap elvette a krajczárt, gondolta magában, hogy jó lesz valami ügyefogyottnak s maga mellé letette.

Aztán ujra az imádsághoz láttak; ismét elmondtak egy „Miatyánk"-ot, meg egy „Hiszekegy"-gyet s aztán ujra megszólal az obsitos :

— Van-e már?

— Nincsen, felelt a pap.

— Ugy bizonyosan az enyémben lesz. S ezzel az obsitos ujra benyult a lajbija zsebébe kivett belőle két krajczárt, melynek egyikét a papnak adta.

A pap ezt is elvette — gondolván magában, jó lesz valami ügyefogyottnak — s ezt is maga mellé letette a földre.

S aztán harmadszor is az imádsághoz láttak. Ujra elmondtak egy „Miatyánk"-ot, meg egy „Hiszekegy"-gyet s ekkor harmadszor is megszólal az obsitos, kérdvén :

— Van-e már?

— Nincsen, felelt a pap.

— Ugy az enyémben lesz. Benyul az obsitos a lajbija zsebébe, de biz onnan egy krajczárt sem vett ki, minthogy nem is volt benne s aztán csak elkezdi:

— Az enyémben sincs; de tán nem nézted jól meg?

— Ha nem hiszed, felelt a pap, hát nézd meg magad.

Itt az obsitosnak sem kell több, izibe kiforgatja a pap zsebjeit, lehúzza a csizmáját; hát ott megleli a tászlit, (= tárczát) megnézi, hát két száz forint volt benne.

— No ládd, ugy-e, hogy adott az Isten!... Ennek fele-közepe engem illet; minthogy ketten imádkoztunk s én is megfeleztem az Isten adományát, feleközepe pedig téged; de nekem mégis több jár egy forinttal, minthogy apád az imént adósom maradt. S az obsitos ugy tőn, miként mondá: kilenczvenkilencz forintot adott a papnak; száz egyet pedig megtartott magának. Igy tett szert az obsitos pénzmagra.

Eddig volt, mese volt.

A
SZÁMLÁLHATLAN SOK JUH.

Volt egyszer egy gazdag ember s ennek egy juhásza, kinek a keze alatt annyi juh volt, hogy számát se tudták.

Egyszer a gazdag embernek eszébe jut, hogy jó volna egy kis pénzmagra szert tenni, jó volna annak a tengernyi sok juhnak legalább a felit vásárra hajtani s pénzzé tenni.

Ezért kiadta a parancsolatot a számadó-juhásznak, hogy annak a tengernyi juhnyájnak fele-közepét hajtsa el a vásárra ide meg ide.

A juhász szót is fogadott; a számlálhatlan juhnyájnak feleközepét elhajtotta a vásárra.

Csak mennek, csak mendegélnek, egyszer egy olyan folyóvizhez értek, melynek a Duna vagy Tisza fia sem lehetett.

Ezen az irdatlan széles folyóvizen pedig

csak oly keskeny hidacska volt verve, hogy azon csupáncsak egy juh mehetett át.

Majd mikor az a számlálhatlan sok juh átmegyen a tulsó partra azon a keskeny hidon : én is csak aztán folytatom a mesémet.

A SZEGÉNY ASSZONY KAKASA

Volt egyszer egy szegény asszony s annak egy kakasa. Olyan szegény volt az asszony, hogy még megevő falatja sem volt. Igy ő kigyelme biz a kakasát se igen traktálhatta zabbal és kukoriczával; hanem ha kapart magának: evett, ha nem kapart, hát koppant a szeme.

Egyszer a kakas, a mint a szemétdombon kapargált volna, egy gyémánt félkrajczárt talált, melyet a gazdasszonyának át is adott, hogy vegyen rajta zabot és kukoriczát s etesse, itassa meg.

De a szegény asszony rá se hederített a kakasára, hanem a gyémánt fél-krajczárt bedobta ugy a láda-fiókjába.

Itt egyszer a kakasnak eszébe jut, hogy neki pénze is van, mégis koplal: felszállt a szegény asszony ablakába s csak elkezdi:

— Kikiriku-kukuriku! szegény asszony, add meg a gyémánt félkrajczáromat.

Itt az asszony kijön a szobából, s a kakast elveri az ablakról; de az innen a keritésre, a keritésről a kéményre szállt, mindenütt kiabálván :

— Kikiriku-kukuriku! szegény asszony, add meg a gyémánt félkrajczáromat!

Mit volt mit tenni a szegény asszonynak, előkereste a láda-fiókból a gyémánt félkrajczárt s kihajitotta az ablakon, mondván :

— Vigyen a fene vele együtt!

A kakasnak sem kell több, felkapja a gyémánt félkrajczárt s elszaladt vele világul, mint a Kari lova.

A mint mén mendegél a kakas, egyszer elő-utó-talál egy pocsolyát. Átlépni nagy volt, átszállni pedig kicsiny: ezért a kakas mit mit nem cselekszik s csak elkezdi :

— Szídd fel begyem a vizet, majd eloltja a tüzet . . . szídd fel begyem a vizet, majd eloltja a tüzet.

És a kakas begye mind felszítta a vizet s ezzel tovább ment.

Csak mén, csak mendegél, egyszer elő-utó-találja a török császárt, ki azt kérdi tőle:

— Hova-hova, czirmos kakas?

— Egy gyémánt félkrajczárt találtam, itt

van a számban, bagó helyett betettem s most már addig megyek, mig valaki ezt a gyémánt félkrajczárt kölcsön nem kéri.

— Sohse fáradj tovább, add nekem, egy hét mulva kettőt kapsz érte.

A czirmos kakas odadta a gyémánt félkrajczárt a török császárnak; de eltelik az egy hét, el a másik is, de a török császár csak nem fizet.

Itt a kakas felszáll a keritésre s csak elkezdi :

— Kikiriku-kukuriku! Török-császár, add meg a gyémánt félkrajczáromat!

A kakast lekergetik a keritésről, de az innen a szemétdombra, majd a kémény tetejére szállt s mindenütt kiabált :

— Kikiriku-kukuriku! Török-császár, add meg a gyémánt félkrajczáromat!

Itt a török-császár kikiált az ablakon ilyeténképen :

— Hej, cselédek, fogjátok meg csak azt a czirmos kakast s vessétek az égő tüzes kemenczébe.

A cselédek sem restek, megfogják a kakast s belevetették az égő tüzes kemenczébe, hol csak elkezdi a kakas :

— Bocsásd begyem a vizet, hagy oltsa el a tüzet . . . bocsásd begyem a vizet, hagy oltsa el a tüzet.

Itt a sok viz mind kiömlött, a tüzet eloltotta, a kakas pedig minden baj nélkül kirepült az égő tüzes kemenczéből s ujra felszállt a keritésre, mondván :

— Kikiriku-kukuriku! Török-császár, add meg a gyémánt félkrajczáromat!

Itt a kakast lekergetik a keritésről, de innen a szemétdobra, majd a kémény tetejére szállt s mindenütt kiabálta :

— Kikiriku-kukuriku! Török-császár, add meg a gyémánt félkrajczáromat!

Itt a török-császár másodszor is kikiált az ablakon, mondván :

— Hej, cselédek, fogjátok meg csak azt a kakast s vessétek a darázs-fészekbe.

A cselédek sem hagyták ezt kétszer mondani maguknak, a szegény czirmos kakast lefülelték valahol a sövény mellett s bevetették a darázsfészekbe, s itt csak elkezdi a kakas:

— Szídd fel begyem a darázst, majd megcsípi a farát . . . szídd fel begyem a darázst, majd megcsípi a farát . . . szídd fel begyem a darázst, majd megcsípi a farát.

És a begye mind felszította a darazsakat s ekkor a kakas kirepülvén a darázsfészekből, ujra a kerítésre szállt, hol ismét csak elkezdi:

— Kikiriku-kukuriku! Török-császár, add meg a gyémánt félkrajczáromat! . . . kikiriku-kukuriku! Török-császár, add meg a gyémánt félkrajczáromat!

Itt a cselédek hajszolják a szegény kakast, dobálják, üzik-verik; de az a kerítésről a szemétdombra, innen pedig a kéményre szállt s mindenütt kiabálta:

— Kikiriku-kukuriku! Török-császár, add meg a gyémánt félkrajczáromat! . . . kikiriku-kukuriku! Török-császár, add meg a gyémánt félkrajczáromat!

Itt a török-császár harmadszor is kikiált az ablakon:

— Ugyan fogjátok meg azt az átkozott czirmos kakast, hadd tegyem a bugyogóm üllepébe!

A cselédek sem restek s addig hajszolták a szegény czirmos kakast, mig valahol a kerités mellett lefülelték s átadták magának a török-császárnak, ki menten bedugta bő bugyogója üllepébe; — de a kakas itt is megszólalt:

— Kikiriku-kukuriku! Török-császár, add

meg a gyémánt félkrajczáromat! . . . kikiriku-kukuriku! Török-császár, add meg a gyémánt félkrajczáromat! . . .

Ej, a török-császár sem rest, ráült a kakas nyakára s ekkor az csak elkezdi:

— Bocsásd begyem a darázst, hogy csípje meg a farát . . . bocsásd begyem a darázst, hadd csipje meg a farát. És a begyéből mind kizúdult a sok lódarázs s neki estek a császár farának s ugy össze-vissza csipdelték, mintha hegyes tűkkel szurkálták volna.

— Jaj, végem van, orditott a török-császár, ne, itt van a gyémánt félkrajczárod, három kád pénzt is adok, csak kegyelem, pardon, gráczia fejemnek! . . . jaj, odadom a fele-királyságomat legszebbik leányom kezével együtt, csak kegyelem, pardon, gráczia fejemnek.

Hej, a czirmos kakas csak ezt várta s csak ekkor parancsolta:

— Szídd fel begyem a darázst, hogy ne csípje a farát . . . szídd fel begyem a darázst, hogy ne csípje a farát! . . .

És a sok lódarázs mint valami köpübe, visszatakarodott a czirmos kakas begyébe

S ekkor a czirmos kakas kiugrik a szoba közepére, megrázkódik s olyan szép legénynyé

vált, hogy keresve se lehetett volna párját találni, ki aztán feleségül csakugyan elnyerte a török-császár nagyobbik leányát s a török-császár holta után, ő lett a király; de mint ilyen, a szegény özvegyasszonyról sem felejtkezett meg, hanem magához vette s anyjának fogadta.

Eddig volt, mese volt.

TARTALOM.

SAJÓVÖLGYI

EREDETI

NÉPMESÉK.

MÁSODIK KÖTET.

SAJÓVÖLGYI

EREDETI

NÉPMESÉK.

ÖSSZEGYÜJTÖTTE

MERÉNYI LÁSZLÓ.

MÁSODIK KÖTET.

7'

PEST, 1862.

KIADJA HECKENAST GUSZTÁV.

Pest, 1862. Nyomatott Landerer és Heckenastnál.

SZÉP MIKLÓS.

Volt egyszer a világon egy szegény ember s ennek egy olyan gyönyörves fiacskája, hogy ki se látom mondani; Miklósnak hitták a fiut, de szépségeért „Szép Miklós“ volt a titulája. De hogy is ne! aranyfog a szájában, egyenes sugár termete pedig mint a nádszál, ugy inogott.

Mikor a fiu ép 18 éves volt, se több, se kevesebb, kiment a rétre kaszálgatni.

Csak kaszálgat, csak kaszálgat, egyszer, mint a kilőtt nyil, egy fehér pelikán madár repül feléje, szájában hozván egy violaszinü pecsétes levelet, melyet Szép Miklós lába előtt leejtett. A legény fölveszi a levelet s olvassa, hogy mi van kivülről ráirva aranyos betükkel: „Ezen levelem felbontását ajánlom Szép Miklósnak, illő tisztelettel“. Ez nekem van küldve, gondolta magában, vajjon ki irhatta, mikor távoli ismerősöm senki sincsen. S ezzel Szép

Miklós feltöri a violaszinü pecsétes levelet s ezt olvasta ki belőle :

„Szivem szép szerelme, hires Szép Miklós! Csillaghozta hired hallottam. Minekutána pedig szánandó özvegyi állapotban vagyok : keress föl engemet szép Tündérországban. Hogy merre jőjj, csak arra tarts, szivem szive, a merre ez a fehér pelikán madár repül".

A levél alá pedig ez volt irva aranyos betükkel : „Tündérszép Ilona."

Hogy Szép Miklós elolvasta a levelet, csak a fehér pelikán repülését nézte. S mikor megjegyezte az utját toronyirányába, kaszát-kapát elhajitott, hazaszaladt s felnevelő apjától, szülő anyjától keserves könyhullatások között elbucsúzott s elindult ország-világszerte szép Tündérország fölkeresésére.

Mén mendegél hetedhét ország ellen, még az operencziás tengeren is túl, még az üveghegyeken is túl, még azon is túl, hol a kis kurta farku disznó túr, tulonnan túl, innenen innen egész három álló esztendeig, kőütötte, rögtörte, tövisszúrta lábbal; mert a sarujának már se talpa, se sarka, se feje nem volt, csupán csak a szára maradt meg a lábán; a ruháját pedig annyira elnyütte, hogy abba arany-

ért se lehetett volna egy garas ára sót belekötni; csupa ringy-rongy volt s ekkor ugy nézett ki Szép Miklós, mintegy ágrólszakadt árva, kinek se apja, se anyja, csak a teste-lelke.

Ilyen rongyosan érkezett be szép Tündérországba.

Itt Tündérszép Ilona szobaleánya beszalad az asszonyához, mondván:

— Fölséges királyasszony! itt jön Szép Miklós.

— Már hogy jöne még! s ezzel a királyné pofon ütötte a szobaleányt.

Bejön a másik szobaleány is, mondván:

— Fölséges királyasszony, itt jön Szép Miklós!

— Már hogy jöne még! s ezzel Tündérszép Ilona ezt is pofon ütötte.

Nagy lelkendezve beszalad a harmadik is:

— Fölséges királyasszony! itt jön Szép Miklós.

— Már hogy jöne még! s ezzel Tündérszép Ilona ezt is pofon ütötte. Erre a csattanásra belép a fehér szobába Szép Miklós nagy rongyosan.

— No Szép Miklós, szólt Tündérszép Ilona, hát megérkeztél? ép jókor jöttél; az ólban

van három ló, melyek szügyig állnak már a ganajban, azért azt hord ki, s mikor ezt elvégezted, a lovakhoz láss, etesd itasd meg, kefélgessed vakargassad s csak ezekre legyen neked minden gondod, egyébre semmire se.

Szép Miklósnak csak ekkor esett le az álla, csak ekkor nyilt ki a szeme, hisz őt királynak hitták ide, ahun ni, most pedig kocsis . . . Szép jutalom, azért a nagy törődésért, a miért idefáradt! . . .

Szép Miklós azt se tudta, hogy menjen ki, merre van az ajtó, de mégis nagy szomoruan, kiténfergett a fehér szobából, lement az ólba s a dolga után látott. Hordta a ganajat egész álló nap, de az nemhogy fogyott volna, de egyre szaporodott; ugyannyira, hogy a három ló szügyön fölül állott a ganajban. Ezért Szép Miklós egészen a búbánatnak adta magát. Csak búsul, csak bánkódik, a vén tátosló végre — mert közbe légyen mondva, mindhárom ló az volt — megszánta s azt mondja neki:

— Mit búsulsz, mit bánkódol édes gazdánk?

— Hogy ne bánkódnám, hogy ne búsulnék, mikor Tündérszép Ilona meghagyta, hogy az ólat mint a tükört kitisztitsam s ahun ni,

mentül jobban hordom a ganajat, nem hogy fogyna, de annál jobban szaporodik.

— Ha csak ez a bajod, szólt a tátosló, kisebb gondod is nagyobb legyen ennél! csak feküdj le, aludjál csendesen, de reggel idejekorán kelj föl, mert hosszu út áll elöttünk. Tündérszép Ilona hat hattyun idegen földre megyen templomba, de mi is ott leszünk, csak reggel, mikor fölkelsz, nyulj be a fülembe, ott találsz egy diót, abban van rézruha, öltözködjél fel belé. Mikor bemégy a templomba, mindenki feláll elötted, még maga Tündérszép Ilona is, de a kire soha rá ne nézz, mert megköt a szemével, hanem csak a papra figyelj, ki midön elmondja az Amment, már te ekkor a tornáczban légy, mondván: köd elöttem, köd utánam, hogy senkise lásson. És nem lát senkisem, még maga Tündérszép Ilona sem, ki azonnal utánad szalad. S aztán ülj fel a hátamra s haza paripázunk.

Ugyis lett. — Szép Miklós lefeküdt s aludt csendesen. Reggelre kelve, idejekorán fölkelt, a kancza füléből kivette a diót, azt felnyitotta, s kihullt belöle a rézruha, s abba felöltözködött. Aztán ráült a kanczára, mely megrázkódott s aranyszörü tátosparipává változott s ekkor

kiugrattak az istáló tetején, mondván : köd előttem, köd utánam, hogy senkise lásson. S nem látta senki sem. Mikor a templomhoz értek, már akkor a hivek, de még maga Tündérszép Ilona is, ott voltak a templomban.

Mikor Szép Miklós belépett a templomba, mindenki, még maga Tündérszép Ilona is felállott előtte. Tündérszép Ilona csak hajtogatta a fejét, csak hajtogatta, de a rézruháju gavallér meg se látta, hanem csak a papra hallgatott.

Mikor a pap rámondta az Amment, már ekkor a rézruháju gavallér a tornáczban volt, mondván :

– Köd előttem, köd utánam, hogy senkise lásson.

És bizony nem látta azt senkisem, még maga Tündérszép Ilona sem, ki azonnal utána futott, és ugy nézett utána, hogy majd kinézte a szemét.

Ezzel Szép Miklós ráült a kanczára s egy órával hamarább otthon volt, mint Tündérszép Ilona a hat hattyun, pedig az azokat ugyancsak zavarta; ugyannyira, hogy mikorára Tündérszép Ilona hazaért, már ekkor Szép Miklós le is vetkezett, a maga helyére el

is tette a réz-köntöst, fel is vette ringy-rongy ruháját s ismét a lovakat vakarta.

Hogy hazaért Tündérszép Ilona, egyenest az ólba sietett, hát látja, hogy ott van Szép Miklós s ugyancsak vakarja a lovakat.

— Mi ujság, Miklós, kérdi Tündérszép Ilona?

— Én nem tudok semmit, felelt neki Szép Miklós.

— Mindig itthon voltál?

— Mindig.

— Nem voltál itt meg itt a templomban?

— Nem.

— No, mert azért kérdem, hogy ott láttam egy gavallért, ki igen formádzott hozzád, csak a ruhája volt más.

— Nem én voltam.

No jól van, ez abba maradt. Itt elérkezik a másik vasárnap is, Tündérszép Ilona ujra a templomba ment a hat hattyun, Szép Miklós pedig mint a hogy az anyakancza meghagyta neki, idejekorán fölkelt, az egyik csikó füléből, mely szintén kancza volt, kivett egy diót, felnyitja, kihull belőle a csilaglátta ezüstruha, s abba felöltözködött. Aztán ráült az aranyszőrü tátosparipára s kiugrattak az istáló tetején,

mondván: Köd előttem, köd utánam, hogy senkise lásson. S bizony nem látta azokat senkisem, pedig Tündérszép Ilona előre elállitotta egyik szobaleányát, hogy lesse meg, vajjon Szép Miklós nem jön-e ki az ólból.

Mikor Szép Miklós a templomhoz ért, már ekkor beharangoztak s mindenki, még maga Tündérszép Ilona is, a templomban volt.

Mikor Szép Miklós belépett a templomba, mindenki, még maga Tündérszép Ilona is, felállott előtte. Tündérszép Ilona ugyancsak hajtogatta magát, de az ezüstruháju gavallér, már mint a mi Szép Miklósunk, számba se vette, meg se látta, csak a papra hallgatott. Tündérszép Ilona imhogy meg nem pukkant mérgében, imhogy meg nem ölte a kiváncsiság, hogy vajjon ki lehet ez az ékes külsejü ezüstruháju gavallér; mert ő mióta csak meghalt a férje, egyebet sem tett, mint országról országra járt férjnézőbe, mert föltette magában, hogy csak annak fekszik az oldala mellé, ki az egész világon a legszebb lesz és most egy olyan ime előtte van és az őt számba se veszi, mintha ott se volna.

Mikor a pap rámondta az Amment, már ekkor Szép Miklós a tornáczban volt, mondván:

— Köd előttem, köd utánam, hogy senkise lásson.

És bizony nem látta azt senkisem, még maga Tündérszép Ilona sem, pedig ugyancsak szemeskedett s tekintgetett utána jobbra-balra, hogy majd kinézte a szemét.

Szép Miklós aztán ráült a kancza-csikóra s egy órával hamarább otthon volt, mint Tündérszép Ilona, pedig ez ugyancsak zavarta a hat hattyut; ugyannyira, hogy mikorára Tündérszép Ilona hazaért, Szép Miklós le is vetkezett, az ezüst-ruhát el is tette a maga helyére, ujból fel is öltözött a maga ringy-rongy ruhájába s a lovakat vakarta.

Hogy hazaért Tündérszép Ilona, kérdi a szobalaányt, hogy nem látta-e Miklóst kimenni az ólból; otthon volt-e mindig? Az erre csak azt felelte, hogy Szép Miklós mindig otthon volt az ólban, most is itthon van s a lovakat vakarja. Ezért Tündérszép Ilona pofon ütötte a szobaleányt, majd az ólba nyitott be s kérdi:

— Mi ujság, Miklós?

— Semmi, fölséges asszonyom.

— Mindig itthon voltál?

— Mindig.

— Nem voltál itt meg itt a templomban?

— Nem voltam én.

— No, mert azért kérdem, hogy láttam ott egy gavallért, ki igen formádzott hozzád, csak a ruhája volt más.

— Nem én voltam.

No jól van, ez abba maradt. Itt elérkezik a harmadik vasárnap is, Tündérszép Ilona ujra a templomba ment a hat hattyun, Szép Miklóst pedig megszólitja a tátoskancza, a két csikóanyja :

— No kedves gazdám, Tündérszép Ilona hat hattyun idegen földre megyen templomba. Te is öltözzél fel szaporán, nyulj be csak a fiam jobbik fülébe, ott találsz egy diót, vedd ki, nyisd fel s majd meglátod, hogy milyen arany-ruha van abban. Ülj fel aztán a fiamra, majd elvisz az téged oda, a hova kell, csak mind elindulásodkor, mind visszajöveteledkor ezt mondd : köd előttem, köd utánam, hogy senkise ne lásson. És senki sem lát. Mikor bemégysz a templomba, mindenki, még maga Tündérszép Ilona is feláll előtted, majd hajlong ő tenéked, de te számba se vedd, hanem csak a papra hallgass; mert ha rátekintenél, szép szemével azonnal megigézne, megverne s a rabja lennél; csak mikor ki akarsz jőni, ak-

kor vess rá egy tekintetet s küldj a számára egy csókot, de aztán izibe hord el magad és haza siess.

Ugy is lett. — Szép Miklós idejekorán fölkelt, a tátoscsikó jobb füléből kivette a diót, felnyitotta s kihullt belőle a csillaglátta aranyruha, s ebbe aztán fel is öltözködött. Aztán ráült az aranyszőrü paripára s kiugrattak az istáló tetején, mondván: köd előttem, köd utánam, hogy senkise lásson. És biz nem látta azokat senki sem, pedig lesben állt a szobaleány, hogy mikor jön ki már Szép Miklós, pedig az már régen túl volt árkon-bokron s ép most szállt le a templom előtt. Belép a templomba s előtte mindenki, még maga Tündérszép Ilona is felállott, ki ugyancsak hajtogatta magát, de az aranyruháju gavallér számba se vette, rá se hederitett, hanem mindig a papra nézett. Pedig Tündérszép Ilona sohse vette le róla a szemét, már mint a mi Szép Miklósunkról, pedig a tündérkirálynét ugyancsak gyötörte a kiváncsiság, hogy vajjon ki légyen ez az ékes ábrázatu, aranyruháju gavallér s tüstént kilelte a szerelem hidege, hogy szinte a foga is vaczogott, hogy nemcsak csak, hanem ugyancsak.

Mikor a pap rámondta az Amment, Szép Miklós csak ekkor vetett egy tekintetet Tündérszép Ilonára s egy csókot hajitott neki, s azzal kisietett a templomból, mondván :

— Köd előttem, köd utánam, hogy senkise lásson.

És bizony nem látta azt senkisem, még maga Tündérszép Ilona sem, pedig ugyancsak tekintgetett utána, hogy majd kinézte a szemét.

Aztán Szép Miklós ráült a csődör csikóra s jóval egy órával elébb érkezett haza Tündérszép Ilonánál, kit a szerelem miatt betegen hozott haza a hat hattyu s tüstént lefeküdt a selyemágyba.

Itt Tündérszép Ilona hivatja a szobaleányt, kit felvigyázónak kiállitott. A szobaleány beállit hozzá.

— No, nem láttad-e Szép Miklóst az ólból kijőni?

— Nem láttam én, pedig ugy vigyáztam, hogy majd kinéztem a szememet.

Erre a szóra, puff, pofon cserditette a szobaleányt Tündérszép Ilona s aztán azt mondja neki :

— Lódulj a szemem elől s küld be Szép Miklóst!

Beállit a tündérkirálynéhoz az ócska ringyes-rongyos köntösben Szép Miklós, kihez kérdést intézett Tündérszép Ilona ilyetén képpen:

— No Miklós, mi az ujság?

— Semmi, fölséges királyasszony.

— Mindig itthon voltál?

— Mindig.

— Nem voltál itt meg itt a templomban?

— Nem voltam én.

— No, mert azért kérdem, hogy láttam ott egy aranyruháju gavallért, ki szakasztott másod volt, csak ruhára nézve különbözött. Valld meg igaz lelkedre, te voltál-e?

— Nem voltam én.

No jól van, ez abba maradt. — Itt Tündérszép Ilona a nyoszolyája szalmáját nyomta; beteg volt a szerelem miatt; kilelte a szerelem hidege, mely ugy rázta, ugy gyötörte, hogy a foga is vaczogott.

— No édes gazdám, szólt az anya-kancza, kelj föl, öltözködjél fel a rézruhába, mert Tündérszép Ilona kertjébe megyünk egy czintányér karimáján rókatánczot járni. Majd ha meghallja Tündérszép Ilona, hogy a kertben tánczoltatsz, majd felugrik az ágyból, bezzeg

nem lesz beteg, kinyitja ablakát s kihajol rajta, de te oda se nézz, hanem annál jobban tánczoltass. S ekkor leküldi a kertbe a cselédeit, hogy fogjanak meg; de mikorára azok odaérnek, már mink akkor régen az ólban leszünk.

Ugy is lett. — Szép Miklós felöltözködik a rézruhába, ráült az aranyszőrü tátosparipára, a virágkeritésen át beugratott Tündérszép Ilona kertjébe, hol egy czintányér kerületén ugy megtánczoltatta a lovát, hogy jobban se kellett.

Beszalad egy szobaleány Tündérszép Ilonához s azt mondja neki:

— Fölséges királyasszony! egy rézruháju gavallér a virágos kert kellős közepén egy czintányér karimáján tánczoltatja aranyszőrü paripáját!

— Már hogy tánczoltatná! válaszolt neki Tündérszép Ilona s pofon ütötte a szobaleányt.

Kevés idő mulva beszalad a másik szobaleány is, mondván:

— Fölséges királyasszony! egy rézruháju gavallér a virágos kert kellős közepén egy czintányér karimáján tánczoltatja aranyszőrü paripáját!

— Már hogy tánczoltatná! s ezzel Tündérszép Ilona ezt is pofon cserditette.

Kevés idő mulva beszalad a harmadik szobaleány is nagy lelkendezve, mondván :

— Fölséges királyasszony! egy rézruháju gavallér a virágos kert kellős közepén egy czintányér karimáján tánczoltatja aranyszőrü paripáját!

Ezt is pofon ütötte, majd haragosan az ablakhoz ugrott, hát látja, hogy a rézruháju gavallér, kit a templomban látott, csakugyan a virágos kert kellős közepén egy czintányér karimáján tánczoltatja aranyszőrü paripáját.

Tündérszép Ilonának se kell több, kinyitja az ablakát s kihajol rajta.

— Ide-ide, szivem szép szerelme! jer, ugrass be az ablakomon, selyemágyam meg van vetve.

De a rézruháju gavallér, már mint a mi Szép Miklósunk, rá se hederitett, oda se nézett, csak az aranyszőrü tátosparipát tánczoltatta a czintányér kerületén.

Tündérszép Ilona szép szavával ujra csalogatta a rézruháju gavallért :

— Ide-ide, szivem szép szerelme! jer, ugrass be az ablakomon, selyemágyam meg van vetve.

De a rézruháju gavallér, mintha nem is hallaná, oda se hederitett, oda se nézett, csak az aranyszőrü paripát tánczoltatta a czintányér karimáján.

Tündérszép Ilona harmadszor is csalogatta a gavallért, mondván :

— Ide-ide, szivem szép szerelme! jer, ugrass be az ablakomon, selyemágyam meg van vetve.

De a rézruháju gavallér rá se hederitett, csak aranyszőrü paripáját tánczoltatta a czintányér kerületén. Itt lelkem teremtette, mi kerül a dologból, mi nem, Tündérszép Ilona nagy haraggal bevágta az ablakát s kiadta a parancsolatot, hogy keritsék kézre a rézruháju gavallért s hozzák eléje.

De mikor már a cselédség a kertbe ért, a rézruháju gavallér sarkantyuba kapta az aranyszőrü paripát, átugratott a virágkeritésen s egyenesen be az ólba.

Tündérszép Ilona egy szobaleányát rögtön az ólba küldte, hogy nézze meg, ott van-e Szép Miklós s mit csinál. A szobaleány sem hagyta ezt kétszer mondani magának, lóhalálában rohant az ólba, de már ekkor a mi Szép Miklósunk a lovakat vakarta abban a ringy-

rongy ruhában, melybe aranyért sem lehetett volna egy garas ára sót bekötni.

A szobaleány visszamegyen s mondja Tündérszép Ilonának, hogy a Miklós ott van az ólban s a lovakat vakarja.

Itt Tündérszép Ilona olyan beteg lett, hogy a szobából is kihallott a nyögése; a szerelem betege, a szerelem rabja lett s ujra kilelte a szerelem hidege s rázta, hogy szinte vaczogott a foga.

No jól van, ez abba maradt. Itt másnap ujra megszólal az anyakancza, mondván :

— Öltözködjél fel édes gazdám, az ezüstruhába, ülj a leányomra, ugrass be Tündérszép Ilona virágos kertjébe s tánczoltasd meg annak a kellős közepén egy czintányér karimáján. Majd ha megtudja Tündérszép Ilona, hogy ott vagy, bezzeg nem lesz beteg, hanem felugrik az ágyból, kinyitja az ablakát, kihajol rajta, te pedig ugrass fel hozzá, csókold meg háromszor, de be ne menj a szobába, bárhogy kérjen; hanem ugorj le a lóról ugy, mintha ugy esnél le. Majd egy kicsit, az igaz, megütöd magad, kicseppen a véred és ekkor Tündérszép Ilona saját selyemkendőjét hajitja le, hogy kösd be a fejed, melylyel aztán csak-

ugyan tekergesd is be. Majd csalogat aztán téged, hogy feküdjél le fölvetett selyemágyára s pihend ki magad; de te neked mind erre csak ez legyen szód és mondásod : mindjárt beugratok az ablakodon szivem szép szerelme, csak hadd fogjam meg nyargaló paripám, mert kárt tesz virágos kertedben. S mikor aztán megfogtad a paripádat, ugrass át a kerítésen és siess haza.

Itt lelkem teremtette, a mi Miklósunk most az ezüstruhába öltözött fel s ráült az aranyszőrü tátosparipára, a vén kancza leányára, — majd beugrott Tündérszép Ilona virágos kertjébe, hol egy czintányér karimaján, ugyancsak tánczoltatta az aranyszőrü paripát.

Meglátja ezt egy szobaleány. Ennek se kell több, beszalad az asszonyához, mondván:

— Fölséges királyasszony! egy ezüstruháju gavallér a virágos kert kellős közepén egy czintányér karimáján tánczoltatja aranyszőrü paripáját!

— Már hogy tánczoltatná, válaszolt neki Tündérszép Ilona s ezzel pofon üti a szobaleányt.

Kevés idő mulva beszalad a másik is, mondván :

— Fölséges királyasszony! egy ezüstruháju gavallér a virágos kert kellős közepén egy czintányér kerületén tánczoltatja aranyszőrü paripáját!

— Már hogy tánczoltatná, válaszolt ennek is Tündérszép Ilona s ezt is pofon cserditette.

Beszalad a harmadik is nagy lelkendezve s mondja:

— Fölséges királyasszony! egy ezüstruháju gavallér a virágos kert kellős közepén egy czintányér karimáján tánczoltatja aranyszőrü paripáját!

— Már hogy tánczoltatná, válaszolt neki Tündérszép Ilona s ezt is pofon cserditette, majd haragosan az ablakhoz szaladt, hát ekkor látja, hogy az ezüstruháju gavallér, kit a templomban látott, csakugyan ott tánczoltatja aranyszőrü paripáját egy czintányér karimáján.

Tündérszép Ilonának se kell több, kinyitja ablakát, kihajol rajta, mondván:

— Ide-ide, szivem szép szerelme! jer, ugrass be az ablakomon, selyemágyam meg van vetve.

Erre a szóra sarkantyuba kapja a lovát az ezüstruháju gavallér, felugratott Tündérszép

Ilonához s háromszor megcsókolta; de a mint leugratott volna a virágos kert földjére, leesett a lóról.

Hej, Tündérszép Ilona sem rest, leugrott az ablakból, odaszaladt az ezüstruháju gavallérhoz, izibe leoldozta a kebléről selyemkeszkenőjét és bekötötte Szép Miklós fejét.

— Jer, szivem szép szerelme, szólt Tündérszép Ilona, jer fehér szobámba, készen vár fölvetett selyemágyam, pihend ki magadat.

— Mindjárt megyek, szivem szép szerelme, válaszolt Szép Miklós, csak az aranyszőrü paripámat fogom meg, mert lásd, sok kárt tesz a kertedben.

S ezzel Szép Miklós fölkelt fektéből, megfogta az aranyszőrü paripát, felpattant a tetejére s aztán — Isten hozzád, Tündérszép Ilona! kiugratott a virágos kertből s be az ólba.

Tündérszép Ilona se rest, rögtön az ólba küldte az egyik szobaleányát, hogy nézze meg, ott van-e Miklós s mit csinál; mert az ezüstruháju gavallér igen formázott Szép Miklóshoz — minthogy az is volt — csak a ruhája volt más.

A szobaleány sem hagyta ezt kétszer mondani magának, lóhalálában rohant az ólba, de

már ekkor a mi Szép Miklósunk a szalmaágyon feküdt abban a ringy-rongy ruhában, csak a feje volt bekötve, még pedig Tündérszép Ilona keszkenőjével.

Visszaszalad a szobaleány s mondja az asszonyának:

— Fölséges királyasszony! Szép Miklós az ólban fekszik a szalmaágyon, csak a feje van bekötve, még pedig a mint észrevehettem, fölséged selyemkeszkenőjével.

Tündérszép Ilona sem rest, izibe leszaladt az ólba; de már ekkor Szép Miklós leoldozta a fejéről a selyemkeszkenőt s eldugta, az anyakancza pedig rálehelt a fejére s ott semmi sebhely nem látszott.

— Mi ujság, Szép Miklós, kérdé Tündérszép Ilona?

— Semmitsem tudok, fölséges asszonyom, válaszolt Szép Miklós.

— Mindig itt voltál az ólban?

— Mindig.

— Nem te voltál itt meg itt a virágos kertemben?

— Én nem voltam.

— No, mert azért kérdem, hogy láttam ott egy gavallért, ki szakasztott másod volt, csak

a ruhára nézve különbözött. . . . Mondjad, bizony nem bánod meg, királylyá teszlek, nem te voltál-e?

— Én nem voltam.

— Ne gyötörj, Szép Miklós, mert te voltál . . mutasd a fejed!

Szép Miklós megmutatta a fejét, de azon nemhogy seb, de még a helye sem látszott, Tündérszép Ilona pedig, hogy kiment az ólból, pofon ütötte a szobaleányt, hogy mért tette őt bolonddá.

No jól van, ez abba maradt. — Itt harmadnap ujra megszólal a tátosló s azt mondja a gazdájának:

— Öltözködjél fel édes gazdám az aranyruhába, ülj fel a fiamra, s ugrass be aztán Tündérszép Ilona virágos kertjébe s tánczoltasd meg aranyszőrü paripád, a kert kellős közepén egy czintányér karimáján. Tündérszép Ilona mostan a szerelem miatt betegen fekszik, de majd fölkel ő, hogyha meghallja, hogy ott vagy a kertben, majd kinyitja az ablakát, kihajol rajta, neveden szólit. És te ekkor ugrass be a szobájába, a többit aztán magadtól is elvégzed, ha nem mondom is.

Itt lelkem teremtette, a mi Szép Miklósunk

most az aranyruhába öltözködött fel, s ráült az aranyszőrü tátosparipára, már mint a vén kancza fiára. Majd beugrat Tündérszép Ilona virágos kertjébe s egy czintányér karimáján ugyancsak tánczoltatja az aranyszőrü paripát.

Meglátja ezt egy szobaleány. Ennek se kell több, beszalad az asszonyához, mondván :

— Kelj föl, fölséges királyasszony! mert egy aranyhaju gavallér a virágos kert kellős közepén egy czintányér kerületén tánczoltatja aranyszőrü paripáját.

— Már hogy tánczoltatná, válaszolt neki Tündérszép Ilona s a szobaleányt pofon ütötte.

Ennek ez elég volt; de egy kevés idő mulva beszalad a másik szobaleány is, mondván :

— Kelj föl, fölséges királyasszony! mert egy aranyruháju gavallér a virágos kert kellős közepén egy czintányér kerületén tánczoltatja aranyszőrü paripáját!

— Már hogy tánczoltatná! s ezzel Tündérszép Ilona pofon üti ezt is.

Ennek ez elég volt; de egy kevés idő mulva beszalad a harmadik is, mondván :

— Kelj föl fölséges királyasszony! mert egy aranyruháju gavallér a virágos kert kel-

lős közepén egy czintányér kerületén tánczoltatja aranyszőrü paripáját.

Tündérszép Ilona ezt is pofon ütötte, de mégis meg nem állhatta asszony létére, hogy oda ne vánszorogjon az ablakhoz, kitekint rajta, hát látja, hogy az aranyhaju gavallér, kit minap a templomban látott, csakugyan tánczoltatja aranyszőrü paripáját.

Tündérszép Ilonának sem kell több, izibe kinyitja ablakát — bezzeg, nem volt beteg! — kihajol rajta, ölelő két karját kitárja, mondván:

— Jer, szivem szép szerelme, hires Szép Miklós, mert annak kell lenned, jer kedves férjem, ugrass be ablakomon, készen vár fölvetett selyemágyam.

Erre a szóra Szép Miklós sarkantyuba kapja az aranyszőrü paripát, beugratott Tündérszép Ilona fehér szobájába. Aztán megölelték, megcsókolták egymást, mondván:

— Én a tiéd, te az enyém, ásókapa se választ el egymástól!

Lakzit laktak, faggyat hoztak, hordót furtak, ökröt vágtak, faharanggal harangoztak, tökkel kolompoztak s bezzeg, volt lé, meg lé, boldog volt az, a kinek csak egy kanállal is juthatott.

Itt mi történik a dologból, mi nem, nem egyéb a nagy semminél, Tündérszép Ilonának hosszu útra kellett mennie, Szép Miklós maga maradt otthon, ki mint afféle uj gazda nem tudhatta, hogy hol, mi áll : kutaszkodott a ház körül; de különösen feltünt az elötte, hogy 366 szobába be szabad neki menni, csak a 367-ikbe nem.

Ezért Szép Miklósban fölélедt a kiváncsiság, hogy vajjon, mi lehet abban, hogy azon a szobán olyan nagy vasas ajtó van, ezen pedig három vasrekesz és kilencz lakat.

Biz ő kigyelme, hogy nem volt otthon a menyecske, egész szabadjából elökereste a kulcsokat, kiválasztotta a sok közül a nagy vasajtót, majd levetette a három vasrekeszt s kinyitotta a kilencz lakatot, — ekkor belökte a nagy vasas ajtót, hát látja, hogy egy 12 fejü sárkány a falhoz van szegezve, három irdatlan vasszeggel; az egyik volt : a jobbik szárnyában, a másik volt : a bal szárnyában, a harmadik pedig a lábában.

— Hej, hires Szép Miklós, mondja a sárkány, igen szomjas vagyok, adj egy pohár vizet, egy világot adok érte!

Szép Miklós adott neki egy pohár fris vi-

zet, melyet a sárkány egy hajtókában meg is ivott s tüstént leesett a szegről a jobbik szárnya.

— Hej, hires Szép Miklós, mondja ismét a sárkány, igen szomjas vagyok, adj egy pohár vizet, egy világot adok érte, melyet az meg is ivott s tüstént leesett a szegről a bal szárnya.

— Hej, hires Szép Miklós, adj még egy pohár vizet, egy világot adok érte.

Szép Miklós ujra adott neki egy pohár vizet, mitől az mint a madár egészen szabad lett. A sárkány aztán Szép Miklósnak nem szólt semmit, hanem Tündérszép Ilonát, ki ép akkor húzta be maga után az ajtót, derékon ragadta s elvitte messze-messze nagy sárkányországba. Oda van; volt, nincs. Volt szép asszony, nincs szép asszony.

Szép Miklósnak csak ekkor esett le az álla s nagy szomoruan bebandukolt az ólba, hol is azt kérdi tőle az anyakancza:

— Mit búsulsz, mit bánkódól kedves gazdám, oly keservesen?

— Jobb ha nem is kérded, kedves lovam! nagyobb az én bajom, mint a Mátrahegy, mélyebb az én szivem szomorusága, mint a Duna; volt feleség, nincs feleség, volt szép asszony,

nincs szép asszony; oda van a sarkig érő arany-haju, nádszál termetü Tündérszép Ilona; elrabolta tőlem az a kutyának való 12 fejü sárkány..

— Hahó kedves gazdám, jól mondád: nagyobb a te bajod a Mátrahegynél és mélyebb a te szived szomorusága a Dunánál; mert hasztalan próbálunk szerencsét, mert van annak a kutyának való 12 fejü sárkánynak — veszett volna a tojásában! — egy vasderes három lábu tátosparipája, többet tud az, mint mi itt mind hárman, már mint én, a leányom és a fiam. De azért legyen meg, a minek lenni kell, ülj fel a hátamra s próbáljunk szerencsét.

Felül Szép Miklós az anyakancza hátára, mennek mendegélnek hetedhét ország ellen, még az operencziás tengeren is túl, még az üveghegyeken is túl, még azon is túl, hol a kis kurta farku disznó túr, tulonnan túl, innenen innen, egyszer mégis beértek nagy sárkányországba.

Sárkány ki a rezidencziából, Szép Miklós pedig be. Itt Tündérszép Ilona eléje szalad, egy ölelés és egy csók, aztán fel az anyakancza tetejére s illa fóré nád a kert.

Hej, a vasderes is elkezd dörömbözni s

nyeriteni az ólban. Meghallja ezt a sárkány, otthon terem s beront az ólba.

— Hej, kutya egye a husodat, holló vájja a szemedet, nincsen szénád, nincsen zabod, hogy ugy dörömbölsz?!

— Szénám is van, zabom is van, de oda a szép asszony; Szép Miklós itt volt s elvitte.

— Ehetem-e, ihatom-e, alhatom-e?

— Ehetel is, ihatol is, alhatol is, s ezenkivül két véka mogyorót meg is törhetsz, egyet ugrom, kettőt szököm, mégis utól érjük.

Itt a sárkány evett, ivott, aludt, két véka mogyorót meg is tört, majd ráült a három lábu vasderesre, mely egyet szökött, kettőt ugrott, mégis utolérték Szép Miklóst.

— No Szép Miklós, szólt a sárkány, három világot igértem, egyet akkor adtam, mikor a jobbik szárnyam leesett, mert azzal is izzéporrá törhettelek volna, másikat pedig most adom, mert most is megölhetnélek, de többet el ne jöjj hozzám, mert ha ezer lelked volna is, se irgalom, se kegyelem, csúf halállal mulsz ki!

Ezzel a sárkány Tündérszép Ilonát elvette tőle, hazavitte, Szép Miklósnak pedig koppant a szeme s azt mondták neki, orrod töle fokhagymás, ne nyulj-virágnak hiják ezt.

Itt Szép Miklós nagy szomoruan, mint a kinek az orra vére folyik, hazafelé bandukolt s otthon ráült a kanczacsikóra s másodszor is elment a szép asszonyért.

Sárkány ki a rezidencziából, Szép Miklós pedig be. Itt Tündérszép Ilona eléje szalad, egy ölelés és egy csók, aztán föl az aranyszőrü kanczacsikóra s illa fóré, nád a kert.

Ej, a vasderes sem rest, dörömböl az ólban. Meghallja ezt a 12 fejü sárkány, izibe hazaszállt s be egyenesen az ólba.

— Hej, kutya egye a husodat, holló vájja a szemedet, nincsen szénád, nincsen zabod, hogy ugy dörömbölsz?!

— Szénám is van, zabom is van, de nincsen szép asszony; Szép Miklós itt járt s elvitte.

— Ehetem-e, ihatom-e, alhatom-e?

— Ehetel is, ihatol is, alhatol is, s ezenkivül 2 véka diót meg is törhetsz, egyet szököm, kettőt ugrom, mégis utólérjük.

Itt a sárkány evett, ivott, aludt, két véka diót meg is tört, csak aztán ült fel a három lábu vasderes tátosparipára, mely csak egyet szökött, kettőt ugrott, még is utólérték Szép Miklóst.

— No Szép Miklós, szólt a sárkány, három világot igértem, egyet akkor adtam, mikor a jobbik szárnyam leesett, mert azzal is izzéporrá törhettelek volna, másikat az imént adtam, mikor a feleségemet elraboltad, mert akkor is megölhettelek volna, a harmadikat pedig most adom, mert most is megölhetnélek, de többet el ne jöjj hozzám, mert ha ezer lelked volna is, se irgalom, se kegyelem, csúf halállal mulsz ki.

Ezzel a sárkány Tündérszép Ilonát elvette tőle s hazavitte, Szép Miklós pedig nagy szomoruan poroszkált hazafelé s otthon ráült az anyakancza fiára, a csödör csikóra; de mielőtt elment volna, azt mondja neki az anyakancza:

— Vidd el magaddal, kedves gazdám a montli-zsákot is, hogy ha agyonüt az az irgatmatlan fenevad, legalább a fiam majd hazahozhatja benne, mert ugyis tudom, hogy most is hiába mégysz; mert minekünk mindhármunknak sincs annyi tudományunk, mint annak a vasderes három lábu tátoscsikónak.

Szép Miklós szót fogadott jó tátoslovának; elvitte a montli-zsákot s harmadszor is elment, ha bele hal is, Tündérszép Ilonáért.

Sárkány ki a rezidencziából, Szép Miklós pedig be. Itt Tündérszép Ilona eléje szaladt. Egy ölelés és egy csók, aztán fel az aranyszőrü csődör-csikóra s illa fóré nád a kert.

Ej, a vasderes sem rest, dörömböl az ólban. Meghallja ezt a 12 fejü sárkány, izibe hazaszállt s be egyenesen az ólba.

— Hej, kutya egye a husodat, holló vájja a szemedet, nincsen szénád, nincsen zabod, hogy ugy dörömbölsz?!

— Szénám is van, zabom is van, de oda a szép asszony; Szép Miklós itt volt s elvitte,

— Ehetem-e, ihatom-e, alhatom-e?

— Ehetel is, ihatol is, alhatol is s ezenkivül egy véka diót meg is törhetsz, egyet szököm, kettőt ugrom, mégis utólérjük.

Itt a sárkány evett, ivott, aludt, egy véka diót meg is tört s csak aztán ült fel a vasderes háromlábu tátosparipára, mely csak egyet szökött, kettőt ugrott, mégis utólérték Szép Miklóst.

— No Szép Miklós, szólt a sárkány; három világot igértem: egyet akkor adtam, mikor a jobbik szárnyam leesett, mert azzal is izzéporrá törhettelek volna, másikat akkor, mikor

legelöször eljöttél hozzám, mert akkor is megölhettelek volna, harmadikat pedig akkor, mikor másodszor eljöttél hozzám s akkor ugy-e megmondtam, hogy többet el ne jöjj, mert se irgalom, se kegyelem, csúf halállal mulsz ki.

S ezzel a sárkány az egyik szárnyával ugy megütötte Szép Miklóst, hogy az azt se mondta: „bá“; hanem ugy elmállott a földön, hogy kanállal se lehetett volna összekaparni. A sárkány aztán Tündérszép Ilonát hazavitte, az aranyszőrü tátosparipa pedig Szép Miklós husát vérét összeszedte, montli-zsákra rakta s hazavitte. Otthon aztán az anyakancza háromszor rálehelt a montli-zsákban levő husra és vérre s kiugrott belőle Szép Miklós. Ha eddig szép és erős volt Szép Miklós, de most hétszerte szebb és erősebb.

— Minek költöttél fel, édes lovam, mikor oly jól aludtam s oly szépeket álmodtam.

— Álom ide, álom oda, válaszolt neki a tátosparipa, de most a dolgod után láss. Ugy-e megmondtam, hogy mivelünk hasztalan teszel próbát, mert a vasderes csikónak magának több tudománya van, mint minekünk mind hármunknak! .. Itt meg itt, ennél meg ennél

a vén asszonynál, ki — közbe légyen mondva, boszorkány — van egy tátosparipa s ennek három csikója. A legkisebbik, a három lábu vasderes, mely a sárkánynál van — hogy zápult volna meg az a tojás, a melyből kikelt! — ketteje pedig még otthon van az anyjánál. Ezeknek egyikeért kell neked elmenni, ezeknek egyikét kell neked kiszolgálni. Három napból áll egy esztendő s egyéb dolgod nem lesz, mint a három tátosparipát őrzöd. Majd elszöknek azok tőled, de te semmitől se tarts, mert mi mindenkor segitségedre leszünk; majd farkas, majd agár, majd patkány képében. Azért ha ilyes három állatot látsz, azok mi leszünk. Ha kiszolgáltad a három napból álló esztendőt, a boszorkánytól ne kérj egyebet, mint a legkisebb rosz csikót és három bárányt. Majd kinál ő téged aranynyal és ezüsttel, majd elvezet a pinczéjébe, hol számnélküli sok kincs áll; de te ekkor is csak azt hajtsd, hogy neked nem kell egyéb, mint a rosz csikó, meg három bárány. A pinczéből a kamrába vezet, hol a különbnél különb, szebbnél szebb aranyos-ezüstös öltözet ruhák állanak; de te mindig csak azt hajtsd, hogy neked nem kell egyéb, mint a rosz csikó és három bárány. A

kamrából a márványistálóba vezet, hol a különbnél különb, szebbnél szebb aranyszőrű paripák állanak, majd mondja ő neked, hogy ha már csikót akarsz, válaszsz az aranyszőrü ménes közül; de te neked ekkor is csak ez legyen szód és mondásod, hogy neked nem kell egyéb, csak a rosz csikó és három bárány. Mit lesz mit tenni a boszorkánynak, utoljára is kénytelen-kelletlen odadja a rosz csikót és három bárányt. S te aztán húzd ki a rosz csikót a határig, majd földhöz vágja az magát háromszor is, de te mindezzel ne törődjél, hanem farkánál fogva emeld föl. Mikor a határra érsz, ott két lánczos fenevad áll őrt. Be csak, beeresztenek, de ki — nem. Itt az egyik bárányt vesd az egyiknek a torkába, a másikat a másiknak s ezzel ugorj át a határon s mikor fenn leszesz a levegőbe, a harmadikat azt dobd oda mind a kettőnek. Azon aztán összevesznek s te szerencsésen kijöhetsz. Ha egyszer átlépted a határt, többé semmitől se tarts, hanem ülj fel a négy lábu — mert ennek már nem három, hanem négy lába lesz, mondom, ülj fel a négylábu vasderes tátoscsikóra s hozdhaza a feleségedet.

Itt lelkem teremtette, mi történik a do-

logból, mi nem, nem egyéb a nagy semminél, ott voltam, a hol mondták, ugy láttam, mint most, de pengyom tóditsuk is, mert biz ez már az utolját járja, hires Szép Miklós felül az anya-kanczára, két fiát pedig pányván vezette.

Mén mendegél hetedhét ország ellen, még az operencziás tengeren is túl, még az üveghegyeken is túl, még azon is túl, hol a kis kurta farku disznó túr, tulonnan túl, innenen innen, egyszer elér a vén banya birodalma határához, hol leszállván az anyakanczáról, átment a vashidon. A vashid végén lánczra verve ott állt a két fenevad. Be csak beeresztettek, de hogy jösz ki hires Szép Miklós; ha ezer lelked volna is, mégis diribről darabra tép az az átkozott két fenevad s csunya halállal mulsz ki! . .

Csak mén, csak mendegél, egyszer elér egy nagy kastélyhoz, mely hegyes karókkal volt körülkeritve, a hegyes karókon pedig emberfejek.

A vén boszorkány most is ott számlálgatta, dörmögvén :

— Egy, kettő, három, négy, öt, hat, hét s igy tovább, mig a végéhez nem ért.

Az emberfő ép kilenczvenkilencz volt, csak egy hija a száznak! . . Itt jön a századik, itt hozza Szép Miklós a fejét.

— Adjon Isten jó napot, édes öreganyám!

— Ha öreganyádnak nem szólitottál volna: hamm, mindjárt bekaptalak volna! hát hol jársz itt ezen az idegen földön, hol még a madár sem jár?

— Szolgálatot keresek.

— Ép jókor jöttél; mert ép most vettem el a kocsisom fejét, itt szárad a napon a karóban. Ha kedved van, megfogadlak. Három napból áll egy esztendő, enni-inni lesz annyi, a mennyi a böródbe fér s egyéb dolgod nem lesz, mint az ólban van három rosz ló, csak azokat őrzöd. Reggel, fölöstököm után kiviszed a selyemrétre, estve pedig hazahozod. Ha három álló nap meg tudod őrzeni, a mit kivánsz, azt adok; ha pedig elalszol s a lovakat nem tudod hazahajtani: karóba húzom a fejed.

Igy lett Szép Miklós kocsis. Reggelre kelve, a pecsenye és a bor elötte állott, hogy egyék-igyék annyit, a mennyi csak a bőribe fér; mert estig ugy sem kap semmit. Szép Miklós evett is, ivott is, de ezalatt a vén ba-

nya megtüzesitette a vasdorongot, kivitte az ólba s üti-veri a tátosparipákat, mondván :

— Hej, kutyák, ha el nem tudtok szökni, ilyen abrakot kaptok!

Szép Miklós ezt mind jól hallotta, de hallgatott, mint hal a vizben.

Mikor Szép Miklós az ételt és italt megelégléette, jóllakott, kiment az ólba, kötőfékre szedte a három rosz lovat, ráült az anyakanczára s elvágtatott a selyemrétre.

Mikor Szép Miklós átment a rézhidon, olyan álom szállta meg, hogy azt se tudta, fiu-e vagy leány. Itt ugy délután öt óra felé fölébred a mi Szép Miklósunk, hát egy irdatlan magas jegenyefa hegyében lelte magát. Le se tudott volna róla jőni. Ekkor előveszi a kötőfékeket, megrázza háromszor s ime saját lovai farkas képében a fa alatt termettek.

— No édes gazdám, szólt az anyakancza, mászsz csak a fa keleti oldalára, mert mi nyugatfelé döntjük le.

Itt a három farkas azonnal a kaparáshoz fogott; kiásták a fa nyugati oldalát, Szép Miklós pedig a keleti oldalára mászott. A nagy jegenyefa ledőlt, Szép Miklósnak pedig kutya baja sem lett.

— No édes gazdám, szólt ismét az anyakancza, amott a selyemréten legelészik három bárány. Azok a te lovaid. Majd mi közrekapjuk s errefelé tereljük. S te ekkor ne cselekedjél egyebet, hanem a középsőt kapd el szarvánál fogva, ugorj rá, üsd főbe háromszor a kötőfékkel, majd lónak válik mind a három s aztán bátran hazaviheted.

Ugy is lett. — A három farkas közre kapja a három bárányt s Szép Miklós felé terelték, ki a középsőt szarvánál fogva szerencsésen el is kapta, ráült a kötőfékkel háromszor főbe ütötte, lónak vált s aztán mindhármat hazafelé terelte.

Otthon azt mondja neki a vén boszorkány:

— No édes fiam, hát megőrizted?

— Meg, édes öreganyám.

— Ugy-e szelidek ezek az én lovaim?

— Mint a kezes bárány.

— Jól van fiam, eredj be, ott van a vacsorád az asztalon, egyél-igyál, lakj jól, aztán lefekhetsz s aludjál reggelig.

Szép Miklós bement a szobába, leült, evett-ivott, jóllakott, majd lefeküdt s aludt reggelig csendesen.

Reggelre kelve, a vén asszony behítta fölöstökömre. Bort és pecsenyét rakott eléje. Szép Miklós csak evegetett, a vén asszony pedig a konyhában ugyancsak tüzesitette a vasrudat s mikor egészen izzó lett, kiugrik az ólba, üti-veri azokat a szegény pára jószágokat, mondván:

— Hej, kutyák, ha még ma se tudtok elszökni, ilyen abrakot kaptok!

Szép Miklós ezt mind jól hallotta, de nem szólt semmit, hanem hallgatott, mint a néma.

Mikor Szép Miklós az ételt és italt megeléglette, jóllakott, kiment az ólba, kötőfékre szedte a három rosz lovat, ráült az anyakanczára s elvágtatott a selyemrétre.

Mikor keresztül ment a rézhidon, olyan álom szállta meg, hogy azt se tudta: á-e vagy b! — Itt ugy délután öt óra felé fölébred a mi Szép Miklósunk, hát egy galagonyabokor hegyében lelte magát. Ő sem rest, izibe leugrott róla, elővette a kötőfékeket, megrázta háromszor s ime saját lovai agár képében előtte termettek.

— No édes gazdám, szólt az anyakancza, amott a selyemrét egyik bokrában heverészik

három nyúl. Azok a te lovaid. Majd mi közre kapjuk a három nyúlat s errefelé hajtjuk. S te ekkor ne cselekedjél egyebet, mint ezt: fogd meg a középsőt, kapd el a fülinél fogva, ugorj aztán a hegyébe, üsd főbe háromszor a kötőfékkel, lónak válik s aztán szép csendesen ballagj hazafelé.

Ugy is lett. — A három agár közre kapja a bokrot, fölverték a nyulakat s Szép Miklós felé hajtották, ki a középsőt fülénél fogva szerencsésen el is kapta, majd ráült, a kötőfékkel háromszor főbe ütötte, lónak vált s aztán mindhármat szép csendesen haza vitte.

Otthon azt mondja neki a boszorkány:

— No édes fiam, hát megőrizted?

— Meg, édes öreganyám.

— Ugy-e szelidek ezek az én lovaim?

— Mint a kezes bárány.

— Jól van fiam, eredj be, az asztalon van az étel és ital; egyél-igyál, lakj jól, majd aztán feküdj le s aludj reggelig.

Szép Miklós bement a szobába, leült, evett, ivott, jóllakott, majd lefeküdt s aludt reggelig csendesen, mint a jó lelkiismeret.

Reggelre kelve, a vén asszony behitta fölöstökömre; bort és pecsenyét tett eléje.

Szép Miklós csak evegetett, csak evegetett, az asszony pedig térül-fordul, elővette a vasrudat, s ugyancsak tüzesitette a konyhában. Mikor a vasrúd már egészen izzó lett, kiugrik az ólba, üti-veri azokat a szegény pára jószágokat, mondván:

— Hej, kutyák, itt az abrak, itt a tüzes zsarátnok! s ha még ma se tudtok elszökni, mindig ilyen abrakot kaptok!

Szép Miklós ezt mind jól hallotta, de nem szólt semmit, hanem hallgatott, mint hal a vizben.

Mikor Szép Miklós az ételt és italt megelégletre, jóllakott, kiment az ólba, kötőfékre szedte a három rosz lovat, ráült az anyakanczára, s elvágtatott a selyemrétre.

De mikor keresztül ment a rézhidon, olyan álom szállta meg, hogy azt sem tudta, fiu-e vagy leány. De nem is csoda; mert a boszorkány álomporos bort adott neki inni. Itt ugy délután öt óra felé fölébred a mi Szép Miklósunk, hát egy magas hegy tetején lelte magát. Ő sem rest, izibe lemászott a hegyről, majd elővette a kötőfékeket, megrázta háromszor s

ime, saját lovai patkány képében elötte termettek.

— No édes gazdám, szólt az anyakancza, amott a selyemrét egyik tava partján három fiával együtt egy csibés tyúk ül. A tyúk a vén banya, három csibéje pedig a három tátosparipa. Majd mi fölverjük a tyúkot, a csibéket pedig erre tereljük és te ekkor ugorj elő, kapd el a középső csirkét búbjánál fogva, aztán ülj rá, üsd főbe háromszor, lónak válik s aztán mindhárom lovat szép csendesen vidd haza.

Ugy is lett. — A három patkány fölverte a vizi jérczét, csibéit pedig Szép Miklós felé terelték, ki a középsőt búbjánál fogva szerencsésen elkapta, ráült, a kötőfékkel háromszor főbe ütötte, az lónak vált s aztán mindhárom lovát szép csendesen hazaterelte.

Otthon azt mondja neki a boszorkány :

— No édes fiam, kitöltötted az esztendőt, most rajtad a sor : mit kivánsz ?

— Nem kivánok én egyebet, felelt Szép Miklós, mint azt a rosz csikót ott az ólban és három bárányt.

— Oh te bolond! hisz minek lenne az neked, hisz csak a bajod gyűlne meg vele, hisz

az olyan rosz, hogy akár a csipejére akaszthatod a tarisznyádat!

— Mind haggyán az, csak nekem a rosz csikó és a három bárány kell.

— Oh te bolond! kivánj aranyat és ezüstöt, jer a pinczébe, majd más gondolatra jösz.

Itt a boszorkány bevezeti a mi Szép Miklósunkat a pinczébe, hol kád számra állott az arany meg az ezüst élire verve; csakugy fénylett, csakugy ragyogott, mintha most kerültek volna ki a pénzverőből.

— No te bolond, itt van 7 kád arany és ezüst, hozz három zsákot s rakd meg akár az aranyból, akár az ezüstből.

— Nem kell nekem sem arany, sem ezüst, csak a rosz csikó, meg három bárány.

— No te bolond, már látom, hogy nincsen eszed, azért jer a kamrámba, válaszsz magadnak 12 öltözet aranyos-ezüstös ruhát, vagy annyit, a mennyi tetszik.

Itt a boszorkány a mi Szép Miklósunkat bevezeti a kamrába, hol különbnél különb, szebbnél szebb, aranyos-ezüstös ruhák függtek, sorjába felakasztva. Csakugy fénylett, csakugy ragyogott rajtuk az a drága igaz gyöngy,

kaláris, gyémánt és brilliánt, hogy ki sem látom mondani.

— No te bolond, itt van 366 szebbnél szebb, különbnél különb biboros-bársonyos ruha, válaszsz, melyik kell.

— Nem kell nekem a biboros-bársonyos ruha, minek volna az nekem, mert nekem csak az a rosz csikó kell és három bárány.

— No már látom, hogy csakugyan bolonddal van dolgom, ha már csikó kell, jer az én márványistálómba, válaszd ki az aranyszőrü ménes közül azt, a melyik szemednek szádnak tetszik.

Itt a vén boszorkány a mi Szép Miklósunkat bevezeti a márványistálóba, hol az aranyszőrü ménes aranyvályuból és aranysaroglyából evett-ivott, ólomhidláson állott. Csak ugy ragyogott, csak ugy fénylett a szőrük, hogy az ember tetőtől talpig meglátta benne magát.

— No válaszsz! Ott van az a harmadfü kancza csikó, nézd, hogy rúgja a padlást! . . . Ott van az a harmadfü csődör-csikó, nézd hogy ragyog a szőre, nézd hogy okádja orrán-száján a tüzes lángot. Ha csikó kell, válaszsz innen, vigy akár 12-őt, nem bánom, csak azt a rosz

csikót ne kérd, mert annak ugyse vennéd hasznát, csak a bajod gyülne meg vele, mert azt nem adom.

— Nem kell nekem sem az a kancza-csikó mely a padlást rúgja, sem az a csödör-csikó, mely orrán-száján tüzet okádik; mert nekem csak a rosz csikó kell és három bárány.

Mit volt mit tenni a boszorkánynak, kénytelen kelletlen odadta a rosz csikót és három bárányt.

Itt Szép Miklós a rosz csikó fejébe húzza a kötőféket, kivonczólja az istálóból. Itt a rosz csikónak még jártányi ereje sem volt; még az udvarból sem értek ki, már lerogyott. Szép Miklós odament hozzá, farkánál fogva fölemelte s csakis igy tudott tovább vánczorogni a rosz csikó, a vén asszony pedig egy véka tetejére felült a háztetőre s onnan nevette, hogy és mint veszödik Szép Miklós a rosz csikóval. De meg is gyült a baja, mert az egyik kezében a három bárányt vezette pányván, a másik kezéből pedig a rosz csikó kötőfékét tartotta, melyet ugy vonczolt, húzott maga után mint kutya a d . . . t.

Itt lelkem teremtette, nagy kínlódás és veszödés között elértek már a feleútra. A rosz

csikó taktusra minden fél órában egyet lépett és ezt is csak akkor tette, ha Szép Miklós egyet rántott a kötőféken. Itt a rosz csikó csetlik-botlik, bukfenczet vetett s elmállott az út közepén, Szép Miklós pedig odament a fa-rához, farkánál fogva fölemelte s ekkor megszólal a rosz csikó :

— Tekints csak hátra kedves gazdám, hol látod ülni a vén banyát?

Szép Miklós visszanézett, hát látja, hogy a vén asszony még most is ott ül a háztetőn az üres vékán s ugyancsak fenyegeti az öklével a rosz csikót, meg Szép Miklóst.

— Ott ül, kedves lovam, a háztetőn egy üres vékán s ugyancsak fenyeget az öklével!

A vén asszony pedig csak azt várta, hogy vagy Szép Miklós tekintsen vissza, vagy a rosz csikó. Most, hogy ez megtörtént, hogy Szép Miklós visszanézett, kivezeti az ólból az anyakanczát, ráül, felszáll rajta a levegőégbe egy zöldes, sötét felhővé változott s utána a rosz csikónak.

— Ejnye, kedves lovam, be sötétzöld felhő közeledik felénk!

— Siessünk kedves gazdám, egy helyett

kettőt lépjünk, mert az a vén boszorkány bizony levizel bennünket.

Itt a sötétzöld felhőből hármas nyerités hallatszott; az anyakancza a fiát csalogatta, a rosz csikó pedig hangos nyeritéssel, hogy szinte megkondult belé a világ, visszafelelt az anyjának. Erre megeredt az ólmos eső s úgy hullt alá jéggel vegyest, mintha csak kannából öntötték volna. Ej, Szép Miklós sem rest, kiereszti aranyhaját s mind a csikót, mind a három bárányt, szépen betakarta: igy nem verte őket agyon a jéggel vegyes ólmos eső.

Mikor a vén banya emigy kiadta a mérgét, hazaszállt s ujra felült a háztetőre egy üres vékára s egyebet nem csinált, mint örökkön örökké csak az öklével fenyegette mind Szép Miklóst, mind a rosz csikót.

Itt lelkem teremtette, mentül közelebb értek a határhoz, a rosz csikó annál jobban igyekezett; most már nemcsak lépést ment, hanem ügetett, koczogott is.

Csak mennek, csak mendegélnek, egyszer ujra megszólal a rosz csikó, mondván:

— Tekints csak hátra, kedves gazdám, hol látod a vén boszorkányt?

Visszanéz Szép Miklós, hát látja, hogy a

vén asszony az üres vékán még most is ott ül a háztetőn s ugyancsak fenyegeti az öklével mind Szép Miklóst, mind a rosz csikót.

— Hát kedves lovam, ott ül a háztetőn egy üres vékán s ugyancsak fenyeget az öklével!

A vén asszony pedig csak ezt várta, hogy vagy Szép Miklós tekintsen vissza, vagy a rosz csikó. Most hogy ez megtörtént, hogy Szép Miklós visszanézett, izibe beszalad az ólba, kivezeti az anyakanczát, ráül, felszáll rajta a levegő égbe s egy sötétzöld felhő képében utána Szép Miklósnak.

— Ejnye, kedves lovam, be haragos sötétzöld felhő közeledik felénk!

— Siessünk kedves gazdám, egy helyett kettőt lépjünk, mert az a vén boszorkány bizony levizel bennünket.

Itt a sötétzöld felhőből hármas nyerités hallatszott; az anyakancza a fiát csalogatta, a rosz csikó pedig hangos nyeritéssel visszafelel neki, hogy szinte megkondult belé a világ. Erre megeredt az ólmos eső jéggel vegyest s szakadt, mintha csak kannából öntötték volna.

Ej, Szép Miklós sem rest, kiereszti arany-

haját s vele mind a rosz csikót, mind a három bárányt, szépen betakarta: igy nem verte őket agyon a jéggel vegyes ólmos eső.

Mikor a vén banya emigy kiadta a mérgét, hazaszállt s ujra felült a háztetőre egy üres vékára s egyebet nem tett, mind két öklével Szép Miklóst fenyegette.

Itt lelkem teremtette, egyszer valahára még is elértek a határhoz, hol megszólal a rosz csikó:

— No kedves gazdám, ha innen is szerencsésen megszabadulunk, akkor fittyet se hányj minden bajnak! Majd én itt egy bukfenczet vetek, mintha megbotlottam volna s áthajitom magam a vashidon, te pedig ezalatt az egyik bárányt hajitsd az egyik fenevad torkába, a másikat a másikéba, s ekkor hunyd be szemed, szaladj a vashidnak s mikor a feleközepe tájára értél, a harmadikat ekkor dobd oda mindkettőnek. Ezen a fenevadak összevesznek; mindkettő el akarja kapni s igy aztán te szerencsésen megszabadulhatsz.

Ugy is lett. — A rosz csikó egyet botlik, bukfenczet vet s áthajitotta magát a vashidon. A két fenevad ugrik utána, hogy majd elkapják, de a láncz visszarántotta. Most Szép Mik-

4*

lós az egyik bárányt az egyik torkába, a másikat a másikéba dobta s mig azok azt elnyelték, behunyta szemét, neki a hidnak. Mikor a feleközepe táján volt, már a két fenevad ugrani akart, hogy mindjárt diribról-darabra szanaszét tépik, de Szép Miklós ép ekkor hajitotta oda nekik a harmadik bárányt, melyen azok összevesztek, s egymásra rontottak. Igy szabadult meg Szép Miklós a bizonyos haláltól; igy szabadult meg a fenevad torkából.

Mikor Szép Miklós átszaladt a hidon, bezzeg már ekkor nem az a rosz csikó állott előtte, melynek a csipéjére tarisznyát lehetett volna akasztani, hanem a négy lábu vasderes tátosparipa, melynek széles e világon párját hasztalan keresnénk.

— No kedves gazdám, szólt a négy lábu vasderes, ülj fel a hátamra, mert ha nem mondod is, ugyis tudom, hogy hova igyekezünk. Ne félj, majd hazaviszem én a szép asszonyt, pedig csak lépést megyek, az öcsém pedig egész erejéből lohol utánam, még se ér utol.

Hej, sárkány ki a rezidencziából, Szép Miklós pedig be. Itt Tündérszép Ilona eléje szalad, száz ölelés, száz pár csók, fel a négy

lábu vasderes hátára s aztán isten hozzád, 12 fejü sárkány!

Ej, a vasderes sem rest, dörömböl az ólban. Meghallja ezt a 12 fejü sárkány, hazaszáll s beront az ólba.

— Hej, kutya egye a husodat, holló vájja a szemedet, nincsen szénád, nincsen zabod, hogy ugy dörömbölsz?!

— Szénám is van, zabom is van, de oda a szép asszony; itt járt Szép Miklós s elvitte.

— Ehetem-e, ihatom-e, alhatom-e?

— Se nem ehetel, se nem ihatol, se nem alhatol, mégsem érjük utól! mert nekem csak három lábam van, az ő lovának pedig négy, de azért tegyünk próbát.

Itt a sárkány ráül a három lábu vasderesre s utána Szép Miklós után. Mig a sárkány paripája lóhalálában futott, addig Szép Miklósé csak lépve ment, s mégsem érte utól.

Mikor a határra értek, Szép Miklós négylábu vasderes tátosparipája visszanyerit az öcscsének. Ennek se kell több, hogy meghallotta, fölugrott a csillagokba s ott fölvetette a farát, ledobta a sárkányt, mely midőn a földre ért, kolimázzá változott s ezóta kenik a tótok kolimázzal a szekerüket.

Szép Miklós aztán szép csendesen hazavitte a feleségét, ki aztán fehér selyemágyát megvetette a virágnyoszolyán, az ura pedig mellé feküdt, s még most is ott alszanak a ciprusfa árnyékában, hogy ha föl nem ébredtek.

A HÁROM KALMÁRFI.

Volt a világon egy igen gazdag kalmár s ennek három fia. Hogy im gazdag volt az ember, hogy im egy pár zsák pénzért nem igen ment a szomszédba: két idősb fiát — mert a harmadik még csak 7 esztendős volt — mindenféle tudományokra, hadi vitézségekre kitanittatta.

Itt lelkem teremtette, mi történik a dologból, mi nem, nem egyéb a nagy semminél, egy éjszaka mind a három fiu álmot látott.

Reggelre kelve a fölöstökömnél, mikor mindnyájan együtt voltak, csak elkezdi a legnagyobb:

— Ejnye, uram-atyám, be különös álmot láttam!

— Mit, édes fiam? kérdé a kalmár.

— Hát, itt la, az öcsémmel elmentünk ország-világszerte a dicsőség pálmáját keresni s

megtaláltuk azt a zöld király birodalmában. A zöld királynak volt három szép eladó leánya. Egyik szebb volt mint a másik, de nekem még is legjobban tetszett a legnagyobb. Itt a zöld király országszerte kihirdette, hogy az egész föld kerekségéről gyűljenek össze a hirneves vitézek s a ki egy sudar fenyőfa szál tetején levő bagolyfiut sziven tud lőni, annak adja feleségül legidősb leányát. A vitézek közt én is jelen voltam s nekem szolgált a szerencse legjobban, mert én lőttem sziven a bagolyfit s enyém lett a királykisasszony egy herczegséggel együtt. Én ezt álmodtam.

— Ez szép álom volt. Hát te fiam, szólt a kalmár a középső fiához, mit álmodtál?

— Én is azt álmodtam, a mit a bátyám, csak azzal a kis különbséggel, hogy nekem a királykisasszonyok közül legjobban tetszett a középső, kinek a kezét s vele együtt egy herczegséget nyertem el; mert második próbául azt vetette föl a zöld király, hogy középső leánya kezét annak adja, ki legmesszebb tud hajitani parittyából, az pedig én voltam.

— Ez is szép álom volt. Hát te kis fiam, kérdé a kalmár legkisebb fiát, mit álmodtál?

— Én is azt álmodtam a mit a két bátyám,

csak azzal a kis különbséggel, hogy én a legkisebb leány kezét — a ki most még csak öt esztendős — nyertem el az egész királysággal együtt. Hogy mi uton és módon, azt most nem mondom meg.

— Ez is szép álom volt, válaszolt a kalmár.

— De nem azt mondom én atyámuram, vette át a szót a legidösb fiu, hanem azt, hogy csináltass a számunkra, már mint az én és az öcsém számára — téged itthon hagyunk, már mint a legkisebbet, mert te még csak gyermek vagy — mondom csináltass a mi számunkra herczegi ruhát, végy alánk drága paripákat, oldalunkra görbe kardot, mert mi elmegyünk a zöld király birodalmába szerencsét próbálni; mert mához egy esztendőre lesz a viadal napja s nekem pedig tovább nincs itthon maradásom.

— Nekem sincs, erősité a középső.

— Teljék szivetek kivánsága, édes fiaim, szólt a kalmár, menjetek el a dicsőség pálmájáért, lesz czifra köntös, tüzes paripa és éles kard, csakhogy aztán szégyent és bút ne hozzatok vén apátok fejére.

Mit volt mit tenni a gazdag kalmárnak, az országban a legjobb két paripát, a legczifrább

köntöst és a legélesebb kardot megvette s átadta a fiainak, kik aztán emigy felkészülve, elindultak ország-világszerte a zöld király rezidencziája fölkeresésére.

Mentek mendegéltek aztán hetedhét ország ellen, még az operencziás tengeren is túl, még az üveghegyeken is túl, még azon is túl, hol a kis kurta farku disznó túr, tulonnan túl, innenen innen, egyszer valahára beértek a zöld király rezidencziájába. Hol már, mint álmodák, széles e világból össze voltak gyülve a hirneves vitézek, kiknek szép száma a mi két kalmár fiunkkal is szaporodott.

De a két vitéz átalotta, hogy ők csak egy kalmár cselédei, azért herczegfiaknak adták ki magukat. Fogadják őket nagy czeremoniával, hajlongnak elöttük jobbra is, balra is, a két királykisasszony pedig ép eléjük szaladt s karon fogva vezették fel a 12 fehér márvány-garádicson.

És a számnélküli sok vitéz között csakugyan, a mint megálmodák, a két kalmár-fiu lett a nyertes; mert a legöregebb a nyilával ugy sziven lötte a fenyöszál hegyén levö bagolyfiut, hogy még csak nem is nyikkant, a középsö pedig a parittyájával annyira túl ha-

jitott, hogy a vitézek közül egyetlenegy sem tudta még csak megközeliteni sem. Igy az öregebbiké lett a zöld király nagyobbik leánya, a kisebbiké pedig a középső királykisasszony, mindegyik egy-egy herczegséget kapott nászajándékul.

Már a két kalmárfiu fedél alá jutott, selyemágyban hált, kinek-kinek királykisasszony volt a felesége és már sok ideig együtt éltek nagy boldogan. Egyszer azonban csak megszólal a legnagyobbik kalmárfiu :

— Ejnye, kedves öcsém, be rosz álmom volt az éjszaka; azt álmodtam ugyanis, hogy az apám földig leégett, mindene porrá lett s igy koldusbotra jutott.

— Én is ezt álmodtam, erősité a középső.

— De nem azt mondom én, testvér, hanem azt, hogy mi már ugyis gazdagok vagyunk, azért menjünk haza, keressük fel szükölködő apánkat, épittessük fel a házát, töltsük meg a boltját s gazdagitsuk fel ujra.

— Jó lesz biz az, erősité a középső.

S ezzel a két herezegfi, mert már most azok voltak, egy zsák aranyat keresztül vetettek a nyereg-kápán s elindultak hazafelé kárvallott édes apjuk fölsegélésére.

Mentek mendegéltek aztán hetedhét ország ellen, még az operencziás tengeren is túl, még az üveghegyeken is túl, még azon is túl, hol a kis kurta farku disznó túr, tulonnan túl, innenen innen, egyszer mégis azt mondhatták, itthon vagyunk.

Az öreg kalmár csakugyan porrá égett és a fiával együtt egy ingben-gatyában szaladt ki az égő házból. Aztán a kalmárnak nem volt sem testének, sem lelkének hová lenni, a fiával együtt, ki már ekkor szép legénykévé nyult föl, beállott csordásnak, kik most is, midőn a két herczegfi megérkezett, ott őrizték a marhát a tarlón.

A két herczegfi aztán az öreg kalmár házát szépen felépittette, ugy, hogy az még különb volt mint azelőtt, s pénzt adtak neki — mert volt arany egész dögével — hogy kalmárkodhasson ; de a legkisebb testvérüket, bár ők ellenezték, az öreg kivánságára, hogy ebből is faragjanak embert, elvitték magukkal.

S ezzel a három testvér útnak indult. A legkisebb azonban az egész úton szomoru volt s egyet sem szólt. A két idősb testvér előbbre lovagolt s azt mondja a legnagyobbik a középsőnek :

— Ugyan testvér, mondd meg nekem, nem bajunkra hoztuk-e mi el ezt a fajankót magunkkal?! . . Ládd ez még, a mily igaz szive van és a mily ostoba, elárul bennünket, hogy mi nem vagyunk herczegfiak.

— Az ám, kontrázott neki a középső.

— Egyet mondok, testvér, kettő lesz belőle: veszitsük el. Majd mikor keresztülmegyünk ezen a nagy hidon, mely itt előttünk van, taszitsd a mélységes tengerbe.

Ugy is lett. — A középső testvér a legkisebbet beletaszitotta a mélységes tengerbe; de biz abból azért még sem lett halétek; mert a zöld király legkisebbik leányát, kiről azt álmodta a legkisebb kalmárfiu, hogy felesége lesz, elrabolták a zsiványok, kik azt megölni, nem ölték meg, hanem leszedték róla a drágaságokat, magát pedig egy bárkába csukták s bevetették a mélységes tengerbe. És a kalmárfiu, a mint ott uszkált a tengerben, e bárkában kapaszkodott meg. Aztán szép csendesen felmászott a bárka tetejére, benéz az ablakon, hát látja, hogy ott egy szalmaágyon egy szerelemtől lelkezett gyönyörü leány fekszik. A kalmárfiut rögtön kitörte a szerelem hidege, még pedig ugy, hogy még a foga is vaczogott.

A kalmárfiu aztán megkoczogtatta az ablakot háromszor s bekiáltott rajta:

— Ébredj, szivem szép szerelme, kelj föl s ereszsz be az ablakon.

A királykisasszony fölébredt, kitekint az ablakon, hát látja, hogy a bárka tetején egy ékes ábrázatu ifju ül, még pedig olyan, hogy olyant sem azelőtt, sem azután, sem azóta nem látott. Ezt is rögtön kilelte a szerelem hidege, majd felugrott az ágyról, izibe kinyitotta az ablakot, s beeresztette a kalmárfiút, kik aztán azt mondták egymásnak:

— Én a tiéd, te az enyém, ásókapa se választ el egymástól.

S ezzel megölelték, megcsókolták egymást s szent lett a békesség. Aztán vitte őket a viz csendes ringatással, egyszer egy szigethez értek, hol a bárka magától megállott, a kalmárfiu pedig elindult a sziget belsejébe. A merre csak ment, sehol egy lelket sem látott, csak kisebb-nagyobb kövé vált embercsoportokra akadt. Mikor a legnagyobb csoport mellett elment volna, megszólal valaki ilyeténképen:

— Hej, vitéz kalmárfi, ne menj el mellettünk, hanem jöjj vissza, mert egy kis beszédem van veled.

A kalmárfi csak ekkor tekintett hátra, hát látja, hogy a kőcsoport kellős közepén álló ember integet neki, hogy menjen vissza. A kalmárfi visszament s ekkor azt mondja neki a középütt álló kővé vált ember, ki maga a király volt:

— Édes fiam, mert én fiammá fogadlak, látod ezt a márványpalotát, mely ide madárlátta távolban van? No ha látod, eredj fel a 12 fehér márvány-garádicson, fogd meg az aranykilincset, nyisd be az ajtót s majd aztán szebbnél szebb kisasszonyok szaladnak eléd, kik karon fogva bevezetnek a fehér szobába s tánczolni hínak; de te, mintha néma volnál, egy szót se szólj, hanem ülj le szótlanul az asztalszegbe. S ekkor aranyabroszt teritnek eléd, az aranyabroszra czintányért tesznek, a czintányér mellé kanalat, villát és szarvasnyelü kést raknak. Mikor emigy fölteritettek, mindenféle világi jókkal kinálnak, hogy egyéligyál; de te, egy falat étel és egy korty ital, nem sok, de még annyit se végy magadhoz, hanem ülj ott némán mint egy darab fa. S ekkor majd megharagszanak a kisasszonyok, hogy se nem eszel, se nem iszol, se nem tánczolsz, s kidobnak az ajtón; de az ételeket és

italokat is, minden abroszostul együtt utánad hajitják. S te ekkor szedd fel az ételeket és italokat s hozd el magaddal; de mielőtt odább állhatnál, majd utadat állja egy óriás, ki meg akar veled küzdeni. De te ne tarts semmitől, csak húzd ki az oldalomon függö éles kardot s vedd ki hátul a frakkom zsebében lévő három üveg közül a legkisebbet s igyál belőle néhány cseppet. A mi megmarad az üvegben, azt tedd vissza ismét a frakkom zsebébe.

Ugy is lett. — A kalmárfi kihuzta a kövé vált király kardját s a maga hüvelyébe dugta, majď kivette a frakkja zsebéből a kis üveget s jót huzott belőle. Eddig is erős legény volt a kalmárfi, de most hétszerte erősebb; akár egy oroszlánnal is megverekedett volna. A kalmárfi aztán elindult a márványpalota felé, s hogy odaért, izibe felszaladt a 12 fehér márvány-garádicson, s ekkor mindenféle énekeket, muzsikát, tánczolást s nevetést hallott, majd megfogta az aranykilincset s benyitotta a puszpángfa ajtót.

A szoba telisded teli volt szebbnél szebb dalló, tánczoló, nevető kisasszonyokkal, kik alighogy megpillantották a mi kalmárfiunkat, huszan is eléje szaladtak, ki a karjánál, ki a

frakkjánál fogva húzták-vonczolták, hogy jőjjön velük tánczolni; de a kalmárfi, mintha néma lett volna, egy árva szót sem szólt, hanem szótlanul leült az asztalszegbe.

Itt mindjárt nagy sürgés-forgás támadt; a kisasszonyok teritékért szaladtak; az egyik az aranyabroszt teritette fel a puszpángfa asztalra, a másik a czintányért hozta, a harmadik kést, kanalat és villát tett a tányér mellé, a negyedik az ezüstkancsót állitotta fel s igy sorba, mig csak meg nem volt teritve az asztal.

Mikor meg volt teritve a puszpángfa asztal, egyszeribe, mint a parancsolat, az asztalon termettek a különbnél különb, száj-iznek kedves ételek és italok; de a kalmárfi se nem evett, se nem ivott, hanem ott ült szótlanul, mint egy sóbálvány. A kisasszonyok aztán odamentek melléje, ölelik, csókolják, nyalják-falják, imhogy meg nem ették, hogy igyék, egyék, de a kalmárfinak is volt esze; se nem evett, se nem ivott. S ezer volt a szerencséje, mert mihelyest akár egy korty bort, akár egy falat ételt lenyelt volna, tüstént azon szempillantásban kővé vált volna! . .

Mikor látták a kisasszonyok, hogy biz ezt

nem vezethetik a jégre : megragadták a szegény kalmárfit s kihajitották az ajtón. Aztán mindent : ételt, italt, kést, kanalat, villát, poharat, abroszt utána dobáltak.

A kalmárfi pedig leteritette az arany-abroszt, s bele rakta az ételeket és italokat az evőeszközökkel együtt, majd hurkot vetett rá s hazafelé akarta vinni az irháját, de egy irtóztató óriás utját állta, ki szót szólt hozzá ilyetén képen :

— Hej, mindig hallottam a hiredet, azért mérközzél meg velem, jer az ólomszérüre.

Kimentek az ólomszérüre, meg fogja az óriás a mi kalmárfiunkat s bokáig belevágta az ólomszérübe.

Hej, a kalmárfi sem rest, kiugrik a lyukból, megfogja az óriást s térdig belevágta az ólomszérübe.

Hej, az óriás sem rest, kiugrik a lyukból, megfogja a kalmárfit s egész derékig bevágta az ólomszérübe.

Hej, a kalmárfi sem rest, kiugrik a lyukból, megfogja az óriást s egész nyakig be, vágta az ólomszérübe.

Most az óriás ki akart ugrani a lyukból-

de nem lehet, benn rekedt s mig ott kászmálódott, a kalmárfi kihúzta a kardját s leszelte a gombját. Aztán a kalmárfi fölvette az aranyabroszt, visszament a kővé vált királyhoz, ki azt mondja neki:

— No édes fiam, mert már aztán igy nevezlek, most dugd be a kardot a maga helyére, menj haza, vigy a kedvesednek ételt, italt, mert most már ehettek is ihattok is belőle; de holnap reggel még korábban kelj föl s jőjj ide hozzám.

A kalmárfi aztán a kővé vált király kardját bedugta a hüvelyébe s visszament a mátkájához, ki már a dolgot nem tudta mire vélni, hogy az ő jegyese oly sokáig tér vissza: azért három kendőt is tele sirt, hogy ő már megint árván marad. A mint ott sirdogál, kitekint az ablakon, hát imhol látja jőni a jegyesét. A királykisasszony sem rest, kinyitja az ablakot, kiugrik rajta, eléje szalad a mátkájának. Aztán mindketten bementek a bárkába s az evéshez láttak.

Itt másnap reggel a kalmárfi még korábban fölkelt mint tegnap, majd felöltözködött s elment a kővé vált királyhoz, ki azt mondja neki:

— Húzd ki csak édes fiam az oldalomon függő kardot s vedd ki a frakkom zsebéből a három üveg középsőjét s igyál belőle.

A kalmárfi kihúzta a kővé vált király kardját, kivette a frakkja zsebéből a három üveg középsőjét s jót húzott belőle. Eddig is erős volt a kalmárfi, de most hétszerte erősebb lett.

— No édes fiam, látod-e azt a három márvány-kastély középsőjét? No, ha látod, eredj fel oda a 12 fehér márvány-garádicson, fogd meg az aranykilincset, nyisd be a puszpángfa ajtót s ekkor még százszorta szebb kisasszonyok szaladnak eléd, kik karon fogva bevezetnek a fehér szobába s tánczolni hínak; de te ismét, mintha se szemed, se füled, se nyelved nem volna, se ne láss, se ne hallj, se ne beszélj, hanem szótlanul ülj be az asztalszögbe az ezüstlóczára. S ekkor a szebbnél szebb kisasszonyok majd azt gondolják, hogy éhes is vagy, szomjas is vagy : ezért aranyabroszt teritenek eléd, az aranyabroszra ezüsttányért tesznek, az ezüsttányér mellé villát, kanalat és kést raknak. Mikor emigy fölteritenek, mindenféle világi jók teremnek az asztalon; de te, egy falat étel, vagy egy korty ital nem sok,

de még annyit se végy a szádba, hanem ülj ott némán mindaddig, mig az ajtót ki nem nyitják s ki nem hajitanak rajta. S ekkor mindent, de mindent : kést, kanalat, villát, ételt, italt, ezüstpoharat utánad hajigálnak, te pedig teritsd le az aranyabroszt s mindeneket szedj fel. Mikor a 12 fehér márvány-garádics legalsójára érsz, utadat állja egy óriás, ki meg akar veled mérkőzni : ezért az ezüstszérűre hil birkozni; de te, ha ugy cselekszel, mint az imént mondám, ezen is diadalmaskodol.

Ugy is lett. — A kalmárfi aztán elindult a három márvány-palota középsője felé, s hogy odaért, izibe felszaladt a 12 fehér márványgarádicson, megfogta az ezüstkilincset s benyitotta a puszpángfa ajtót.

Alig tette be a lábát, alig pillantották meg, már husz leány is szaladt feléje. Egyik kisasszony az egyik karját fogta, a másik a másikat, a harmadik pedig a frakkja szárnyánál fogva húzta. Csókolták, ölelték, nyalták-fal ták, hogy menjen velük tánczolni. Szólt a banda, húzta a czigány. De a kalmárfi, mintha se füle, se szeme, se nyelve nem lett volna, se nem hallott, se nem látott, se nem beszélt, ha-

nem szótlanul leült az asztalszögbe az ezüstlóczára.

Most a szép kisasszonyok azt gondolták, hogy tán éhes és szomjas a gavallér. Azért mindjárt nagy sürgés-forgás támadt; a kisasszonyok teritékért szaladtak s husz is rohant mint az eszeveszett, mint a bódult, egymásután. Az egyik aranyabroszt húzott a puszpángfa asztalra, a másik ezüsttányért tett eléje, a harmadik ezüstkést, kanalat és villát tett a tányér mellé, az ötödik ezüstkancsót hozott s igy sorba mindaddig, mig csak az asztal meg nem volt teritve.

Mikor a puszpángfa asztal meg volt teritve, egyszeribe, mint a parancsolat, száj-iznek kedves, különbnél különb ételek és italok termettek elő; de a kalmárfi se nem evett, se nem ivott, hanem ott ült szótlanul, mint egy darab fa. A kisasszonyok oda ültek melléje, ölelik, csókolják, nyalják-falják, hogy ebből egyék, hogy abból igyék, de a kalmárfinak is volt esze, nem enni és nem inni. S ezer volt a szerencséje, mert mihelyest akár egy korty bort, akár egy falat ételt lenyelt volna, tüstént azon szempillantásban kövé vált volna.

Hogy látták a kisasszonyok, hogy biz azon sem szép szó, sem édes csók, sem mézes beszéd nem fog: megragadták a szegény kalmárfit, ki a lábát, ki a kezét, ki a haját, s kidobták az ajtón. De ez még nem volt elég, hanem mindent: ételt, italt, kést, kanalat, villát, abroszt, kancsót kihajigáltak utána.

A kalmárfi aztán az ambituson szépen leteritette az aranyabroszt s mindent belepakolt, majd hurkot vetett rajta s lefelé indult a 12 fehér márvány-garádicson.

Mikor a márvány-garádics legalsó fokára ért: egy irdatlan óriás utját állta, ki nagy mérgesen rárivalkodott:

— Hej, emilyen-amolyan kalmárfia! világszép éltemben mindig hallottam a hiredet, az öcsémet is kivégezted csúf halállal: azért jöszte velem az ezüstszérüre, mérközzünk meg!

Mit volt mit tenni a kalmárfinak, vagy akart, vagy nem, meg kellett az óriással birkoznia.

Kimennek az ezüstszérüre, hol az óriás megfogja a mi kalmárfinkat s bokáig belevágta az ezüstszérübe.

Hej, a kalmárfi sem rest, kiugrik a lyukból, megfogja az óriást s térdig vágta az ezüstszérűbe.

Hej, az óriás sem rest, kiugrik a lyukból, megfogja a kalmárfit s egész derékig belevágta az ezüstszérűbe.

Hej, a kalmárfi sem rest, izibe kiugrik a lyukból, megfogja az óriást s egész nyakig belevágta az ezüstszérűbe.

Most az óriás ki akar ugrani a lyukból, de nem lehet, mert két széles vállánál fogva benn rekedt s mig ott kászmálódott, a kalmárfi kihúzta a kardját s izibe leszelte a gombját.

Miután a kalmárfi emigy elvégezte a dolgát, fölvette az aranyabroszt s visszasietett a kövé vált királyhoz, ki azt mondja neki :

— No, édes fiam, most már dugd be a kardot a maga hüvelyébe, menj haza, vigy a kedvesednek ételt, italt, de holnapra kelve még korábban kelj fel s jöjj ide hozzám.

A kalmárfi aztán a kövé vált király kardját bedugta a maga helyére s visszament a mátkájához, ki, mint a párjavesztett galamb, nem tudta a dolgot mire vélni, hogy az ő mátkája oly sokáig tér vissza : azért sirva fakadt,

hogy ő már megint árván maradt, mint a kinek senkije sincsen s három kendőt is tele sirt ebbeli szive szomoruságában. A mint ott sirdogál az ablaknál, kitekint rajta, hát imhol látja jőni a mátkáját. A királykisasszony sem rest, kinyitja az ablakot, kiugrik rajta s eléje szalad.

Aztán mindketten bementek a bárkába s az evéshez láttak.

Másnapra kelve, a kalmárfi még korábban fölkelt, izibe felöltözködött, mátkájától elbúcsúzott s a kövé vált királyhoz sietett, ki azt mondja neki, szót szólván :

— No, édes fiam, hát megérkeztél, azért hát húzd ki harmadszor is az oldalomon függő kardot, tedd a magadéba, s aztán vedd ki a frakkom zsebéből a legnagyobb üveget s igyál belőle.

A kalmárfi azonképpen cselekedett. — Kihúzta a kövé vált király kardját, azt a maga hüvelyébe dugta, majd a három üveg legnagyobbikát is kivette s jót húzott belőle. Eddig is erős volt a kalmárfi, de most hétszerte erősebb lett.

— No édes fiam, az üveget vidd el magad-

dal, majd hasznát veszed még; mert vagy volt dolgod erős óriással, vagy nem. de most ugyanmokány- gyerekkel tűzöl össze. Azért ha erőd fogyatékát érzed, csak ebből az üvegből igyál. Aztán látod-e madár-látta távolban azt a harmadik márvány-palotát? No, ha látod, eredj el oda. S ott még ezerszerte szebb leányok szaladnak eléd, kik karon fogva bevezetnek a fehér szobába s tánczolni hínak; de te ujra, mintha se szemed, se füled, se nyelved nem volna, se ne láss, se ne hallj, se ne beszélj, hanem szótlanul ülj be az asztalszögbe az aranylóczára. A szebbnél szebb kisasszonyok ekkor azt gondolják, hogy éhes is vagy, szomjas is vagy. S ekkor az asztalteritéshez látnak s mindenféle világi jókkal kinálnak, hogy egyél, igyál; de te semmihez se nyulj, se egy falat kenyeret ne egyél, se egy korty bort ne igyál, hanem ülj ott veszteg, mint egy darab fa, mindaddig, mig az ajtót ki nem nyitják s ki nem löknek rajta. S ekkor a kisasszonyok mindent, de mindent : kést, kanalat, villát, ételt, italt, poharat utánad hajigálnak, te pedig teritsd le az aranyabroszt s mindeneket szedj fel s aztán jőjj le a 12 fehér márvány-garádicson. Mikor a márvány-garádics legalsójára érsz, uta-

dat állja egy óriás, ki meg akar veled mérközni; de te, ha a szavamra hallgatsz, ennek is leütöd a gombját.

Ugy is lett. — A kalmárfi elindult a harmadik márvány-palota felé. Hogy odaért, izibe felszaladt a 12 fehér márvány-garádicson, megfogta az aranykilincset s benyitotta a puszpángfa ajtót.

Alig tette be a lábát, alig pillantották meg, már is husznál is több leány szaladt feléje. A másik két palotában is szép leányokra talált de azok még csak fiai sem lehettek ezeknek. A kisasszonyok aztán a kalmárfi nyakába akasztották magukat; ki az egyik karját, ki a másikat, ki a frakkja végét fogta. Csókolták, ölelték, nyalták-falták, hogy menjen velük tánczolni; de a kalmárfi, mintha se füle, se szeme, se nyelve nem lett volna, szótlanul leült az asztalszögbe az aranylóczára.

Most a szép leányok azt gondolták, hogy alkalmasint hamarább, mint nem, éhes is, szomjas is a gavallér. Azért mindjárt nagy sürgés-forgás támadt; a kisasszonyok teritékért szaladtak s husz is rohant — imhogy a nyakukukat ki nem törték, — mint bódultak, egymásután. Az egyik abroszt húzott a pusz-

pángfa asztalra, a másik tányért tett eléje, a harmadik a tányér mellé kést, kanalat és villát rakott, az ötödik aranykancsót hozott: igy sorba mindaddig, mig az asztal nem volt teritve.

Mikor a puszpángfa asztal meg volt teritve, egyszeribe, mint a parancsolat, száj-iznek kedves, különbnél különb ételek és italok termettek maguktól az asztalon; de a kalmárfi se nem evett, se nem ivott, hanem ott ült az asztalszögben szótlanul mint egy lelketlen darab fa. A kisasszonyok odaültek melléje, ölelik, csókolják, nyalják-falják, imhogy a lelküket tenyerükre nem tették, hogy csak egyék, ha nem többet is, legalább egy falatot, hogy csak igyék, ha nem többet is, legalább egy kortyot; de a kalmárfinak is volt esze, nem enni és inni. S ezer volt a szerencséje, mert mihelyest akár egy korty bort, akár egy falat ételt lenyelt volna, tüstént azon szempillantásban kövé vált volna.

A kisasszonyok hasztalan vették elő minden mesterségöket, hasztalan csábitották ékes szóval, édes beszéddel, zengő muzsikával és mindenféle tánczokkal, mert a kalmárfit sehogysem vezethették a jégre.

S hogy im látták a kisasszonyok, hogy semmire sem mehetnek vele : megragadták a szegény kalmárfit, kinyitották az ajtót s kihajitották rajta. De ez még nem volt elég, hanem mindent : ételt, italt, kést, kanalat, villát, kancsót és aranyabroszt kihajigáltak utána.

A kalmárfi aztán az ambituson szépen leteritette az aranyabroszt, mindent belekapolt, majd hurkot vetett rajta, s elindult lefelé a 12 fehér márványgarádicson.

Mikor a márványgarádics legalsójára ért : egy irdatlan óriás utját állta, ki nagy mérgesen rárivalkodott :

— Hej, emilyen amolyan kalmárfia! — vesztél volna az anyádnál — világszép éltemben mindig hallottam hiredet, két öcsémet is csúf halállal kivégezted : azért jöszte velem az aranyszérűre, mérközzünk meg !

Kimennek az aranyszérűre, hol az óriás megfogja a mi kalmárfinkat a félkezével s ugy odavágta a szérűhöz, hogy az bokáig sülyedt le.

Hej, a kalmárfi sem rest, kiugrik a lyukból, megfogja az óriást s térdig vágta a szérűbe.

Hej, az óriás sem rest, kiugrik a lyukból, megfogja a kalmárfit s egész derékig belevágta az aranyszérűbe.

Hej, a kalmárfi sem rest, izibe kiugrik a lyukból, hirtelen kivette a zsebéből a kis üveget s jót húzott belőle, mert már az ereje igen fogyatékán volt. S ekkor megfogja az óriást s ugy odavágta az aranyszérűhöz, hogy az egész nyakig sülyedt le.

Most az óriás ki akar ugrani a lyukból, de nem lehet; nem ereszti a leszakadt aranyszérű s mig ott kászmálódik, addig a kalmárfi kihúzta a kardját s izibe leszelte a gombját.

Miután a kalmárfi emigy elvégezte a dolgát, fölvette az aranyabroszt s visszasietett a kővé vált királyhoz, ki szót szólt hozzá ilyeténképen :

— No édes fiam, most már tartsd meg magadnak jó kardomat, mert az megillet téged, s menj haza, vigy a kedvesednek ételt és italt; de holnap reggel a királykisasszonynyal együtt jöjj ide hozzám.

A kalmárfi aztán visszament a mátkájához, ki, mint a párjavesztett galamb, nem tudta

a dolgot mire vélni, hogy az ő mátkája vajjon mért késik olyan soká, hogy vajjon, mért nem siet, azért nagy könyhullatások között kiült az ablakba és hullt a könye mint a záporeső, hogy ő már megint ugy marad, mint az ujjam, hogy ő már megint árva lesz, mint a kinek senkije sincsen.

A mint ott sirdogál, kitekint az ablakon, hát imhol látja jőni a mátkáját. Ennek sem kell több, kinyitja az ablakot, kiugrik rajta, eléje szalad a mátkájának.

A kalmárfi megölelte, megcsókolta a mátkáját s aztán mindketten bementek a bárkába, hol az est-ebédet jó izűen elköltötték.

Más napra kelve, mind a kalmárfi, mind a szép királykisasszony a kövé vált királyhoz siettek, ki azt mondja nekik :

— No édes gyermekeim, hát megérkeztetek? . . Nagyon jól van, de nem azt mondom én nektek, hanem azt : te édes leányom, menj föl erre a hegyre, annak a leghegyében találsz egy termő-aranyveszszőt, mely a földbül nőtt ki. Szakitsd le azt az aranyveszszőt, vedd magadhoz s csapd meg háromszor ezt az irdatlan kőfalat, mely itt ennek az irdatlan hegynek a tövében van. A hol megütöd, ott egy-

szeribe ajtó támad. Szaladjatok be az ajtón s mindaddig fussatok, mig csak a gyomrába nem értek. Ott a legmélyebb tömlöczben találtok egy 9 mázsás vasra vert királyfit. Ő az én fiam. Kerüljétek meg háromszor visszafelé a fiamat s aztán lóhalálába rohanjatok vissza; de se jobbra, se balra ne tekintsetek, sem sehol meg ne álljatok, mert ha elkéstek, az ajtó becsukódik, ti pedig benn rekedtek és köbálványnyá változtok. Ha szerencsésen kijöhettek, te leányom ezt a czédrus fát, mely itt előttem van, vágd meg háromszor a földből nőtt aranyveszszővel s a többi aztán, mint a parancsolat, magától jön.

No jól van, itt a királykisasszony fölmászott az irdatlan magas hegyre s annak a kellős csucsán meglelte a termő aranyveszszőt. Leszakasztotta s azzal a mint fölment az irdatlan hegyre, ugy le is jött.

Már ekkor a kalmárfi ott várta a hegy lábánál. A királykisasszony aztán megütötte a kőfalat az aranyveszszővel s ime, ott azonnal ajtó támadt. Az ajtón aztán mindketten beszaladtak.

Alig tették be a lábukat, már is a hátuk mögött névről szólitgatták őket, kiabáltak

utánuk, hogy álljanak meg: de ezeknek is volt eszük meg nem állni, hanem tovább szaladtak.

Csak szaladnak, csak szaladnak, egyszer mindenféle tánczoló, dalló kisasszonyok és urfiak jönek eléjük, névről szólitják őket, hogy mulatozzanak velük; de azoknak is volt eszük nem mulatni, hanem félre lökték a kisasszonyokat és urfiakat s tovább szaladtak.

Csak szaladnak, csak szaladnak, egyszer mindenféle éneklő madarakhoz értek, melyek aranykaliczkába zárva, szebbnél szebb nótákat danolgattak. A királykisszony meg akart állni, hogy hadd bámulja meg azokat a szépen szóló aranyos madarakat; de a kalmárfi megrántotta a kezét s igy megint tovább szaladtak.

Csak szaladnak, csak szaladnak, egyszer a lábuk alatt mindenféle drágaság: karika-gyürü, függő, karperecz, aranyfüzőtü, csördült meg. A királykisasszony le akart hajolni, hogy majd felkap legalább egyet; de a kalmárfi viszszarántotta s igy aztán megint tovább szaladtak.

A mint tovább futnak, itt meg mindenféle aranykardok, aranynyergek, aranyzablák he-

vertek a lábuk alatt. Most meg a kalmárfi akart lehajolni, hogy majd felkap egy aranyos kardot; de a királykisasszony visszarántotta s igy aztán ujra tovább szaladnak.

Csak szaladnak, csak szaladnak, egyszer mindenféle, rútnál rútabb kigyók, varancsos békák kerültek a lábuk alá; de mindketten behunyt szemmel, keresztül szaladtak rajta.

Egyszer valahára a hegy gyomrába értek, hol 9 mázsás vasra verve égö tüz között ült a kövé vált király fia. A lánczra kötött királyfi imhogy meg nem halt egy korty vizért, pedig ott buzgott fel mellette, alig egy pár lépésnyire tőle a hideg forrás-viz. És ő abból egy kortyot sem ihatott, mert a láncz nem engedte odáig menni.

Hogy az égö tüz között ülő királyfi meglátta az egy pár cselédet, térden állva kérte őket, hogy itassák meg.

A királykisasszonynak megesett a szive rajta, meg akarta itatni, de a kalmárfi visszarántotta. Aztán mindketten a tüz között ülő királyfit visszájára megkerülték háromszor s azzal, a mint bementek, kiszaladtak a hegyből. S ezer volt a szerencséjök, nem egy, mert ha csak néhány szempillantással tovább késnek,

a kőfal-ajtó rájuk csapódott volna; mert már most is odacsukta a kalmárfi csizmája sarkát, a királykisasszonynak pedig a szoknyája szélét.

De már ekkor a tűz között ülő királyfi is szabad volt, ki eléjük jött s nagy hajlongások és hálálgatások között köszönte meg élte megszabaditását.

A királykisasszony aztán kezébe vette az aranyvesszőt, fölkereste a czédrusfát, melynek az oldalát megütötte háromszor az aranyvesszővel.

Az első ütésre megmozdultak az elátkozott kővé vált emberek; a másodikra lélekzetet vettek, a harmadikra pedig feltámadtak s az egész dolog előttük olybá tetszett, mintha aludtak és álmodtak volna.

Itt a kővé vált király, egész népétől kisérve, nagy hajlongások és hálálkodások között jött az egy pár cseléd elé s alig volt hosszavége a köszönéseknek.

Egyszer, a mint ott legjobban hajlongnának, egy fehér galamb lecsap a levegőégből s a királykisasszony ölében húzta meg magát. A királykisasszony azonnal felösmerte benne,

rég nem látott kedves galambját. Ő már tudta a módját, hogyan kell az ilyes históriával bánni, mert csak a hóna alá nyult a galambnak s onnan egy levelet húzott elő, melyre kivül ez volt irva : „Ezen levelem felbontását ajánlom legkisebb, legkedvesebb leányomnak.“

A királykisasszony izibe feltörte a levelet, s mikor a végihez ért, kiesett a levél a kezéből és sirva fakadt.

A kalmárfi vette föl a levelet, ki fennszóval ezt olvasta ki belőle :

„Kedves egyetlenegy szeretett leányom! Nem tudom, élsz-e, halsz-e, minekutána nem tudhatom, hogy a világnak melyik zugában vagy zegében létezel rablókezek által. Én hála istennek erőben egészségben vagyok, melyhez hasonlót kivánok neked is tiszta szivemből, csakhogy a tömlöcz fenekén sinlődöm. Mert gondold meg csak, azok az átkozott nénéid, még átkozottabb férjeikkel együtt, minekutána a királyságot át nem adtam nekik, megfogtak, tömlöczre vetettek s holt hiremet költötték. S azótátul fogva itt tartanak kigyók és békák között és sem ennem, sem innom nem adnak, csak mint valami országos tolvaj-

nak, egy darab fekete kenyeret és egy korsó vizet, ágyam pedig egy kéve zsúp. Azért anyád kínszenvedésére kérlek, hogyha élsz és ha teheted: mentül elöbb a segitségemre légy. Köszöntetlek szépen, ösmeretlen vömet is mind közönségesen. — Szerető apád, a zöld király.“

Most a szót a kövé vált király vette át.

— No édes gyermekeim, jótét helyébe jót várjatok. Mostani nagy bajotokból, majd én segitlek ki. A három óriás minden kincseit, minden jószágát nektek adom azért a jóért, a mit ti én velem cselekedtetek. Azért édes leányom, fogd fel az aranyvesszöt, járd sorra mindhárom márványpalotát s üsd meg mindegyik oldalát háromszor az aranyveszszövel. Majd meglátjátok, hogy a három márványpalota milyen szép három aranyalmává változik. Azokat aztán tegyétek el akár a zsebetekbe, akár az ing-deréktokba, vagy oda, a hová nektek tetszik. Otthon aztán a három aranyalmát tegyétek le a zöld király birodalma, vagyis a ti saját birodalmotok legszebb helyére, te pedig leányom, üsd meg ismét háromszor az aranyveszszövel, majd meglássátok, hogy milyen gyönyörves három márványpalotátok

lesz. De még azt is akarom mondani, folytatá beszédét a kővé vált király, majd mikor már letelepedtél a zöld király birodalmában, adjál nagy lakomát, még pedig akkorát, hogy egy kis lakzival érjen föl. Hirnök által hivasd meg gonosz két bátyádat minden családostul együtt. De az ország tanácsosait, herczegeit, grófjait, báróit, urait, urfiait, válogatott czigánylegényeit és hosszu süveges kankós tótjait is hidd össze pecsétes levéllel. S mikor mindnyájan együtt lesznek, terjeszd eléjök a dolgot: hogy mit érdemel az olyan két személy és az olyan két vő, kik egyetlenegy jótevőjüket, tulajdon édes apjukat kigyók, békák közé börtön fenekére vetik s ott, mint valami országos tolvajt, kenyéren és vizen tartják? Mikor az ország bölcsei és irástudói kimondják az itéletet, akkor füleltesd le gonosz két bátyádat s még gonoszabb két sógorasszonyodat s hajtasd rajtuk végre az itéletet.

Ugy is lett. — A királykisasszony sorra járta a három óriás márványpalotáját, mindegyik oldalát megütötte háromszor az aranyveszszővel s azok aranyalmává változtak. Az aranyalmákat aztán a kebelébe dugta.

Aztán nagy sirás-rivás és könyhullatások

között elbúcsúztak a kövé vált királytól, édes magzatjától s minden ismerőseiktől s felültek a bárkába.

Mentek mendegéltek aztán hetedhét ország ellen, még az operencziás tengeren is túl, még az üveghegyeken is túl, még azon is túl, hol a kis kurta farku disznó túr, tulonnan túl, innenen innen, egyszer valahára még is azt mondhatták : itthon vagyunk s kikötöttek a zöld király birodalmában. A kalmárfi aztán kiválasztotta a birodalom legszebb részét, hol is a három aranyalmát egymás mellé lerakta, a mátkája pedig az aranyveszszővel háromszor oldalba ütötte, s ime, azokból, mint varázslat, három márványpalota keletkezett.

Itt az országban hire futamodik, hogy milyen gróf, báró, vagy pedig ép herczeg jött a zöld király birodalmába lakni; ugyannyira, hogy az uralkodó két király fülébe is eljutott, kik már szerették volna megtekinteni azokat az ékes palotákat, melyeknek csak a hire jutott el hozzájuk.

Ki örült akkor legjobban, mint a két király, mikor egyszer csak beállit hozzájuk a hirnök, ki jelenti alásan, hogy ekkorra meg

ekkorra hivatalosak a márvány-palotába minden háznépestül együtt.

A két király hajlongott erősen, hogy köszönik szépen a szives megemlékezést s ott lesznek minden háznépestől együtt a mondott időre.

A kalmárfi pedig pecsétes levél által az országban levő minden herczegeket, grófokat, bárókat, urakat, urfiakat, válogatott czigány-legényeket, hosszu süveges kankós tótokat egybehivatott, kik a mondott időre meg is jelentek szép számmal. Ott voltak a jó madarak és a szép mákvirágok is, már mint: a két bátyja és a két sógornéja. S ekkor a kalmárfi az egész palotát, fegyveres katonákkal vetette körül.

Mikor igy mindnyájan együtt voltak, a kalmárfi beült az első székbe s megkérdezte a bölcseket és irástudókat, hogy mit érdemel az olyan egy pár leány és az olyan egy pár vő, kik jótevő édes atyjukat kigyók békák közé tömlöcz fenekére vetik; de még ekkor is ugy bánnak azzal, mint a legutolsó országos tolvajjal: kenyéren és vizen tartják.

A két gonosz madár és a két vő mindjárt tudták, hogy ő róluk szól a leczke. Azért el-

sápadtak, elkékültek, majd kisurrantak a szobából, hogy szárazon viszik el az irhát, de a katonák visszaüzték őket s ismét behozták a szobába.

Az irástudók kimondták az itéletet: Azt érdemli, fölséges herczegünk, mert ékes ábrázatárul itélve nem is lehet más, azt érdemli, hogy a két leányt a legszilajabb lófarkára kell kötni, hétszer meghordozni a beretvahidon, tüzes vassal csipkedni s a mi kevés megmarad belőlük, négyfelé vágni s világcsúfjául az ország négy részére kifüggeszteni. — A két jó madarat pedig, már mint a két vőt, a legelső fára felhúzni.

— Hallottátok, fordult most a kalmárfi a jó madarak felé, hallottátok? de én, minthogy testvéreim vagytok, kegyelmet adok, de 24 óra alatt elhagyjátok a birodalmat minden kincseitekkel együtt, különben itéletet láttatok a fejetek fölött.

A két gonosz testvért és a feleségeiket 24 óra lefolyása alatt a hóhér seprőzte ki az országból, magát pedig a zöld királyt tüstént kihozták a tömlöcz fenekéről, a trónusba ültették; de ő ekkor az összegyült népek előtt

kedves vejének adta át a királyságot. Igy lett a kalmárfiból a hires zöld király, ki még most is él a feleségével együtt nagy boldogságban, hogyha meg nem haltak.

Eddig volt, mese volt.

A KILENCZ.

Hol volt, hol nem volt, volt egyszer Nekeresden és Ebkérden, Naplacs mellett, hol a jeget aszalják, egy szegény özvegyasszony, kihez, bár megevő-falatja is alig volt, mégis kilencz katonát adtak.

A szegény özvegyasszonynak aztán hogy hogy nem, biz én azt már nem tudom, egy gyermekcséje született, kit az anyja Kilencznek kereszteltetett.

Itt a ficzkó, mintha kilencz gyomra lett volna, kilencz gyermek porczióját megette, pedig az anyja földhöz ragadt szegény volt, mert két kézi munkájával kereste kenyerét: ezért a Kilenczet nem győzte clemózsiával az édes anyja. Ezért a szegény asszony felöltözött legjobbik ringy-rongy ruhájába s elment a királyhoz, hogy ő a fiacskáját igy nem birja, ugy nem birja tartani, mert az kilencz helyett

eszik, mert az olybá esik neki, mintha kilencz fia volna, azért lássa ő Felsége, hogy a Kilenczet vegye pártfogása alá, legyen gyámoló istápja, mert különben éhen-holt lesz.

A király aztán, hogy im könyörületes szive volt s szánni tudta a szegényt, tartást rendelt a gyermek számára.

Mikor a Kilencz tizenöt esztendős volt, sem több sem kevesebb, beállit a királyhoz, hogy fogadja meg őt akárminek, ha mindjárt béresnek is.

A király, hogy im látta, hogy a fiu nagy fejü és nagy kezü, tetszett személye személyének, s ezért megfogadta béresnek; de biz ők nagyon furán szegődtek be egymáshoz, mert a Kilencz, mikor majd kitelik az esztendő, nem kivánt egyebet, csakhogy ő Felségét egyszer pofon üthesse s aztán a király tehet vele azt, a mit akar.

A király, hogy hogy nem, ráállott erre a fura szegődésre, gondolván magában, hogy egy esztendő nagy idő s azalatt háromszor is elveszitheti a Kilenczet. Igy lett a Kilenczből kilenczedik bérese a királynak, ki a legszilajabb hat tulkot adta a gondviselése alá; de biz az nem nagyon viselte gondját a keze alá

adott jószágnak, mert se meg nem etette, se meg nem itatta, se meg nem vakarta, hanem a helyett inkább lefeküdt aludni, ha csak valamelyik béres jószántából nem vetett egy-egy villa szénát a szegény pára jószágoknak s aztán a többivel meg nem itatta. De azért a király előtt senki sem mert vádaskodni ellene, mert hogy im nagy ereje volt, tartottak tőle.

Itt lelkem teremtette, mi történik a dologból, mi nem, egyszer a király arra a gondolatra jött, hogy jó volna azt megtudni, hogy vajjon a kilencz bérese között melyik a legfrisebb : ezért még estve kiadta a parancsolatot, hogy holnap menjenek ki az erdőre fát hozni, s a ki legelőször hazajön a szekérrel, annak tetőtől talpig egy egész ujdonat uj öltözet ruhát készittet.

A többi nyolcz béres kötötte az ebet a karóhoz, mert mindegyiknek fájt a foga az ujdonat uj öltözet ruhára, ezért idejekorán már a második kakasszóra talpon voltak s minekutána megetették és itatták a jószágokat, már négy óra felé útban voltak, csak a Kilencz nem, csak ez aludt szurdikban, pedig már a király szolgálói is megfejték a teheneket, letették a szoba földjére s aztán kimentek,

hogy majd behozzák a köcsögöket és a szürőszitát s elszűrik a tejet. Mondom, hogy a király szolgálói kimentek a szobából, a nagy ajtócsapásokra a Kilencz is fölébredt, hát látja, hogy ott gőzölög a szoba földjén a ma fejt fris tej. Ennek sem kell több s nem kérdezte azt, szabad-e, nem-e, a zsajtárokat egymásután kezdte felhajtogatni s mind a kilencz tehén tejét megitta s aztán ismét visszafeküdt a kuczikba.

Itt a király szolgálói bejönnek a szobába, hogy majd elszűrik a tejet, hát látják, hogy annak se hire, se neve, mind a kilencz zsajtár üres.

Ki tette, ki tette, kárnak nincs gazdája, azt biz a Kilencz tette, azt biz a Kilencz tette, hisz még most is tejes a szája?! .. Aztán a kilencz szolgáló neki esik a mi Kilenczünknek, czibálják, ki a hajánál fogva, ki lábánál fogva s kihúzták a szurdékból s már-már sok lúd, disznót győz, hogyha Kilencznek eszébe nem jut, hogy micsoda parancsolatot adott ki tegnap estve a király. Mondom, hogy ez eszébe jutott, megrázta magát s mint mikor a vadkörte potyog, ugy hullott le róla az a sok vászoncseléd-féle, majd aztán kiment az ólba,

befogta a hat ökröt étlen-szomjan s hajtotta az erdőfelé. De mikorára a mi Kilenczünk kiért, már a nyolcz béres meg is rakodott, be is fogták az ökröket, hogy majd hazafelé jönek. Meglátja ezt a Kilencz, neki esett az útmentén álló élőfáknak s jobbról is balról is mind mind ledöntögette az útra. Most már gondolta magában, jöhettek-mehettek, hogyha tudtok! S mikor ezzel készen volt, kifogta a hat ökröt s szabadon eresztette az erdőbe legelni, maga pedig hozzá látott a rakodáshoz. Azokat a nagy élőfákat, mint mi a kendert, minden tövestül együtt kiszaggatta s minden galyastul levelestül együtt hajigálta fel a szekérre. Mikor már a szekér meg volt rakva, az ökrök után nézett, de ezalatt uramfia mind a hat ökröt megették a farkasok s csak a csontjaikra akadt.

Most mi tevő legyen, maga csak nem vontathatta haza a rakott szekereket s nem akaszthatta a jármot a nyakába, hisz nem baromnak született?! A mint ezen tanakodik, hát látja, hogy négy medve ott viaskodik egymással. A mi Kilenczünknek sem kell egyéb, odamegyen a medvékhez s mind a négyet megragadta, összekötözte, a járomhoz terelte s abba be is

fogta. Aztán kezébe veszi a nagy ostort, a füle közé súg a négy medvének, s nógatni kezdte; de a medvék nem indítottak.

Ezek még nem birják, gondolta magában, s visszament az erdőbe, hogy ragaszt még eléjök valami segitséget. A mint ott bolyong, hát látja, hogy két farkas még most is ott rágódik az ökörcsontokon. Ennek sem kell több, a két ordast fülön fogta, hogy még nem is nyikkant s odaragasztotta a medvék elé. Aztán a kezébe vette az ostort s szólitgatni kezdte a hat fura ökröt s azok csakugyan inditottak is s vitték a szekeret tüskön-bokron keresztül-kasul.

A béresek, kik ezalatt fejszével vágtak maguknak utat s már-már készen is valának vele, hogy im látták, hogy a Kilencz nem mén a rendes uton a hidnak, hanem hegyen-völgyön keresztül neki a viznek, annál jobban dolgoztak, annál jobban igyekeztek, hogy szinte a hátukon csorgott a viz, hogy azt majd igy előzik meg, ugy előzik meg s mégis ők lesznek a nyertesek, övék lesz az ujdonat uj öltözet ruha.

Csak mén a Kilencz, csak mendegél hegyen-völgyön keresztül, egyszer valami em-

berforma akadt elé, ki bizonyosan nem lehetett más, mint maga az ördög, mert elkezdett vele incselkedni; a kezében levő bottal a kerekek küllőin kerepelőzött.

Meglátja ezt a mi Kilenczünk, hátra kiált az emberformának :

— Hallod-e földi! ne incselkedjél velem, mikor ugyis látod, hogy sietős a dolgom; mert ha botod bele akad a küllőbe s a kerék el talál törni : elhiheted azt nekem, ha nem mondom is, hogy te belőled csinálok kereket, neked kell hazáig a tengelyt tartani.

De az a bizonyos emberféle, mintha nem is ő neki beszéltek volna, rá se hederitett s azt se mondta: cserélj pipát pajtás, hanem tovább incselkedett a mi Kilenczünkkel.

Annyira annyira, hogy egyszer a bot vége bele akadt a küllőbe, zsupp! a kerék izzéporrá tört.

— Hej, atyafi, nem megmondtam, hogy ne izélj velem, he! most már én szavamnak ura leszek s fogod meg mindjárt ennek a tengelynek a végét s tartod hazáig?!

— No csak ne olyan nagyon, Kilencz, mert nem félünk ám tőled?

— Nem-e? majd mindjárt megtanitlak én, hogy mi a félsz!

— No, hát szoritsunk kezet, mondja az ördögféle.

Kilencz erre is ráállott s ugy megszoritotta az ördög kezét, hogy a körme alól csakugy csatagzott ki a vér, hogy jobban se kellett.

— No, tartod-e már a tengelyt, he?!

— Tartom tartom, csak az életemnek kegyelmezz!

Igy fogta meg az ördög a tengely végét s tartotta mindaddig, mig csak egy nagy folyóvizhez nem értek.

— No pajtás, szólt Kilencz, most rakjuk fel ezeket az állatokat a szekér tetejére s vigyünk át ezt a szekeret, ugy, a hogy van, a tulsó partra.

Mit volt mit tenni az ördögnek, kénytelen kelletlen felrakták a négy medvét és a két farkast a szekérre s átvitték a vizen. Mikor a viz tulsó partjára értek, letették a szekeret, ujra befogták a fura hat ökröt s hazafelé mendegéltek.

Itt a király nem tudta a dolgot mire vélni, hogy már a dél is itt van s még sincs itthon

az ő kilencz bérese. Ezért a kezébe veszi a messzelátó üveget s végig néz rajta, hát látja, hogy imhol jön legelől a Kilencz, de az ökrök helyett négy medve és két farkas van befogva a szekérbe. Megijed a király s rögtön kiadta a parancsolatot, hogy zárják be a kaput s ha zörget, be ne ereszszék a világért a Kilenczet.

A szolgák azonképen cselekedtek. — Itt a mi Kilenczünk, mikor a kapuhoz ért, csak ekkor vette észre, hogy biz azt becsukták az orra előtt. Zörget rajta, sehol senki, sehol semmi nesz, mintha azalatt az idő alatt, mig ő az erdőn volt, mindenki meghalt volna.

— No pajtás, szólt a mi Kilenczünk, fogd meg ennek a szekérnek az egyik oldalát, én meg a másikat s hajitsuk át ezen a kapun ugy, hogy mikorára leesik, se szekérnek, se a vad állatoknak ne legyen semmi baja, de még a fa is fel legyen vágva.

S a mint mondta, ugy cselekedének. És sem a szekérnek nem lett semmi baja, sem pedig az állatoknak, de még a fa is fel volt aprózva, csak a konyhára kellett vinni. Igy nyerte el az ujdonat uj ruhát a Kilencz, ki aztán a négy medvét és a két farkast bekötötte

az ólba, ezek valának az ökrei s ha valahová kellett mennie, csak ezeket fogta be.

Ezt látva a király, szörnyen elálmékodott a Kilencz világra szóló erején és elgondolta, hogyha ez pofon találja cserditeni, vacsorán éri Pilátust: ezért mindenfélekép csak a vesztére tört.

Ezért mit mit nem gondolt ki: ebbe meg ebbe a városba irt egy levelet, hogy majd küld ő oda egy országos tolvajt, már mint a mi Kilenczünket, kit aztán fogjanak meg, akaszszák fel, vagy csináljanak vele azt, a mit akarnak, ha mindjárt a kantusát lerántják is, csak az ő szeme elé ne kerüljön többet, Kilencznek pedig azt mondta: hogy itt meg itt, ebben meg ebben a városban tartoznak neki ennyi meg ennyi summa pénzzel, mit sehogysem tud rajtuk megvenni, vigye el ezt a levelet s hajtsa be a pénzt.

Itt a mi Kilenczünk a süvege mellé tüzte a levelet, befogta a hat állatot s elment abba a bizonyos városba, hol már azalatt a város végén akasztófát is csináltak a számára s a hóhér és a tengernyi népség ott várta az érkeztét.

De nem kellett sokáig várakozniok, mert

imhol jön a mi Kilenczünk s a város birájának át is adta a levelet, melyben nem volt egyéb irva, csak az, hogy imhol itt küldöm azt a bizonyos országos hirü tolvajt, vagy gazembert, kivel igy bánhattok, ugy bánhattok.

A Kilenczet aztán odavezették az akasztófa alá s mondja neki a hóhér, hogy álljon bele a hámba. Kilencz csak ekkor vette észre, hogy hányat ütött az óra, hogy csehül vagyunk s azt találja mondani a hóhérnak:

— Már barátom, megengedj, én ezt a mesterséget sohse próbáltam, azért nem szánom rá a fejemet, de ha megmutatod, hogy és mint kell beleállni, tán kedvet kapok rá.

— Igy ni, válaszolt neki a hóhér s az oktondi maga állt bele a hámba

Hej, a mi Kilenczünk sem rest, izibe felrántotta a hóhért, ki azt se mondhatta aztán: „bá“.

Ezt látva a tengernyi népség, nyúllá változott, szaladásnak eredt s az volt a legboldogabb, a ki legelöl futhatott. A Kilencz utánuk s egy öreg embert, ki nem tudott annyira szaladni, mint a többi, szerencsésen el is csipett. Ezt aztán ütniverni kezdte, hogy fizessék meg az ő királyának a tartozást, mert különben kő kö-

vön nem marad s az egész város háza tetejére felülteti a vörös kakast.

Ez az öreg ép a város feje volt s ha az ember a fejével beszélhet, minek beszélne a lábával, ki aztán elővette a nagy pugyellárist s kifizette a mi Kilenczünket.

Hetednapra aztán a Kilencz beállitott a királyhoz s átadta neki a kivánt pénzt. A király csak ekkor hült el, hogy a Kilenczczel már egy város sem bir.

No, ha nem bir, gondolta magában, majd birnak az ördögök : ezért az egész határban levő csontokat mind összeszedette, zsákra rakatta s ekkor azt mondja a Kilencznek :

— No édes fiam, fogd be az ökreidet s itt meg itt van egy malom, vidd el oda ezt a kilencz zsák életet, őröltesd meg s a lisztet aztán hozd haza.

Jól van, a mi Kilenczünk befogja az ő hat állatját, felrakja a kilencz zsákot s elindult az ördögök malma felé.

De mikor odaért, egy lisztes ördög, ki senki más nem volt, mint a kivel a szekér tengelyét megfogatta, kidugja a fejét a malom ablakán, hát látja, hogy imhol jön ám a Kilencz. Ennek sem kell több, izibe kiszaladt az

udvarra és a Kilencz orra előtt becsukja a kapukat s rádásul még maga is neki vetette a hátát s nyomta a kaput kifelé.

Hogy a mi Kilenczünk a kapuhoz ért, hát látja, hogy az csukva van előtte. Zörget a kapun, sehol senki, sehol semmi, mintha mindnyájan kihaltak volna.

Csak zörget, csak zörget, egyszer már megunta a mulatságot s megüti az öklével a kaput ugy, mintha az istennyila csapott volna belé. A kapu egyszerre kinyilott; kiesett az ütközőjéből, Kilencz pedig beállitott a malom udvarára.

A nagy zajra a sok ördög apraja-nagyja kiszaladt, köztük volt a molnár-mester is.

— No ebatta buzarontói, ki köztetek a mester?

— Én vagyok, felelt a molnár.

— Kilencz zsák buzát hoztam, azért azt mondom, hogy őröljétek meg szép szerivel, mig jó lesz dolgotok!

— Bizony nem őröljük mi, mert te nem búzát hoztál, hanem lócsontokat!

— Ha tüzes istennyilát hoztam is, azt mondom, hogy őröljétek meg, mig jól van dolgotokat, mert különben szíjat hasitok a hátatokból!

— Bizony, nem öröljük mi!

— Nem őrlitek meg?

— Nem!

— No, hát majd megöröllek én téged.

S ezzel a mi Kilenczünk megcsipi a molnármester irháját, felkapja mint valami egeret, odaviszi a malomköhöz, rátartja az alfelét s köszörülni kezdte.

Csak köszörüli, csak köszörüli, egyszer már az ördög is megunta a mulatságot, de hogyis ne! mikor már kilencz bört köszörült le róla a Kilencz s már az elevenhez ért.

— Jaj, megőrlöm már, jaj megőrlöm már, orditott az ördög, csak az életemnek kegyelmezz!

— No ládd, jó barátom, válaszolt neki a Kilencz, ugy-e megtehetted volna ezt enélkül a mulatság nélkül is.

Mit volt mit tenni az ördögöknek, felöntötték a garatra a lócsontokat s ugy a hogy tudták, megörlötték, a Kilencz pedig aztán felrakta a szekerére a kilencz zsák lisztet s hazavitte.

A királynak csak ekkor esett le az álla, hogy már a Kilenczczel sem az emberek, sem az ördögök nem birnak; de azért még nem

adta meg magát, hanem ujra praktizálni kezdett, hogy és mint veszithesse el a Kilenczet, mert már csak egy hónap hibázott az esztendőből.

Hozzá is látott ahhoz ilyeténképpen : egy nagy magas hegyen ásatott egy száz öles kutat, e körül irtóztató nagy darab sziklákat rakatott össze, hogy majd a Kilenczet leküldi a kútba, hogy rakja azt ki kővel s mikor már lent lesz, a sziklákat a hegyébe hányatja és egy száz mázsás haranggal lenyomtattatja.

Mikor a kút készen volt, az egész birodalmabeli népségeket összegyüjtette, hogy ki lesz az a bátor legény, a ki azt kikövezi, ezekkel a szikladarabokkal, de senkisem akadt. Nincs ember Izráelben!

Ej, dehogy nem akadt, dehogy nem, hisz itt van a Kilencz, majd kikövezi ő, csak bizzák rája.

Ugy is lett. — A Kilencz lement a kútba s mikor már a fenekén volt, kilencz kilencz ember nagy ügygyel-bajjal odahentergetett egy-egy sziklát s a hegyibe zúditották. Az emberek egyre hányták a kösziklákat, a Kilencz pedig egyre rakta a kutat. Mindig felebb, mindig felebb, egyszer, mikor már gondolták,

hogy már kampesz a Kilencznek, a száz mázsás harangot is odahentergette vagy száz ember s lezúditották a hegyébe s aztán a mi köszikla még ott volt, azt is utána.

De a Kilencznek annyi baja sem lett, mint jó magamnak, la, ugy láttam, mint most, ott voltam, a hol beszélték s ha más hazudott, én is hazudom utána, hanem a száz mázsás harangot, mint valami kalapot a fejére tette s rakta tovább a kutat. Mindig felebb, mindig felebb, egyszer már kifogyott belőle s imhol jön ki a kútból s a feje búbján a fura kalap.

— No emberek, szólt a hatalmas gyerek, addig csak rosz dolgom volt, mig a kalapom le nem hajitották, mert egynémelyik kövecske még a fejem búbjára is esett, de mikor ezt ledobták, még a hajam szála se görbült meg.

A királynak csak ekkor esett le az álla s már látta, hogy a Kilenczet semmi uton és módon nem vesztheti el, pedig már kitelt az esztendő s ha pofon találja cserditeni, sohse látja ő többet isten fényes napját, ezért se nem evett, se nem ivott, hanem a búsulásnak adta a fejét.

A királykisasszony észrevette, hogy valami

baja van az édes apjának, ezért kérdést intézett hozzá:

— Ugyan királyatyám, nem felelne egy kérdésemre?

— S mi lenne az, édes leányom?

— Az biz nem egyéb, csak az: nem mondaná meg nekem, hogy mért búsul és bánkódik olyan keservesen?

— Már mért ne mondanám meg, édes leányom, hisz gyermekem vagy: hát a Kilenczczel, mikor a szolgálatba fogadtam, ugy egyeztünk meg, hogyha kitelik az esztendője, először ő vág engem pofon, aztán meg én azt csinálhatom vele, a mit akarok. De ha az engem egyszer pofon ütne, mert nagy erő lakozik benne, vacsorán érném Pilátust. Most már inkább odadnám neki a fele királyságomat veled együtt, csakhogy ez a szégyen ne történnék rajtam, mert biz csúf halállal mulok ki.

— Ha csak ez a baja királyatyámnak, kisebb gondja is nagyobb legyen ennél, csak bizza én reám a dolgot, majd végezek én vele.

A király, hogy hogy nem, ebbe is beleegyezett.

Itt a királykisasszony hivatja a Kilenczet s mikor beállitott hozzá, azt mondja neki:

— No Kilencz, kitelt már az esztendőd s tudom, hogy egyeztél meg királyatyámmal, de én a poflevest átvállaltam édes atyámtól: azért azt mondom, itt állok előtted, üss pofon!

— Már hogy ütném én pofon a királykisasszonyt, mikor jobb szeretném megölelni és megcsókolni.

— De azt mondom, hogy üss pofon, mert különben én ütlek meg.

— Azt már szivesebben eltartom s ha egyik felől pofon üt, a másikat forditom.

S ezzel a királykisasszony odament a Kilenczhez, hogy majd pofon üti, de biz a helyett a nyakába esett, mert tetszett személye személyének.

Igy lett a nagy szomoruságból nagy vigasság, nagy vigasságból nagy lakadalom s még tán most is szól a hegedü, húzza a czigány, hogyha el nem hagyta a muzsikát.

A

SZEGÉNY EMBER

ÉS

A VARJAK KIRÁLYA.

Volt egyszer egy ágról szakadt szegény ember s ennek két riska tehene.

A szegény embernek olyan volt ez a két riska tehén, mint a gyermeknek az anyja emlője; mert nemcsak hogy tejes-vajat adtak, miből néha napján csak ragasztottak egy pár garast sóra-fára, no, ha nem csurdult, hát cseppent, de még azonfölül a mi kis földecskéje volt, azt is megmivelte rajtuk.

Most is ott szántogatott az erdők alatt a két riska tehénen, egyszer honnan honnan nem, csak előtte terem egy hat lovas hintó, ebben pedig senki más nem ült, mint a varjak királya, ki azt találja a szegény embernek mondani:

— Hallod-e, te szegény ember, egyet mondok, kettő lesz belőle: nem adnád el nekem ezt a két riska tehenet? jó pénzt adok érte,

duplán fizetek, mert a seregem már három nap óta nem evett egy falatot sem, étlen-szomjan pedig csak nem halhatnak meg a lelkedre?!

— Ha már igy van a dolog, válaszolt a varjak királyának a szegény ember, ha már csakugyan három nap óta nem evett a felséged serege : jól van, én nem bánom, odadom e két riska tehenet, csakhogy pénzért nem adom, hanem tehénért tehenet adjon fölséged.

— Jól van, szegény ember, legyen a te akaratod szerént, tehénért tehenet adok, még pedig kettő helyett négyet kapsz : azért keress föl engem az én birodalmamban; mert én vagyok a varjak királya s csak északra keresd a fekete várat, ott bizonyosan megtalálsz.

S ezzel a varjak királya ugy eltünt, mintha soha sem lett volna ott, mintha a föld nyelte volna el.

A szegény ember aztán tovább szántogatott a két riska tehénen, de ime egyszerre, mint valami fekete felhő, nagy károgással közeledik feléje a varjak királya serege, lecsapnak a két riska tehénre s diribről darabra szedték.

Aztán a fekete sereg nagy károgások között, mint valami fekete felhő, tovább repült.

A szegény ember aztán csak azt nézte, hogy merre repülnek, hogy az utat megjegyezhesse magának, majd nagy szomoruan hazament, szép két fiacskájától és kedves feleségétől keserves könyhullatások között elbúcsúzván, elindult ország-világszerte a fekete vár fölkeresésére.

Csak mén, csak mendegél hetedhét ország ellen, még az operencziás tengeren is túl, még az üveghegyeken is túl, még azon is túl, hol a kis kurta farku disznó túr, tulonnan túl, innenen innen, egyszer egy tengernyi sivatag pusztára ért; sehol, még aranyért se látott akár egy várost, akár egy falut, akár csak egy gunyhocskát sem, hol a fejét lehajthatná az éjszakai nyugodalomra, avagy csak egy darab kenyeret vagy egy korty vizet is kérhetne, mert biz a szerdásból régen kifogyott az elemózsia és a kobakban, mely ugy az oldalán függött volt, akár csaholni lehetne.

Most mit tegyen, hova tudjon a lelke lenni, itt kell neki étlen-szomjan elveszni a tengernyi sivatag kellős közepén; otthon aztán akár az itélet napjáig várhatják megérkeztét.

Itt a szegény embernek már a jártányi ereje is elfogyott s csakugy lézengett mint a

maszlagos hal, mint az agyonvert. Egyszer a mint ott bolyong, hát látja, hogy jól távol valami pásztortüz ég. Megyen a nagy világosság felé csúszva-mászva négykézláb, egyszer mégis nagy nehezen odaért, hát látja, hogy a tűz körül három vagy négy ember heverész s ugyancsak főzik a bográcsban a forditott kását. Köszön nekik :

— Adjon isten jó estvét!

— Fogadj isten, szegény ember! Hát hol jársz itt ezen az idegen földön, hol még a madár se jár?

— Északra a fekete várat keresem. Nem hallottak róla világszép éltökben valamit?

— Dehogy nem hallottunk, dehogy nem, hisz mi is annak a királynak a juhászai vagyunk, ki erős kegyetlenül meghagyta nekünk, hogyha ilyes meg ilyes ember keres fel bennünket, a ki két riska tehenét eladta a katonái számára, étellel-itallal jól tartsuk s aztán útba igazitsuk. Vajjon nem kend-e az a bizonyos szegény ember?

— De biz én volnék.

— Igazán?

— Nincs különben.

— Ugy hát üljön le ide a tüz mellé erre a

subára, egyék, igyék, lakjék jól, mert majd mindjárt kész lesz a forditott-kása.

Ugy is lett. — A szegény ember leült a subahátra, evett, ivott, jól lakott, majd lefeküdt s elaludt.

Reggelre kelve, a juhászok ujra megvendégelték a szegény embert s megajándékozták öt egy gomolya turóval, meg egy brugóval, de még a kobakból is kiszoritották a levegőt, csakis igy eresztették útnak, megmutatván neki az igaz utat.

Ment mendegélt aztán a szegény ember az igaz uton s most már ha megéhezett is, ha megszomjazott is, volt a szerdásban, volt a kobakban. Egyszer, ugy estvefelé ujra valami pásztor-tüz félét látott. Megyen a nagy tüz felé, hát látja, hogy a mellett a varjak királya csikósai, ugyancsak rotyogtatják a húsos tarhonyát. Köszön nekik.

— Isten jó nap, csikós uraimék!

— Fogadj isten szegény ember, szólt a számadó, hát hol jársz itt ezen az idegen földön?

— A varjak királya fekete várát keresem. Nem hallott róla valamit világszép éltében, bátyám-uram?

— Dehogy nem hallottam, dehogy nem! hiszen mi is annak az emberei vagyunk, ki erős kegyetlenül meghagyta nekünk, hogyha ilyen meg ilyen szegény ember talál erre vetődni, ki a népe számára két riska tehenét eladta, szivesen lássuk. Azért ez szóm és mondásom hozzád, szegény ember: vajjon nem te vagy-e az a bizonyos?

— De biz, én volnék.

— Igazán?

— Nincs különben.

— Ugy hát ülj le ide a tűz mellé s egyél, igyál, lakj jól.

A szegény ember aztán leült a tűz mellé, evett, ivott, jól lakott s aztán lefeküdt a subahátra s elaludt.

Reggelre kelve, a csikósok ujra megvendégelték a szegény embert s szerencse-kivánatok közt, megmutatván neki az igaz utat, útnak eresztették, de elébb sem a szerdást, sem a kobakot nem hagyták üresen.

Ment mendegélt aztán a szegény ember az igaz úton, de minek szaporitsam a szót, mert száz szónak is egy a vége, elég az hozzá, hogy ugy estefelé a varjak királya kondásai tanyájára ért. Köszön nekik.

— Adjon Isten jó estvét!

— Fogadj Isten, szegény ember, szólt a számadó, hát hol jársz itt ezen az idegen földön, hol még a madár sem jár?

— A varjak királya fekete várát keresem. Nem hallott róla valamit, bátyám-uram világszép éltében?

— Hahó szegény ember, dehogy nem hallottam, dehogy nem! hisz mi is annak az emberei vagyunk; de mondsza, vajjon nem te vagy-e az a szegény ember, a ki ő felségének eladta két riska tehenét?

— Mi türés tagadás, biz én volnék az.

— Igazán?

— Nincs különben.

— De hogy mégysz te be abba a fekete várba, mikor az köröskörül kőfallal van bekeritve és egy aranypulyka lábon szünetlenül forog?! De ne tarts semmitől; ne itt van ez a fényes balta, csak te ezt nyomd a kőfalhoz ugy, hogy szikrát hányjon, majd megakad az az ajtóban, majd felpattan az elötted, te pedig ugorj be rajta. De jól felkösd a gatyádat, nehogy elvétsd az ugrást, mert a kőfal-ajtó izibe becsukódik s ha ott rekedsz, sem Isten, sem ember nem segit rajtad. Mikor egyszer benn

leszesz, a varjak királya elébed jön, fogad szivesen, hogy majd a lelkét is tenyérre nem teszi s ekkor majd milyen papos fölöstökömöd, ebéded és vacsorád lesz neked. És te, mikor a varjak királya azt kérdi tőled, mit kivánsz, ne kérj egyebet, csak azt a sódarálót, mely ugy a szegletben áll.

No jól van, ez abba maradt. Reggelre kelve, a szegény ember elindult a fekete vár felé. Hogy odaért, hát látja, hogy az aranypulyka lábon magától forog, mint valami ördögmotolla, és sehol se ablakot, se kaput nem látott rajta, csak a meztelen falat.

A szegény ember aztán a nála levő kondás baltát odanyomja a kőfalhoz. Szikrázott a balta ugy, hogy jobban se kellett, egyszer mégis megakadt az ajtóban. Az ajtó felpattant, a szegény ember pedig be a várba. Ha csak egy szempillantással késett volna is, tüstént odacsukta volna a kőfalajtó, mert már most is odakapta a gatyája szélét.

A szegény ember csak aztán, mikor már benn volt, vette észre, hogy belül a vár nem forog, csak kivül.

A varjak királya ép az ablaknál állott, hát látja, hogy imhol jön a szegény ember a tehe-

nek áráért, kiszalad elébe, rázza a kezét s ugy bánt vele, mint a tojással. Aztán bevitte a szebbnél szebb szobákba s leültette maga mellé az aranylóczára.

A szegény ember seholse látott egy lelket sem, már pedig itt a dél, itt az evés ideje. De ime, egyszerre csak terülni kezd az asztal s szinte görnyedett a háta, annyi étel termett rajta. A szegény ember csak a fejét csóválta, mert mint mondám, sehol senki; sem szakács, sem kukta, sem szolgáló és mégis teritve az asztal?! . . Ez biz boszorkányság, ez biz ördögi mesterség, de nem jó lélek müve! Hát a sódaráló mit vétett? de ez eszébe sem jutott a szegény embernek, pedig ott állott ám a sarokban.

Már a szegény ember harmadnap óta volt vendége a varjak királyának, ki a mint csak kitelhetett, ugyancsak emberséggel fogadta, hogy az ellen senki fia panaszt nem emelhetett volna; reggel, délben és estve kijárt a szegény ember porcziója, a mint dukál. De a szegény embernek már nem izlett sem a pecsenye, sem a bor, mert eszébe jutott, hogy ő itt duskálkodik, jóllehet a felesége meg két gyermeke kenyérben sem esznek eleget.

Mondom, hogy ez eszébe jutott, fészkelődni

izegni-mozogni kezdett. Észreveszi ezt a varjak királya s azért azt mondja neki :

— No szegény ember, a mint látom, néked már nincs nálam maradásod, mert hazahúz a szived : azért azt kérdem tőled, mit kivánsz a két riska tehénért; mert elhidd barátom, nagy bajból segitettél te ki engem akkor; mert ha nem könyörülsz rajtam, egész seregem étlen vesz el?

— Nem kivánok én egyebet, felelt a szegény ember, mint ezt a sódarálót, mely itt a szegletben áll.

— Oh szegény ember, tán elment az eszed; ugyan mondd meg, mi hasznát vennéd te annak?

— Hát egy kis kukoriczát, hébe-hóba buzácskát is darálnék rajta, ha magamnak nem, hát másnak, mégis csak hozna valamit a konyhára.

— Kivánj egyebet, kivánd azt az egész gulyát, melyet jöttödben láttál!

— Minek lenne nekem az a tengernyi jószág, hisz ha haza hajtanám, még roszat gondolnának felőlem, meg aztán se ólam, se legelőm.

— No, hát pénzt adok. Mennyi kell? elég lesz három zsákkal?

— Minek lenne nekem az a tengernyi pénz csak a bajom gyülne meg vele, mert vagy azt gondolnák, hogy loptam, vagy, hogy megöltem érte valakit, de meg aztán utamat is állhatják.

— No hát katonát adok melléd.

— Mit ér a felséged katonája, nevetett a szegény ember, hisz egy tyuk is elkergeti!

— Mit, az én katonámat? s ezzel a varjak királya belefújt egy kis sípba, egyszeribe ott termett egy varju, majd megrázkódik s olyan derék legény vált belőle, hogy nemcsak csak, hanem ugyancsak.

— No ládd, ilyen katonáim vannak nekem! És a király aztán kiparancsolta a legényt a szobából, ki megrázkódván, varjuvá vált s elrepült.

— Már az nekem mindegy, akár milyen katonái vannak fölségednek; fölséged azt mondta: hogy azt ad, a mit kivánok, én pedig nem kérek egyebet, mint ezt a darálót.

— Már azt nem adom. Kivánd inkább minden jószágomat, csak ezt ne.

— Nem kell nekem minden jószága sem, csak ez a daráló.

— No szegény ember, háromszor tagad-

tam meg tőled, te pedig háromszor kivántad a darálót, most már vagy akarom, vagy nem, oda kell adnom. De tudd meg azt, hogy ezen se kukoriczát, se buzát nem kell darálni, mert ez olyan tulajdonsággal bir, hogy minden gondolatodat teljesiti. Itt van, vidd el, bár vérzik utána a szivem, de te is jót tettél velem: azért legyen a tiéd.

A szegény ember aztán a hátára vette a sódarálót, elbúcsúzott a varjak királyától, megköszönvén a hozzája való szivességet s elindult hazafelé szép csendesen.

Visszajövet mind a kanászokat, mind a csikósokat s mind a gulyásokat megvendégelte. Nem tett egyebet, csak ezt mondá: „Derülj édes darálókám“. És a mi szemnek szájnak szájiznek kedves étel volt, mind előtermett magától. S ha ezt mondá: „Borulj édes darálókám“, minden étel, mintha a föld nyelte volna el, eltünt.

Aztán a jó pásztorembereктől is elbúcsuzott s folytatta az utját hazafelé.

A mint mén mendegél, egyszer egy nagy vadon erdőbe ért s hogy megéhezett, csak a darálónak szólt, mondván:

— Derülj, édes darálókám.

S tüstént egy asztal termett elő, de ez nem egy, hanem két személyre volt megteritve. A daráló mindjárt tudta, hogy a szegény embernek vendége lesz; mert csakugyan, honnan honnan nem, egyszer csak ott terem egy nagy zsiros ember, ki szó nélkül ült le a teritett asztalhoz.

Mikor megeléglették az Isten áldását, megszólal a nagy zsiros ember s azt mondja a szegény embernek :

— Hallod-e te szegény ember, add nekem ezt a darálót ezért a görcsös botért; mert ha a te darálód olyan tulajdonsággal bir, hogy minden kivánságodat teljesiti — a zsiros ember már ezt is tudta — ugy az én görcsös botom meg azzal a tulajdonsággal bir, hogy csak ezt kell neki mondani: „üssed édes botocskám“ s már akkor az a bizonyos a halál fia.

Mit volt mit tenni a szegény embernek, gondolván magában, hogy ha szép szerivel nem adja oda, erőnek erejével is elveszi tőle az a csunya zsiros ember : elcserélte a darálót a görcsös botért; de mikor már egyszer a kezében volt, könnyen beszélt a szegény ember, mert csak a görcsös botnak parancsolta, mondván :

— Üssed édes botocskám.

S az ugy fültövön vágta a zsiros embert, hogy még nem is nyikkant, hogy még a kis körmét sem rázta.

Aztán a szegény ember szép csendesen folytathatta a maga utját s hét esztendő mulva azt mondhatta : itthon vagyunk.

A felesége, ki ott sirdogált a banyakemencze mellett; elveszett kedves urát és a két riska tehenet siratta : alig ösmerte meg a szegény embert, de még is megösmerte, — két fia pedig már egészen felserdült s kinőttek már a hosszu ingből.

Hogy betette a lábát a szegény ember a maga hajlékába, letette a darálót a koczikba, kigajabitotta a szürét a nyakából s a szegre akasztotta s csakis ekkor ösmerték el.

— No apjuk, kérdé az anyjuk, megjött kend, biz már ideje is, mert azt gondoltam, hogy sohse látom többet, de mit is kapott kend a Bimbóért meg a Csákóért?

— Ezt a darálót, válaszolt a szegény ember nagy immel-ámmal.

— No, ugy meg is ütheti a guta a kend dolgát, pattant fel az asszony, jobb lett volna

ha hét esztendeig itthon lógázta volna a lábát, mint ezt a haszontalan darálót olyan messze földről, mintha bolondgombát evett volna, ideczipelte!

— Ej, édes feleségem, jobb valami, mint semmi; mert ládd, ha magunknak nem lesz mit őrölni, majd őrlünk másnak, mégis ha nem csurdul, hát cseppen.

— De egye meg a fene a kend dolgát, most se tudok mit a fogamhoz verni, nemhogy — — — — — — — —

— No, ha nem tudsz édes feleségem, majd lesz mindjárt. Derülj édes darálókám!

S erre a szóra annyi étel és ital termett a szegény ember asztalán, hogy ,fele is elég lett volna.

Az asszony csak ekkor szégyenelte el magát, hogy nyelveskedett; de ha már asszony, hát asszony, üsse kő, hagy beszéljen!

A szegény ember, meg a felesége, meg két legény fia leültek az asztalhoz s hozzá láttak az evéshez, mint a sáskahadak, s ettek ittak kedvükre.

Itt a szegény ember két fiának a bortól-e, vagy mitől, kedvük szottyant, kiugrottak a

ház földjére s ugy eljárták a kállai kettest, hogy csupa gyönyörüség volt nézni.

— Ejnye, kiáltott fel az öregebbik, csak már czigány volna!

Erre a szóra a banya mellett ránántja a banda a muzsikát s ugyancsak megczifrázták; ugyannyira, hogy még a szegény ember is kedvet kapott a tánczra s ugy megforgatta a feleségét, ki már csakugy aprózta, hogy jobban se kellett.

A szomszédok nem tudták a dolgot mire vélni, hogy még a szegény embernél muzsika is szól, pedig azelőtt, ha csak az anyjuk nem primázott és két fia nem kontrázott, hirrel se látták a vigasságot.

Mi dolog ez, mi dolog ez, tanakodtak magukban, mindig közelebb jöttek, majd az ablakra, majd az ajtóra szaladtak, hát csak ekkor látják, hogy egy sereg czigány ugyancsak huzza kézzel-lábbal a vonót, az apjuk meg az anyjuk és a két fiu ugyancsak aprózzák és az asztal szinte görnyed a sok drága étel s ital alatt.

— Jöjjön be komámasszony . . . . jöjjön be komámuram . . . . jöjjön be sógorasszony . . . .

jöjjön be sógoruram .... jöjjön be bátyám uram .... jöjjön be öcsémasszony és igy vége hossza nincs a hivogatásnak. A vendégek egyre gyültek és még is teritve az asztal.

— Ejnye, kiáltott fel a szegény ember, be kár, hogy nem tágasabb a szobám; mert ez a sok szép vendég egy kastélyban is alig férne el!

Erre a szóra a szegény ember viskója helyett olyan tizenkét kontignácziós rezidenczia termett elő, hogy még maga a királyé is, fia sem lehetett volna annak.

A sok uri népség, köztük volt a király is, épp arra sétált. Mi dolog ez, mi dolog ez, tanakodtak magukban, hisz itt azelőtt szegény ember viskója volt, most meg királyi palota s rádásul ugyancsak szól a muzsika, húzza a czigány. Menjünk már, nézzük meg. A király legelöl ment, utána a sok uri népség, grófok, herczegek, bárók, királykisasszonyok és igy tovább.

A szegény ember pedig kiment eléjök, fogadja nagy szivesen az uri népségeket, köztük a királyt s mindnyáját odavezette az asztalfőre, mint méltó helyükre, a mely őket megillette.

Esznek isznak, aztán lakmároznak, hogy szinte egy kis lakzival ért föl.

A mint ott legjavában vigadnának, a királynak egy nagy pecsétes levele érkezett, mit, midőn elolvasott volt, elsáppadt, elkékült; mert abban meg volt irva, hogy a török-tatár nagy haddal közeledik az ország felé, tüzzel-vassal pusztit s még az ártatlan siró-rivó portékának sem kegyelmez, még azt is kardélre hányja, vérét a föld iszsza, húsát a kutyával eteti.

Igy lett a nagy vigasságból nagy szomoruság; de ekkor előlépett a szegény ember s azt kérdi a királytól:

— Fölség! hogy ha meg nem sérteném, nem felelne egy kérdésemre?

— S mi lenne az, szegény ember?

— Nem mondaná meg nekem, hogy az imént annak a nagy pecsétes levélnek olvasására, mért halványodott el olyan nagyon?

— Mit kérded szegény ember, mikor ugyse tudsz a dolgon segiteni!

— Hátha mégis.

— No hát tudd meg és tudja meg az egész ország, hogy a török-tatár nagy haddal köze-

ledik országunk felé kegyetlen szándékkal, hogy még annak az ártatlan siró-rivó portékának sem kegyelmez, mert még azt is kardélre hányja, vérét a föld iszsza, husát a kutyával eteti.

— S mi lenne annak a jutalma, kérdé a szegény ember, ki az ellenséget egy maga kiüzné az országból?

— Arra bizony, válaszolt a király, nagy jutalom és tisztesség várakoznék; mert ha két fia volna, két leányomat adnám hozzájuk férjhez a fele királysággal együtt, holtom után pedig az egész királyságot öröklenék.

— No hát majd kiüzöm én az ellenséget egyes-egyedül.

De a király nem igen bizott a szegény ember igéretében, azért minden katonáját összedoboltatta s ezekkel együtt maga is kiment az ellenség elé.

A két ellenséges tábor már farkasszemet nézett, mikor a szegény ember kiállott a két tábor közé s csak a botjának parancsolta:

— Üsd-verd édes botocskám!

S az az egész török-tatár tábort ugy összevissza verte, hogy életben csak egyetlenegy embert hagyott hirmondónak.

Igy nyerte el a szegény ember a fele királyságot és a két szép királykisasszonyt, kiket aztán két derék fiával összepárositván, hét világra szóló lakodalmat laktak s még most is élnek, hogy ha meg nem haltak.

Eddig volt, mese volt.

A KERESZTLEÁNY.

Abban az időben, mikor még az Isten anyja, Szűz Mária a földön járt, élt e szomorú világban egy szegény ember, kinek annyi gyermeke volt, mint a rostán a lyuk, mint a fán a gyümölcs; ugyannyira, hogy a legkisebbik magzatjának, ki csak az imént látott napvilágot, keresztanyja sem akadt. Ezért a szegény ember nyakába akasztotta a széles világot s elindult ország-világszerte keresztanyát keresni.

A mint mén mendegél, egyszer egy fehérszemélylyel akadt össze, ki senki más nem volt, mint maga az Isten anyja, Szűz Mária.

— Hová-hová szegény ember, kérdi az Isten anyja?

— Elmegyek keresztanyát keresni, mert a magam szülötte falujában már nem kapok.

— Sohse fáradj, ha elfogadsz, leszek én.

— Hát te ki vagy?

— Én vagyok az Isten anyja, Szűz Mária.

Igy lett a szegény ember komaasszonya Szüz Mária, ki, mikor a keresztleánya 12 éves volt, elvitte azt magával, hisz ugyis maradt még elég az Isten áldásából a szegény embernek.

— No édes leányom, szólt Szüz Mária, ne itt van tizenhárom szoba kulcsa, tizenkettőbe bemehetsz, de a tizenharmadiknak még csak feléje se szagolj, mert ott maga az öreg Isten lakozik. S egyéb dolgod nem lesz, csak a tizenkét szobát söprögessed s tisztogassad, a tizenharmadikra pedig nekem lesz gondom.

A leány elvette a tizenhárom szoba kulcsát s a tisztogatáshoz fogott; egymásután sorba kiseperte a tizenkét szobát, de mikor a tizenharmadikhoz ért, meg nem állhatta, hogy be ne nézzen a kulcslyukon, hát egyszerre nagy világosság csapta meg, mitől a haja aranyhajjá változott s látja, hogy az öreg Isten ott ül a sarokban lángos-lobogós tüz között. A leány se holt, se eleven nem volt, annyira megijedt Majd midőn meglátta magát a szoba falában, mely ugy fénylett, mint a tükör, észrevette, hogy a haja aranyhajjá változott, majd a kis ujjára esett a tekintete, hát az is, a mint megcsapta a láng, meg volt aranyozva. Aztán

izibe mind a kis ujját, mind a fejét bekötötte, nehogy észrevegye a keresztanyja, hogy a tilosban járt, pedig im itt jön rá szemközt.

— No kis keresztleányom, kérdé az Isten anyja, mi lelte az ujjadat, hogy be van kötve?

— Hát izé izé . . . . megvágtam.

— Mutasd édes leányom, vajjon nagy-e a vágás?

Mit volt mit tenni a szegény ember leányának, vagy akarta, vagy nem, meg kellett az ujját mutatni, hát csak ekkor látja a keresztanyja, hogy az csupa aranyos?

— No, ugy-e megmondtam, hogy ne merészelj bemenni a tizenharmadik szobába, he! most valld meg igaz lelkedre, benn voltál-e a 13-ik szobában?

A leány nem szólt semmit.

— Még egyszer kérdem, valld meg igaz lelkedre, benn voltál-e a 13-ik szobában?

A leány most se felelt.

— Még egyszer és utoljára kérdem, valld meg igaz lelkedre, benn voltál-e a 13-ik szobában?

A leány harmadszor se felelt.

— No, ha néma vagy beszélő létedre, hát némulj meg!

És a szegény ember leánya azonnal megnémult, Szüz Mária pedig csináltatott a számára egy olyan almáriomot, melyet csak belülről lehetett kinyitni és becsukni, ebbe aztán beletette a keresztleányát és egy nagy vadon erdőben kitette. De a leány, hogy hogy nem, még se halt meg étlen-szomjan, mert egy fehér galamb hordott a számára tejet s ezzel táplálta.

Itt lelkem teremtette, mi történik a dologból, mi nem, nem egyéb a semminél, egyszer a királyfi vadászni megyen, hát mikor amellett a sürüség mellett elment volna, hol a leány ki volt téve, a kutya hol visszaszaladt az urához, hol a sürüségbe futott, majd megint visszajött farkcsóválva, majd ismét visszafutott.

Mi dolog ez, mi dolog ez, tanakodik magában a királyfi, végre megindult a nagy sürüség felé, s mikor odaért, hát csak akkor látja, hogy egy olyan gyönyörves almáriom van oda kitéve, milyent sem ezelőtt, sem azóta, sem azután nem látott. A király rögtön kiadta a parancsolatot, hogy tegyék szekérre az almáriomot, vigyék haza s állitsák fel az ő ebédlő szobájába.

A szolgáknak se kellett ezt kétszer mon-

dani, hanem ízibe fülön fogták a szép almáriomot, föltették a király szekerére, hazavitték s otthon, a mint parancsolva volt, fölállitották az ebédlő szobában.

Mikor a királyfi aztán hazament, rögtön lakatost hivatott, hogy nyissa fel az almáriomot; de az bár szegről-végről mindent megtett s váltig igyekezett, sehogysem akadt a nyitjára s végre azt mondta a királynak: „Már fölséges uram, ha a fejemet leütteti is, vagy azt teszi velem, a mit akar, de én ezt az almáriomot nem tudom kinyitni.“

Mit volt mit tenni a királynak, széjjel veretni, csak nem verethette széjjel, mert sajnálta, azért a czifra almáriomot megtartotta csupa parádénak, csupa mulatságnak.

Mikor mindnyájan lenyugodtak a királyi rezidencziában, az aranyhaju néma leány szép csendesen kinyitotta az almáriomot s kijött belőle, majd aztán körültekintett, hogy nincs-e valaki a szobában. Nem volt senki, mert hisz ebédlö szoba volt. Aztán a leány enni való után látott, kutat-keres mindenütt, végre egy másik almáriomban talált valami ételmaradékot, mi biz körömfaladéknak is megjárta. Azt megette, majd kezébe vette az égő gyertyát,

benyitott a másik szobába is, hogy vajjon van-e ott valaki? Ez volt az ifju király hálószobája. A királyfi ott feküdt a selyempaplanos ágyban s fújta a kását.

Az aranyhaju néma leány, hogy im látta, hogy attól, a ki ott az ágyban fekszik, nincs mit tartani, szép csendesen lábujjhegyen odasompolygott az ágy mellé, hát csak ekkor vette észre, hogy ott maga a királyfi alszik. Csak nézi, csak nézi annak ékes ábrázatát, s nem győzött eléggé jóllakni a nézésével. Majd megsímitván hosszu aranyhaját, ép egy aranyhajszál akadt a kezébe, mit a királyfi szivén végig fektetett. Aztán odahajolt fölibe s ekkor elgondolta, hogy milyen jó lenne ennek a gyöngyadta királyfinak a száját megcsókolni, de ép ekkor fordult meg a királyfi fektében, a leány pedig megijedt, kiszaladt a szobából s a mint sebesen megfordult, hosszu aranyhajával gyöngén arczul üté a királyfit. Az erre fölvetette a szemét, de az egész dolog olybá tetszett neki, mintha csakugy álmodta volna, csak mikor reggel fölébredt és az aranyhajszált meglelte, tudta meg, hogy biz az nem volt álom; — de a dolgot sehogysem tudta magának megmagyarázni.

Itt eljön a dél is, el az ebéd ideje is. A királyfi ilyenkor az ánglus-kertben szokott sétálgatni, csak aztán, mikor már a főtányérhordozó bevitte a levest, hiják enni. Most is ott párolgott már az a jóféle sárga tyúkhús-leves az asztalon. Az inas szalad a királyért, hogy az asztalon az étel; de mig ez fölérkezett az ánglusкertből, az aranyhaju némaleány kinyitotta az almáriomot, kijött belőle s a levest mind megette, majd egy darab kenyeret is felkapott s usdi! be ismét az almáriomba.

Itt jön a király, leül az asztalhoz, hát látja, hogy üres előtte a tál. Szidja az inast mint a vizes kutyát, hogy őt mért tette igy bolonddá. Az inas eléggé szabadkozott, tisztázta magát, hogy igy vakuljon meg, ugy vakuljon meg, ha nem a két szemével látta, hogy a főtányérhordozó behozta a levest s az asztalra tette, de hogy azalatt az idő alatt, mig ő a kertben járt, ki ette meg, ha a fejét elüttetik is, nem tudja megmondani, minthogy nem is tudhatja.

Száz szónak is egy a vége, elég az hozzá, minek szaporitsam a szót, a királynak másik levest kellett behozni s azt ette meg. Itt behozzák a többi ételeket is, de hogy hogy nem, a királynak valami ügyes-bajos dolga akadt,

kiment a szobából. Alig hogy azt megsejdítette az aranyhaju néma leány, ujra kijött az almáriomból s a király aranytányérját minden ételestül együtt bevitte az almáriomba. Viszszajön a király, hát nincsen aranytányér, nincsen étel; volt, nincs. Mi dolog ez, mi dolog ez s megint a szegény inas kapott ki ok nélkül.

No jól van, ez abba maradt. Itt eljön a másik estve is s mikor mindnyájan lepihentek a királyi rezidencziában, ujra nyilik az almáriom ajtaja s kilép belőle az aranyhaju némaleány. Körültekint. Sehol senki. Ujra ennivaló után látott. Kutat-keres mindenütt, mindent tüvé tesz, végre a kályhavállán talált valami ételmaradékot leborítva. Az aztán nem kérte szabad-e, nem-e, hanem hozzálátott az evéshez, mert hisz éhes volt s evett. Majd mikor az ételt megeléglette, kezébe vevén a világot, bement a szomszéd szobába. A királyfi most is ott feküdt a selyem-paplanos ágyon s aludt. Odamegyen az aranyhaju néma-leány s nézi az ékes ábrázatu királyfit s nem győzött jóllakni a nézésével; majd odahajolt fölibe s megcsókolta. Erre a királyfi megmozdult, fölvetette a szemét, de semmitsem látott; mert a leány mint álomlátás eltünt.

Itt eljön ismét a dél is, el az ebéd ideje is. A királyfi most is az ánglus-kertben sétált. Jön az inas s jelenti alásan, hogy az asztalon az étel. De mire a királyfi fölment az ebédlő-szobába, az ételnek se hire se neve, mert most is az aranyhaju néma leány ette meg a levest. Ujra szidják az inast, ki ismét kikapta a maga dózisát, hogy őt — már mint a királyt — hogy merte lóvá tenni, hogy merte addig fölhivni az ánglus-kertből, mig az asztalon nincs a leves. Az inas himezett-hámozott, csak a két vállát emelgette, hogy ő igy látta, ugy látta, hogy a főasztalmester behozta az ételt. Hivatják a főasztalmestert, az is megerősítette, hogy nincs különben a dolog. De minek szaporitsam ujra a szót, mert száz szónak is egy a vége, elég az hozzá, hogy a királynak másik levest kellett behozni.

De itt lelkem teremtette, mi történik a dologból, mi nem, a király elhatározta magában, hogy maga lát a dolog után: ezért, mikor a harmadik nap az ételt felhozták volna, elbújt az ebédlő-szobába. Itt a főasztal-mester felhozza a levest s parancsolja az inasnak, hogy menjen le az ángluskertbe s mondja a királynak, hogy már az étel az asztalon van, s ezzel

maga is kiment a szobából. Alig húzta be maga után az ajtót, nyilik az almáriom s kilép belőle az aranyhaju néma leány. Körülte kint. Sehol senki. Aztán odaül az asztalhoz s eszi a levest. A királyfi honnan honnan nem, az almáriom elé állt s igy a szép leány utját elzárta, ki alighogy behabzsolta a levest, be akar menni az almáriomba, de nem le et.

A király világszép éltében még sohse látott ilyen szép leányt; tetszett személye személyének s az lett a dolog vége, hogy papot, hóhért, vaskalapot hivattak, — a pap összeadta, hóhér seprőzte és az istennyila kerülgette, de soha meg nem ütötte, aztán lakzit laktak, hordót fúrtak, faharanggal harangoztak, tökkel kolompoztak, tehenet vágtak, faggyat hoztak s azzal világitottak.

Igy a királyfiból és az aranyhaju néma leányból férj és feleség lett. Sokáig éltek aztán nagy boldogan; de egyszer, a midőn a királyné lebetegedett s egy gyermeket hozott a világra, a kis poronty, hogy hogy nem, eltünt, elveszett. Ki vitte el, ki vitte el? senki semmiről semmitsem tud. Ellopták; oda van. Itt a királyné a másik gyermekét is világra hozza, az is hasonlókép eltünt, elveszett.

Itt a királyné a harmadik gyermeket is a világra hozta s bár a király egész álló éjszaka maga állt istrázsát, ez is, mintha nem is lett volna, ugy elveszett, hogy csak a hült helyét találták. A nép között az a hir terjedt el, hogy a királyné boszorkány s ő maga veszti el a gyermekeit. Ezért fellázadt a népség s követelték a királytól, hogy a feleségét máglyán égesse meg, mert különben ők vetik a tüz közé.

Mit volt mit tenni a királynak, kénytelen kelletlen engedett a népség kivánatának; 12 öl fából máglyát rakatott, a királynét közibe rakták s meggyujtották körülötte a fát. Már a máglya javában égett, mikor a távolról gyenge énekszó hallatszott, mely mindig erösebb lett s ime leszáll a földre az Isten anyjas kérdi az aranyhaju néma királynétól, szót szólván :

— No most kezembe az élted s valld meg igaz lelkedre, voltál-e a 13-ik szobában?

A királyné csak a fejével intett, hogy nem volt. Szüz Mária aztán két ujját a királyné szájára tette s az menten visszanyerte a szólást.

— No most már elhiszem, hogy nem voltál a 13-ik szobában, de most már azt mondd meg, hogy mitől aranyosodott meg a kis ujjad és a hajad?

— Hátbiz én, válaszolt a királyné, a kulcslyukon néztem be s egyszerre valami lobogós lángos tűz csapott meg s attól aranyosodott meg a kis ujjam és a hajam.

— Láttál-e ott valakit ülni a szegletben?

— Látni, láttam, de hogy ki volt az, ki nem vehettem, mert égő tüz között ült; a nagy világosság elvette szemem fényét.

— No ezer a szerencséd, nem egy, mert különben sohse látnád többé a verőfényes napot! s köszönd, hogy be nem nyitottál a 13-ik szobába, mert most itt égnél el az égő tűz között.

Aztán az Isten anyja megeresztette az ég csatornáit s szakadó esővel eloltotta a tüzet, kivezette belőle a királynét, — majd egy intésére elővezették a három szép gyermeket s visszaadta az anyjának és apjának. Ezt látva a népség, hogy az ő királynéjok mégse boszorkány, hogy az mégse maga emésztette el a gyermekeit, nagy örömmel elszéledtek, hazamentek.

Most a nagy szomoruságot nagy vigasság váltotta s tán még most is szól a banda, húzza a czigány, hogy ha el nem hagyták a nótát.

BRÚGÓ, AZ ÖRDÖG.

Volt egyszer egy szegény ember s ennek egy felesége, mindkettőjüknek pedig szép három eladó leánya.

Itt egyszer a szegény ember vásárra készül. A felesége adott neki egy kis pénzt, hogy egyék igyék belőle, vegyen rajta lovat, szerszámot s vasas szekeret, ezeken kivül a leányoknak is egy ünneplő ruhát, de a mámiról, már mint a szegény ember feleségéről se felejtkezzék meg, hanem vegyen annak is legalább egy petyegetett fejrevaló keszkenőt és a mi megmarad belőle, azt hozza vissza.

Itt a szegény ember elér abba a városba, hol a vásár volt, hát látja, hogy egy korcsmába igen gyülekszik a nép; ugyannyira, hogy ajtóban, de még a küszöbön is állottak; ember ember hátán volt.

— Mi dolog ez? tanakodik magában a szegény ember, már csak én is megnézem.

S ezzel a szegény ember keresztül furta magát az embereken, hát csak ekkor látja, hogy egy nagy zsiros ember tánczol ott s ugyancsak szórja a huszast a bögőbe.

Alig hogy betette a lábát a szegény ember a korcsmába, már a zsiros ember azonnal felösmerte, odamegyen hozzá, megfogja a kezét, parulázik vele s étellel itallal kinálja.

A szegény ember elfogadta a zsiros embernek a barátságát; evett ivott, még pedig anynyit, hogy neki is jó kedve kerekedett, s ő is együtt tánczolt a zsiros emberrel.

Mikor már megelégelték a mulatságot, a szegény ember elbúcsuzott a zsiros embertől, megköszönte a hozzája való szivességet s aztán elindult a vásárba.

Hát lelkem teremtette, mikor a szegény ember legjobban alkudnék a lóra, szerszámra és vasas szekérre, már ujra ott termett mellette a zsiros ember, ki aztán a szegény ember számára megvette a lovat, szerszámot és a vasas szekeret; de még ez nem volt elég, hanem mindegyik leány számára egy-egy öltözet ruhát vett, mondván :

— Ne, vidd haza szegény ember, ezt a legnagyobbik, ezt a középső, ezt pedig a legkisebbik számára vettem.

A legkisebb leány ruhája volt a legszebb. De még ez sem volt elég, hanem az anyjuk számára is vett egy öltözet ruhát, a szegény embert pedig tetőtől talpig egészen ujba öltöztette; csizmát, irhás nadrágot, fekete lajbit, fekete dolmányt, czifra szűrt, rojtos nyakravalót vett a számára. Aztán a szegény ember nagy hálálgatások között másodszor is elbúcsuzott a zsiros embertől, felült a vasas szekérre s hazafelé hajtott.

Csak mén, csak mendegél, egyszer honnan honnan nem, harmadszor is eléje kerül a szegény embernek a zsiros ember. Majd felült a vasas szekérre, pipára gyujtottak s beszélgetni kezdtek. A többi közt egyszer csak azt kérdi a zsiros ember a szegény embertől :

— Ugy-e, van neked három eladó leányod?

— Van, zsiros ember, van.

— Az egyiket Zsuzsinak, a másikat Örzsinek, a legkisebbet pedig Juliskának hivják.

— Annak hivják, annak.

— No szegény ember, menj haza szép csen-

desen, három hét mulva elmegyek hozzád háztüzhelyt nézni leánykérőbe.

Itt egy keresztútra értek; a zsiros ember balfelé, a szegény ember pedig jobbfelé ment; harmadszor is, elváltak egymástól nagy hálálgatás és kézszoritás között.

A szegény ember aztán hazafelé hajtott s mikor hazaért, kinek-kinek odadta a maga vásárfiát, a szép öltözet ruhát.

Itt lelkem teremtette, eljön a három hét, a zsiros ember, mint megmondá, elment háztüzhelyt nézni; de már ekkor nem abban a zsiros ruhában, hanem olyan fényes öltözetben, hogy akár egy kis királyfi is magára ölthette volna.

Fogadják szivesen, mint a leánykérőt szokás s odaültették az asztalfőre. A zsiros ember elmondta, hogy mi járatban van, a szegény ember pedig odadta neki a legnagyobbik leányát feleségül.

Itt a zsiros ember kivezeti a szép leányt a hajlékból, felül egy bakkecskére, az ölébe veszi a mátkáját s hetedhét ország ellen elparipázott.

Csak mennek, csak mendegélnek, egyszer egy nagy vadon erdőbe értek, hol az út mentében egy fris forrás buzogott fel.

— Hej, szivem szép szerelme, szólt a mátkás leány, álljunk csak itt meg, mert itt meg itt van egy forrás viz, édes anyám meghagyta, hogy ne menjek el a mellett, a nélkül, hogy ne igyam belőle.

— Jól van jól, szólt a zsiros ember, csak soká ne légy, hanem izibe enyhitsd szomjadat.

A mátkás leány odamegyen a forrás vizhez s jót ivott belőle. Egyszer honnan honnan nem, a vállára repül egy fehér galamb s inni kér, mondván :

— Itass meg engem is, szép mátkás leány.

— Bizony nem itatlak én, mert sietős az én dolgom. S nem itatta meg, hanem izibe visszaszaladt a zsiros emberhez, s felült ujra a bakkecskére s tovább mentek.

Csak mennek, csak mendegélnek, egyszer a bakkecske megáll egy nagy kastély előtt, melynek az ablakai mind be voltak falazva.

Itt a zsíros ember az ölébe veszi a mátkáját, bemén a nagy kastélyba. Az ajtók egyenként magától kinyitódtak előtte, magától becsukódtak utána, egyszer egy sötét szobába értek, melyben nem volt egyéb, csak egy prics.

Ledobja a zsiros ember a pricsra a leányt, mondván:

— Itt a helyed, itt a menyasszony-ágyad. S ezzel térült-fordult, kiment a sötét szobából, három kosfejet behozott s odadta a leánynak, mondván:

— Ne, itt van három kosfő, szemét, száját, fülét, orrát vágd le, főzd meg magadnak, a többi részét pedig a cselédeknek.

S ezzel Brúgó kiment a sötét szobából, ott hagyta a feleségét, ráült a bakkecskére s elparipázott.

A leány aztán sirva fakadt s a három kosfő tisztitásához fogott; szemét, száját, fülét, orrát levágta, de nem főzte meg, hanem a tüzes hamuba takarta.

Itt eljön a dél, eljön az evés ideje, Brúgó belép a szobába, mely egyszerre megtelt cselédséggel.

— No, megfőzted a három kosfőt?

— Meg, válaszolt a leány.

— Szemét, száját, fülét, orrát kivetted s megetted?

— Meg, válaszolt a leány nagy ijedten.

— Szem, száj, fül és orr, hol vagytok?

— Itt vagyunk a forró hamuban.

Ekkor Brúgó neki ment a leánynak, torkon ragadta, megfojtotta s a vakablakba ültette. S aztán ráült a bakkecskére s elment a középsö leányért.

— A mátkám, szólt Brugó, kifáradt már a tánczban : azért a hugáért küldött.

Itt a középsö leány izibe felöltözködik s elment tánczolni a lakodalomba. A mint keresztül mennek a nagy vadon erdőn a forrás viz előtt megszólal a középső leány is :

— Hej, sógor, álljon meg csak; itt van egy forrás viz, édes anyám meghagyta, hogy el ne menjek mellette, a nélkül, hogy ne igyam belőle.

— Jól van, jól, szólt Brugó, teljék szived kivánsága, igyál a forrásból, csakhogy aztán soká ne légy.

A középsö leány izibe odaszaladt a forráshoz, két kezével meritvén, jót ivott belőle. Egyszer honnan honnan nem, a vállára repül egy fehér galamb s inni kér, mondván :

— Itass meg engem is, szép mátkás leány.

— Bizony nem itatlak én, mert sietős az én dolgom, lakodalomba kell mennem tánczolni, várnak a legények. S nem itatta meg,

hanem izibe visszaszaladt a sógorához. felült a bakkecskére s elparipáztak.

Csak mennek, csak mendegélnek, egyszer a bakkecske megáll a nagy kastély előtt.

— Nézd csak, szólt Brúgó, hogy örül, hogy nevet a znéd jöttödnek ott az ablakban, csak siessünk.

S ezzel ölbe kapta a leányt, bevitte a sötét szobába s ledobja a pricsre, mondván:

— Itt a helyed, itt a menyasszony-ágyad. S ezzel Brúgó térült-fordult, kiment a szobából, három kosfejet behozott s odahajította a leánynak, mondván:

— Ne, itt van három kosfő, szemét, száját, fülét, orrát vágd le, főzd meg magadnak, edd meg, a többi részét pedig készitsd el a cselédeknek.

S ezzel Brúgó kiment a sötét szobából, ott hagyta a feleségét, ráült a bakkecskére s elparipázott.

Itt a leány magára maradt, sirva fakadt s a három kosfő tisztitásához fogott; szemét, száját, fülét, orrát levágta, de biz azokat nem főzte meg, hanem bevetette az égő tűz közé.

Itt eljön a dél, eljön az evés ideje, Brúgó is

elöjött s a sötét szoba egyszerre megtelt cselédséggel.

— No, megfözted-e a három kosföt?

— Meg, válaszolt a leány.

— Szemét, száját, fülét, orrát kivetted s megetted?

— Meg, válaszolt a leány nagy ijedten, kit már a hideg is lelt.

— Szem, száj, fül, orr, hol vagytok?

— Itt vagyunk az izzó tüzben.

Ekkor Brúgó neki ment a leánynak, torkon ragadta, megfojtotta s a vakablakba ültette a nénje mellé. S aztán ujra ráült a bakkecskére s elment a legkisebb leányért is.

— A mátkám, meg a huga, már kifáradt a tánczban: azért a legkisebb hugáért küldtek.

Itt a legkisebb, legszebb leány is izibe felöltözködött — bár nem akart elmenni, de az anyja erötette — s elment a sógorával a lakodalomba tánczolni. A mint elérnek a forrás vizhez, megszólalt a leány:

— Hej, sógor, álljon meg csak; mert itt van egy forrás viz, édes anyám pedig meghagyta, hogy el ne menjek mellette, a nélkül, hogy ne igyam belöle.

— Jól van jól, válaszolt Brugó, teljék szi-

ved kivánsága, igyál a forrásból, csakhogy aztán soká ne légy.

A legkisebb, legszebb leány is leugrott a bakkecskéről, odaszaladt a forráshoz, lehajolt s két kezével meritett, s jót ivott belőle. Ennek is a vállára szállt a fehér galamb s inni kért :

— Itass meg engem is, szép mátkás leány.

— Nagy dolgomtól biz én ráérek s megitatlak. S ezzel a leány lehajlott a forráshoz, két kezével meritett belőle, majd a szájából megitatta a fehér galambot.

— No szép mátkás leány, ne félj, jótét helyébe jót várj, legnagyobb bajaidban mindig a segitségedre leszek.

S ezzel a fehér galamb elrepült, a leány pedig visszaszaladt a sógorához, ráült a bakkecskére s elparipáztak.

S hogy hazaértek, megszólal a Brúgó :

— Nézd csak, hogy örül, hogy nevet két nénéd jöttödnek, ott az ablakban, csak siessünk.

S ezzel ölbe kapta a leányt, bevitte a sötét szobába, ledobja a pricsre, mondván :

— Itt a helyed, itt a menyasszony-ágyad ! S ezzel Brúgó térült-fordult, kiment a szobából, három kosfejet behozott s odahajította a leánynak, mondván :

— Ne, itt van három kosfő, szemét, száját, fülét, orrát vágd le, főzd meg magadnak, edd is meg, a többi részét pedig készitsd el a cse lédeknek.

S ezzel Brúgó kiment a sötét szobából, ráült a bakkecskére s elparipázott, a kis leány pedig egyes-egyedül maradt, sirva fakadt s a három kosfő tisztitásához fogott.

Csak sirdogál, csak ridogál, egyszer nyilik az ablak s berepül rajta a fehér galamb.

— Mit sirsz, mit rísz, mátkás leány olyan keservesen?

— Hogy ne sirnék, hogy ne rinék, mikor az a kutyának való idedobott három kosfőt, hogy szemét, száját, fülét, orrát vágjam le, főzzem meg magamnak s egyem meg, a többi részét pedig készitsem el a cselédeknek.

— Ha csak ez a bajod, ugy kisebb gondod is nagyobb legyen ennél, csak a szavamra hallgass: tégy ugy, mint az urad parancsolta: vedd ki a három kosfő szemét, száját, fülét, orrát, tedd a tüzhöz, főzd meg s majd mikor készen lesz: a konyhában van egy czirmos macska, add neki, hagy egye meg. S mikor a czirmos macska mind megette, fogd meg, üsd agyon s kösd a hasadra.

S ezzel a fehér galamb kirepült az ablakon, a kis leány pedig a dolgához látott: a három kosfő szemét, száját, fülét, orrát levágta, megfőzte s aztán a macskának adta. Mikor a macska az utolsó falatot is elnyelte, azt megfogta, agyon ütötte s a hasára kötözte.

Itt eljön a dél, el az evés ideje, Brúgó is előkerült s a sötét szoba egyszerre megtelt cselédséggel.

— No, megfőzted-e a három kosfőt?

— Meg, válaszolt a leány.

— Szemét, száját, fülét, orrát kivetted-e s megetted?

— Meg, válaszolt a leány.

— Szem, száj, fül és orr, hol vagytok?

— Itt vagyunk a meleg hasban?

— No, igy te vagy nekem az egyetlen egy legkedvesebb feleségem.

Itt a szoba egyszerre megvilágosodott, a vakablakok eltüntek, papot, hóhért és vaskalapot hivatták, — a pap összeadta, a hóhér seprőzte, az istennyila kerülgette, de soha meg nem ütötte, bezzeg volt lé meg lé, boldog volt a kinek csak egy kanállal is juthatott.

Pengyom tóditsuk is, mert biz majd elfogy ez.

Itt lelkem teremtette, mi történik a dologból, mi nem, Brúgónak hosszu útra kelletvén mennie, 7 álló esztendeig lesz oda : ezért a cselédeket maga köré gyüjtötte s erős kegyetlenül megparancsolta azoknak, hogy a feleségét, ugy tekintsék, mint öt magát, hogy annak minden szavát teljesitsék, különben lesz ne mulass.

S ezzel Brúgó ráült a bakkecskére, elbúcsúzott kedves feleségétől s elparipázott, a szép leány pedig magára maradt, ki egészen a búbánatnak adta magát s egyre búsult-bánkódott.

Itt nyilik az ablak, berepül rajta a fehér galamb s a kis leány ölébe szállt, mondván :

— Mit búsulsz, mit bánkodol, szép virágszál ?

— Hogy ne búsulnék, hogy ne bánkódnám, mikor ily kutya-kézre jutottam !

— Ha csak ez a bajod, kisebb gondod is nagyobb legyen ennél, csak a szavamra hallgass : parancsold meg a cselédeknek, hogy készitsenek a te számodra egy olyan bárkát, melyen se ablak, se ajtó ne legyen s ebbe hordjanak be hét esztendőre való eleséget. Mikor kész lesz a bárka, ereszszék a sík ten-

gerre, te pedig a titkos ajtón menj belę s bizd aztán magad a jó istenre, megsegit az; de a kastély kulcsát is vidd el magaddal.

S ezzel a fehér galamb elszállt, a szép leány pedig, mint a galamb meghagyta, kiadta a parancsolatot, hogy készitsenek ilyes meg ilyes bárkát a számára.

Mit volt mit tenni a cselédeknek, a gazdájuk meghagyta, hogy mindenben engedelmeskedjenek a szép leánynak s ugy tekintsék, mint öt magát : heted napra elkészitették a bárkát ugy, a hogy parancsolva volt: sem ablak, sem ajtó nem volt rajta, csupán csak egy titkos ajtócska, melyen a szép leány bemenvén, a bárkát a sik tengerbe taszitották.

No jól van, ez abba maradt. Itt lelkem teremtette, 3-ik esztendőre — pedig azt mondta elmenetelekor, hogy 7-ig lesz oda — hazavetődik a mi Brúgónk, keresi a szép leányt, de se hire, se hamva, mert a cselédek hallgattak, mint hal a vizben s nem mertek szólni. Volt, nincs. Keresi a szobákban, nem találja; keresi a kertben, nem találja, végre ráült a bakkecskére s nem tartott egy óráig, hogy a kerek földet mind bejárta, de a szép leánynak se hire, se neve, bár fűtől fától tudakozta. No, ha

nincs a kerek földön, majd megtalálom a sik tengeren, gondolta magában — s egy óra elforgása alatt a sik tengert is bejárta, de nem akadt rá, mert a bárka a viz szinével egyaránsú volt.

A Brúgónak végre mit volt mit tenni, kénytelen kelletlen hazaparipázott s otthon egészen a búbánatnak adta a fejét, hogy most az egyszer akadt igazi párjára — mert már 99 leányt fojtott meg s e lett volna a 100-ik — s ez is elszökött, elhagyta.

Itt a szép leányt már 4-ik esztendeje annak, hogy a tenger hányja-veti, egyszer a halászok, a mint húznák az ezerszemes hálót, ráakadtak a bárkára, kifogták s elvitték a királyfinak ajándékba, kinek az annyira megtetszett, hogy tüstént fölvitette a maga szobájába.

Ennek a királyfinak az különös szokása volt, hogy senkinek a főztéből nem evett, csak az édes anyjáéból, pedig az már csakugy tipegett-tapogott, pedig már vén volt. A vén királyné most is ott sürgött-forgott a konyhában, mint valami csiga; ebédet készitett a fia számára, ki vadászni volt.

A fehér galamb azt a tanácsot adta a szép

leánynak, hogy : jöjjön ki a titkos ajtón, menjen a konyhába, segitsen a királyfi anyjának sütni főzni; de ha kész lesz az ebéd, tüstént visszajőjjön a bárkába.

A szép leány szót fogadott, kötényt kötött, majd bement a konyhába, fújta a tüzet, az ételt odarakta s tésztát gyúrt.

A királyfi anyja nem győzi eléggé nézni a leány szépségét, nem győzi eléggé dicsérni a leány ügyességét, végre kérdést intézett hozzá :

— Ki leánya vagy?

— Egy szegény emberé.

— Ki küldött ide hozzám?

— Egy fehér galamb.

— Hol vagyon lakásod?

— A királyfi szobájában levő bárkában.

— Én már vén vagyok, azért édes leányom, szeretnék magamnak egy ily segitőt mint te vagy, szeretnélek menyemnek látni.

— No jól van, ez abba maradt. Mikor készen volt az ebéd, a szép leány izibe a vén királynénak kezet csókolt s visszaszaladt a bárkába.

Itt hazajön a királyfi a vadászatból s nem győzi eléggé dicsérni édes anyja főztét, hogy

ő neki világszép éltében még sohasem főzött szájizre kedvesebb ételeket.

— Mi türés tagadás, édes fiam, nem én főztem azt.

— Hát kicsoda?

— Egy szép leány, ki a szobádban levő bárkában lakozik.

A királyfinak se kell több, tüstént letette a kanalat, bement a szobájába s keresi az ajtót a bárkán, de nem találja.

— Nyisd ki szivem szép szerelmem, kéri esdekelve, de a leány nem nyitotta ki, hanem hallgatott, mint hal a vizben.

No jól van, ez abba maradt. Itt másnap a királyfi ujra vadászni ment, de föltette magában, hogy vet egy vargabetüt s hamarább hazamén, mint tegnap: igy a szép leányt majd megláthatja.

Alig hogy eltávozott a királyfi, a szép leány kötőt kötött, majd kinyitotta a titkos ajtót, be a konyhába, hol szó nélkül tüzet rakott, az ételeket odatette, vizet hozott s tésztát gyúrt.

Csak dolgozik, csak dolgozik, egyszer imhol jön a királyfi, be egyenesen a konyhába s hogy meglátták egymást, azt mondták egy-

másnak : én a tiéd, te az enyém, ásó-kapa se választ el egymástól. S ezzel megölelték, megcsókolták egymást, de a mint ott legjobban szerelmeskednek, kinyilik az ablak, berepül rajta a fehér galamb s nagy ijedten azt mondja a leánynak :

— Jaj, csak hamar bújj el a bárkába, mert nem messze jön a jegyesed a bakkecskén, — te pedig királyfi 366 mázsa szurkot olvasztass fel s öntesd a kapud elé.

Itt a szép leány nagy lelkendezve befutott a bárkába, a királyfi pedig 366 mázsa szurkot felolvasztatott és a kapu elé öntette.

Itt jön a Brúgó a bakkecskén, át akarja ugratni a kapu küszöbjét, zsupp, bele a forró szurokba; kecskéstől, mindenestül együtt ott veszett gonoszul.

Ekkor a szép leányhoz beszáll a fehér galamb s azt mondja neki :

— Most már, ékes hajadon, szabad vagy, mint a madár. Annak adhatod a kezedet, a kinek akarod, de ugyis tudom, ha nem mondod is, választott már a te szived. Azért azzal, ha összekelsz, ha a pap rátok adja az áldást s férj és feleség lesztek : a magaddal elhozott kastély kulcsát hajitsd a tengerbe, majd el-

hozzák azt neked a Brúgó cselédei, kiknek aztán add értésükre, hogy aztán — mivel volt uruk ugyis már vagy a pokolban, vagy a fenekében ég — ez a királyfi lesz a gazdájok. Én már többet nem jövök el hozzád, mert rám nem lesz szükséged, mert eztán nagy boldogságban élsz.

S ezzel a galamb elrepült, a szép leány pedig kijött a bárkából. Még az nap elkendőzték, heted napra a pap rájuk adta az áldást s lakzit laktak s térdig jártak abba a jóféle sárga tyúkhús-levesben.

A mézes-mákos hetek elmultával a szegény leányból lett királyné, meg az ura, kimentek a sik tenger partjára, hol a királyné a magával hozott kastélykulcsot bevetette a tengerbe. Ime! alig vártak ott nehány szempillantásig, már imhol jőnek a Brúgó cselédei, magukkal hozták a kastély kulcsát, kik, mikor megértették a dolgot, hogy másnak a keze alá kerültek; imhogy ki nem bújtak a bőrükből, annyira örültek; kezét lábát össze-vissza csókolták a királynénak s áldották, hogy az Isten nyugtassa meg még a megholó földjében is s valahányat tapos, annyi áldás szálljon a fejére.

A királyi pár aztán hetek hónapok multá-

val hajóra ült s meglátogatták mind a Brúgó birodalmát, mely most már az övék volt, mind a szegény embert és a feleségét, már mint a mi mesebeli királynénk édes apját és szülő anyját, kiket aztán magukkal el is hoztak s holtuk napjáig soha el nem eresztettek, hanem mindig ugy bántak velük, mint a tojással.

Eddig volt, mese volt, a kinek esze van, ezt se hiszi talán.

TILINKÓ.

Volt egyszer egy szegény ember s ennek egy fia. Itt a szegény ember fia kimegyen az erdő szélbe szántani. Hogy kiért, a gubáját felakasztotta egy fára s aztán a szántáshoz fogott.

Csak szántogat, csak szántogat, mondván :

— Csále Csákó, hojsz Bimbó.

Egyszer azonban az erdő felé tekint, hát meglátja ott ègy fán saját gubáját felakasztva.

— Hej, Tilinkó, mert igy hitták a szegény ember fiát, el tudnád-e lopni azt a fekete fürtös gubát?! beszélt magához a mi Tilinkónk, akkor volnál ám csak derék gyerek!

S ezzel ott hagyta a szántást, a földre vetette magát s hason csúszva ellopta a tulajdon gubáját. Aztán nagy örömmel, utczu vesd el magad, hazafelé szaladt, pedig ép szemközt jött rá a király, ki azt kérdi tőle :

— Hová szaladsz olyan sebesen, mint az eszeveszett?

— Hahó, ne is kérdezze fölséged, nézze, milyen szép fekete fürtös gubát loptam.

— No gazember, ha te neked ez a mesterséged, hogy ha holnap egy üszőt, melyet 6 bakancsos itt meg itt. ezen meg ezen az úton vezet, el nem lopod, tüstént megajándékozlak egy fejjel, az pedig senkié sem lesz, mint tenmagadé; — ha pedig el tudod lopni, tizenkét kas-pénzt méretek ki a számodra!

No jól van, ez abba maradt. Itt eljön a másik nap, a hat katona a megnevezett helyen ott vezetgeti az üszőt. Hej, Tilinkónak sem kell egyéb, vett egy tyúkalja csibét anyostul együtt s a merre a katonáknak el kellett jöni, szépen eleresztgette.

Arra jön a hat katona, vezetik az üszőt, hát látják, hogy egy egész sereg csibe szaladgál keresztül-kasul az úton. Hej, a katonáknak sem kell több, a tinót fához kötötték s utána a csirkéknek. Az volt a legboldogabb, ki legtöbbet foghatott. Tilinkó pedig ezalatt szépen eloldozta az üsző kötelét s mikor a katonák visszaérkeztek, csak hült helyét találták az üszőnek; Tilinkó már akkor imhogy otthon

nem volt. Itt másnap Tilinkó apja fölvezeti a király szine elé a hires tinót, a király pedig rögtön kiméretette a 12 kas-pénzt, de a dolog csombókjául azt mondta a szegény embernek:

— No szegény ember, menj haza, mondd meg a fiadnak, hogy köszöntetem, hogy ha holnap egy zsákban a papot és az én kutyáimat el nem hozza, leüttetem a feje gombját, ha pedig ő azt megcselekszi, 24 kas-pénz lészen az ő jutalma.

Itt az egyszeri szegény ember nagy szomoruan bandukol haza felé, mint a kinek az orra vére folyik, hogy már az ő fiának igy ütik le, ugy ütik le a feje gombját; de mindezekre a mi Tilinkónknak csak ez lett szava és mondása:

— Sohse búsuljon édes apám uram, búsuljon a ló, hisz elég nagy a feje s kisebb gondja is nagyobb legyen annál, csak menjen ki a Sajó partjára rákászni s mindaddig haza ne jöjjön, mig vagy 24 rákot nem fogott. Hogy minek lesz az, azt most ne kérdezze, ugyis majd megtudja, édes anyám pedig varrjon nekem csepű-vászonból egy gyapjuzsák formát, melynek a fele közepe táján legyen a feneke.

Ugy is lett. — Az apjuk kiment a Sajó

partjára rákászni, az anyjuk pedig izibe összetákolt naggyábul egy irdatlan zsákot, melynek a közepén volt a feneke, a két vége pedig üres volt. Itt estve felé az apjuk is hazajött s hozott vagy 24 rákot. Tilinkó aztán éjnek idején kilopódzott a házból, besurrant a király udvarába. A szamár nagyságu kutyák már ekkor szabadon voltak eresztve; mindegyik nyakán ott volt a szeges őrv.

Tilinkó aztán egyenkint névről szólitgatta a kutyákat, a zsák száját kipeczkelte s mindegyiknek egy-egy darab lóhúst hajitott be a zsákba. A kutyák a lóhus után egyenként beszaladtak a nagy zsákba. Tilinkónak sem kell több, a zsák szájára hurkot vetett, aztán föltette egy kocsira s kihajtott a rezidencziából.

Már a kutyák meg voltak, de hol van még a pap?! Biz ő kigyelme ott fekszik a paplanos ágyon s javában aludt. A király pedig megüzente neki, hogy az nap és éjszaka ki ne menjen a házából, mert igy meg igy van a dolog.

Itt Tilinkó mit mit nem csinált, az ablakon keresztül bemászott a templomba. Mikor már benn volt, mindegyik rák hátára egy-egy viaszkgyertyát nyomott s aztán szanaszét eresz-

tette a templomban, maga pedig odaült az orgona mellé s keserves hangon el kezdett rajta orgonálni.

A pap ép a templom tőszomszédságában lakott, ki, midőn meghallotta az orgona szót, nem tudta a dolgot mire vélni, kiugrott az ágyból, kitekint az ablakon, hát látja, hogy az egész templom meg van világositva. A papnak sem kell egyéb, izibe magára öltötte a reverendáját, a hóna alá csapta a szent könyvet, kezébe vette a templom kulcsát s megindult a templom felé.

Mikor odaért, kinyitotta az ajtót, bemegyen rajta, hát látja, hogy a falakon milyen fura angyalok járkálnak. A pap azt gondolta, hogy itt az itélet napja, megnyiltak a menny kapui.

Tilinkó pedig csak elkiáltja magát az orgona mellett ilyeténképen:

— Ki akar a mennyországba jöni; ki akar a mennyországba jöni?!

— Én akarok, felelt a pap.

— Ugy hát bujj bele a zsákomba.

A szegény pap belebújt a Tilinkó zsákjába, ki aztán hurkot vetett rajta s húzta a papot a földön, mint kutya d . . . t, ki aztán gondol-

hatta magában, hogy mily göröncsös ennek a mennyországnak az utja.

Itt lelkem teremtette, reggelre kelve, a szegény ember csak beállit a királyhoz, beczipeli a nagy zsákot, melynek az egyik végéből kieresztette a papot, a másik végéből pedig a hat szamár nagyságu kutyát. A király rögtön kiméretette Tilinkó számára a 24 kas-pénzt.

— No szegény ember, szólt a király, menj haza szép csendesen, mondd meg a fiadnak, hogy köszöntetem szépen s hogyha ma éjszaka a feleségem ujjáról el nem lopja a legkedvesebb jegygyűrüjét, akkor minden irgalom és kegyelem nélkül karóba húzatom; ha pedig ő azt el tudja csenni, fele-királyság lesz a jutalma.

Itt a szegény ember nagy szomoruan bandukolt haza felé, hogy már az ő fiát igy húzzák, ugy húzzák a karóba; de a fia mindezekre csak ezt válaszolta, szót szólván :

— Sohse busuljon apám-uram olyan nagyon, búsuljon a ló, hisz elég nagy a feje! csak lássanak izibe a dolog után, rakják meg a tüzet, kigyelmed apám-uram fát hasogason, kigyelmed pedig anyám-asszony tüzet gyujtson, vizet tegyen oda, lencsét főzzön, még pe-

dig mindaddig, mig egészen péppé nem válik. A többbi aztán az én dolgom.

Az apjuk izibe hozzá látott a fa apritáshoz, az anyjuk pedig aztán a tüzrakáshoz s csakhamar megfőzte a lencsét s átadta a fiának, ki az ő ördöngös szürét a nyakába galyabitotta, mondván: „köd előttem, köd utánam, hogy senkise lásson“ — belopódzkodott a király hálószobájába, s az ágy alá elbújt.

Itt lefekszik a király meg a felesége s mindketten el is aludtak szép csendesen. Ekkor Tilinkó kibújt az ágy alól s a király ülepébe odaöntötte a főtt lencsét. S ezzel mint a kinek legjobb rendén van a szénája, visszabújt az ágy alá.

Itt a király megfordul fektében, beledől a főt lencsébe, erre fölébred s tapogatódzni kezd. Tyű, kutya teremtette, rosz fát tett ő felsége a tüzre! Nem szólt semmit, hanem szép csendesen fölkelt az ágyból, kisompolygott a szobából, a kúthoz bandukolt, majd vizet húzott a vályuba s mosni kezdte a gatyáját, — Tilinkó pedig ezalatt odafeküdt a királyné mellé, felköltötte s azt sugja neki:

— Hallod-e, szivem szép szerelme, tapo-

gasd csak meg az ujjadat, vajjon meg van-e még a jegygyürüd?

— Megvan, súgta vissza a királyné.

— No, ha megvan, ugy add ide, mert ördöngös ember ám az a Tilinkó, sok áll hatalmában s ugy lehúzza az ujjadról, hogy észre sem veszed.

A királyné szépen lehúzta az ujjáról legkedvesebb jegygyürüjét s odadta a férjének, vagyis a mi Tilinkónknak.

Tilinkó aztán az ujjára húzta a királyné egygyürüjét, felkelt az ágyból, kiment a szobából.

— Hová mégysz, szivem szép szerelme? kérdé a királyné.

— Kimegyek, szivem szive, az udvarra, körülnézem a háztájat, hogy vajjon az az átkozott Tilinkó nem ólálkodik-e itt valahol?

— Jól van, szivem szép szerelme, csakhogy aztán soká ne légy!

S ezzel a királyné a másik oldalára feküdt s elaludt, Tilinkó pedig szépen odább állott s azt sem mondta: befellegzett.

Másnap reggel a szegény ember magához vette a jegygyürüt s beállit a királyhoz, ki

még most is restelte a dolgot s szörnyűképen haragudott.

— Adjon Isten jó napot fölségednek!

De a király bezzeg nem mondta rá a fogadj Istent, hanem azt az öreg embert megfogatta, vasra verette s a legmélyebb tömlöcz fenekére vettette, — Tilinkót pedig bőrzsákba köttette s két hajdunak kiadta a parancsolatot, hogy ezt a bőrzsákot rögtön vessék a Sajóba.

A hajduk sem voltak restek, a bőrzsákot saroglyára tették s vitték a Sajó felé; — útközben azonban egy korcsma mellett mentek el, hol mindig megállottak egy pohár borra. Most is azonképen cselekedtek; ő kigyelmök szépen beballagtak a korcsmába, Tilinkót pedig a bőrzsákban ott hagyták a korcsma-ajtó előtt.

Most Tilinkó, hogy magára maradt, a praktikához fogott ilyeténképen: utcza-hosszat, torka szakadtából elkezdett kiabálni:

— Jaj, nem akarok lenni Budán biró; jaj, nem akarok lenni Budán biró!

Egy gulyás ép arra terelte a nyáját, meghallja, hogy mit kiabál ott egy ember, odamegyen hozzá, kioldozza a zsák száját s azt kérdi Tilinkótól:

— Hát atyafi, mért nem akarsz Budán biró lenni?

— Csak azért atyámfia, mert se irni, se olvasni nem tudok.

— Ha csak az a baj, azon könnyen segithetünk, hisz én irástudó számadó vagyok.

— No, csak izibe bújj bele ebbe a zsákba, majd én bekötöm a száját s aztán én tőlem lehetsz biró Budán.

Itt a számadó-gulyás belebújt a bőrzsákba, Tilinkó pedig bekötvén a zsák száját, szépen odább terelte a gulyát.

A két hajdu aztán kijött a korcsmából, fölvették a saroglyát s mikor a Sajóhoz értek, az egyik megfogta a zsák alsó végét, a másik pedig a felsőt s szépen belóditották a vizbe.

Itt lelkem teremtette, mi történik a dologból, mi nem, Tilinkóra ép szemközt jön a király, ki azt kérdi tőle:

— Hát te ördöngös Tilinkó, hol veszed itt magad s honnan hajtod azt a gulyát?

— A Sajó fenekéről.

— Van-e még ott több is?

— De van ám, csak ki kellene hajtani.

— Nem mutatnád meg, hogy melyik felén vetettek be a Sajóba?

— Dehogy nem, dehogy nem; hanem farka van a dolognak, mert nem elég ám csak hibele-hóbele Balázs, lovat ad Isten-módjára beleugorni a vizbe, mert sohse menne le az ember a fenekére, pedig ott legelésznek ám a szebbnél szebb gulyák, hanem kolonczul ötven fontos követ kell az ember nyakába kötni.

A király erre is ráállott, csakhogy oly szép gulyája lehessen, mint Tilinkóé, ez pedig, mikor már a nyakába volt kötve az ötven fontos kolončz, a legmélyebb vizet jelelte ki, hogy ott ugorjék be.

Be is ugrott a király, de biz az sohse látta többé Isten verőfényes napját, hanem hal-étek lett belőle.

Most már az volt a kérdés, hogy kit válaszszanak királynak? kit egyebet, mint Tilinkót?! hisz a fele királyság ugyis az övé volt, felét pedig elnyerte azáltal, hogy a vizben megboldogult király özvegyét elvette feleségül.

Aztán lakzit láktak. A lakodalomban én is ott voltam, de hogy legyen mit a fogunk alá rakni, ráraktam a szekérre 4 ökröt, befogtam 6 zsák szemen szedett tiszta buzát s elvittem a malomba. Hogy ideértem, felöntöttem a ga-

ratra a 4 ökröt s ekkor azt gondoltam, hogy kukoriczát őrlök, hát pedig babot. De hogy madárhús is legyen a lakodalomban, mig a lisztem lejárt, kiszaladtam az erdőre seregélyfiakat szedni. Találtam is egy odút, beledugtam a kezemet, de az nem fért bele, beledugtam aztán a fejemet, az belefért, de benn is rekedt. Most mi tevő legyek, kaptam a lelkét, ott hagytam a fejemet, haza szaladtam baltáért, hogy majd kivágom az odút! Elhoztam a baltát, kivágtam az odút, kivettem a fejemet s a helyére tettem. Ha nem hiszik kigyelmetek, hát kételkedjenek. Aztán elszedtem a fiók seregélyeket, madzagra kötöttem s a kebelembe raktam; de uramfia, a seregély fiak elszállták velem, egyszer egy nagy folyóviz felett repülök, melynek a partján ép asszonyok mostak, kik, midőn megláttak engem, elkiáltották magukat: „Ó bé, de nagy madár!“ Én meg ugy értettem: „Oldjam meg a gatyám.“ Megoldtam a gatyámat, a seregélyfiak elszállták, én meg beleczuppantam a Dunába. Egy nagy ebadta bunkós bot volt a kezemben, melylyel a Dunában levő sok halat mind kihajtottam egy parton álló meztelen czigánygyermek ingébe. Ezalatt megőrlették a liszte-

met, hazavittem s megmondtam a feleségemnek, hogy süssön ebből a király-lisztből fehér kenyeret, ő meg oly fekete csermolyás kenyeret sütött, hogy a kutya sem ette volna meg. Káromkodom s szidom a lelkét. Ép ekkor toppan be a szobába a vén Csoszogó, a ki dicsérni kezdi, hogy az én feleségem ilyen jó, olyan jó kenyér-sütő. Erre én dühbe jöttem s a kezemben levő forró kenyeret ugy vágtam a Csoszogó fejéhez, hogy most is kopasz tőle.

TARTALOM.

